

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

utch
51670
A.1.

~~271 e. 13.~~

~~269642~~

Dutch 51670 A. 1

_____

23

_____

FLORIS ENDE BLANCEFLOER.

„Eine so liebliche Erscheinung, wie wir deren wenige haben, so freundlich erzählt, so mild gehalten, wie man nur immer einen solchen halb mährchenhaften Gegenstand behandelt sehen möchte.“

GERVINUS.

MET INLEIDING EN AANTEEKENINGEN

DOOR

D^R. H. E. MOLTZER,

Hoogleeraar te Groningen.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1879.

*Bibliotiek van Medisch Instituut
nr 23*

.....
Stoomdrukkerij van J. B. Wolters.
.....

A A N

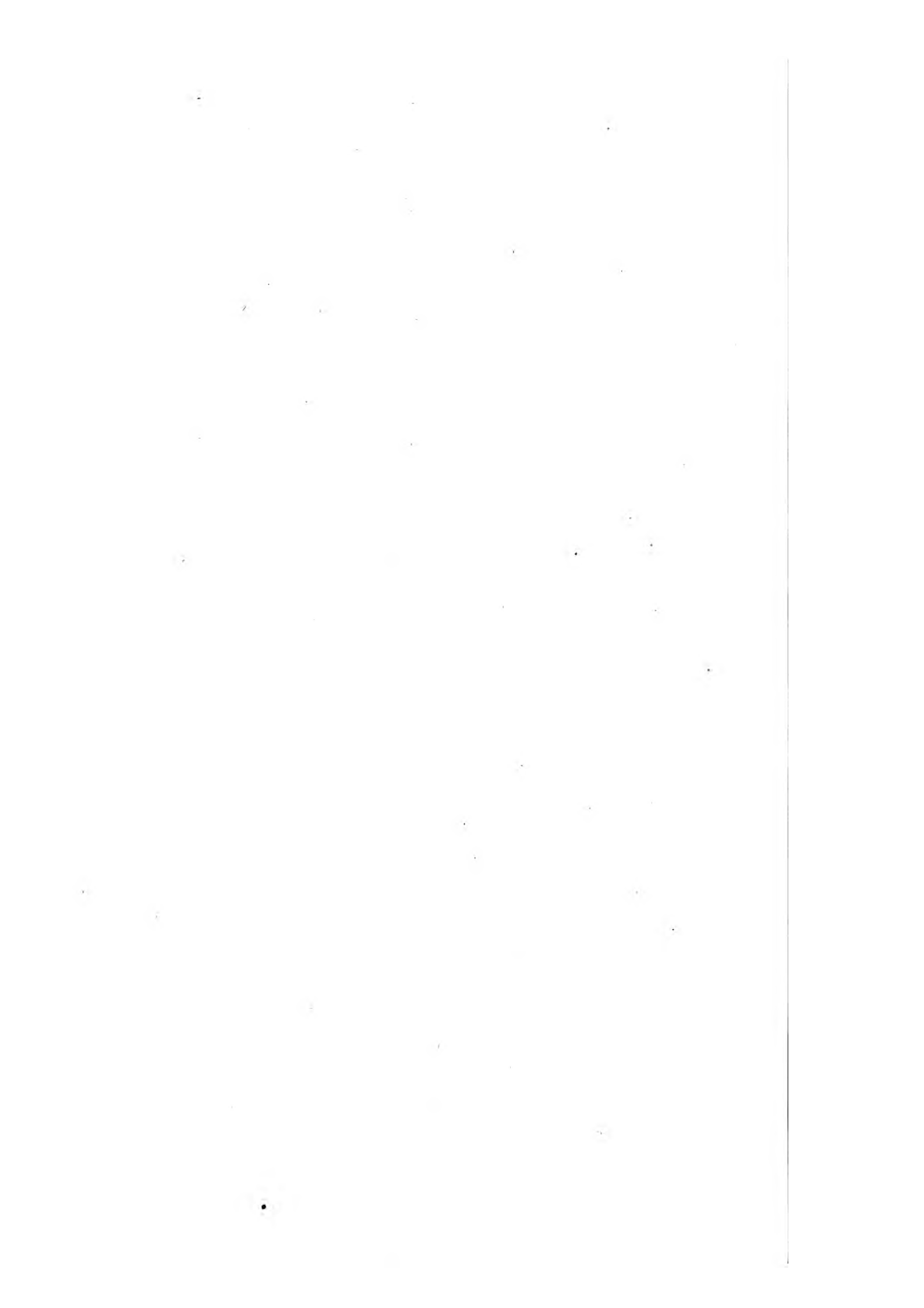
MATTHIAS DE VRIES

BIJ GELEGENHEID DER HERDENKING VAN ZIJN VIJFENTWINTIGJARIG

PROFESSORAAT AAN DE HOOGESCHOOL TE LEIDEN

OPGEDRAGEN.

Aan u, mijn beste vriend, zij het me vergund deze uitgave van *Floris ende Blancefloer* op te dragen.

Gij hebt daar alle aanspraak op vanwege uwe critische opmerkingen in de *Handelingen* van 67, waardoor gij elk, die belang stelt in dat uitnemend voortbrengsel onzer Mnl. letterkunde ten zeerste aan u hebt verplicht; mij is het een ware behoefte het te doen, erkentelijk als ik ben en blijf voor hetgeen — en het was veel — gij mij hebt verstrekt uit uwe onuitgegeven aantekeningen, waarvan ik, zooals gij zult bespeuren, een overvloedig gebruik heb gemaakt.

Aan u is het voornamelijk te danken, dat deze uitgave kon worden wat ik mij vlei dat zij geworden is, beter namelijk dan die van HOFFMANN VON FALLERSLEBEN. Beter: en daarmede wensch ik — trouwens gij zelf hebt uwe leerlingen te goed geleerd den man te waardeeren, — wensch ik niets te kort te doen aan de geheel eenige verdiensten van onzen HOFFMANN, die gewis heeft geleverd wat op het toenmalig standpunt der Nederlandsche philologie mogelijk was, en in zijn tijd

volkomen voldaan aan de, om zijne eigene woorden te gebruiken, „Anforderungen an die Herausgeber ähnlicher Werke”, die in het tweede vierendeel onzer eeuw konden worden gesteld. Wie dan ook zijne reeds in 1836 uitgekomen editie vergelijkt met het handschrift aan den eenen en mijne uitgave aan den anderen kant, zal toegeven, dat hij zoowel voor den tekst als voor de verklaring van den *Floris* zeer veel heeft gegeven van blijvende waardij. Het derde deeltje zijner *Horae Belgicae* alleen zou hem een onbetwistbare en onverjaarbare titel voor eervolle onderscheiding zijn in de geschiedenis van de beoefening van beide onze vaderlandsche taal en letterkunde.

Ik plaats, waar van *Floris* sprake is, uw naam gaarne nevens den zijnen, ook al hebt gij uwe teksteritiek niet verder dan tot vers 1255 kunnen geven: ex ungue leonem. En, al doet het mij leed, dat gij dat werk hebt gestaakt, de reden moet ik billijken. Immers, uwe onverpoosde arbeid aan ons woordenboek, waaraan gij uw leven wijdt; waarvoor gij u tal van opofferingen hebt getroost; waardoor gij o. a.,

om maar niet meer te noemen, uw ideaal van een Middelnederlandsch woordenboek niet hebt kunnen verwerkelijken, — die heeft u daarin verhinderd? Hoe paradoxaal het nu moge klinken, ik wensch hartelijk, dat uw arbeid aan 't *Woordenboek der Nederlandsche taal* u voortdurend zal blijven verhinderen, de andere werkzaamheden, die gij u hebt voorgenomen, af te doen.

Blijf gij vooralsnog „ons grondwoord - rijke taal”, zooals SPIEGHEL haar noemde, „doorwroeten”; den Bataven „hunne spraak en heel haar overvloed”, gelijk BILDERDIJK 't uitdrukt, leeren kennen; der natie zelve haar eigen beeld — want HALBERTSMA zeide immers naar waarheid, dat de taal is de ziel der natie? — te aanschouwen geven: blijf gij werken aan ons woordenboek. Op grond van dagelijksch gebruik en vergelijking met LITTRÉ en GRIMM durf ik u vrijmoedig te verzekeren, dat elke aflevering van uwe hand een meesterstuk is, waardoor gij u zelve de schoonste eerzuil sticht, of liever, want dit is uwe hoogste eerzucht, uwer natie een besten dienst bewijst.

Behoud nog lange jaren, trots alle onverschilligheid, miskenning,
ja vaak tegenwerking, uwen werklust en werkmoed, praesta te virum;
behoud ook uwe werkkraft, en daarom — denk bijwijlen aan het
woord van BOENDALE:

En spaert in gheenre stonde
Goet jeghen uwe ghesonde.
Ghine hebt der live mar een:
Verliesdi dat, ghine hebt gheen;
Maer goet mach comen ende gaen,
Also alst dicwile heeft ghedaen;

dat is een goed woord.

Vriendschappelijk

t. t.

H. E. MOLTZER.

I N L E I D I N G.

Ter inleiding wensch ik niet uit te weiden over den oorsprong der Floris en Blancefloer-sage ¹⁾, noch over de betrekkelijke en volstreckte kunstwaarde van den middelnederlandschen roman ²⁾, noch over den persoon des dichters Diederik van Assenede en zijne overige (?) geschriften ³⁾, noch over de verhouding van de middeleeuwsche vertolking tot andere, oudere en jongere, bewerkingen zoowel in gebonden als in ongebonden rede b.v. de romance ⁴⁾, het drama ⁵⁾ en de verschillende uitgaven van 't

---

1) Zie de *Vorrede* van Emil Sommer, in zijne uitgave van *Flore und Blanscheflor*, eine Erzählung von Konrad Fleck, in de *Bibliothek der gesammten deutschen National-Literatur von der ältesten bis auf die neuere Zeit* (XIIr Band), en de *Introduction* van Edélestand du Méril in zijne uitgave van *E'loire et Blanceflor*, *voèmes du XIIIe siècle, publiés d'après les manuscrits*.

2) Zie de *Einleitung* van Hoffmann von Fallersleben in zijn *Floris ende Blancefloer* door *Diederic van Assenede*, mit *Einleitung, Anmerkungen und Glossar* (*Hor. Belg.* III); J. A. Alberdingk Thijm, *Karolingische Verhalen* (1851) 1e editie, bl. 321 en vlgg.; Dr. W. J. A. Jonckbloet, *Gesch. der Middelnederl. Dichtkunst*, II, bl. 214 en vlgg. en zijne *Gesch. der Nederl. Letterkunde*, I, bl. 121 en vlgg.; G. G. Gervinus, *Gesch. der deutschen Dichtung* (1853), I, bl. 462 en vlgg., II, bl. 7i.

3) Verg. *Vaderlandsch Museum*, II, bl. 333 en vlgg.; V, bl. 357 en vlgg.; Mr. C. A. Serrure, *Letterkundige Geschiedenis van Vlaanderen*, I, bl. 142 en vlgg. De kwestie besproken in *De Eendracht* van 16 Juni en 3 November 1872, of Dirk van Assenede ook is de schrijver van 't fragment, behoorende tot eene vertaling van *Li roumans de Berte aus grans piés* (zie beneden bl. 131 en vlgg.), wil ik hier niet uitmaken met een enkel woord: ik zoude de vraag, te oordeelen naar de taal van 't fragment, vergeleken met die van *Floris*, in geen geval aanstonds bevestigend willen beantwoorden.

4) Uitgegeven door De Baecker in zijne *Chants historiques de la Flandre* en door De Coussemaker in zijne *Chants populaires des Flamands de France*: vergelijk ook het *Waarachtig historielied, van eene Christen dochter, en een heidens koningszoon, die malkander in liefde beminden* in het bundeltje *De nieuwe Overtoomsche Marktschipper of Durkendammer kramer*, Deventer. Wed. P. de Lange (zonder jaartal).

5) *Vad. Mus.* V, bl. 11: „Op den derden Paeschdag, 1483, vertoonen „de Ghessellen van Doinze voir de Halle een groet spel van Florijsse ende van Blanchefloere.”

boek 1): voor een en ander zij 't me vergund eenvoudig te verwijzen naar de aangehaalde schrijvers. Hoe uitlokkend die onderwerpen me ook voorkwamen, liever dan in herhaling te treden van hetgeen reeds door anderen uitnemend was in het licht gesteld, wilde ik mij wagen aan de beantwoording der vraag: welke bronnen heeft Assenede gebruikt bij zijne bewerking. Hierover wensch ik meer breedvoerig te handelen.

Dat de Middelnederlandsche *Floris* uit 't Fransch is vertaald, zou, ook al verzekerde het de dichter niet zelf 2), bij de lezing van de handschriften, die de zoogen. „version aristocratique” vertegenwoordigen, nl. de door Du Ménil genoemde A en B 3), terstond in het oog springen. Of de tekst van een dezer twee — en zoo ja, welke —, door Assenede aan zijne vertaling ten grondslag is gelegd, is eene vraag, waarop natuurlijk alleen eene nauwkeurige vergelijking van den Mnl. tekst met dien der genoemde handschriften het antwoord kan geven.

Ook na de stellige verzekeringen van Du Ménil: „sauf quelques unes de ces exagérations insignifiantes auxquelles se livrent volontiers les traducteurs qui veulent faire œuvre de poètes, les faits les plus indifférents sont identiquement les mêmes que dans notre rédaction aristocratique, et l'auteur reconnaît sincèrement avoir traduit son poème du français. La coïncidence est même trop continue, trop matérielle, pour qu'un aveu si positif rende l'imitation plus évidente” 4), en „les autres versions (andere dan de Mnl.) ne reproduisent pas aussi littéralement la rédaction française” 5): heb ik gemeend, me aan het instellen van een onderzoek niet te mogen onttrekken, en ben gekomen tot de uitkomst, dat de Mnl. tekst noch van het door Bekker 6) uit-

1) Daarover zie Mr. L. Ph. C. v. d. Bergh, *De Nederlandsche Volksromans*, bl. 1 en vlgg; Dr. G. D. J. Schotel, *Vaderlandsche Volksboeken*, II, bl. 32 en vlgg. Van *De Historie van Floris en Blanche fleur, dewelke, nadat ze lange gescheiden waaren, ende veele perijkelen geleden, tot den houwelijken staat kwamen*. Zeer playzant ende vermakelijk om te lezen. Deventer, Jan de Lange, 1780, zag ik eene uitgave van 1817, 1827 en — mijne eigene — van wellicht nog later tijd. Verg.: in Verwijs en Cosijn, *Taal- en letterbode*, VI, bl. 50 en vlgg. het opstel van Dr. G. Penon, *Over het Volksboek van „Floris en Blancefloer”*. Ik voeg er bij, dat 't Hgd. volksboek in Simrock's *Volksbücher*, 't Fr. in Delvau's *Collection* voorkomt.

2) Zie *Floris ende Blancefloer*, vs. 25 en 1362.

3) Over het HS. C later. 4) *Introduction*, bl. XLI. 5) T. a. pl. bl. XLVI.

6) *Flore und Blanceflor, altfranzösischer Roman, nach der Uhandischen Abschrift der Pariser Handschrift No. 6987*, Berlin, 1844.

gegeven handschrift, no. 6987 (door Du Méril A genoemd), noch van HS. B, no. 7534, al gelijkt hij hierop nog het meest, de letterlijke vertaling mag heeten.

Het moge niet te loochenen zijn, dat Assenede's model „devait au moins ressembler singulièrement à la version que M. Bekker a publié”¹⁾, dat is dus op HS. A, bij veel overeenkomst is toch waarlijk ook veel verschil.

Ik wil op eenige punten wijzen. Al aanstonds valt het in 't oog, dat de koning in den middeleeuwsch-franschen tekst van HS. A Felis²⁾, in 't Mnl. Fenus³⁾ heet; dan landt hij daar „en Galisse”⁴⁾, hier eenvoudig „an een sant”⁵⁾; eindelijk is daar sprake van „Naples, la cite bele”⁶⁾, hier daarentegen van „Tolet”⁷⁾. Er is meer: de grootvader van Blancefloer

„Chevaliers ert, preu et cortois,
Qui au baron saint Jaque aloit.
Une soie fille i menoit,
Qui a l'Apostle s'ert vouée”:

aldus in HS. A⁸⁾; het Mnl. verhaalt:

Ene siin dochter hi met hem hadde brocht,
Die een heilichdom soude hebben socht
Te Rome, daerse haer biscop sinde⁹⁾.

Dan spreekt HS. A¹⁰⁾ van de „ami” van die dochter, 't Mnl. van „haer man”¹¹⁾. Ook de oorsprong der namen wordt verschillend verklaard:

Li doi enfant, quant furent né,
De la feste furent nomé:
La crestiëne, por l'honor
De la feste¹²⁾, ot nom Blanceflor;
Li rois noma son chier fil Floire¹³⁾:

1) T. a. pl. XLII.

2) HS. A vs. 59 bij Du Méril (wiens uitgave van den Franschen tekst ik geregeld citeer. De editie van Bekker haal ik aan met U. Br.); U. Br. vs. 61. Ook aldus in HS. B.

3) Vs. 94.

4) HS. A vs. 58 (U. Br. vs. 60), ook aldus in HS. B. 5) Vs. 97.

6) HS. A vs. 119 (U. Br. vs. 121), ook aldus in HS. B. 7) Vs. 172.

8) HS. A vs. 92 en vlgg. (U. Br. vs. 94), ook aldus in HS. B.

9) Vs. 145 en vlgg.

10) HS. A vs. 97 (U. Br. vs. 99); HS. B daarentegen heeft mari.

11) Vs. 148.

12) Namelijk „Pasque-florie”.

13) HS. A vs. 169 en vlgg. (U. Br. vs. 171), ook aldus in HS. B.

verschillend van deze in HS. A medegedeelde naamsafleiding heeft 't Mnl. 1):

Doe gaven hem (Floris) die magen sine
Uut haren boeken, na hare wiis,
Een sconen name ende hieten Floriis.

Zoo lezen de kinderen in HS. A eenvoudig „livres paienors 2),
ou ooient parler d'amors", in het Mnl. heet het, dat ze lazen:

In Juvenale ende in Panflette,
Ende in Ovidio de arte amandi
Daer si vele leerden bi 3).

En — daargelaten dat van de alleraardigste beschrijving van den „vergier" 4) van Floris' vader geen letter voorkomt in het Mnl.; en Floris te Montorie volgens HS. A 5) wordt verwelkomd door „li dus Joras", in het Mnl. door „den hertoge Goras" 6); — van de geheele episode bij Assenede, vs. 708—831, is geen spoor te vinden in den Ofr. tekst 7). 't Omgekeerde geldt van den beker, dien Floris van zijn vader op reis medekrijgt, waarover bij Assenede geen woord, terwijl HS. A uitdrukkelijk verzekert:

Quant vint au prendre le congié,
Li rois la coupe a demandée,
Qui por Blancheflor fu donée.
„Fius," fait il, „cesti porteras;
Puet estre que par li aras
Celi qui por li fu vendue" 8).

Om bij dien beker te blijven: Assenede zegt, dat „upten scedel een carbonkelsteen stont", dien een vogel „hadde in den voet", en gaat dan dus voort 9):

Die den vogel sach, hem dochte
Dat hi levede ende vlieden mochte;

1) Vs. 236 en vlgg.

2) HS. A vs. 225 (U. Br. vs. 231): ook aldus in HS. B.

3) Vs. 334 en vlgg.

4) Verg. HS. A vs. 237 en vlgg. (U. Br. vs. 243 en vlgg.): deze beschrijving ook in HS. B.

5) HS. A. vs. 357 (U. Br. vs. 363); ook aldus in HS. B. 6) Vs. 507.

7) Noch in HS. A, noch in HS. B.

8) Beide in HS. A (vs. 956 en vlgg.; U. Br. vs. 1168 en vlgg.) en in HS. B.

9) Zie vs. 662, 672, 674 en vlg.

HS. A geheel anders:

C'ert vis celui qui l'esgardoit
Que il la desus voleroit 1).

Van de tyrebiin (vs. 980 van *Floris*) is in HS. A 2) ook niet veel overgebleven, want wat is „coral brun”? Voor 't Mnl. (vs. 982):

An die *rechter* side stoet een crismier

heeft HS. A 3):

Et *d'autre* part ot un crespier.

Van de geheimhouding door den koning opgelegd „alle den lieden, kint ende kinne, man ende wiif”,

Dat niemen der waerheit soude lien
Jegen Florise van sire amien,
Ende niet soude secgen el van hare
Dan soe doet ende begraven ware 4):

is geen woord te vinden in HS. A 5). Evenmin van de knapen, die *Floris* op zijne reis dienen zullen (vs. 1427): het bedoelde HS. heeft alleen:

Cou que mestiers iert vous donrai:
Ciers pailles et or et argent,
Biax dras et mules en present 6);

1) HS. A vs. 487 en vlg. (U. Br. vs. 501). Anders HS. B:

C'ert vis celui qui l'esgardoit
Que vis estoit et qu'il voloit.

2) HS. A vs. 606 (U. Br. vs. 618). Anders HS. B: „turabim” namelijk.

3) HS. A vs. 609 (U. Br. vs. 621). Anders HS. B: „a destre part.”

4) Vs. 1046 en vlg.

5) HS. B daarentegen heeft (bij Du Ménil, bl. 28 no. 1):

Li rois commanda la roïne,
Ceus qui saivent de la meschine
Seur lor vie qu'il le celassent,
Que ja a Floire n'en parllassent:
Car se li enfes le savoit,
Jamais ses cors repos n'aroit
Desi que il l'eust trovée
Et o grant honor espousée.
A tous ont fait devéement,
Qu'a Floire n'en dient néant:

waarbij de aantekening: „ces dix vers manquent dans A”.

6) HS. A. vs. 924 en vlg. (U. Br. vs. 1136). Anders HS. B:

Et biaux chevaus et bele gent.

evenmin van den kop van Floris' paard, waarover het Mnl. 't volgende heeft 1):

Siin hoeft was al besprinct met bloemen
Menigerhande, die ic niet can genoemen,
Vele natuurliker dan ofse een man
Met varwen hadde gemaket daer an,
Ende die nature hadt also te voren
Gemaect ende wart daer mede geboren,

verg. HS. A, vs. 964 en vlgg. (U. Br., vs. 1176) 2).

Waar van Floris gastheer door Assenede wordt verteld:

Die werd hadde therte vro ende blide
Dien jonchere sette hi neven sire side
Ende si begonden eten ende drinken 3),

heeft daarentegen 't Ofr.:

Li ostes c'on clamait Richier,
S'assist avoec, tot sans dangier
Il l'onera moult et tint chier 4):

gewis weder geheel iets anders. Ook van de vriendelijke woorden, Floris door zijne gastvrouw voor het geschenk van „den cop” (vs. 1716 en vlgg.) toegesproken, is in HS. A⁵⁾ geen spoor te ontdek-

1) Vs. 1496 en vlgg.

2) HS. B daarentegen heeft:

Mais c'une teche avoit merveille
El blanc du chief, desus l'oreille,
Et el vermeil, desus la hanche,
Si r'avoit une teche blanche:

bij Du Ménil, bl. 40, no. 2.

3) Vs. 1640 en vlgg.

4) HS. A vs. 1045 en vlgg. (U. Br. vs. 1259). HS. B daarentegen leest:

En l'oste ot preudome et vaillant;
Dejouste soi assiet l'enfant:
Il l'honore moult et tient cher; enz. enz.

5) HS. A vs. 1119 (U. Br. vs. 1337). HS. B daarentegen voegt er bij:

Ele la prent, si l'en mercie,
Et prie Dieu que il s'amie
Qu'il vet querre, puisse trouver
Et a grant joie ramener;

precies als in 't Mnl.:

Haren man gaf soene vort
Ende dancte den jonchere van den lone
Ende bad Gode, dat hi die scone
Te sinen wille noch moeste gewinnen
Ende weder bringen te lande binnen.

ken, evenmin als van 'tgeen 't Mnl., vs. 1743 tot vs. 1749, wordt verhaald :

Mettien waest hoge gevloeit.
Die wint keerde hem omme int nort.
Doe dede die verman roepen in die port
Ofter enige coman waren,
Die te Babylonien wilden varen,
Dat si ter havenen voeren daden
Haer gewant, men soude die scepe laden:

verg. HS. A, vs. 1133 en vlgg. (U. Br., vs. 1351) ¹⁾.

De staat Baudas (HS. A, vs. 1174, U. Br., vs. 1392) heet bij Assenede Blandas (vs. 1795), en volgens den tekst van HS. A kon men daarvandaan, immers ze lag op een rots, zien „cent liues loing, quant il fait cler”²⁾; volgens Assenede (vs. 1796 en vlg.):

sach men *in die see*
Twintich milen verre ende mee.

Dan heet de „joncfrouwen tor” bij Assenede ³⁾ eenvoudig aldus „om datter joncfrouwen wonen in”, bij den Franschen dichter ⁴⁾:

Por cou qu' eles sont forment beles
La tors, u sont les damoiseles
A à nom la tors as puceles;

en zegt deze, dat, als Floris bij den toren kwam:

A esgarder la prent entour ⁵⁾;

terwijl onze dichter getuigt, dat

1) In HS. B (Du Méril, bl. 47, no. 5) daarentegen leest men :

Et quant li venz fu trespassez
Et rapesiez fu li orez,
Dont font crier li notonnier
Par la vile, qu'aillent chargier
Cil qui en Babiloine iront
Et es terres qui dela sont.

2) HS. A vs. 1178 (U. Br. vs. 1396). HS. B daarentegen heeft:

D'iluec puet en, quant il fet cler,
Cent liues loing véoir *en mer*.

3) Vs. 2464 en vlg.

4) HS. A vs. 1675 en vlgg. (U. Br. vs. 1894). HS. B daarentegen heeft:

Por cou qu' eles sont damoiseles
Si a nom la tors as puceles.

5) HS. A vs. 1938 (U. Br. vs. 2196). HS. B daarentegen heeft:

Homme ne semble de grant valor:
Au pie mesure la largece,
Garde se prent de la hautece.

als hi ten voete van den torre cam,
 Harde conlike lede hire an siin ogen,
 Ende merkede ende besach die hoge,
 Die wide mat hi met sinen voeten ¹⁾.

Van Assenede's gemoedelijke opmerking, vs. 3139 en vlgg., wordt in HS. A en B geen schijn of schaduw aangetroffen; ook niet van de misplaatste beschrijving van het „riiclic palais”, vs. 3396 en vlgg. Verder heet in HS. A de vriendin van Blancefleur Gloris ²⁾, in het Mnl. Claris ³⁾.

Waar voorts HS. A leest ⁴⁾:

Et li senescaus au roi prie:
 Biax sire, n'es ocies mie,
 Tant que jugié l'aient vo gent:
 S'es ocies par jugement,

heeft het Mnl. ⁵⁾:

Als hi (Floris nam. zelf) niet langer spreken dorste,
 Bat hi, dat hi hem gave vorste,
 Des si moesten comen vor sine man,
 Ende mense bi vonnesse verdade dan.

Eindelijk weet Assenede ⁶⁾ niets van hetgeen HS. A verhaalt van Floris' kroning en doop ⁷⁾:

Trois archevesques ot o soi,
 Qui sont de crestiëne loi:
 Sa corone li presignierent
 Et saintement le baptisierent;

en stelt den leeftijd van Floris op „jare viertiene” (vs. 3592), terwijl volgens HS. A (vs. 2575):

Ses éages fu de quinze ans ⁸⁾.

1) Vs. 2662 en vlgg.

2) HS. A vs. 2115 (U. Br. vs. 2373):

Gloris ot nom la damoisele.

3) Vs. 2974: „ende hiet Clariis”, gelijk in HS. B.

4) HS. A vs. 2419 en vlgg. (U. Br. vs. 2685). Daarentegen in HS. B:

Floires a l'amiral deprie
 Que respit lor doint de la vie,
 Tant qu' en sa cort, voiant sa gent,
 Les ocie par jugement.

5) Vs. 3382. 6) Evenmin weet HS. B daarvan.

7) HS. A vs. 2941 en vlgg. (U. Br. vs. 3305). 8) Alzoo ook HS. B.

Dat het begin van de Mnl. vertaling hemelsbreed verschilt van dat der Ofr. redactie, en de laatste van de verwantschap van „Baerte metten brede voeten” (vs. 9) in den aanvang, de eerste aan het slot daarvan (vs. 3971) melding maakt, is alleen eene kwestie van inleiding en groepeerings, die, meen ik, verder niets bewijst.

Zoo is er, als ik zeide, nog al verschil tusschen de redactie van HS. A en het Mnl., en schijnt inderdaad de gevolgtrekking voor de hand te liggen, dat Assenede een dergelijken tekst wel *niet* zal hebben gebruikt voor zijne overzetting. Toch zoude ik die gevolgtrekking ongaarne onderschrijven: want er zijn plaatsen — en inderdaad meer dan twee of drie — in den Mnl. tekst, waarvan het oorspronkelijke *alleen en uitsluitend* wordt gelezen juist in de redactie van HS. A.

Voorbeelden: van de vs. 1028 en vlgg. genoemde steenen:

Sofiere, jogonten, calcedonen,
Miraude, bericolen ende sardonon,
Jaspen, crisoliten, diamanten,
Ametisten, topasen, jocanten,

geeft HS. B niet alle op, HS. A (vs. 643 en vlgg., U. Br. vs. 655) daarentegen wel; want hierin alleen wordt gevonden:

Et ciers bericles et filates
Jaspes, topaces et acates.

Van vs. 1303 en vlgg., meer bijzonder van vs. 1304 en 1305:

Wi mogen oec weten wel gerede,
Dat wise te gader sullen hebben bede
Of te gader bede verliesen,

is gewis de tekst van HS. A (vs. 850, variant; U. Br., vs. 1063) het origineel:

Car tot ensanle les aures,
U ambesdeus por l'un perdres:

in HS. B is daar geen letter van te vinden.

Hetzelfde geldt van vs. 1618 en 1619 van den Mnl. tekst. Van den poorter, waar Floris een nacht logeert, zegt Assenede:

Die gewone was te herbergen coman
Ende hovesche liede wel onthalen can,

geheel overeenkomstig de lezing van HS. A (vs. 1027 en vlg., U. Br., vs. 1239):

Qui maisons ot larges et grans
A herbregier les marcéans :

„ces deux vers manquent dans B”, zegt Du Ménil (bl. 43, no. 3).
Daarin ontbreken ook de verzen :

„Dame, honorez cest damoisel.
Véistes vous onques tant bel?”¹⁾

die in HS. A voorkomen, evenals bij onzen dichter: zie vs. 2184
en vlgg.:

„Vrouwe”, seithi, „pleget des joncheren,
Ontfaten blidelike ende met eren,
Ende merct oec wel, oft gi iewren bekint
Of gesaget so scone een kint”.

Zoo staat ook alleen in HS. A de regel

Cix est ses frere u ses amis²⁾,

niet in HS. B, maar wel degelijk in 't Mnl. (vs. 2294 en vlgg.):

Dat wetic wel ende geloeve des,
Dat dese jonchere deen weder es
Der joncfrouwen broeder of haer lief.

Desgelijks is aldaar vs. 2493:

Sonder gedreech ende wedersprake

niet terug te vinden tenzij in HS. A, waar (vs. 1700, de variant;
U. Br., vs. 1948) de woorden „sans parole et sans menace” alles
ophelderden. En evenmin vs. 2634:

Dan sal hi u met hem ter herbergen leden,

waar HS. B heeft (vs. 1911 en vlg.):

Honorra vous et tendra chier,
Quanqu'il porra, a son mengier;

HS. A³⁾ daarentegen:

Enmenra toi a son mengier
Et durement te tenra chier.

Verder ontbreekt in HS. B de regel van HS. A (vs. 2155,
U. Br., vs. 2413):

Sus s'entrequeurent sans parler,

1) HS. A vs. 1453 en vlg. (U. Br. vs. 1669).

2) Zie vs. 1523, de variant, (U. Br. vs. 1739).

3) Zie de variant op vs. 1912 (U. Br. vs. 2169).

en heeft hier ook 't Mnl. (vs. 3052):

Al swigende liepen si te samen,
 en wordt in HS. B ook van Mnl., vs. 3355 ¹⁾; vs, 3555 ²⁾; vs.
 3584 en 3585 ³⁾; vs. 3610 ⁴⁾; vs. 3652 en vlgg., waar b.v. HS. A
 leest ⁵⁾:

Et cil le font moult liement
 Qui de lor mort erent dolent,

evenals ook 't Mnl.:

Die knapen, diese leden uter sale,
 Als mense riep, het becam hem wale
 Ende brachtense weder blidelike;

van vs. 3760 ⁶⁾ en vlg. en van nog meer andere het origineel
 gemist, dat daarentegen in HS. A wel degelijk is te vinden.

Opmerkelijk zijn nog de twee volgende plaatsen, die in HS. A
 voorkomen, evenals in het Mnl., maar in HS. B. geen van beide.
 Om Floris te overtuigen, dat 't beter is, dat hij eerder stierf
 dan zij zelve, zegt Blancefloer:

„Amis”, dist elle, „tort ariez,
 Se vous ancois de moi moriez:
 Car bien sai, quant mort vous verroit,
 Por ma biaute me retendroit” ⁷⁾,

evenals het Mnl. (vs. 3574):

Blancefloer sprac: „Floris, het ware onrecht groet,
 Dat gi vor mi ontfinct de doet,
 Bedi ic weet wel, sterfdi voren,
 Damirael heeft so vercoren
 Mine scoenheit, dat hi mi houden sal.”

En dan vermeldt de Fransche tekst (HS. A) de omstandigheid,
 dat de „amirael”, bij den strijd tusschen de twee gelieven om het
 eerst te worden gevonnist,

Quant Blanceflor a esgardeé,
 De la pitie il chiet l'espeé ⁸⁾;

---

1) Zie Du Méril, bl. 99, no. 2.   2) T. a. pl., bl. 104, no. 8.
 3) T. a. pl., bl. 105, no. 4.   4) T. a. pl., bl. 107, no. 4.
 5) HS. A vs. 2658 (U. Br. vs. 2945).   6) Zie Du Méril, bl. 113, no. 10.
 7) Zie Du Méril, bl. 105, no. 2: onder de „huit vers”, die „manquent dans B”
 behooren ook deze vier: verg. U. Br. vs. 2821 en vlgg.
 8) Zie Du Méril, bl. 112, no. 4.

en geheel overeenkomstig daarmede Assenede (vs. 3722):

doe
Cam hem so gedaen jammer toe,
Dat hiit swaert uter hant liet vallen:

twee bijzonderheden, die in HS. B, zooals ik zeide, te eenemale ontbreken.

Een en ander maakt het zeer onwaarschijnlijk, dat Assenede voor zijne bewerking den tekst van HS. A niet onder de oogen heeft gehad: de op enkele plaatsen zeer treffende overeenkomst van beide schijnt, trots de vele punten van verschil, veeleer gebiedend te vorderen het tegendeel aan te nemen.

Van den anderen kant is, bij menig punt van verschil tusschen het Mnl. en HS. B (punten, waarin vaak HS. B óók verschilt van HS. A), de overeenkomst tusschen het Mnl. en HS. B wederom zóó groot, dat men allicht de redactie van HS. B voor het origineel der Mnl. vertolking zou kunnen aanzien. Op verreweg de meeste plaatsen toch — en het zijn er zeer veel —, waar de Mnl. tekst afwijkt van dien van HS. A, stemt hij woordelijk overeen met dien van HS. B, zooals benevens uit de boven daarvan aangetogen verzen overtuigend kan blijken uit meer andere; want de Mnl. tekst bevat inderdaad nog enkele verzen, waarvan uitsluitend in HS. B het oorspronkelijke is te vinden, terwijl er in HS. A geen tittel of jota van te bespeuren valt.

Voorbeelden: als Floris heeft gezien, dat er niets in het graf lag,

Doe seide hi dat hi wilde leven ¹⁾,

precies zooals HS. B heeft ²⁾:

Quant il le sot, dit que vivra,

terwijl daarentegen in HS. A ³⁾ staat te lezen:

Quant il le sot, errant jura
Que il querre par tout l'ira.

Bij het overreiken van het „vingerliin” zegt Floris' moeder:

„Minne, ic bidde dattu altoes
Minen raet niet ne verroekeloes,
Dune voers met di dit vingerliin;
Also lange alst over di sal siin,

1) Vs. 1350.   2) HS. A vs. 881, variant.

3) Zie Du Ménil, bl. 37, no. 2 en U. Br. vs. 1095.

Ne darfstu niet vruchten van quaden diere,
 No van watre no van viere:
 Dine sal scaden wapen no man.
 Daer licgen oec meerre dogede an,
 Des ic gelove ende seker bem.
 Wie soet draget over hem,
 Ende soeket enige dinc gestadelike,
 Hi salse vinden, ende gewinnen sekerlike,
 Dat hi soeket spade ende vroe" 1):

eene rede, die gewis eerder is overgezet naar den tekst van HS. B („la version de B est plus développée" zegt Du Méril te dezer plaatse 2)), dan naar dien van HS. A, waar eenvoudig wordt gezegd:

„Fius", fait ele, „gardez le bien;
 Tant com l'arez, mar cremez rien:
 Car vous ja rien ne requerriez
 Que tost ou tard vous ne l'aiez" 3).

Waar Assenede (vs. 1608) verhaalt:

Nu es Floris comen buter stat
 Ende sine someren wel up haren pat,

is hij weer geheel HS. B:

Es-le-vos hors de la cité,
 O ses somiers bien arouté,

terwijl in stede van 't laatste vers HS. A heeft:

Ses homes a bien atorné 4).

Het Mnl. (vs. 2310 en vlgg.) heeft:

Maer ic seg u overlout,
 Sidi om hare geporret uut,
 So sidi dompelike hier comen.

„Dit staat", zegt Jonckbloet 5), „in geen het minste verband met de rest, en kan ook het antwoord niet uitlokken, vs. 2319 (in mijne uitgave vs. 2317):

„Die coninc van Spaenghen es miin vader."

1) Vs. 1564 en vlgg.

2) Zie Du Méril, bl. 42, no. 4, alwaar de tekst van HS. B, waarin o. a.:

Fers ne te porra entamer
 Ne feu ardoir ne encombrer.

3) HS. A vs. 1003 en vlgg. (U. Br. vs. 1215).

4) Zie Du Méril op vs. 1020 van den Fr. tekst.

5) *Mnl. Dk.*, II, bl. 237 en vlg.

Het Fransch, dat hij maar met één oog bekeek, heeft vs. 1749:

„Se vous la dansele querés,
Saciés por voir cui fuis (d. i. *cui filius*) serés:”

doch zoo leest HS. A ¹⁾: maar HS. B heeft geheel iets anders:

Tant com vous est, vous le savez;
Mes ce sachiez, com foux errez.

Van vs. 3150 en vlgg. van den Mnl. tekst is in HS. A geen woord te vinden ²⁾; daarentegen wel degelijk in HS. B, alwaar wij hebben:

Après a l'un l'autre conté
Com fetement il ont erré
Des ice jour qu'il departirent
Dusqu' a celui qu'il s'entrevirent ³⁾.

Als de emir hoort, dat niet Claris, zooals de kamerling dacht, maar een ander „in Blancefloeren armen” lag, vertelt Assenede (vs. 3309):

Damirael verscoet hem ende versat;
Hi wart bleec ende roet daer naer,

waarvoor dan ook HS. B insgelijks heeft:

A l'amiral la coulor mue ⁴⁾,

terwijl daarentegen HS. A leest:

Li rois entra en jalousie ⁵⁾.

Na het advies van Gaifiers ⁶⁾, koning van Nubië, zegt Assenede (vs. 3527 en vlgg.):

Dese surlike worde ende wrede
Loefden si alle ende sochter toe.
Om die kinder sende men doe

geheel overeenkomstig met den tekst van HS. B:

*Ceste parole tuit otroient;
Por andeus les enfans envoient ⁷⁾,

1) Vs. 1749 U. Br.; bij Du Ménil vs. 1533 en vlgg., bl. 62, no. 2.

2) Zie vs. 2224 en vlgg. (U. Br. vs. 2480). ( ) Du Ménil, bl. 91, no. 6.

4) Du Ménil, bl. 96, vs. 2349. 5) U. Br. vs. 2605.

6) Zoo heet hij in 't Mnl. en HS. B: Du Ménil, bl. 102, no. 4; in HS. A daarentegen *Yliers*: U. Br. vs. 2759.

7) Du Ménil, bl. 103, vs. 2505 en vlg., en no. 4 aldaar.

terwijl daarentegen in HS. A slechts staat:

Tel parole vont otriant.

Ook is het zeer opvallend, dat een en andere bijzonderheid, die in HS. A *wel*, in HS. B *niet* voorkomt, ook *niet* wordt aangetroffen in den Mnl. tekst. B.v. wordt van den versregel van HS. A (vs. 174: U. Br. vs. 176),

Aprendre le fist a Montoire,

geen woord gelezen in 't Mnl., evenmin als in HS. B, dat in plaats van dat vers heeft:

Pour ce qu'on sache mielx l'estoire 1),

hetgeen inderdaad aan de woorden doet denken van 't Mnl. gedicht, vs. 240: „alsiet bescreven vinde”.

Heeft verder HS. B geen woord van de episode, die in HS. A 2) (U. Br.) de plaats beslaat van vs. 793 tot vs. 998 (de geschiedenis van den „encanteor” Barbarin en van Floris' poging tot zelfmoord in den leeuwenkuil), ook Assenede heeft haar blijkbaar niet gekend, anders had hij gewis niet verzuimd daarvan de noodige partij te trekken. Doch wat hiervan zij, zou van de ontstentenis der episode zoowel bij Assenede als in HS. B, — zou de oorzaak daarvan bloot toevallig wezen?

Ook is het opmerkelijk, dat als Floris' moeder hem heeft medegedeeld, dat Blancefloer, niet dood en begraven, aan „comanne van verren lande” is verkocht, hij onmiddellijk daarop vraagt:

„Vrouwe”, seithi, „segdi mi waer?” 3)

evenals in HS. B:

„Dame”, fait il, „dises vous voir?” 4)

terwijl daarentegen HS. A nog deze vier verzen inlascht:

Quant il l'oï, si fu pensis:
Adont s'est un bien peu assis,
Puis a sa mere regardé
Et li a errant demandé 5):

en dan volgt hier de reeds uit HS. B aangehaalde vraag.

1) Du Ménil, bl. 9, no. 1.

2) Door Du Ménil uitgegeven bij wijze van *Appendice*, bl. 229 en vlgg.

3) Vs. 1342. 4) HS. B vs. 875: Du Ménil, bl. 36. 5) U. Br. vs. 1085.

Hetzelfde geldt van *Floris* vs. 3347 en vlgg., vergeleken met de lezingen van HS. A vs. 2657 en vlgg. (U. Br.) en van HS. B (Du Ménil, bl. 98, no. 6).

Letterlijk vertaald, hetzij naar den tekst van HS. A of naar dien van HS. B, is de Mnl. tekst alzoo stellig niet, aangezien hij in menig opzicht afwijkt zoowel van de redactie van het eene als van die van het andere handschrift, en op vele plaatsen *te* uitsluitend op HS. A (in tegenstelling van HS. B, dat in zulk een geval òf eene andere lezing biedt òf wel in 't geheel geene), op andere, zeer vele, *te* uitsluitend op HS. B (in tegenstelling dan weder van HS. A) gelijk, dan dat *een van beide* tot den Mnl. tekst zou kunnen geacht worden in verhouding te staan als origineel tot copie.

Gewis heeft Assenede òf den tekst van beide gekend òf den archetypus van beide: dat is de slotsom, waartoe de vergelijking van Assenede's vertolking met de Fransche handschriften A en B m. i. alleen wettigt.

Thans een woord over de twee overige codices. HS. C (no. 540) behoeft niet in aanmerking te komen, omdat het eene „copie littérale, assez incorrecte” is van HS. A uit de XVe eeuw¹⁾: de varianten, door Du Ménil opgegeven, beteekenen dan ook luttel of niets. En evenmin het vierde HS. (no. 1239), dat, „du XIVe siècle, probablement de la seconde moitié”, „contient une version tout à fait différente, dont le texte incomplet, grossier, souvent altéré, parfois même défectueux, n'en est pas moins excessivement curieux et d'une importance majeure pour l'histoire de la tradition”²⁾. Was namelijk de redactie der HSS. A, B en C — om de eigene woorden van Du Ménil te blijven aanhalen — „à l'usage de la haute classe”³⁾, van den beau monde, zooals uit den aanhef reeds dadelijk blijkt:

„Oyez, signor, tout li amant,
Cil qui d'amors se vont penant,
Li chevalier et les puceles,
Li damoiseil, les demoiseles:
Se mon conte volez entendre
Moult i porrez d'amors aprendre”⁴⁾;

de redactie van HS. no. 1239 daarentegen „était destineé aux

1) Du Ménil, bl. ccvii.

2) T. a. pl. en bl. ccviii.

3) T. a. pl. bl. cxi.

4) Vergelijk daarentegen den aanhef van no. 1239 bij Du Ménil, bl. 125; en *Floris* vs. 1 en vlgg., waar Assenede zijne meening onverholen uitspreekt.

plaisirs de la foule et n'avait pu s'approprier à son but qu'en modifiant considérablement la version primitive" 1): er is zulk een colossaal verschil tusschen beide als b.v. bestaat tusschen het Nederlandsche Volksboek en de Fransche „histoire amoureuse de Flores et Blanche fleur" uit de „bibliothèque bleue" 2).

Dus zal Assenede waarschijnlijk zoowel den tekst van HS. A als dien van HS. B, of beider archetypus, voor zich hebben gehad: tegen die onderstelling kan, dunkt mij, geen bezwaar bestaan. Maar — hoe nu te verklaren de afwijkingen in het Mnl. gedicht van den tekst van beide HS. A en HS. B?

De namen Fehus 3), Tolet 4), Goras 5), Blandas 6), Fire 7), Alfages 8); de opgave van Ovidius' *De arte amandi*, van Juvenalis, van Pamphilus Maurelianus' *Ars amandi* 9); de beschrijving van 's emirs paleis 10); de leeftijd van Floris (14 jaar) 11); de gouden griffie 12); de twee poorters 13); de „valken, haveke en sporewaren" 14); de verkoop van Blancefloer te Nicle 15); de bijzonderheid dat Gaifier „coninc van Arabien" was 16); de overweging des emirs vs. 714 en vlgg., enz. enz.: van waar dat alles? Geen spoor toch is daarvan in de Fransche handschriften te ontdekken: hoe komt Assenede er aan?

Werd een en ander eenig en alleen en uitsluitend bij hem aangetroffen, dan zou het vermoeden voor de hand liggen, dat het altemaal van zijne eigene vinding was, doch dat is volstrekt niet het geval. Zoo b.v. komt de Yslandsche redactie op 't stuk van Ovidius overeen met de Middelnederlandsche en vermeldt „Ovideus" 17); de Zweedsche op dat van Fire en heeft „Faer" 18); eene Italiaansche op dat van de „valken, haveke en sporewaren" en leest: „astori, bracchi, falconi amaestrati" 19), en op dat der

1) Du Ménil, bl. XXI en XXIV, alwaar o. a.: „Cette version s'est donc, sans grands efforts, peut-être même par un simple éclecticisme, rapprochée autant qu'elle la pu de l'esprit et des banalités des romans de chevalerie, et a soigneusement rejeté les détails traditionnels ou purement gracieux qui n'étaient pas de mode dans les tavernes." Elders noemt hij haar „de bas étage" (xxvi).

2) Zie Alfred Delvau, *Collection des romans de chevalerie, mis en prose française moderne*, III, 97 en vlgg. 3) *Floris*, vs. 94. 4) Vs. 172. 5) Vs. 507.

6) Vs. 1795. 7) Eene vergissing, zooals de hr. Jonckbloet meende, is dit *Fire* toch wel niet (*Mnl. Dk.* II, 237), verg. Du Ménil, bl. LXIV.

8) *Floris*, vs. 3498. 9) Vs. 334 en vlgg. 10) Vs. 3396 en vlgg.

11) Vs. 3592. 12) Vs. 1213. 13) Vs. 603. 14) Vs. 622 en vlg.

15) Vs. 6011. 16) Vs. 3516. 17) Zie Du Ménil bl. XLIX.

18) T. a. pl. bl. LXIV. 19) bl. LXXVI aldaar.

twee poorters, die Blancefloer gaan verkoopen, waar zij heeft: „due cavalieri savi e saputi”¹⁾. Die bijzonderheid is als het ware een wenk om toch vooral niet *al te veel* op rekening te stellen van de eigene vinding des vertalers, maar liever, in stede van een en ander voor schepsel zijner vrije fantasie te houden, naar eenig origineel om te zien, dat hij, *benevens* den tekst der handschriften A en B of hun archetypus, voor zich zal hebben gehad bij zijne bewerking. Deze hypothese is m. i. waarschijnlijker dan de „deus ex machina”, dat Assenede 't zelf heeft gevonden: ja, door de vergelijking van den Middelnederlandschen *Floris* met den Middelhoogduitschen *Flore* van Konrad Fleck wordt zij, meen ik, alleszins gerechtvaardigd en gewettigd. Verscheidene plaatsen toch bij Assenede, waarvan in de Fransche handschriften A en B geen letter te lezen staat, komen bijna woordelijk overeen met plaatsen bij Fleck.

Voorbeelden: wat de verzen 622 en 623 betreft:

Driehondert vogle, die goet waren:
Valken, haveke, sporewaren,

lees ik in de Mhgd. *Flore*, vs. 1551 en vlg.:

Und zwênzic hebeche wünneelich,
Zwelfe müzetzen sich.

Ook bij Fleck wordt, evenals bij Assenede, Blancefloer door *twee* poorters verkocht, vs. 1536:

Dô sante ers ûz zer porte
Bî burgaeren zwein,
Die er wol wiste âne mein,
Ze koufe listic unde karc.

Er is meer. Heet in het Mnl., vs. 94, de koning Fenus (in het Fransch, vs. 59, Felis), ook in het Mhgd. heet hij Fênix (vs. 370); en hetzelfde geldt van den Mnl. naam des hertogs Goras (vs. 507), die in 't Mhgd. luidt Gûrâz, in 't Fransch daarentegen (vs. 357) Joras. Van de „hondert ors” (Mnl. vs. 624) weet 't Fransch niets: 't Mhgd. heeft (vs. 1553): „pferde und rosse hondert”, precies als in 't Mnl. dus. Van Blancefloers klacht, vs. 740—819 bij Assenede, vs. 1731—1858 bij Fleck, heeft de Fransche redactie noch van HS. A noch van HS. B een enkel woord. Verder wil *Floris* zich in het Mnl. dooden

1) Bl. LXXV aldaar.

met „een *guldine* griffie” (vs. 1213), en wordt in het Mhgd. verhaald (vs. 2355 en vlgg.):

Dâ mite sweic der jungelinc.
Nâch tôde was sîn gerinc;
Daz wart an sînn gebaerden schîn.
Er zôch ein guldîn griffelîn
Uz sînem griffelfuoter, enz. enz.:

terwijl daarentegen het Fransch alleen weet (vs. 787 en vlg.):

Un grafe a trait de son grafier;
D'argent estoit; enz. enz.

Is ook niet de overeenkomst opmerkelijk tusschen Mnl. vs. 2197 en vlgg., waar het diner bij Daries en Licoris wordt beschreven:

Het soude u allen dinken te lanc,
Noemdic u die gerechten alle.
Omdat ic wane dat u bat bevalle,
Sal ict u corten daer ic mach,

en de woorden hij Fleck (vs. 3946 en vlgg.):

Ez waere ze sagende lanc
Wie vil der trahten waere,
Wie tiure und wie kostbaere,
Die man dâ für truoc: enz. enz.?

En tusschen Mnl., vs. 2659 en vlgg.:

Des morgins vroe sat hi up siin part
Ende reet rikelike ten torre wart,
Twe sciltknechte hi met hem nam,

en Mhgd., vs. 4921 en vlg.:

Morne fruo was er bereit
Riliche unde wol becleit
Mit grôzem flîze?

Ik herhaal: de plaats en, waar het Mnl. afwijkt van den tekst der Fransche HSS. A en B *beide* maar daarentegen overeenkomt met het Mhgd., leiden noodwendig tot de veronderstelling, dat Assenede, *benevens* de redactie van HSS. A en B (of van hun archetypus), ook het origineel van de Mhgd. vertolking heeft gekend, tenzij men grond meene te hebben voor het vermoeden, dat Assenede de bewerking zelve van Fleck voor zich heeft gehad, een vermoeden, waartoe evenwel m. i. de

vergelijking van de Mhgd. en de Mnl. vertalingen niet het minste recht geeft.

De Mnl. *Floris ende Blancefloer*, een gedicht van het midden ongeveer der dertiende eeuw¹⁾, en alzoo ietwat jonger dan de Mhgd. *Flore und Blanschefur* (1220 à 1230)²⁾, zal dan door Diederik van Assenede zijn bewerkt naar den tekst 1° van de Fransche HSS. A en B (of van den archetypus dezer twee) en 2° van het Fransche origineel, dat ten grondslag ligt aan de Mhgd. redactie: deze stelling mag, vlei ik me, van mijn betoog de slotsom zijn.

Een enkel woord slechts over mijne wijze van uitgave. Ten grondslag aan den tekst liggen 1° het Leidsche Handschrift der Maatschappij van Letterkunde, breedvoerig beschreven door HOFFMANN VON FALLERSLEBEN in zijne *Einleitung*, bl. XII en vlgg. (*Hor. Belg.*, III), en 2° de fragmenten van een ander Handschrift, in „over 't geheel diplomatisch naauwkeurigen afdruk” uitgegeven door ALBERDINGK THIJM, in zijne *Dietsche Warande* (I, bl. 498 en vlgg.), en aldaar door hem beschreven bl. 496 en vlg. De tekst is geschoeid op de leest der fragmenten als kennelijk vertegenwoordigende eene oudere en betere redactie. Overigens is van elke, ook de geringste, afwijking der twee Handschriften, waarvan het Leidsche in de varianten HS. A, het andere HS. B door mij is genoemd, zoo nauwgezet mogelijk mededeeling gedaan aan den voet der bladzijde.

GRONINGEN, November 1878.

M.

1) Jonckbloet, *Gesch. d. Ned. Letterk.*, I, bl. 73.

2) Sommer, bl. XXXIII; Gervinus, I, bl. 462; A. Koberstein, *Grundriss der Geschichte der deutschen Nationalliteratur* (5e Aufl. v. Karl Bartsch), I, bl. 178, no. 3.

FLORIS ENDE BLANCEFLOER.

- 1 Nu hort 1) na mi, ic sal beginnen *
Ene aventure tellen van minnen,
Die den dorpen no den doren
Niet bestaet, dat sise horen.
- 5 Maer die redene merken connen
Ende van minnen hebben gewonnen *
Bede 2) bliscap ende rouwe,
Siit 3) clerc, siit 3) leec, siit 3) hoefsche vrouwe,
Dien annics datter wese bi,
- 10 Daer dese aventure vertellet si;
Oec ne 4) willix 5) niet verbieden
Te hoerne allen hoefschen lieden,
Die evel ende goet* bekinnen.
Hets al van ener gestadiger* minnen,
- 15 Bede 6) van bliscapen ende van rouwen.
Nu merct, gi* heren ende gi* vrouwen,
Des heeft die minne vremden sede 7),
Dat haer die rouwe volget* mede.
Men moet corten ende lingen *
- 20 Die tale, sal mense te rime bringen*,
Ende te redene die aventure.
Hets worden harde te sure
Van Assenede Diederike:
Dien suldiis 8) danken gemeenlike*,
- 25 Dat hiit 9) uten Walsche heeft gedicht*
Ende verstandelike in Dietsche 10) bericht
Dengenen*, diet Walsche niet ne 11) connen.
Terst 12) heeft hi dus begonnen*,
Ende segt, hoegedaen* wiis

---

1) HS. *hoert.* 2) HS. *beide.* 3) HS. *zijt.* 4) HS. *en.* 5) HS. *willics.* 6) HS. *beide.* 7) HS. *zede.* 8) HS. *seldijs.* 9) HS. *hijt.* 10) Verg. vs. 1362. 11) HS. *en.* 12) HS. *tierst.*

* HS. *gh.*

- 30 Blancefloer ende Floriis
 Twe scone kinder worden geboren*;
 Die in haren live menigen* toren
 Hadden van minnen ende rouwen vele
 Ende dicken bliscap met groten spele.
- 35 So 1) wie so rechter minnen pleget*,
 Ende hem 2) gestadelike* leget*
 Vaste in sire 3) herten binnen,
 Dicken gevalt* dat hem van minnen
 Gesciet 4) geval* na ongevalle,
- 40 Dies hebwi 5) genoeg* geweten* alle,
 Ende na geluc* groet 6) ongeval*,
 Als ic van desen twen tellen sal
 In der historien, die gi* sult 7) horen,
 Hoe menigen* rouwe, hoe menigen* toren
- 45 Si bede 8) gewonnen* in haren dagen*.
 Van rechter minnen, dier 9) si plagen*.
 Oec waren si dicken so 10) vro,
 Dat si liever hadden te leven also
 Dan te siin 11) in hemelrike.
- 50 Binnen dien cam 12) een ongeval* haestelike
 Ende warpse bede 13) van hoge* neder
 Uter bliscap inden rouwe weder.
 Daer siin 14) vele die dat secgen 15)
 Vanden genen, die haer herte leggen 16)
- 55 So 17) gestadelike* an die minne,
 Dat hem comt van dommen sinne 18)
 Dat sulwi 19) over logen* houden.
 Wi hebben gehoert 20) van Ysouden,
 Hoe soe 21) minde haers mans neve Trustram,
- 60 Ende hoe Pariis 22) minde Helenam,
 Ende van andren vele niemaren,
 Die hovesch ende natuerlic waren,
 Dier men seit 23) ende tellet vele
 In aventuren ende in spele,
- 65 Maer des ne 24) cam 25) mi nie 26) te voren
 Van dommen lieden ende van doren,

---

1) HS. soe. 2) HS. ende si hem. 3) HS. siere. 4) HS. ch. 5) HS. hebben wi.
 6) HS. groot. 7) HS. selt. 8) HS. beide. 9) HS. die, verg. vs. 35 en 72. 10) HS. zoe.
 11) HS. zijn. 12) HS. quam. 13) HS. beide. 14) HS. ziin. 15) HS. secgen.
 16) legghen. 17) HS. soe. 18) HS. zinne. 19) HS. selen wi. 20) HS. ghehoort.
 21) HS. Si. 22) HS. Parijs. 23) HS. seyt. 24) HS. en. 25) HS. quam. 26) HS. niet.
 * HS. gh.

Dat si noit van herten minden:
 Wilden siis 1) hem oec 2) onderwinden,
 Si souden die minne verwerken sere 3),
 70 Si begevens* bat ende doen haer ere 4)
 Dat si die minne niet verwerken,
 Ende latenre plegen* hoveschen 5) clerken,
 Ende hoveschen 5) ridderen ende vrouwen 6),
 Dat siin 7) die minnen met rechter trouwen
 75 Ende emmer der minnen siin 8) onderdaen.
 Haer ne 9) mach gene* cracht wederstaen,
 Soene 10) doet dat haer becomt te doene.
 Dat sceen 11) den wisen Salomoene:
 Al haddi 12) cracht ende wiisdom 13) groet,
 80 Hi| moeste minnen als soet 14) geboet*
 Al ware hire gerne* bleven sonder.
 Bedi ne 15) darf niemen 16) hebben wonder,
 Dat soe 17) dese twe kinder dwanc
 Die bede 18) waren jonc ende cranc,
 85 Daer ic of secge 19) daventure
 Ende telle, al wort 20) mi te sure,
 Een deel van harre gerechter* minnen.
 Nu hort 21), hoe ic u sal 22) beginnen*.—

Wi vinden gescreven*, als gi* sult 23) horen,
 90 Dat bi ouden tiden hier te voren
 Een heiden 24) coninc uut Spaengen cam 25).
 Terst 26) dat hi den somer vernam
 Bringen* dat nuwe loef 27) ende dat gras,
 Fenus dies coninx 28) name was,
 95 Te scepe cam 29) hi met vele lieden,
 Als hem siin 30) vroede man rieden.
 Hi arriveerde 31) an een sant,
 Ende ginc up 32) inder kerstinen lant.
 Roef 33) ende brant dedi stichten,
 100 Die mure breken, die borge* slichten,
 Cloesters, monstre ende gods huus

1) HS. *sijs*. 2) HS. *ooc*. 3) HS. *zere*. 4) HS. *eere*. 5) HS. *hovesschen*.
 6) In HS. *hovesschen vrouwen*. 7) HS. *ziin*. 8) HS. *ziin*. 9) HS. *en*. 10) HS. *si en*.
 11) HS. *scheen*. 12) HS. *hadde hi*. 13) HS. *wysde*: verg. 2422. 14) HS. *zijt*.
 15) HS. *en*. 16) HS. *niement*. 17) HS. *si*. 18) *beide*. 19) HS. *segghe*. 20) HS.
wort het. 21) HS. *hoord*. 22) HS. *sel*. 23) HS. *selt*. 24) HS. *heyden*. 25) HS.
quam. 26) HS. *tierst*. 27) HS. *loof*. 28) HS. *conincs*. 29) HS. *quam*. 30) HS.
ziin. 31) In het HS. onleesbaar. 32) HS. *op*. 33) HS. *roof*.

* HS. *gh*.

- Dede testoren die coninc Fenus;
 Man ende wiif¹⁾ si al versloegen*;
 Haren roef²⁾ si te scepe droegen*;
 105 Soe³⁾ waest gewoest* in viertich dagen*,
 Dat si der kerstinen geen* ne⁴⁾ sagen*
 None⁵⁾ vonden der haven⁶⁾ mee
 Binnen dertich milen vander see⁷⁾.
 Als siit⁸⁾ al hadden testoert⁹⁾,
 110 Menige* scone borch ende poert¹⁰⁾,
 Geboet¹¹⁾ die coninc, dat men loede
 Die scepen metten groten goede*.
 Hier binnen cam¹²⁾ hem te voren,
 Dat hi viertich ridderen hadde vercoren,
 115 Die duchtich ende van prise waren:
 Wapenen dedise¹³⁾ ende hietse varen
 Up¹⁴⁾ die montaenge ende beriden
 Die wegen*, die straten in allen siden¹⁵⁾
 Ende roven die pelgrime of sise vonden.
 120 Men soude binnen der selver stonden
 Die scepen laden ende reden die vaert,
 Te keerne weder te Spaengen waert.
 Si wapenden hem haestelike
 Ende voeren wech geweldelike*,
 125 Ende beleiden den berch¹⁶⁾ in allen siden¹⁷⁾,
 Al daer wech was ende lide.
 Si reden vort, si reden weder;
 Doe sagen¹⁸⁾ si van den berge¹⁹⁾ neder
 Pelgrinfe²⁰⁾, die vele moede camen²¹⁾,
 130 Terst²²⁾ dat sise vernamen
 Reden si hem tenen gemoete*,
 Ende begondense* roven onsoete,
 Ende sloegen* die si wilden slaen.
 Die pelgrime²³⁾ ne²⁴⁾ mochten niet ontgaen*
 135 No met crachte hem onthouden.
 Doe si sagen*, dat si sterven souden,
 Si boden haer handen ende gaven*
 Een groet deel van harre haven,

1) HS. *wijf*. 2) HS. *roof*. 3) HS. *zoe*. 4) HS. *en*. 5) HS. *no en*. 6) HS. *havenen*: DE VRIES *haven* verg. vs. 138, en den Fr. tekst, vs. 70 vlgg. 7) HS. *zee*. 8) HS. *sijt*. 9) HS. *ghestoort*. 10) HS. *poort*. 11) HS. *gheboot*. 12) HS. *quam*. 13) HS. *dede hise*. 14) HS. *op*. 15) HS. *ziden*. 16) HS. *die borghen*. 17) HS. *ziden*. 18) Alzoo DE VR.: in 't HS. *reden*. 19) HS. *borghe*. 20) HS. *pelgreme*. 21) HS. *quamen*. 22) HS. *tierst*. 23) HS. *pelgreme*. 24) HS. *en*.

* HS. *gh*.

- Ende verdingeden * liif 1) ende lede.
- 140 Daer was oec een Fransoys mede,
Die grave was ende van edelen geslachte*;
Om dat hi hem weerde met crachte,
Ne 2) wilden die Torke niet leven laten:
Die bleef daer verslegen * inder straten.
- 145 Ene siin 3) dochter hi met hem hadde brocht,
Die een heilichdom 4) soude hebben socht
Te Rome, daerse haer biscop sinde 5);
Haer man hadse gelaten * met kinde,
Daer hi was 6) inden stride bleven doet 7),
- 150 Daer was soe 8) doe in groter noet:
Soe 9) sach verslaen haren vader,
Dat moestese gedogen * algader
Ende nochtan vele meer daer toe,
Wat si namen haer selve 10) doe
- 155 Ende voerdense wenende ende clagende* sere
Vor 11) den coninc haren here,
Die hem sere 12) wellecome 13) was.
Doe hise sach, gedacht * hem das,
Doe hi vander coninginne sciet
- 160 In siin lant, daer hise liet,
Dat soe 14) seide 15) hoe gerne * soe 16) name
Een kerstiin joncfrouwe, of hire an came 18),
Dat hise vinge* ende 19) haer brachte.
Als hise sach ende hiis 20) gedachte,
- 165 Seidi 21) dat hise haer voeren soude,
Ende dede craieren dat hi varen woude:
Doe traken si alle te scepe waert.
Hem was wel vergaen * haer vaert,
Si hadden gewonnen * harde 22) vele,
- 170 Ende voeren wech met vollen sele 23)
Ende worden in corter stont geset *
In Spaengen in die haven van Tolet.
Die niemare liep voren in die port 24):
Die erst 25) verheeschet 26), hi tellet vort 27),
- 175 Dus maket deen den andren cont,

1) HS. *lijf*. 2) HS. *en*. 3) HS. *ziin*. 4) HS. *heyl*. 5) HS. *sende*. 6) HS. *was hi*.
7) HS. *doot*. 8) HS. *si*. 9) HS. *si*. 10) HS. *selven*. 11) HS. *voor*. 12) Alzoo
DE VR.: HS. *so*. 13) HS. *will*. 14) HS. *si*. 15) HS. *hadde*; DE VRIES leest *hadde*
geseit. Floire heeft: Car de tel chose li préa. 16) HS. *soe*. 18) HS. *quame*. 19) HS.
ende hise. 20) HS. *hijs*. 21) HS. *seide hi*. 22) HS. *herde*. 23) HS. *zele*. 24)
HS. *poort*. 25) HS. *ierst*. 26) HS. *ghevreischt*, verg. vs. 1711. 27) HS. *voort*.
* HS. *gh*.

- Dattie coninc waer comen gesont*
 Ende allen die waren inder vaert.
 Die liede liepen ter havenen waert
 Ende waren blide van haren magen,*
 180 Dat sise behouden comen sagen.*
 Men ontfinc den coninc met groter eren 1),
 Bede 2) vrouwen ende heren 3)
 Ende der kindren volgden* vele.
 Vrolike ginc* hi up 4) die sele 5)
 185 Ende began deelen siin gewin 6):
 Somen gaf hi meer, somen min,
 Dat conste hi wel beschedelike 7).
 Doe nam hi harde 8) hoveschelike 9)
 Bider hant die gevangen* vrouwe,
 190 Die in therte 10) droech groten rouwe,
 Dat mochtmen wel an haer bekinnen:
 Die gaf* hi te deele der coninginne,
 Diese alte hant in de camere dede,
 Ende gaf haer orlof haren sede 11)
 195 Te houden ende die selve wet,
 Die den kerstinen lieden was geset*.
 Haer wet hilt soe also 12) redelike,
 Harre vrouwen dienege getrouwelike
 In allen tiden spade ende vroe,
 200 Want het stont haer daer toe,
 Soe 13) leerde haer fransoys genoech*:
 So 14) bewarf soe 15) ende bedroech
 Dat soe 16) wart van groten love
 Bede 17) inden lande ende inden hove;
 205 Het was goet al dat soe 18) wrachte.
 Dat soe 19) was van hogen* geslachte
 Mochtmen an haer gedochten* merken.
 Tenen tide soudese werken
 Haren here 20) den coninc een baniere,
 210 Soe 21) wrachter in menige* diere;
 In die middel wracht soere 22) inne
 Metten 23) coninc die coninginne.

---

1) HS. eeren. 2) HS. beide. 3) HS. heeren. 4) HS. op. 5) HS. zele. 6) HS. ziin ghewin. 7) HS. ei. 8) HS. herde. 9) HS. ssch. 10) HS. int herte. 11) HS. zede. 12) HS. si alsoe. 13) HS. zi. 14) HS. soe. 15) HS. si. 16) HS. si. 17) HS. beide. 18) HS. si. 19) HS. si. 20) HS. heere. 21) HS. si. 22) HS. zire. 23) HS. met den.

* HS. gh.

- Daar wart die coninginne geware 1)
 An haer gelaet, an haer gebare 2),
 215 Daer soese 3) sach roden ende bleiken
 Ende metten handen ten lanken reiken
 Ende menige* varwe ontfaen,
 Dat soe 4) met kinde was bevaen.
 Doe began* soet 5) haer an tien
 220 Ende bat haer, dat soet 5) soude lien,
 Of soe 6) kint droech, jegen* hare,
 Ende welctiit het gewonnen* ware.
 Doe seide soet 7) haer bescheidenlike 8).
 Die vrouwe seide diergelike*,
 225 Dat soe 9) van der selver stonden
 Hadde kint gedragen*, ende si begonden
 Rekenen 10), also die 11) vrouwen plegen*,
 Dat si even 12) lange hadden gedregen*
 Ende binnen enen dage* souden genesen*,
 230 Ende even varinge quite wesen.
 Die tiit leed also God woude,
 Dattie coninginne genesen* soude
 Entie termt volcomen was.
 Eens palmensondaechs soe 13) genas*
 235 Van enen sconen knapeline.
 Doe gaven* hem die magen* sine
 Uut haren boeken, na hare wiis 14),
 Een sconen 15) name ende hieten Floriis 16).
 Dies selves dages* genas* van kinde
 240 Die gevangen* vrouwe, alsict bescreven vinde,
 Ende brachte in de werelt een magediin*.
 Doe deden hebben die moeder siin
 Na onse wet siin 17) kerstenhede:
 Blancefloer soet 18) heten dede.
 245 Doe waren die kinder bede 19) geboren*,
 Daer gi* daventure of sult 20) horen.
 Nu gewan* die coninc siin kint
 So 21) lief ende haddet 22) so gemint*,
 Dat si pensden 23), hi ende siin moeder,
 250 Wien siit 24) mochten bevelen vroeder.

1) HS. *ghewaren*. 2) HS. *ghebaren*. 3) HS. *sise*. 4) HS. *si*. 5) HS. *sijt*, en *bad*.
 6) HS. *si*. 7) HS. *sijt*. 8) HS. *-scheidenl*. 9) HS. *si*. 10) HS. *te rekenen*. 11)
 HS. *de*. 12) HS. *heven*. 13) HS. *si*. 14) HS. *ij*. 15) HS. *scone*. 16) HS. *Florijs*.
 17) HS. *ziin*. 18) HS. *zijt*. 19) HS. *beide*. 20) HS. *selt*. 21) HS. *soe*. 22) HS.
hi haddet. 23) HS. *peinsden*. 24) HS. *zijt*.

* HS. *gh*.

- Si mindent geliic 1) haers selfs 2) liif,
 Ende bevalent den kerstinen wiif,
 Dat soet 3) soude houden ende voeden.
 Maer men hiet haer des behoeden
 255 Dat siit 4) selve ne 5) soegde* niet.
 Men bevalt te sogene* ende hiet
 Ere 6) heidenre 7) voestre, diere toe dochte,
 Dat soe 8) coninx 9) kint sogen* mochte.
 Nu hadde die kerstiin 10) die kinder bede 11).
 260 Daertoe hadsoe 12) goede gereede 13)
 In allen tiden spade ende vroe.
 Ende dede, dat hem behoerde 14) daer toe,
 Te tide slapen, te tide waken,
 Te tide haer bad ende bedde maken.
 265 So 15) lief hadsoese 16) bede 17) gewonnen*,
 Dat wi gelesen* niet ne 18) connen
 Na dien dat men gescreven* vint,
 Welc soe 19) hadde meest gemint*
 So 20) haer dochter, so 20) des coninx 21) sone 22).
 270 Soe 23) was emmer des 24) gewone*,
 Dat soese 25) bede 26) lede 26) te samen.
 Eer si tharen viif jaren camen 27),
 Die minne scoetse 28) in therte richte
 Ende wondese sere 29) met enen scichte 30);
 275 Dat scicht 30) was van goeden gewerke*,
 Ende deedse minnen even sterke.
 Nu hort 31) vremtheit, die si daden:
 Daer 32) si te gader souden baden,
 Harde 33) goetlike si hem ondersagen*,
 280 Ende ondercusten 34), daer si lagen*
 Bede 35) te gader in ene wiege*,
 Dat was al waer, ons ne 36) bedriege*
 Dese boec ende andre, daer wi inne
 Al vinden gescreven* haer minne.
 285 Als si waren comen tharen viif jaren,

1) HS. *gelijk*. 2) HS. *self*. 3) HS. *sijt*. 4) HS. *ij*. 5) HS. *en*. 6) HS. *eenre*.
 7) HS. *heyd*. 8) HS. *si*. 9) HS. *conincs*. 10) HS. *kersten*. 11) HS. *beide*.
 12) HS. *si*. 13) HS. *ghereide*. 14) HS. *behoorde*. 15) HS. *soe*. 16) HS. *sise*.
 17) HS. *beide*. 18) HS. *en*. 19) HS. *si*. 20) HS. *soe*. 21) HS. *conincs*. 22)
 HS. *zone*. 23) HS. *Si*. 24) HS. *dies*. 25) HS. *sise*. 26) HS. *ei*. 27) HS. *quamen*.
 28) HS. *scootse en int herte*. 29) HS. *soe*. 30) HS. *sch*. 31) HS. *hoort*. 32) Alzoo
 DE VR.: HS. *dat*. 33) HS. *herde*. 34) 't Volg. *hem* in 't HS. wordt door DE VR.
 geschrapt. 35) HS. *beide*. 36) HS. *en*.

* HS. *gh*.

- Van scoenre groten si bede 1) waren
 Ende tallen goeden werken gekeert.*
 Diese gewiist 2) hadden 3) ende geleert*,
 Si 4) waren waert van groten lone.
- 290 Die kinder waren bede 5) so scone,
 Dat men daer no in geen* lant
 So 6) scone twe kinder noit ne 7) vant.
 Als die coninc hadde vernomen,
 Dat siin 8) kint so 9) verre was comen,
- 295 Dat het mochte ter scolen gaen*
 Ende lettren kennen ende verstaen,
 Riep hi te hem sinen sone 10),
 Als hi dicken 11) was gewone*,
 »Minne'', seithi, »ic sal di ter scolen doen:
- 300 Di sal leren meester Gaydoen,
 Een wiis meester ende een vroet.''
 Florise 12) bedroefde harde 13) siin 14) moet,
 Dat moeste hi daer te hant togen*:
 Hem braken die tranen uten ogen*.
- 305 »Soete here'', seithi, »en mach niet wesen:
 In sal mogen* scriven no lesen
 No der leringen* niet verstaen,
 Gine 15) doet Blancefloer met mi gaen.''
 Doe geloefde* hem al daer siin 16) vader,
- 310 Dat hise soude senden 17) bede 18) gader
 Ter scolen, ende hi dede also 19).
 Des waren die kinder bede 20) vro.
 Men dedese ter scolen, ende si leerden.
 Si gingen* te gader ende si keerden.
- 315 Van harre ouden, van haren dagen*
 Consten si van minnen, dier 21) si plagen*,
 Menigen* raet ende vele treken.
 Doe mochtsi vrilike spreken
 Haer gelic 22) andren sinen wille
- 320 Verholentlike ende stille.
 Si gingen* ter scolen 23) gestadelike 24),

1) HS. beide. 2) HS. ghewijst. 3) HS. hadde. 4) HS. zi. 5) HS. beide.
 6) HS. soe. 7) HS. en. 8) HS. ziin. 9) HS. soe. 10) HS. zone. 11) HS. dicke.
 12) Alzoo DE VR.: HS. Floriis. 13) HS. herde. 14) HS. ziin. 15) HS. ghi en.
 16) HS. ziin. 17) HS. zoude zenden. 18) HS. beide. 19) HS. alsoe. 20) HS.
 beide. 21) HS. die, zie vs. 357. 22) HOFFMANN leest hier: „Laet ghelijc'': ten
 onrechte. 23) HS. scole. 24) Met dit vers begint in het HS. de betere en duidel-
 ijker hand: zie HOFFMANN, *Hor. Belg.*, bl. XIII.

*) HS. gh.

- Si onderminderen hem verholenlike;
 Als deen bi den andren niet ne 1) was,
 Vergat hi wat hi horde 2) of las;
 325 Ende wat so men hem seggen 3) hiet,
 Des ne 4) mocht hi onthouden niet.
 Ter minnen hadden si goede stade.
 Si waren bede 5) van enen rade,
 Van ere scoenheit, van enen sinne,
 330 Ende even gestadich 6) an die minne,
 Dat si oec dicken 7) lesen horden
 Die treken, die ter minnen horden,
 Ende mense oec te lesene sette
 In Juvenale ende in Panflette,
 335 Ende in Ovidio de arte amandi,
 Daer si vele leerden bi,
 Dat hem becam 8) ende dochte goet:
 Dus hadden si ter minnen 9) spoet.
 Die boeke daden se haesten so
 340 Ter minnen, dat si dicken 10) vro
 Bede 11) waren ende in sorgen groet,
 Dat si hadden liever te wesene doet
 Dan gesceden lange te sine.
 Dus leefden si in soeter 12) pine,
 345 In soeten rouwe, in soeten bedwange.
 Die nachte dochten hem vele te 12*) lange,
 Die dage waren hem te cort vele,
 Te harre bliscap te haren spele.
 Sint dat si leren begonsten,
 350 Binnen viif jaren die kinder consten
 Latiin 13) spreken wel te maten:
 Doe mochtsi 13*) in wege ende in straten
 Ende in den hove seggen 14) in Latiin 15)
 Haerliic 16) andren den wille siin 17),
 355 Dattie leke 18) niet ne 19) mochten verstaen.
 Dat hadden si so lange gedaen
 Ende der minnen so lange geploggen,
 Dattie niemare was gevloggen
 Ende ment seide openbare.
 360 Terst 20) dattie coninc die niemare

---

1) HS. en. 2) HS. hoerde. 3) HS. segghen. 4) HS. en. 5) HS. beide. 6) HS. -ech.
 7) HS. dicke. 8) HS. bequam. 9) HS. minne. 10) HS. dicke. 11) HS. beide.
 12) HS. die soete. 12*) HS. vele lange. 13) HS. Latiijn. 13*) HS. mochten si. 14) HS.
 seggen. 15) HS. Latiijn. 16) HS. ij. 17) HS. ij. 18) HS. leeke. 19) HS. en. 20) HS. tierst.

- Verheeschte 1), dat Floris siin 2) kint
 Blanchefloer so hadde gemint,
 Dat hi el ne gene name
 Nemmermeer, die hem getame,
 365 Of 3) mens hem gehingede ende liet also:
 Doe balch hi harde ende wart onvro,
 Het dochte hem wonderlike dinc.
 Erlike hi te sire vrouwen ginc
 Ter cameran, daer hise vant inne,
 370 Raet te nemene, hoe hi die minne
 Van den kindren mochte testoren.
 »Vrouwe», seithi, »wi hebben verloren
 Florise ons kint, so ict bevroede».
 Die vrouwe was van gestaden moede,
 375 Tameer 4) was siis 5) in groten vare:
 An sine varwe wart soe 6) geware,
 Dat hi gram was ende verbolgen,
 Ende pensde 7) hoe soe 8) hem mochte volgen
 Minlike ende met soeter spraken.
 380 »Ay here», seitsoe 9) »bi welker saken
 Sulwi 10) onse kint verliesen,
 Segt, ende wi sullen 11) kiezen
 Den besten raet, dien 12) wi mogen vinden.»
 »Vrouwe», seithi, »ic wilt 13) u ombinden:
 385 Floris heeft met al sinen sinne
 An Blanchefloere sine minne
 So harde gekeert utermaten
 Ende seit, dat hise niet sal laten
 Also 14) lange als hi sal leven.
 390 Vrouwe, wildire raet toe geven
 Ende dunket u oec wel gedaen,
 Ic wille haer thoef doen ave slaen:
 Also dan die lede 15) niemare
 Florise te voren cam 16) van hare
 395 Dat soe 17) doet es, so wanic wel weten,
 Dat hi haers al sal vergeten
 Ende sine minne an ene ander keren,
 Die hi minnen moge met eren.
 Dan willic, dat hi te sinen rechte

1) HS. *ghevreeschte*. 2) HS. *sijn*. 3) HS. *ocht*. 4) Alzoo DE VR.: HS. *te meer*.
 5) HS. *sijs*. 6) HS. *si*. 7) HS. *peinsde*. 8) HS. *si*. 9) HS. *si*. 10) HS. *selen wi*.
 11) HS. *selen*. 12) HS. *die*. 13) Aldus DE VR.: HS. *wil*. 14) HS. *-soe*. 15) HS.
leede. 16) HS. *quam*. 17) HS. *si*.

- 400 Neme een wiif 1) van hogen geslechte".
 Terst 2) dattie coninginne 3) vernam
 Die sake, die den coninc miscam 4),
 Soe 5) was hoefsch ende goedertiere,
 Ende bepensde 6) haer harde sciere,
 405 Ende dachte, hoe soe 7) mochte verwerven
 Dattie joncfrouwe niet soude sterven,
 Ende gesachten 8) des coninx moet.
 »Here", seitsoe 9) »dese raet nes 10) goet:
 Na dien dat gi segt dat staet,
 410 Salic ons geven betren raet:
 Machlichte Floris heeft gemint
 So gestadelike dat hoefsche kint,
 Blancefloere, die scone es,
 Dat ic mi sere ontsie des
 415 Ende bens in harde groten vare,
 Terst 11) dat hi verheeschte 12) die niemare,
 Dat hi lichte mochte bederven
 Ende van groten rouwe sterven:
 Dan ware onse scade ende onsen toren
 420 Meerre dan hi was te voren.
 Men gewons nemmer priis 13) no lof,
 Noch vrome ne 14) camer 15) nemmer of
 Dat mense versloege, ende messate:
 Hets beter dat mense leven late."
 425 »Vrouwe", seithi, »nu raet daertoe".
 »Here, ic segt u wat men doe.
 Siin 16) meester. sal hem siec maken
 Ende onmachtich 17): bi derre saken
 Suldine 18) ter Montorien ter scolen sinden,
 430 Daer te learne met andren kinden,
 Des 19) siin 20) meester es genesen,
 Hi sal daer wellecome 21) wesen:
 Vrouwe Sante, die vrouwe vander port,
 Terst 22) datse dese sake hort,
 435 Dat hi een kerstine 23) heeft gemint,
 Ende hi daer omme si 24) gesint,

---

1) HS. *wijf*. 2) HS. *tierst*. 3) HS. *conincinne*. 4) HS. *mesquam*. 5) HS. *si*. 6) HS. *bepeinsde*. 7) HS. *si*. 8) HS. *gesachten mochte des*. 9) HS. *si*. 10) HS. *es niet*. 11) HS. *tierst*. 12) HS. *gevreischte*. 13) HS. *prijs*. 14) HS. *en*. 15) HS. *quamer*. 16) HS. *sijn*. 17) HS. *-ech*. 18) HS. *seldine*. 19) De verandering van *des* in *tes* (HOFFMANN) is onnoodig: verg. *Rijmb. Gloss.* 20) HS. *sijn*. 21) HS. *willecome*. 22) HS. *tierst*. 23) HS. *kerstene*. 24) HS. *daer*. „Het tweede *daer* blijve weg, als noodeloos en storend": DE VR.

- Soe 1) salse hem met luste 2) verleden.
 Joncfrouwe Sibilie salne leden
 Onder die kinder, haer gespele.
- 440 Dier 3) hi daer sal vinden vele,
 Dor te cortene sinen dach,
 Des hi ne hort geen gewach
 Daer hi spelen nu mede pleget,
 Ende hem so na in therte 4) nu leget
- 445 Dan sal hi beginnen coelen,
 Ende sine 5) herte ie 6) lanc so min gevoelen
 Van Blanchefloere der starker minnen,
 Ende sulke 7) nieuwe beginnen,
 Die hem die oude sal verdriven 8):
- 450 Dus mogen 9) die kinder levende bliven.”
 Maer 10) alse Floris dat sal 11) verheeschen 12)
 Hi sal wenen ende eeschen 13),
 Dat men met hem Blancefloere
 Ter Montorien ter scolen 14) voere.”
- 455 Des 15) sulwi 16) hebben goeden raet:
 Haer moeder sal maken een gelaet
 Ende gebaren 17), of 18) soe 19) siec 20) ware;
 Dit sulwi doen: wi sullen hare
 Bevelen ende heten bi haren live,
- 460 Dat soe 21) liggende stille blive 22),
 Ende soe 21) bidde, dat men harre 23) dochter
 Met hare late, want soe 21) de 24) sochter
 Ende veel eer sal siin genesen 25),
 Wat soe 21) bat 26) can bi hare wesen
- 465 Ende soese 21) bat 27) dan een ander bewaren sal:
 Dus sulwi onse dinc 28) voegen 29) al.
 Dan suldi 30) hem geloven 31) overwaer,
 Dat gise hem sult senden 32) naer

1) HS. *si*. 2) HS. *liste*. 3) DE VR.: HS. *die*. 4) HS. *int herte*. 5) HS. *stijn*.
 6) HS. *in*. 7) HS. *selke*. 8) Met dit vs. begint fragment 1 van HS. B. 9) HS. A
moghen. 10) HS. B *waer*. 11) HS. B. *sal* zonder *dat*. 12) HS. A *gevreischen*.
 13) HS. A *eischen*. 14) HS. B *Montorie ter scole*. 15) HS. B *dies*. 16) HS. A
selen wi. 17) HS. A *een gebaer*. 18) HS. A *ocht*. 19) HS. A *si*. 20) HS. B *ziec*.
 21) HS. A. *si*. 22) In HS. A. aldus:

Dit moet si doen, wi selent hare
 Bevelen vaste bi haren live,
 Dat si op haer bedde blive.

23) HS. B *hare*. 24) In HS. A ontbreekt *de*. 25) HS. A *ende haer bat bewaren
 dan een ander sal*. 26) HS. B *bet*. 27) HS. B *bet*. 28) HS. B *dinghe*. 29) HS.
 A *vorachten*. 30) HS. A *seldi*. 31) HS. B *beloven*; in HS. A ontbreekt *hem*.
 32) HS. B *zenden*. A *selt*.

Binnen viertien nachten, daer hi es,
 470 Ende niet ne dar hi twifelen des 1).”
 Dit dede men 2) verholenlike.
 Doe omboet die coninc haestelike
 Florise, dat hi te hem came 3).
 »Sone”, seithi, »u si 4) gename,
 475 U 5) meester es siec 6) ende heeft 7) gelegen,
 Dat hi der clerken 8) niet ne 9) mach plegen,
 No der scolen niet onderwinden 10):
 Bedi salic u ter Montorien 11) sinden,
 Dar suldi 12) gewillike 13) siin ontfaen 14),
 480 Gi 15) sult daer 16) ter scolen 17) gaen 18)
 Ende leren lesen ende scriven.”
 »Here”, seithi 19), »waer 20) sal dan bliven
 Blancefloer?” »Lieve kint” 21), seithi, »hier.”
 Doe 22) liepen die tranen over siin 23) lier
 485 Ende began wenen 24) sere:
 »Dit ne doe ic niet, lieve here 25):
 Dit gebod ware 26) mi te swaer 27)!
 Gine sent 28) Blancefloer met mi daer,
 In sal daer 29) mogen wonen niet.”
 490 Doe bat 30) hem die coninc ende hiet,
 Dat hi blidelike voere:
 »Men sal u 31) senden Blancefloere
 Binnen viertien nachten of 32) eer.”
 Doe 33) minderde 34) harde siin seer 35),
 495 Al dede hiit 36) node, hi lovet aldus.
 Doe dede 37) die coninc Fenus
 Roepen enen sinen camerlinc 38),
 Die lustich was telker dinc 39);
 Dien hiet hi varen met sinen kinde
 500 Ter Montorien 40), daer hine sinde,

1) HS. A *Ende hi niet en twifele des.* 2) HS. A *d. harde v.* 3) HS. A *te heme quame; B quame.* 4) In HS. B *ontbreekt si.* 5) HS. B *Iou.* 6) HS. B *ziec.* 7) HS. B *heift.* 8) HS. A *clerke.* 9) *Ontbreekt in HS. A.* 10) In HS. B *no en len ontbreken; in A niet.* 11) HS. B *Montorie.* 12) HS. A *seldi.* 13) HS. A *willecome.* 14) *s. ende wel o.* 15) HS. B *ghi.* 16) HS. B *dar.* 17) HS. A *en B scole.* 18) HS. A *Ghi selt daer bliven enter s. g.* 19) HS. A *sprac Floris.* 20) HS. B *war.* 21) HS. A *minne voor l. k.* 22) HS. A *hem.* 23) HS. A *sine.* 24) HS. A *te weenne harde sere.* 25) HS. A *dit en doet niet, seithi, here.* 26) HS. A *waer.* 27) HS. B *zwaer.* 28) HS. B *zet. A gi en doet.* 29) HS. A *salre.* 30) HS. A *bad.* 31) HS. B *iou; A Hi soude hem.* 32) HS. A *oft.* 33) HS. A *dat.* 34) HS. A *minderde hem.* 35) HS. B *zeer; A sijn.* 36) HS. B *hit of het; A hijt.* 37) HS. B *deide; A d. sijn vader d.* 38) HS. B *s. e. c.* 39) HS. A *D. listech w. ende vroet tahr. d.* 40) HS. B *Montorie.*

- Ende gaf hem ¹⁾ dies hem behoevede.
 Maer ²⁾ Florise ³⁾ sere droevede
 Ende weende sere ⁴⁾ al daer hi sciet
 Van Blancefloere ende hise liet.
- 505 Doe ⁵⁾ gereet was sine vaert,
 Voer hi wech ⁶⁾ ter Montorien ⁷⁾ waert ⁸⁾.
 Daer vant hi den hertoge ⁹⁾ Goras,
 Dien hi wellecome ¹⁰⁾ was.
 Vrouwe ¹¹⁾ Sante ¹²⁾ ontfigene ¹³⁾ blidlike;
- 510 Soe ¹⁴⁾ dedene ¹⁵⁾ harde hoveschelike ¹⁶⁾
 Harre ¹⁷⁾ dochter, joncfrouwe Sibilien ¹⁸⁾
 Leden ¹⁹⁾ talre ²⁰⁾ tiid ende talre ²⁰⁾ wilen ²¹⁾
 Onder die joncfrouwen vander port ²²⁾,
 Dat hi daer horen soude sulke wort ²³⁾,
- 515 Daer hi lichte bi mochte beginnen
 In die herte andre minnen ²⁴⁾,
 Daer hi hem selven mede ²⁵⁾ soude verhogen ²⁶⁾,
 Ende Blancefloeren vergeten mogen ²⁷⁾.
 Men wiisdem ²⁸⁾ vele ende leerde,
- 520 Maer litel hi daer toe keerde ²⁹⁾
 Sinen sin, wat so dat het ³⁰⁾ was;
 Al dat hi horde ³¹⁾ ende las,
 Altoes so cam hem te voren ³²⁾
 Van Blancefloere, die hi hadde vercoren
- 525 Boven allen ³³⁾ die hi nie gesach,
 Ende ^{33*)} hem in therte so vaste ³⁴⁾ lach,
 Dat soene ³⁵⁾ dede leven in ³⁶⁾ bedwange.
 Die wile dochte hem te ³⁷⁾ lange,
 Bede ³⁸⁾ bi dage ³⁹⁾ ende bi nachte.
- 530 Dicken ⁴⁰⁾ versuchte hi ⁴¹⁾ onsachte ⁴²⁾
 Te halven woerde ⁴³⁾ in ⁴⁴⁾ sine sprake.
 Dus levedi ⁴⁵⁾ met ongemake,

---

1) HS. A *hem al.* 2) HS. B *newar.* 3) HS. A *Floris.* 4) In HS. A ontbreekt *sere.*
 5) HS. A *doe al.* 6) HS. B *woch.* 7) HS. B *Montorie.* 8) HS. B *waerd.* 9) HS. A
dien here. 10) HS. A *will.* 11) HS. B *vrou.* 12) HS. B *Cente.* 13) HS. B *ont-*
finckene. 14) HS. A *si.* 15) HS. A *dede.* 16) HS. A *hoefs.* 17) HS. B *hare.*
 18) HS. B *Cijbilien.* 19) HS. A *hem leden.* 20) HS. B *tolre.* 21) HS. A *dicwilen;*
 B *wile.* 22) HS. B *pord.* 23) HS. B *word;* A *D. h. soude horen selc w.* 24) HS.
 A *Ende h. bi lichte m. gewinnen I. d. herte ere a. m.;* B *voor herte: scole.*
 25) HS. A *bi.* 26) HS. B *verhoeghen.* 27) HS. B *gh.* 28) HS. A *wijsde hem.*
 29) HS. A *Daer hi lettelt t. k.* 30) HS. B *hit;* A *so wat soet.* 31) HS. A *hoerde.*
 32) HS. A. *A was h. die gedane t.;* B *altoos.* 33) HS. A *alle.* 33*) HS. *die.*
 34) HS. A *s. v. i. h.* 35) HS. A *sine.* 36) HS. A. *in groten.* 37) In HS. B
 ontbreekt *te.* 38) HS. A *beide.* 39) HS. B *gh.* 40) HS. A *dicke.* 41) HS. A *hi*
harde. 42) HS. B *onsochte.* 43) HS. B *woorde.* 44) HS. A *an.* 45) HS. A *leefde hi.*

- Ende clagede dicken sine 1) ellende 2),
 Eer die viertienacht 3) camen tende.
- 535 Also vulcomen was die termt,
 Daer hi omme hadde gekermt,
 Entie viertien dage waren comen tende,
 Ende men hem Blancefloer niet sende 4),
 Doe was hi 5) in sorgen groet 6),
- 540 Dat soe 7) soude wesen doet 8),
 Ende was 9) droever dan hi was eer.
 Sine rouwe wies ie 10) lanc so meer,
 Hi 11) ne mochte haers niet vergeten.
 Doe liet hi slapen ende eten,
- 545 Bede 12) dat eten ende dat drinken,
 Die ogen 13) begonden 14) hem ontsinken,
 Want hem siin 15) vleesch al ave ginc.
 Doe warts 16) geware die camerlinc,
 Haestelike hi ten coninc sinde,
- 550 Ende omboet 17) hem van sinen kinde
 Niemare, die hem sere miscam 18).
 Hi 19) wart wonderlike gram
 Ende riep die 20) coninginne 21) te hem;
 »Vrouwe'', seithi, »in weet hoe ic bem 22)
- 555 Dus wonderlike comen an dese dinc;
 Ons hevet omboden 23) die camerlinc
 Van onsen sone quade niemare:
 Nu siet, hoe mer 24) best toe vare.
 In weet, oft 25) si bi toverien 26)
- 560 Van Blancefloere, sire amien 27),
 Of 28) hi verwoet si selve Floriis 29),
 Dat soe 30) hem dusdane 31) wiis 32)
 Sinen sin al heeft 33) benomen 34).
 Men doese 35) haestelike comen 36):
- 565 Ic wille haer te hant doen thoeft af slaen.

---

1) HS. A *dicke sijn.* 2) HS. B *ollende.* 3) HS. A *v. nacht en quamen.* 4) In HS. B ontbreken deze en de drie voorg. regels. 5) HS. B *ende hie was.* 6) HS. B *grot.* 7) HS. A *si.* 8) HS. B *doot.* 9) HS. A *doe w. hi.* 10) HS. A *die rouwe wies hem in.* 11) HS. B *hie.* 12) HS. A *beide.* 13) HS. A *gh.* 14) HS. A *begonsten.* 15) HS. A *heme sijn.* 16) HS. B *wards.* 17) HS. A *ontboet.* 18) HS. A, B *mesquam; Die n. h. harde mesquam.* 19) HS. B *hie.* 20) HS. B *de.* 21) HS. A *-cinne.* 22) HS. B *Iu voor in; A En wetti wie.* 23) HS. A *heeft ontb.; B onb.* 24) HS. A *menre.* 25) HS. A *ocht.* 26) HS. B *toverie.* 27) HS. B *amie.* 28) HS. A *ocht.* 29) HS. A *Florijs.* 30) HS. A *si.* 31) HS. A *dusgedane.* 32) HS. A *wijs.* 33) HS. B *heeft.* 34) HS. A *genomen.* 35) HS. A *doese mi.* 36) Einde van fragment 1 van HS. B.

- Hi sals lichte dan avestaen
 Ende der minnen al vergeten
 Van hare, als hise doet sal weten."
 Die coninginne heeft geseit 1):
- 570 »Here, hoe groet es die dompheit,
 Datse toverie soude hebben gedaen!"
 So tielic hadse die minne ontfaen,
 Doe hise terst 2) minnen begonste,
 Dat soe 3) no goet no quaet ne conste 4).
- 575 Soe 5) mindene weder so 6) utermaten,
 Sint dat hise hadde gelaten
 Ende 7) haer ontvoer ter Montorien waert,
 Dat soe 8) nie sint blide ne 9) waert;
 Met pinen lede 10) soe 11) haer leven:
- 580 Haer suchten ende haer beven
 Hadden haer teten 12) al benomen,
 Maer des ne 13) hadsoe 14) niet vernomen
 Dat dusdane 15) tale om haer was.
 Doe piinde 16) haer echter die vrouwe das,
- 585 Hoe soese 17) mochte ledigen 18) vander doet.
 »Ay here", seitsoe 19), »het ware sonde groet,
 Bede 20) sonde ende scade,
 Dat men so scone een kint verdade!
 Hets beter, dat men Blancefloere
- 590 Te Nicle ter marct 21) te cope voere;
 Daer siin 22) comanne 23) comen van verren,
 Die onlange sullen merren:
 Alsi des werden 24) geware,
 Dat soe 25) so scone es ende het wert mare,
- 595 Si sullenre 26) haven vele omme geven:
 Doet dit, hets best, ende laetse leven.
 Si sullense 27) dan voeren so verre,
 Dat gire 28) nemmer omme wert erre;
 Dan dorvedi manslachtich 29) werden niet."
- 600 Doet hem die vrouwe so harde riet,
 Ende soet 30) erenstelike woude,
 Seide hi, dat hiit 31) doen soude,

1) Aldus DE VR.; HS. *Here god, hoe groet es die dompheit, Die de coninc heeft geseit.* 2) HS. *tierst.* 3) HS. *si.* 4) DE VR. leest eerst vs. 574 dan ys. 573. 5) HS. *si.* 6) In 't HS. ontbreekt *so.* 7) HS. *ende hi.* 8) HS. *si.* 9) HS. *en.* 10) HS. *leidde.* 11) HS. *si.* 12) HS. *deten.* 13) HS. *en.* 14) HS. *si.* 15) HS. *dusgedane.* 16) HS. *pijnde.* 17) HS. *sise.* 18) HS. *ledegen.* 19) HS. *si.* 20) HS. *beide.* 21) HS. *merct.* 22) HS. *sijn.* 23) Aldus DE VR.; HS. *comannen.* 24) HS. *worden.* 25) HS. *si.* 26) HS. *selenre.* 27) HS. *selense.* 28) HS. *ghire.* 29) HS. *-ech.* 30) HS. *sijt.* 31) HS. *hijt.*

- Ende ontboet twen portren vander stat,
 Dien geboet hi ende gebat,
 605 Want si lustige 1) comanne waren,
 Dat si te Nicle souden varen
 Ende met hem senden ende voeren
 Te cope die scone Blancefloere.
 Si gereden 2) haer vaert ende namen
 610 Blancefloer met hem, ende alsi camen 3)
 Te Nicle ende sise ter marct brochten,
 Doe vonden si comanne 4), diese cochten
 Met groten scatte, met vele haven.
 Nu hort 5), wat sire omme gaven,
 615 Dat willic u maken cont:
 Si gaven van goude sestich pont,
 Van silvere 6) hondert bi getale,
 Hondert pellene, hondert sendale,
 [Hondert coppe guldine] 7),
 620 Hondert bliaude purpersanguine,
 Hondert mantele rodepelline,
 Driehondert vogle, die goet waren:
 Valken 8), haveke, sporewaren,
 Hondert ors groet ende snel.
 625 Si gaven oec, dat wetic wel,
 Na dien dat dystorie seit
 Ende gewaget die rechte waerheit,
 Enen cop gewracht van goude.
 Die nu sodanen maken woude 9),
 630 Hi soude groten cost doen daertoe;
 No daer te voren, no sident, no doe
 Ne 10) sach nie man genen so goet.
 Nu hort 11), wat daer an gemaket stoet:
 Daer stoet, hoegedaen wiis 12)
 635 Des coninx sone van Troien Pariis 13)
 Helenam voerde ende gewan,
 Ende hem na volgede haer man,
 Die coninc Menelaus, verbolgen sere;
 Ende hoe Agamemnon lede 14) there,
 640 Des hi vele hadde utermaten;

---

1) HS. *lustege*. 2) HS. *gereidden*. 3) HS. *quamen*. 4) HS. *comans*. 5) HS. *hoert*. 6) HS. *silvere*. 7) Aldus in het HS.; de regel wordt door DE VRIES terecht uitgeworpen. Verg. 't *Volksboek* t. d. pl. 8) Alzoo DE VR.; in 't HS. *hondert v*. 9) HS. *soude*, en *so gedanen*. 10) HS. *en*. 11) HS. *hoert*. 12) HS. *hoegedane wijs*: verg. vs. 29. 13) HS. *-ijs*. 14) HS. *leidde*.

- Entie Grieken Troien besaten,
 Ende 1) die mure met storme versochten,
 Ende hoe die van binnen 2) weder vochten.
 An den scedel oec gemaket was,
 645 Hoe Juno, Venus ende Pallas
 Enen appel vonden van goude
 Ende streden, welc harre hebben soude;
 Want inden appel stont gescreven,
 Dat menne der scoenster soude geven;
 650 Ende hoe siit 3) keerden up 4) Parise,
 Dat hi tvonnesse te rechte wise,
 Ende hi sciede sonder gedinge;
 Ende hoe haer geliic 5) srect sonderlinge;
 Ende hoe hem Juno behiet riicheit 6) vele;
 655 Pallas seit, dat sine maken wele
 Den besten riddre die nie gewan liif 7);
 Venus hem behiet 8) dat scoenste wiif 9)
 Die nie van moeder wart geboren;
 Ende hoe hi dwiif 10) heeft vercoren;
 660 Ende hoe hi den appel Venuse geeft,
 Ende seit, dat soene 11) met rechte heeft.
 Upten 12) scedel stont een carbonkelsteen;
 Ens kelre so donker negeen,
 Al eiser in licht no vier,
 665 Daerne in die hant hout die bottelgier,
 Hi maket so licht daer binnen,
 Dat men daer bi moge bekinnen,
 So wat haven soet moge siin 13),
 Moraet, clareit ofte wiin 14),
 670 Penninge van silvere 15) of van goude,
 Of so wat men kieser woude.
 Dien carbonkel hadde in den voet
 Een vogel, die daer hoven stoet;
 Die den vogel sach, hem dochte,
 675 Dat hi levede ende vliegen mochte.
 Desen cop makede Vulcanus,
 Dien ic hebbe bescreven dus.
 Het brachtene uut Troien Eneas,
 Doe die stat testoret was;

1) HS. *ende si.* 2) Aldus DE VR; in 't HS. *si van binnen.* 3) HS. *sijt.*
 4) HS. *op.* 5) HS. *gelijc.* 6) HS. *riicheit.* 7) HS. *lijf en ie.* 8) HS. *behiet hem.*
 9) HS. *wijf.* 10) HS. *dat wijf.* 11) HS. *sine.* 12) HS. *opten.* 13) HS. *sijn.*
 14) HS. *ochte wijn.* 15) HS. *silvere.*

- 680 Sint liet hine ere sire amien
 In dat lant van Lombardien;
 Daer naer wart hi gegeven vort,
 Dat hi te Roeme cam in die port 1),
 In des keisers stat, ende 2) verstarf
- 685 Vanden een upten 3) andren so menichwarf,
 Dat hi den keiser 4) was comen toe;
 Ende een dief hadden gestolen doe
 Ende hadden te Nicle ter marct 5) brocht,
 Daerne die comanne hadden gecocht,
- 690 Diene om Blancefloer gaven vort 6),
 Als gi 7) te voren hebt gehort 8).
 Die comanne der joncfrouwen blide waren:
 So wel waenden si hebben gevaren,
 Mochten si te Babylonien comen binnen,
- 695 Dat sire twe 9) scatte an souden winnen.
 Si voeren wech, ende haer vaert
 Beviel hem wel te Babylonien waert.
 Terst 10) dat si te Babylonien camen 11),
 Blidelike si die joncfrouwe namen
- 700 Ende gavense te presente den amirale 12),
 Dien soe 13) alte hant becam 14) so wale,
 Terst 15) dat hise met ogen 16) sach,
 Dat hise hem tienvout met goude wach.
 Des 17) waren die comanne harde vro,
- 705 Dat soe 18) hem was vergouden also:
 Si dancten hem ende namen orlof,
 Ende rumeden met bliscapen thof.
 Die joncfrouwe heeft so goede seden,
 So goede gescepe van haren leden,
- 710 Die ogen 19) so scone, die huut so claer,
 So wale sit hare dat scone haer,
 Datter die amirael 20) merct bi
 Dat soe 21) van hogen geslachte si.
 Hi was gewone al siin liif 22),
- 715 Elx 23) jaers te hebbene een wiif 24):
 Dien sede 25), seit hi, sal hi 26) breken

---

1) HS. *quam*; en *poert*, en vs. 682 *voert*. 2) HS. *ende hi*. 3) HS. *opten*. 4) HS. *keyser*. 5) HS. *merct*. 6) HS. *voert*. 7) HS. *ghi*. 8) HS. *gehoert*. 9) HS. *twi..*
 10) HS. *tierst*. 11) HS. *quamen*. 12) HS. *ammirale*. 13) HS. *si*. 14) HS. *bequam*.
 15) HS. *tierst*. 16) HS. *oghen*. 17) HS. *dies*. 18) HS. *si*. 19) HS. *oghen*.
 20) HS. *ammirael*. 21) HS. *si*. 22) HS. *sijn lijf*. 23) HS. *elcs*. 24) HS. *wijf*.
 25) HS. *die seden*. 26) HS. *salic*.

- Dor haren wille ende bespreken,
 Dat hise sal nemen ende houden te wive,
 Ende el negene bi sinen live
- 720 Nemmermeer ne sal minnen.
 Hi deedse in enen tor binnen;
 Daer vant soe 1) scone joncfrouwen in
 Sevene ende twintich meer no min.
 Alle dien beval hi met goeder trouwen 2)
- 725 Goem te nemene 3) te dier joncfrouwen
 Ende te dienne dageliic 4);
 Doe seide hi ende bat haer geliic 5)
 Dat sise troesten ende haer seiden,
 Dat hi een jaer noch sal beiden
- 730 Eer hi haer wille genaken,
 Ende hi dat doe bi derre saken,
 Dat soe 6) die seden daer binnen sal leren;
 Ende wilsoe 7) haren sin dan keren
 Them ende haers rouwen 8) vergeten,
- 735 Daer tenden mach soe 9) weten,
 Dat men hare verwedemen sal
 Dat lant van Babylonien al,
 Ende mense sal cronen eerlike
 Ende makense vrouwe vanden rike.
- 740 Nu es Blancefleur in vremden lande:
 Hoe sere wringt soe 10) haer hande
 Met groter clage, met groten wene!
 In alder werelt cam 11) nie gene
 Clusenerse 12) no so godelic wiif 13),
- 745 Die so litel 14) acht om haer liif 15)
 Also Blancefleur doet om dat hare.
 Soene 16) weet van rouwen hoe gebaren:
 Hoedicken 17) seitsoe 18): »caytivich 19) wiif 20),
 Hoe sere rouwet mi miin liif 21)!
- 750 Mi heeft verloren die scone Floriis,
 Miin 22) soete lief, miin 23) soete amiis 24);
 Ter bliscapen 25) daden wi scone begin,
 Maer wi waren onlange daer in.
 Terst 26) leefden wi met soeten spele,

---

1) HS. *si*. 2) HS. *trouwe*. 3) HS. *nemen*. 4) HS. *dagelijc*. 5) HS. *gelijc*. 6) HS. *si*.
 7) HS. *si*. 8) HS. *rouwe*. 9) HS. *si*. 10) HS. *si*. 11) HS. *quam*. 12) HS. *clusenersse*.
 13) HS. *wijf*. 14) HS. *littel*. 15) HS. *lijf*. 16) HS. *sine*. 17) HS. *dicke*. 18) HS. *si*.
 19) HS. *keitivech*. 20) HS. *wijf*. 21) HS. *mijn lijf*. 22) HS. *mijn*. 23) HS. *amijs*,
 evenals in vs. 750 *Florijs*. 24) HS. *bliscap*. 25) HS. *tierst*.

- 755 Nu moeten wi droeven vele
 Ende bliven emmer in den toren.
 Die wile dat ic wart geboren,
 Die moet siin 1) vermalediit 2).
 Dit heeft beraden die lede niit 3):
- 760 Hi si vermalediit 4), diet beriet
 Dat men Florise van mi sciet.
 Ay niit 5), hoe quaet es dine nature!
 Oftu 6) best enige 7) creature,
 Dier goet of evel mach gescien
- 765 Entie men mach horen ofte 8) sien,
 Ende daer men toe 9) moge spreken,
 So moet mi god over di wreken
 Ende di 10) senden ter dieper 11) hellen,
 Daer di die duvele moeten quellen
- 770 Emmermeer al sonder ende.
 Du heefs mi gesent int ellende,
 Ic wane, du Floris oec heves doet,
 Ofte 12) bracht in also grote noet,
 Dat hem rouwet dat hi levet
- 775 Dor den rouwe, dien 13) hi om mi hevet.
 Ay arme, twi secgic om mi?
 Ne 14) wetic wel dat Floris 15) si
 Van Spaengien eens heidens coninx kint?
 Al hebbicken domplike 16) gemint,
- 780 Ic weet wel dat hi mi niet geteme,
 Ende mi niet ne 17) bestaet van heme,
 Ende hem niet van mi te rechte;
 Hi es van so hogen geslechte,
 Dat ic siins 18) werdich 19) niet ne 20) bem,
- 785 Maer dat hi mi mint ende ic hem.
 Floris 21) mint mi utermaten,
 So doe ic hem, in caent gelaten,
 Miins ne 22) canic raet geweten,
 Siins ne 23) canie niet vergeten.
- 720 Mocht siin 24) dat ict gedade,
 Dat ic vergate so groter scade
 Ende 25) mochte bliven sonder toren

---

1) HS. *sijn*. 2) HS. *-dijt*. 3) HS. *leede nijt*. 4) HS. *-dijt*. 5) HS. *nijt*.
 6) HS. *ochtu*. 7) HS. *enege*. 8) HS. *ochte*. 9) HS. *af*. 10) HS. *moet di*. 11)
 HS. *djep*. 12) HS. *ochte*. 13) HS. *die*. 14) HS. *en*. 15) HS. *Florijs en weet ic*.
 16) HS. *domlike*. 17) HS. *en*. 18) HS. *sijs*. 19) HS. *werdech*. 20) HS. *en*.
 21) HS. *Florijs*. 22) HS. *mijns en*. 23) HS. *sijs en*. 24) HS. *sijn*. 25) HS.
ende hi.

- Van Florise, dien ¹⁾ ic hebbe vercoren,
 Dien ic so van herten minne,
 795 Dat waer groet cracht van minen sinne.
 Soete vrient, en mach niet siin ²⁾,
 Die rouwe sal bliven in therte miin ³⁾;
 Bede ⁴⁾ bi dage ende bi nachte
 Saltu siin ⁵⁾ in miin ⁶⁾ gedachte;
 800 Alsic diins ⁷⁾ gemoede ⁸⁾ ende gewage,
 Daer bi cortic mine dage;
 Die rouwe sal bliven met ons beden.
 Talrerst worden wi gesceden
 Bi groten nide, wel soete vrient.
 805 Du best so hoefsch, du heefs verdient,
 Datti alle die gene minnen
 Van dien lande, die di kinnen.
 God ware werd van groten lone,
 Die di maecte: du best so scone,
 810 So hovesch, so goet, so goedertieren,
 Men soude cumen vinden hen vieren
 In der werelt, die di geliken.
 Du vermaets di getrouweliken
 Dattu mi niet ne ⁹⁾ souds begeven;
 815 Nu moetic dor dinen wille leven
 Sonder bliscap emmermeer.
 Desen ¹⁰⁾ rouwe ende dit grote seer
 Ne magic meer nu verwinnen,
 Floris, en si bi dire ¹¹⁾ minnen.”
 820 Aldus heeft Blancefloor geclaget
 Dien rouwe, dien ¹²⁾ soe ¹³⁾ in therte ¹⁴⁾ draget,
 Al daer soe ¹⁵⁾ es in vremden lande.
 Vor haer herte leit soe ¹⁵⁾ haer hande,
 Haer dunct dat hare herte sal breken,
 825 Van rouwen mach soe ¹⁵⁾ niewet spreken.
 Die joncfrouwen, die bi haer saten,
 Ende sagense so harde meslaten,
 Entie grote clage horden ¹⁶⁾,
 Si troestense met soeten worden ¹⁷⁾
 830 Ende seiden, soene ¹⁸⁾ dorste haer niet ontsien,
 Haer ne soude maer al goet gescien.

---

1) HS. *die*. 2) HS. *sijn*. 3) HS. *int herte mijn*. 4) HS. *beide*. 5) HS. *sijn*. 6) HS. *mijn*. 7) HS. *dijns*. 8) Aldus DE VR.; in 't HS. *genoeme*. 9) HS. *en*. 10) HS. *dese*. 11) HS. *diere*. 12) HS. *die*. 13) HS. *si*. 14) HS. *int herte*. 15) HS. *si*. 16) HS. *hoerden*. 17) HS. *woerden*. 18) HS. *si*.

- Nu latic ¹⁾ van Blancefloer bliven,
 Ende wille u seggen ²⁾ ende bescriven
 Vanden portren, diese brochten
 835 Ter marct te Nicle ende daer vercochten.
 Si hadden haers heren gebod gedaen,
 Haer dinc was hem wel vergaen;
 Si hadden gewonnen, harde vele
 Ende keerden weder met groten spele.
 840 Met groter bliscapen mense ontfinc,
 Ende gaven ³⁾ up ⁴⁾ haren here den coninc,
 Als hi geboet ende woude,
 Dat silver metten roden ⁵⁾ goude;
 Daer toe die pellene entie sindale
 845 Die heme becamen ⁶⁾ harde wale;
 Die bliade purpersanguine;
 Die mantele rodepelline;
 Die valken, die haveke, die sporewaren;
 Die ors, die harde goet waren;
 850 Den guldinen cop si daer toe gaven,
 Die werd was vele haven,
 Dien nam die coninc in siin ⁷⁾ hant,
 En was geen so goet in siin ⁷⁾ lant,
 Ende alle, die waren in die sele ⁸⁾,
 855 Si priisdene ⁹⁾ ende besagene vele.
 Nu hert ¹⁰⁾, wat doet die coninginne ¹¹⁾:
 Soe ¹²⁾ was noch droeve in haren sinne,
 Des ¹³⁾ en nam soe ¹⁴⁾ gene ware;
 »Here», seitsoe ¹⁵⁾, »noch ben ic in vare
 860 Ende ontsie noch ander ongeval:
 Alsoe Floris weder comen sal
 Ende om Blancefloer sal vragen ¹⁶⁾,
 Wes ¹⁷⁾ wi dan best over een dragen ¹⁸⁾,
 Dat wi andworden ¹⁹⁾, waer soe ²⁰⁾ es;
 865 Ic ontsie mi ende sorge des,
 Alsoe hise hier niet ne ²¹⁾ vint
 Die hi so van herten mint,
 Dat hem die droefheit entie smerte
 So vaste moge licgen ²²⁾ in therte ²³⁾

---

1) Aldus DE VR.; in 't HS. *latic u.* 2) HS. *seggen.* 3) Aldus DE VR.; in 't HS. *gavense.* 4) HS. *op.* 5) HS. *groten.* 6) HS. *bequamen.* 7) HS. *sijn.* 8) HS. *zele.* 9) HS. *prijdene.* 10) HS. *hoert.* 11) HS. *conincinne.* 12) HS. *si.* 13) HS. *dies.* 14) HS. *si.* 15) HS. *-si.* 16) HS. *gh.* 17) HS. *wies.* 18) HS. *gh.* 19) HS. *antw.* 20) HS. *si.* 21) HS. *en.* 22) HS. *liggen.* 23) *int herte.*

- 870 Ende hi den rouwe gewinne so groet,
 Dat hi hem selven sla te doet
 Of 1) in eniger 2) manieren verdoe.
 Lust 3) ende raet behoeft daertoe,
 Wat men hem best geseegen 4) moge,
 875 Daer men sine droeve herte bi verhoge
 Ende menne met luste 5) levende behoude:
 Verliesen wine, hets bi onser scoude."
 »Vrouwe", seithi, »gi segt wel,
 Ic does uwen raet ende niet el."
 880 »Here", seitsi, »gi sult 6) doen touwen
 Een graf ende dat van marbre houwen,
 Bede 7) van marbre ende van kerstale;
 Dat doet maken ende bewerpen wale
 Bede 7) met silvere 8) ende met goude;
 885 Dan mach menne ombieden 9) hōude;
 Ende als hire omme vraget, so mogen wi
 Doen 10) seggen, dat soe 11) begraven si;
 Hine 12) sal niet lange merren,
 Dat mochter ons lichte ane werren,
 890 Des sulwi 13) de 14) harder haesten daer mede.
 Tehant die coninc ombieden dede,
 Na dien dat siin 15) moet gedroech,
 Goede meestre ende diere genoegh
 Ende daer toe die goutsmede.
 895 Hi wiisde 16) hem ene scone stede
 Ende seide, dat si namen goem.
 Doe begonnen si werken onder enen boem
 Vor enen monster een eerliic 17) graf,
 Daer men wonder mag secgen 18) af.
 900 Het was van kerstale ende van marberstene,
 En was creature negene
 Sine 19) stonder in gescreven:
 Die vogel die in die lucht sweven 20),
 Serpente, liebarde, met andren dieren,
 905 Ende vische die in der rivieren,
 In des seewes 21) gronde swemmen.

---

1) HS. *ocht.* 2) HS. *enegher.* 3) HS. *list.* 4) HS. *geseegen.* 5) HS. *liste.*
 6) HS. *selt.* 7) HS. *beide.* 8) HS. *silvere.* 9) HS. *ontbieden.* 10) Aldus in 't HS.
doen: DE VRIES leest *dan*; zie echter vs. 1079 en vlgg.; *Floire* daarentegen vs. 533 heeft
„ce dirons.” 11) HS. *si.* 12) HS. *en.* 13) HS. *selen wi.* 14) HS. *te.* 15) HS. *sijn.*
 16) HS. *wijsde.* 17) HS. *eerlijc.* 18) HS. *seggen.* 19) HS. *si en.* 20) HS. *sneven.*
 21) HS. *zeewes.*

- Met dieren stenen ende met gemmen
 Scierden die goutsmede haer werke.
 Ten hoofde¹⁾ setten si upten²⁾ serke,
 910 Daer ment best mochte³⁾ bescouwen,
 Een beelde van finen marbre gehouwen,
 Beworpen van silvere⁴⁾ ende van goude
 Ende van varwen menichfoude,
 Blauwe, roet, gelu ende groene;
 915 Bi der wiisheit⁵⁾ van Salomoene
 Ende bi haers selfs lust⁶⁾ groet
 Makeden siit⁷⁾, dat emmer boet
 Siin⁷⁾ hant ter sonnen waert geredt,
 Al waest metten swerke⁸⁾ bedekt;
 920 Ende also⁹⁾ die sonne daer ane sceen,
 Sone was man in die werelt geen,
 Die so clær hadde die ogen¹⁰⁾,
 Dat hi den sciin¹¹⁾ mochte gedogen.
 Si setten midden up¹²⁾ dien sarc
 925 Twe kinder, die werd waren meneger marc,
 Oft¹³⁾ mense vercopen soude.
 Si waren al gewracht van goude
 Ende waren harde riicliic¹⁴⁾:
 Deen was Florise ane geliic¹⁵⁾,
 930 Dat ander stoet in diere gebare
 Oft¹⁶⁾ Blancefloer sine amie ware.
 Blancefloer hadde van goude roet
 In die hant een rose, diese boet
 Ende hilt vor dansichte haers amiis¹⁷⁾.
 935 Al dies gelike hilt Floriis¹⁸⁾
 Een liilie¹⁹⁾ vor sire amien.
 Die bloemen waren bi meestrien
 Naturlic gemaect ende scone.
 Haergeliic²⁰⁾ hadde een guldine²¹⁾ crone
 940 Upt²²⁾ hoeft wonderlike goet;
 In Floriis²³⁾ crone een carbonkel stoet,
 Diet so licht om hem maecte,
 Weltiit²³⁾ sore iemen bi genaecte,
 Dat hi also clær daer bi gesach

1) Aldus DE VR.; in 't HS. *hoefden*. 2) HS. *opten*. 3) HS. *moge*. 4) HS. *silvere*. 5) HS. *wijsh*. 6) HS. *list*. 7) HS. *ij*. 8) HS. *werke*. 9) HS. *also*. 10) HS. *gh*. 11) HS. *ij*. 12) HS. *op*. 13) HS. *ocht*. 14) HS. *rijclijc*. 15) HS. *geliic*. 16) HS. *ocht*. 17) HS. *amys*. 18) HS. *Florijs*. 19) HS. *lijlie*. 20) HS. *lijc*. 21) HS. *guldene*. 22) HS. *opt*. 23) HS. *ij*.

- 945 Oft 1) sonnesciin 2) waer ende middach.
 Hoert noch wat men lesende vint:
 Daer mocht men sien den wint
 Ende lange pipen, daert waide dore;
 Alle den genen diere leden 3) vore
- 950 Dochtet wonderlike dinc.
 Van den winde die dor die pipen ginc
 Waest so gemaect met luste,
 Dat deen den andren dicken 4) custe,
 Bede 5) custe ende helsede vele;
- 955 Al waidet 6), stoeden si met spele;
 Als die wint weder gelach,
 Haer geliic 7) bleef staende ende sach
 Vriendeliic 8) ins anders ogen 9).
 Dan begonden si 10) die bloemen togen 11)
- 960 Die si in haer hande droegen 11),
 Als oft 12) si hem onderloegen 13)
 Ende leefden, also gebaerden si:
 Dat dochte hem allen dier waren bi.
 Daer was oec een boem geplant,
- 965 Sodanen 14) vint men genen int lant,
 Die was geset ant 15) graf ten hoofde 16);
 Sine swige bloeiden ende loefden
 In allen tiden van den jare,
 Dat was die waerheit openbare.
- 970 Dien boem willic u noemen:
 Hi hiet ebenus, sine bloemen
 Waren wit ende roet;
 Siin 17) hout hadde nature goet 18):
 Al warp ment in een vier binnen,
- 975 En mochte vier no brant gewinnen;
 Sine loever gaven oec
 Den soetsten roke, dien nie 19) man roec,
 Ende soeter dan wi geseegen 20) connen.
 Ten voete 21) stoet oec jegen der sonnen
- 980 Een boem, heet 22) tyrebiin 23);
 Siin 23) roke mochte niet soeter siin 24).
 An die rechter side stoet een crismier,

---

1) HS. *ocht.* 2) HS. *scijn.* 3) HS. *leeden.* 4) HS. *dicke.* 5) HS. *beide.* 6) HS. *al waiende, Floire,* vs. 591. 7) HS. *gelijc.* 8) HS. *-lijc.* 9) HS. *gh.* 10) In het HS. uitgevallen; voor *doe* van het HS. leest DE VR. *dan.* 11) HS. *gh.* 12) HS. *ocht.* 13) HS. *gh.* 14) HS. *sogedanen.* 15) HS. *int.,* verg. vs. 1021. 16) Zie vs. 909. 17) HS. *sijn.* 18) HS. *groet.* 19) HS. *ic.* 20) HS. *geseegen.* 21) HS. *voeten.* 22) HS. *die heet.* 23) HS. *-bijn.* 24) HS. *sijn.*

- Ende an die luchtren een balsemier,
 Die gerechte balseme gaf;
 985 Daer mochtmen die balseme sien vallen af,
 Van den crismiere droep crisme 1) neder.
 Van dien twen bomen ne 2) was noweder,
 Hine 2) gaf den roke so goet,
 Dat hem dochte dier onder stoet,
 990 Dat hi ware int paradiis 3).
 Die dese viere boeme plante was wiis 4):
 Alle die gode, die waren doe
 Doe hise sette, hi beswoerre toe,
 Die gode die daden die boeme groeien,
 995 Alt jaer loeven ende bloeien.
 Daer boven plagen 5) altoes te sine
 Ende in te singene vogelkine,
 Die niene 6) worden so bedwongen 7)
 No somer no winter, sine 8) songen 9).
 1000 So soete geluut si onder hem maecten,
 Welthit 10) dat si twe daer genaecten,
 Een 11) joncfrouwe met enen 12) jongelinge,
 Die gelieven waren onderlinge,
 Die hovesch ende naturlic 13) waren,
 1005 Die moesten tehant haer minne baren,
 Van selker naturen was die sanc:
 Terst 14) dat si horden dat geclanc,
 Si liepen te samen haestelike
 Ende ondercusten hem vriendelike.
 1010 Die minne was soeter, die si dreven,
 Dan ic u telle of vinde gescreven.
 Maer was een dorper 15) of 16) een dore,
 Als hi liden soude daer vore,
 Terst dat 17) hi horde 18) der vogle sanc,
 1015 Hi gewan daer af so groet bedwanc,
 Dat hi hem gere minnen daer naer
 Ne onderwant, maer al daer
 Moesti 19) slapen ter selver stede,
 So besweken hem alle die lede.
 1020 Diese boeme stoeden alle viere
 Om dat graf, dat so diere

1) Over HOFFMANN's lezing zie JONCKBLOET, *Gesch. d. Mnl. Dichtk.*, II, bl. 237.
 2) HS. en. 3) HS. -dijs. 4) HS. wijs. 5) HS. gh. 6) HS. en. 7) HS. gh. 8) HS. en.
 9) HS. gh. 10) HS. -tijt. 11) HS. eneghe. 12) HS. enegen. 13) HS. naturlec.
 14) HS. tierst. 15) HS. dorp. 16) HS. ocht. 17) HS. tierst. 18) HS. hoerde.
 19) HS. moest hi.

- Was ende so goet, dat ict 1) geprisen
 Niet ne 2) mach na sire wisen.
 Om een joncfrouwe was niene geen
- 1025 So goet gemaect: menich riiclic 3) steen
 Waser an geset daer dogede an lagen
 Ende oec miracle te doene plagen,
 Sofiere, jogonten, calcedonen 4),
 Miraude, bericolen ende sardonon,
- 1030 Jaspn, crisoliten, diamanten
 Ametisten, topasen, jocanten.
 Met dieren liisten 5) waest graf bevaen.
 Daer moechtmen oec sien ane staen
 Lettren al gescreven van goude,
- 1035 So openbare, wie so woude
 Ende lesen conde dat hi las.
 Nu hort 6), ic secgu 7) wat dat was:
 Daer stont: »hier leget Blancefloer
 In 8) dit graf, up 9) desen vloer,
- 1040 Die de jonchere 10) Floris, dat scone kint,
 Met gestadiger 11) herten 12) hadde gemint.”
 Doe dede die coninc over al gebieden
 Van sinen lande alle den lieden,
 Kint ende kinne, man ende wiif 13),
- 1045 Also lief als hadden haer liif 14),
 Dat niemen der waerheit soude lien
 Jegen Florise van sire 15) amien,
 Ende niet soude secgen 16) el van hare
 Dan 17) soe 18) doet ende begraven ware.
- 1050 Doe omboet 19) men Florise dat hi came 20).
 Die boedscap was hem wel gename,
 Hi gereede 21) hem ende nam orlof
 An alle die gene, die waren int hof.
 Willike keerde hi te lande weder.
- 1055 Hi reet in die sale 22); daer bete 23) hi neder;
 Hi groete sire moeder ende sinen vader,
 Ende daer na dandre alle gader;
 Hi vraegde te hant om sire amien,
 Hem andworde 24) niemen no dorste lien

1) HS. *ic*. 2) HS. *en*. 3) HS. *rijclec*. 4) HS. *calcedonien*. 5) HS. *lijsten*.
 6) HS. *hoert*. 7) HS. *seggu*. 8) HS. *op*, verg. vs. 1123. 9) HS. *op*. 10) In 't
 HS. ontbreekt 't volg. *Floris*, zie vs. 1122. 11) HS. *-eger*. 12) HS. *herte*, zie vs.
 1125. 13) HS. *wijf*. 14) HS. *lijf*. 15) HS. *siere*. 16) HS. *seggen*. 17) HS.
Dan dat, DE VRIES *dan* alleen. 18) HS. *si*. 19) HS. *ontboet*. 20) HS. *quame*.
 21) HS. *gereidde*. 22) HS. *zale*. 23) HS. *beette*. 24) HS. *antw*.

- 1060 Der rechter¹⁾ waerheit, alse mense wiste;
 Doe hise niet sach ende hise gemiste,
 Wart hi vervaert ende sere ondaen
 Ende liep wech ter cameren saen,
 Daer hi harre²⁾ moeder in bevoer.
- 1065 »Vrouwe'', seithi, »waer es Blancefloer,
 Mine amie, die ic hier liet?"
 »U amie, des ne³⁾ wetic⁴⁾ niet."
 »Gi⁵⁾ houd u sceren." »In doe''. »Gi doet."
 Die vrouwe wart droeve in haren moet,
- 1070 Alsoe⁶⁾ horde⁷⁾ gewagen van harre dochter.
 Florise wart ie⁸⁾ lanc so onsochter:
 »Roepse mi'', seithi, »haestelike!"
 Soe⁹⁾ andworde¹⁰⁾ weder¹¹⁾ vroedelike
 Ende seide, soene¹²⁾ wiste niet waer soe¹³⁾ ware.
- 1075 Hi wart ie¹⁴⁾ lanc so meer in vare:
 »Vrouwe'', seithi, »gi¹⁵⁾ doet quaet,
 Wiistse¹⁶⁾ mi ende doet den raet,
 Dat gise¹⁷⁾ mi haestelike doet sien!"
 Does ander raet ne¹⁸⁾ mochte gescien,
- 1080 Hine¹⁸⁾ moeste iet van haer weten¹⁹⁾,
 Seide soe²⁰⁾, alse haer was geheten,
 Dat soe²⁰⁾ doet ende begraven ware.
 Doe ne²¹⁾ wilde hiis²²⁾ niet geloeven hare
 Onthier ende siit²³⁾ hem swoer:
- 1085 »Ay mi'', seithi, »es Blancefloer
 Mine wel soete amie doet?"
 Hi wart in dansichte harde roet,
 Daer na so wonderlike bleec,
 Dat sine varwe een doden geleeec.
- 1090 Doe moesti²⁴⁾ al met allen swigen,
 Want hi began daer neder sigen
 Ende viel in onmacht optie erde.
 Die vrouwe haer dies ververde
 Ende gaf enen criit²⁵⁾ harde luut,
- 1095 Dat ment in den hof ende daer uut
 Mochte horen geredelike²⁶⁾.
 Doe cam²⁷⁾ gelopen haestelike

1) HS. *die rechte.* 2) HS. *haerre.* 3) HS. *en.* 4) HS. *weet ic.* 5) HS. *gh.*
 6) HS. *si.* 7) HS. *hoerde.* 8) HS. *in.* 9) HS. *si.* 10) HS. *antwerdde.*
 11) HS. *wider.* 12) HS. *sine.* 13) HS. *si.* 14) HS. *in.* 15) HS. *ghi.* 16) HS.
wijstse. 17) HS. *gh.* 18) HS. *en.* 19) HS. *weeten.* 20) HS. *si.* 21) HS. *en.*
 22) HS. *hijs.* 23) HS. *sijt.* 24) HS. *moost hi.* 25) HS. *crijt.* 26) *gereedelike.*
 27) HS. *quam.*

- Bede 1) gader ter cameren binnen
 Die coninc metter coninginnen 2),
 1100 Ende dreven groet 3) seer ten selven stonden,
 Daer si haer kint in onmacht vonden.
 Floris lach lange in onmacht;
 Als hi becam 4) ende hem wart gesacht:
 »Ay mi, wat heeft mi die doet geweten,»
 1105 Seithi, »dat soe 5) miins 6) heeft vergeten
 Ende Blancefloer nam? Soene 7) dede niet wale:
 Noch biddic haer dat soe 8) mi hale,
 Ende soe 8) mi lede 9) ende wise
 Int gebloeide velt ten paradise 10),
 1110 Daer ombeit miins 11) haer siele 12).
 Wat waendi, oft 13) so gevele,
 Hoe blide ic van haer wesen soude!
 Ay arme, oft 13) mi leden 14) woude
 Tharen grave iemer goeder!»
 1115 Doe namen die coninginne 15), siin 16) moeder,
 Ende leden 17) selve al daer,
 Daer soe 18) hem seide over waer
 Dat Blancefloer begraven lach.
 Tgraf doctem scone, daer hiit 19) sach.
 1120 Hi vant die lettren ende las
 Wat so daer ane gescreven was;
 Hi las: »hier leget Blancefloer
 In dit graf, up 20) desen vloer,
 Die de jonchere Floris, dat scone kint,
 1125 Met gestadiger 21) herten hadde gemint.»
 Doe sach hi die kinder lachende 22) staen,
 Van rouwen wart hi so ondaen,
 Dat hi driewerf beswalt achter een
 No mochte spreken wort negeen,
 1130 No mochte sien no andwerden 23).
 Siin 24) moeder stont daer te jegenwerden.
 Als hi becam 25) them selven weder,
 Vor die kinder ginc hi licgen 26) neder
 Ende weende ende claegde siin ongeval groet
 1135 Van Blancefloer ende van harre 27) doet.

1) HS. beide. 2) HS. conincinnen. 3) HS. groot. 4) HS. bequam. 5) HS. dat si, zonder seithi. 6) HS. mijns. 7) HS. sine. 8) HS. si. 9) Alzoo DE VR.; in 't HS. lere. 10) HS. padise. 11) HS. mijns. 12) HS. ziele. 13) HS. ocht. 14) HS. leiden. 15) HS. conincinne. 16) HS. sijn. 17) HS. leidden. 18) HS. si. 19) HS. hijt. 20) HS. op. 21) HS. -eger. 22) HS. lachgende. 23) HS. antwerden. 24) HS. sijn. 25) HS. bequam. 26) HS. liggen. 27) haerre.

- »Ay Blancefloer'', seithi, »Blancefloer,
 Sident dat ic van di 1) voer,
 Leefdic met groten ongemake.
 Wistic op wien, hoe gerne ict wrake,
 1140 Dat ic di dus hebbe verloren.
 Wi waren in enen dage geboren
 Ende gewonnen in ere nacht,
 Dus waest gerekent ende geacht;
 Gehouden ende geleert te samen,
 1145 Onthier ende wi so verre camen 2),
 Dat men verriet ende sciet ons beden.
 Met rechte soudwi henen sceden
 Van der werelt binnen enen dage.
 Niemen wancons mi, dat ic di clage:
 1150 Ic ben serich 3) utermaten,
 Te minen live heefstu mi gelaten
 In rouwen ende in groten wene.
 So hovesch ne 4) sach nieman gene
 In der werelt no soeter wiif 5):
 1155 So scone, so soete was diin liif 6),
 Dat ict geseegen 7) niet ne 8) can.
 Ic wane dat in dese werelt man
 So vroet negeen es, die can gescriven
 Te rechte die scoenheit van dinen live.
 1160 Du waers spiegel van al den rike;
 Du hilt di harde suverlike;
 Nie gewan wiif 9) so goede seden
 Als du hads, no so scone leden,
 So scone ogen, den mont so soete,
 1165 So scone andworde 10), so scone groete
 Du verwans 11) met dogeden al dine gespele,
 Du hads gemaect vrienden 12) so vele,
 Dat si di loveden ende minden
 Ende priseden alle die di kinden.
 1170 Niemen darf mi wanconnen dies,
 Dat mi nie verlede 13) no verwies
 Dat ic di minde gestadelike.
 Wi onderminden ons verholenlike:
 Beide met scriven ende in latijn 14)
 1175 Dedic di verstaen den wille miin 15)

1) HS. u; DE VRIES di. 2) HS. quamen. 3) HS. serech. 4) HS. en. 5) HS. wijf.
 6) HS. dijn lijf. 7) HS. geseegen. 8) HS. en. 9) HS. wijf. 10) HS. antwerde.
 11) HS. verwons. 12) HS. vriende. 13) HS. verleedde. 14) HS. latijn. 15) HS. mijn.

- Ende minen raet; so dadestu mi,
 Dat siis 1) niet verstonden dier waren bi.
 Ay doet 2), hoe nidich 3) ende hoe sure
 Siin 4) dine seden ende dine nature!
- 1180 Du best mordadich 5) als een dief,
 Du haets die di hebben lief.
 Maer siestu iemen leven met spele
 Ende der bliscapen hebben vele,
 Dien biedstu storm ende wiich 6)
- 1185 Ende sets an hem dinen criich 7);
 Dien neemstu en werpsen 7*) openbare
 Uter bliscapen, daer hi gerne in ware.
 Maer roept di een arm caytiif 8),
 Die onwerd heeft siin 9) arme liif 10),
- 1190 Dien oec selden goet gesciet,
 Te hem ne 11) wilstu 12) comen niet.
 Des heefstu enen vremden sede:
 Du ne 13) wils die di volgen mede,
 Dat mach men an mi merken wel;
- 1195 Ic roepe, ende du best so fel,
 Dattu mire clage niet wils horen.
 Ic sal mi harde cume verhoren 14)
 In sal di soeken ende vinden gereet.
 Ic sal doen nadien dat mi steet,
- 1200 So waer so ic mi sal bewenden.
 Eer dese dach sal comen ten ende,
 Sal ic mi selven nemen dliif 15).
 Ens in der werelt man no wiif 16),
 Hine 17) mogre lichte bewerven,
- 1205 Dat hi hem selven sniemen 18) doe sterven.
 Ic sal mi doden, ic hebbe die geweld,
 Ende varen int'gebloeide velt,
 Daer Blancefloeren siele jegen die mine
 Gadert ende leset bloemekine."
- 1210 Doe rechte hem Floris van den grave,
 Niet verre bleef hi staende daer ave;
 Tenen griffievoedersele hi vinc,
 Daer een guldine griffie in hinc,

1) HS. *sijs*. 2) HS. *doot*. 3) HS. *nidech*. 4) HS. *sijn*. 5) HS. *-ech*. 6) HS. *wijch*.
 7) HS. *crijch*. 7*) HS. *werpse*. 8) HS. *keytijf*. 9) HS. *sijn*. 10) HS. *lijf*. 11)
 HS. *en*. 12) HS. *wiltu*. 13) In HS. ontbreekt *ne*. 14) Zie over dit vers DE VRIES
Hand. en mededeel. van de Mij v. Letterk., 1867, bl. 28 vlg. en HOFFMANN bl. 117.
 15) HS. *dat lijf*. 16) HS. *wijf*. 17) HS. *hi en*. 18) HS. *snieme*.

- Die hem hadde gegeven Blancefloer
 1215 Up 1) minne, doe hi van haer voer.
 Alsoe Floris die griffie uut trac,
 Hi 2) hiltse vor hem ende sprac:
 »Dese griffie Blancefloer dade 3) maken
 Ende gafse 4) mi bi derre saken,
 1220 Als icse dan sage 5), dat si woude
 Dat ic haers gedinken soude:
 Nu leget miin 6) troest an di allene,
 Du salt mi lossen uten wene,
 Daer ic in ben, ende nemen mi dleven 7),
 1225 Al ne waerstu mi niet daer toe gegeven.
 Haest, dats wesen sal, dat doe.”
 Metten woerde droech hise hem toe
 Ende wildse te sire herten steken inne;
 Dit sach siin 8) moeder, die coninginne 9),
 1230 Ende liep te hem waert ende prant
 Haestelike die griffie 10) uut sire hant.
 Nu hort, hoe soene 11) daer na begonste
 Castien 12) alsoe 13) wel conste:
 »Floris”, seitsoe 13), »wel lieve kint,
 1235 Hoe domplike heefstu gemint
 Ende best caytiif 14) van dinen live,
 Dattu dor die minne van enen wive
 Di selven wilds verslaen ter doet
 Ende dogen daer die grote noet.
 1240 Ens in der werelt niemen altoes
 No verwoet no sinneloes,
 Hine 15) hadde liever in groter 16) pine
 Blint ende doef ende stom te sine
 In dese werelt emmermeer
 1245 In rouwen ende in groet 17) seer,
 Dan te dogene die bitter doet:
 Die anxt van haer, hi es so groet.
 Wat waenstu, datti soude vromen
 Dattu di versloeges? Waenstu dan comen
 1250 Int gebloaide velt int. paradiis 18)?
 Neen du niet, dies ben ic wiis 19),

1) HS. *op.* 2) HS. *ende*; DE VRIES *hi.* 3) HS. *daeddi.* 4) HS. *gaefse.*
 5) HS. *saghe.* 6) HS. *mijn.* 7) HS. *dat leven.* 8) HS. *sijn.* 9) HS. *conincinne.*
 10) HS. *greffie.* 11) HS. *sine.* 12) HS. *te castiene.* 13) HS. *seit si.* 14)
 HS. *keytijf.* 15) HS. *hi en.* 16) HS. *grote.* 17) HS. *groot.* 18) HS. *ij.*
 19) HS. *wijs.*

- Dat ne 1) sal di niet mogen gescien,
 Daer ne 1) saltu Blancfloeren niet sien:
 Daer es binnen so grote core,
 1255 Dat men hem allen verseit die dore,
 Ende menre niemen wille gehoren
 Die besondicht 2) siin 3) te voren.
 Du salt diin 4) woninge kieser elre,
 Ende varen ter helle in den donkren kelre,
 1260 Daer Biblis es 5) ende Dido,
 Die so serich siin 6) ende so onvro
 Dat si met clagene die wincle vervullen;
 Daer soeken si ende soeken sullen
 Emmermeer ende nower vinden
 1265 Haer amise, die si minden
 Ende so sterke minne droegen
 Dat sire hem selven omme versloegen.
 Floris, nu hebt goeden troest:
 In toewaert bestu welna verloest;
 1270 Di sal noch vele goeds gescien:
 Ic wane, du salt noch levende sien
 Blancfloeren, dire 7) amie;
 Ic weet noch sulke 8) ersatrie,
 Dat icse bi der cracht, dier leget ane,
 1275 Levende weder gewinnen wane."
 Doe ginc soe 9) wech ten coninc waert
 Rouwich 10) ende sere vervaert.
 »Here", seitsoe 11), »hoe gerne ic u bade,
 Dat gi 12) ons kints hadt genade.
 1280 Siet hier die griffie, di hi hadde geset
 In siin 13) herte te stekene, ne haddict belet,
 Hi ware doet te derre stede.
 Ic was daer bi ende ic dede
 Den raet, dat icse 14) hem bi liste
 1285 Ontrac, eer hiis 15) selve iet wiste."
 »Vrouwe", seithi 16), »nune 17) weest niet te ga:
 Ic wane, hi hem selven niet versla;
 Gi 18) sult 19) varinge sien dat hi sal
 Sire sericheit vergeten al."
 1290 »Here", seitsoe 20), »dan mach niet wesen:

1) HS. en. 2) HS. besondecht. 3) HS. sijn. 4) HS. dijn. 5) In 't HS. ontbreekt es en staat *Biblio*. 6) HS. sijn. 7) HS. diere. 8) HS. selke. 9) HS. si. 10) HS. rouwech. 11) HS. seit si. 12) HS. ghi. 13) HS. sijn. 14) Aldus DE VR.; HS. ics. 15) HS. hijs. 16) HS. seit hi. 17) HS. nu en. 18) HS. ghi. 19) HS. selt. 20) HS. seit si.

- Van den rouwen 1) sal hi cuene genesen,
 En si dat hi sterve ende niet eer.
 Wine hebben al der kinder meer
 Dan hem, ende, of 2) wi dat verslaen,
 1295 Het sal ute breken saen,
 Dat si bi ons, ende die niemare
 Sal lopen ende werden 3) mare.
 „Dan sal groet siin 4) onse scande
 Ende onse lachter in allen landc.”
 1300 »Vrouwe”, seithi 5), »het ware quaet,
 Dadix 6) el dan uwen raet:
 Van hem beden volgix 7) u.”
 »Here”, seitsoe 8), »wel segdi nu.
 Wi mogen 9) oec weten wel gereede,
 1305 Dat wise te gader sullen 10) hebben bede
 Of te 11) gader bede 12) verliesen:
 Van desen moeten wi dat beste kiezen.”
 »Vrouwe”, seithi 13), »so secget 14) heme,
 Dat hi ne genen rouwe neme
 1310 Ende hi blide wese ende vro;
 Want die rechte waerheit draget also,
 Dat Blancefloer sine amie levet,
 Die hi harde gemint hevet.”
 Soe 15) keerde haer omme ende loech,
 1315 Der woerde dochte 16) haer genoech,
 Ende ginc te Florise weder allene.
 »Sone”, seitsoe 17), »niet ne wene.
 Ic sal di secgen 18) ende lien
 Die rechte waerheit van dire amien:
 1320 Soe 19) levet, daer es niet int graf;
 Wi hebben di geseit logene daer af,
 Ende daden secgen 20) bede 21) gader
 Bi onser lust, ic ende diin 22) vader,
 Dat soe 23) doet ware. Dat wi dat seiden,
 1325 Daerbi waenden wise di verleiden:
 Wi waenden, als duse doet souds weten
 Dattu harre minnen 24) souds vergeten
 Ende nemen dan eens coninx dochter;

---

1) HS. rouwe. 2) HS. ocht. 3) HS. worden. 4) HS. sijn. 5) HS. seit hi.
 6) HS. dadics. 7) HS. volgics. 8) HS. seit hi. 9) HS. moghen. 10) HS. selen.
 11) HS. ochte. 12) HS. beide. 13) HS. seit hi. 14) HS. segget. 15) HS. si.
 16) HS. dochten. 17) HS. si. 18) HS. seggen. 19) HS. si. 20) HS. seggen.
 21) HS. beide. 22) HS. dijn. 23) HS. si. 24) HS. haerre minne.

- Des soudwi 1) hebben geleeft de 2) sochter
 1330 Dan oft 3) Blancefloer bleve te wive
 Emmermeer te dinen live;
 Om dat soe 4) onedel ende kerstin 5) es,
 Entiin 6) vader wilde niet gehingen des
 Dat soe 7) dijn wiif 8) soude wesen bleven,
 1335 Wilde hise verdoen; maer hi lietse leven
 Bi den rade, dien 9) wi hem rieden,
 Ende bevalse comannen ende deedse bieden
 Te cope ter marct, daer hise sande.
 Daer cochtense comanne van verren lande
 1340 Met groten scatte haestelike,
 Ende voerdense wech in vremen rike."
 »Vrouwe", seithi 10), »segdi mi waer?"
 »Jaic", seitsoe 11) al sonder vaer,
 »Ic salt di doen sien ogelinge."
 1345 Doe deedsoe 12) roepen jongelinge,
 Die dapper waren ende starc,
 Ende dede oplichten den sarc.
 Alsoe Floris niet en vant daer onder,
 Hi dankes gode, het dochten wonder:
 1350 Doe seide hi dat hi wilde leven.
 Daer wart die rouwe sciene verdreven
 Vander bliscapen, hi wart so blide,
 Dat hi hem vermat te vaerne sonder bide
 Ende ne ghere rasten onderwinden,
 1355 Hine 13) soudse soeken ende vinden,
 Waer sose ware, genendelike
 Ende brengense weder blidelike.
 Maer hi des niet merken woude,
 Wat pinen hi daer omme dogen soude,
 1360 Ende hoese hem soude werden tsure 14).
 Dat seide Diederic, die dese aventure
 In dietsche uten walsche vant,
 Dat menre soude litel 15) vinden in dlant,
 Die souden willen geloven 16) dies,
 1365 Dat iemen so stout 17) ware ende so ries
 Ofte 18) van so coenen 19) sinne,
 Die soude dorren dor enige 20) minne

---

1) HS. souden wi. 2) HS. te. 3) HS. ochti. 4) HS. si. 5) HS. kersten. 6) HS. entijn. 7) HS. si. 8) HS. dijn wijf. 9) HS. die. 10) HS. seit hi. 11) HS. seit si. 12) HS. si. 13) HS. en. 14) HS. te sure. 15) HS. lettel. 16) HS. geloeven. 17) HS. sot: zie over dit en de vlg. verzen de aant. 18) HS. ochte. 19) HS. teenen. 20) HS. enege.

- Die queste 1) doen, die hi sal bestaen.
 Vander bliscapen 2), die hi heeft ontfaen,
 1370 Sone roeket hem wat over geet.
 Hi gaet ten coninc, daer hine weet,
 Ende siin 3) moeder emmer an siin 2) side;
 Hi gaet serich 4) ende hi gaet blide,
 Om Blancefloer serich ende erre
 1375 Dat soe 5) es gesent so verre,
 Ende andersins blide dat soe 4) levet.
 »Here», seithi, »ic bidde u dat gi mi gevet
 Orlof te varne, ic wilse soeken,
 Blancefloer, — wat darf mi roeken,
 1380 In welken lande ic mi bekere? —
 Des icse vinde; noch biddic, here,
 Bede 6) u ende mire moeder,
 Dat ghiis 7) mi noch maect vroeder
 Ende mi geraet, alse mi gedoge,
 1385 In welken lande icse vinden moge.”
 Doe seide hem haergeliic 8) ende swoer,
 Dat sine wisten waer soe 9) voer.
 Doe lachterdet die coninc 10), hoe quaet
 Hadde geweest der vrouwen raet,
 1390 Dat soe 11) riet, dat mense vercochte;
 Maer Florise 12) dat beter dochte
 Dat soe 13) levede dan soe 13) doet ware.
 Soe 13) pensede om hem ende hi om hare,
 Want hi soude haer volgen, waer soe 13) doet 14),
 1395 Ende genieten des selfs des 15) soe 16) genoet.
 Nu es die coninc harde verdroeft:
 Hem dunct dat hi raets behoeft
 Ende lust 17), hoe hine behouden mach.
 Hi vloekede die wile ende den dach,
 1400 Doe hise ter marct te cope sinde:
 So sere ontsach hi hem van sinen kinde,
 Dat hiit 18) om hare verliesen soude 19),
 Ende hise gerne weder copen woude 20)
 Twevout 21) dierre 22) dan hise vercochte,
 1405 Waer iemen diese hem weder brochte.

---

1) Aldus DE VRIES; in 't HS. *grote coenheit*. 2) HS. *bliscap*. 3) HS. *sijn*.
 4) HS. *serech*. 5) HS. *si*. 6) HS. *bede*. 7) HS. *ghijs*. 8) HS. *-lijc*. 9) HS. *si*.
 10) Aldus DE VRIES; HS. *d. c. ende seide*. 11) HS. *si*. 12) HS. *Floris*. 13)
 HS. *si*. 14) HS. *doot*. 15) HS. *dies*. 16) HS. *si*. 17) HS. *list*. 18) HS. *hijt*.
 19) HS. *woude*. 20) HS. *soude*. 21) HS. *twivout*. 22) HS. *diere*.

- Hi vloecte oec harde den selven tiit 1),
 Dat hi moeste siin 2) vermalediit 3),
 Doe hi alerst harre moeder vant,
 Der hi roefde in der kerstinen lant.
- 1410 Noch bit 4) hi sinen sone, dat hi blive:
 Hi sal hem sulke 5) geven te wive,
 Die scone sal siin 6) ende van hogen magen,
 Die crone met eren moge dragen.
 »Here», seit hi, »oft 7) gi mi mint,
- 1415 Sone gewages nemmer, bedi men vint
 In al der werelt wiif 8) ne gene,
 Die ic minnen mach sonder haer allene.
 So gi 9) mi henen haestet meer,
 So wi bede 10) weder keren eer.”
- 1420 »Sone, nu hebt den orlof miin 11),
 Na dien dats ander raet ne 12) mach siin.
 Ic sal di helpen 13) gewinnen al,
 Datti daer toe behoeven sal:
 Riiclike 14) pellene ende cleder van siden
- 1425 Ende goede ors met dieren gesmiden,
 Daer toe gout ende silver te vullen
 Ende knapen, die di dienen sullen.
 Maer ic bidde u, dattu dies
 Goeden goem neems ende besies,
- 1430 In welker manieren 15) duse soeken salt,
 Ende oft 16) oec so gevalt
 Dattuse vints, in weiker gebare
 Du di macht vertogen hare 17),
 Ende hoe duse best salt mogen gewinnen:
- 1435 Want grote 18) lust 19) behort ter minnen.”
 »Here», seit hi, »nu hoert na mi:
 Ic wane, dat dit die beste raet si,
 Dien 20) men daer toe gepensen can:
 Ic sal varen geliic 21) eenen 22) coman,
- 1440 Die wille copen ende vercopen;
 Twelf someren sullen 23) vor mi lopen;
 So willic dat men bi uwen rade
 Die drie met silvere ende met goude lade;

---

1) HS. *tijt*. 2) HS. *sijn*. 3) HS. *ij*. 4) HS. *bidt*. 5) HS. *selke*. 6) HS. *sijn*.
 7) HS. *ocht*. 8) HS. *wijf*. 9) HS. *ghi*. 10) HS. *beide*. 11) HS. *mijn* en vs.
 1421 *sijn*. 12) HS. *en*. 13) Aldus DE VRIES; HS. *ende g. a.* 14) HS. *ij*. 15)
 HS. *maniere*. 16) HS. *ochti*. 17) HS. *dare*. 18) HS. *groten*. 19) HS. *list*.
 20) HS. *die*. 21) HS. *gelyc*. 22) Aldus DE VRIES; HOFFMANN: *een*. 23) HS. *selen*.

- Dander drie sullen 1) dragen gemunte penninge ,
 1445 Dat wi mogen onse teringe
 Ende onse wedden quiten te gereeder ;
 Die twe sullen 1) dragen goede cleder ,
 Pellene, samite, scarlaken diere ;
 So willic dat dragen de viere
 1450 Bontwerc, grau ende sabeliin 2).
 Metten twelf someren sullen 3) siin ,
 Dier goem sullen nemen, twelf garsoene.
 Dit staet u alrebest te doene.
 Met mi sullen 4) varen twelf sciltknechte,
 1455 Die mi connen dienen te rechte
 Ende goem nemen ten rossiden
 Ende ten orsen 5) ende ten gesmiden.
 Ic wille oec een van uwen drossaten,
 Die milde es ende hem best can gelaten,
 1460 Ende daer toe uwen camerlinc,
 Die hovesch ende vroet es talre dinc:
 Dese sullen 6) mi ter noet geradich 7) siin 8)
 Ende copen miin 9) eten ende minen wiin 10).
 Die twe portren willic voeren met,
 1465 Diese vercochten, want si weten bet
 Dan ic ofte enich ander comanvoere 11),
 Ende weten oec bat van Blancefloere,
 Waer sise vercochten, ende hoedanen 12) lieden,
 Ende waer si achterst van haer scieden :
 1470 Haer raet mach mi wel vromen.
 Wi sullen 13) secgen 14) waer wi comen,
 Dat wi varen om copinge alse coman.
 Gevallet oec dats mi god an,
 Dat wire omme vragen ende eeschen 15),
 1475 Ende wise ieweren mogen verheeschen 16),
 Ende wise mogen gewinnen met scatte,
 Ende men ons doe te wetene datte,
 Wine sullent 17) om gene have laten,
 Wine 18) sullenre 19) omme geven utermaten
 1480 Der haven sere 20) vele, mogen wi met eren
 Endē blidelike weder te lande keren.”

---

1) HS. *selen*. 2) HS. *ijn*, ook vs. 1451 *sijn*. 3) HS. *selen*, ook in vs. 1452.
 4) HS. *selen*. 5) HS. *orssen*. 6) HS. *selen*. 7) HS. *geradech*. 8) HS. *sijn*.
 9) HS. *mijn*. 10) HS. *wijn*. 11) Aldus DE VRIES; HS. *ochter enich ander coman
 voere*. 12) HS. *hoe gedanen*. 13) HS. *selen*. 14) HS. *seggen*. 15) HS. *eischen*. 16)
 HS. *gevreischen*. 17) HS. *sellent*. 18) HS. *wi en*. 19) HS. *sellenre*. 20) HS. *so*.

- Floris heeft sine tale geent 1);
 Die coninc hem droevelike omme went
 Ende doet gereden 2) ende gewinnen al,
 1485 Des hi in den wege behoeven sal:
 Hi gaf hem dat hi hebben woude.
 Ende alsoe Floris orlof nemen soude,
 Ende al gereet was sine vaert,
 Die coninc dede brengen een teldende paert
 1490 Al gesadelt, dat hi harde minde,
 Ende gaeft Florise sinen kinde.
 Sogedaen ne vant men verre no wide
 In al der werelt: siin 3) een side
 Soe 4) was wit ende dander roet,
 1495 Dat dochte den menigen 5) wonder groet,
 Siin 6) hoeft was al besprinct met bloemen
 Menigerande 7), die ic niet can genoemen,
 Vele naturliker dan ofse een man
 Met varwen hadde gemaket daer an,
 1500 Ende die nature hadt also te voren
 Gemaect ende wart daer mede geboren.
 Het was scone ende snel
 Ende harde fier, dat wetic 8) wel.
 Van den gesmide salic u secgen 9) een deel.
 1505 Van spaenscen pellene was die paneel,
 Met siden gewracht, gestict, gescakiert
 Ende was utermaten geciert.
 Van den gerede 10) die sadelbome
 Hadde een sadelere gemaect van Rome
 1510 Ende gesneden van vischrebben,
 Die van naturen rode varwe hebben.
 Daer mocht men merken an den snede
 Wonderlic 11) werc ende bendechede.
 Van pellene 12) was al gewracht die coverture 13):
 1515 Daer was in gewracht menige 14) creature,
 Onder vische 15), vogle ende serpent
 Twee darengarden waren den coninc gesent
 Van Poelien, die toten gerede 16)
 Wel voegeden ende waren sidiin 17) bede 18).
 1520 Gouddrade mochtmer in sien lopen.

1) HS. *gheent*. 2) HS. *geriden*. 3) HS. *sijn*. 4) HS. *si*. 5) HS. *menegen*.
 6) HS. *sijn*. 7) HS. *menegerh*. 8) HS. *weet ic*. 9) HS. *seggen*. 10) HS. *go- of*
gareide. 11) HS. *wonderlec*. 12) HS. *pelline*. 13) Aldus HOFFMANN; in 't HS.
 is *ture* onleesbaar. 14) HS. *menege*. 15) HS. *vissche*. 16) HS. *gereide*. 17) HS.
sidiijn. 18) *beide*.

- Men soudse harde diere copen,
 Die nu sodane ¹⁾ hebben woude.
 Die gespen waren silveriin ²⁾, die tongen van goude,
 Van siden waren al te samen
- 1525 Die sloppen die daer jegen camen ³⁾.
 Die vorboech, die daer toe behorde,
 Was ene rikelike gout borde,
 Dinnen gevoedert van corduwane;
 Menigeraude ⁴⁾ bellekine hinger ane.
- 1530 Van goude waren die stegebande:
 Met rechte soudmen die hande,
 Diese wrachten, prisene ende loven.
 Ili hadde van beneden tote boven
 So wonderlic ⁵⁾ werc gewracht daer an,
- 1535 Dat ict vertellen niet ne ⁶⁾ can.
 Van den gereide ⁷⁾ hebdi gehort.
 Nu salic u een deel seggen ⁸⁾ vort
 Van den breidele, so ic best mach.
 Ic wane uwer geen niene ⁹⁾ sach
- 1540 So rikeliken breidel bi sinen tiden.
 Thoefststoel was al gewracht van siden,
 Daer ane stoet menich ledekiin ¹⁰⁾,
 Deen van goude, dander silveriin ¹¹⁾,
 Gewracht met meestrien alle.
- 1545 Stenekine alse kerstalle
 Stonden bendelike daer in geset,
 Een goudiin ¹²⁾ belleken an elc let:
 Dat seiden die de steenkine sagen
 Ende kinden, datter dogede an lagen
- 1550 Meer dans mi iemen geloven ¹³⁾ soude.
 Die braken entie ketenen waren van goude,
 Tgebet was silveriin ¹⁴⁾ in den mont,
 Die togel sidiin ¹⁵⁾, geweven, ront,
 Twe goudine braken daer tenden hingen,
- 1555 Ende daer tenden, daer ¹⁶⁾ die braken gingen
 Ten andren, an den ¹⁷⁾ togel hinc
 Van goude een wel gemaect rinc.
 Met disen gesmide gaf die coninc tpaert
 Sinen sone te helpen te sire vaert,

1) HS. *so gedane*. 2) HS. *silveren*. 3) HS. *quamen*. 4) HS. *menegerh*. 5) HS. *wonderlec*. 6) HS. *en*. 7) HS. *gereide*. 8) HS. *seggen*. 9) HS. *nie en*. 10) HS. *ledekijn*. 11) HS. *silverijn*. 12) HS. *gouden*. 13) HS. *geloeven*. 14) HS. *silverijn*. 15) HS. *siden*. 16) Aldus DE VRIES; in 't HS. *dor*. 17) Aldus DE VRIES; in 't HS. *ende an den*.

- 1560 Ende dede hem spannen twe goudine sporen,
 Die hi te siins ¹⁾ selfs boef hadde vercoren.
 Een vingerliin ²⁾ hem siin ³⁾ moeder gaf,
 Daer soe ⁴⁾ hem dogeden vele seide af;
 »Minne», seitsoe ⁴⁾, »ic biddu datti altoes
- 1565 Minen raet niet ne ⁵⁾ verroekeloes,
 Dune ⁵⁾ voers met di dit vingerliin ⁶⁾;
 Also lange alst over di sal siin ⁶⁾,
 Ne ⁷⁾ darstu niet vruchten van quaden diere,
 No van watre no van viere:
- 1570 Dine sal scaden wapen no ⁸⁾ man ⁹⁾.
 Daer licgen ¹⁰⁾ oec meerre dogede an,
 Des ¹¹⁾ ic gelove ende seker bem ¹²⁾.
 Wie soet draget over hem ¹³⁾,
 Ende soeket enige ¹⁴⁾ dinc gestadelike,
- 1575 Hi salse vinden, ende gewinnen sekerlike,
 Dat hi soeket spade ende vroe.”
 An sinen vinger deedsoet ¹⁵⁾ hem doe.
 Hi ontfinct ¹⁶⁾ ende dankes sire moeder
 Van so scoenre gifte ¹⁷⁾ ende so goeder,
- 1580 Daer hi Blancefloer mede waende gewinnen
 Ende weder te Spaengen brengen binnen.
 Hi nam orlof ende wilde varen.
 Daer mocht men sere sien mesbaren
 Ende utermaten wenen bede ¹⁸⁾
- 1585 Vader ende moeder tien gescede,
 Haer hande wringen ende sliten haer haer ¹⁹⁾.
 Alle die gene die waren daer,
 Si weenden ende hadden rouwe also groet,
 Als hi vor hem ²⁰⁾ lage doet.
- 1590 Maer siin ²¹⁾ moeder dreef den ²²⁾ meesten ween
 Ende custen tienwerf al in een,
 Ende dicker hadde gedaen, maer dat benam ²³⁾
 Die coninc siin ²⁴⁾ vader, die toten cam ²⁵⁾,
 Ende custen oec an sinen mont
- 1595 Driewerf ter selver stont.
 Emmer waren si in dien,

---

1) HS. *sijns*. 2) HS. *vingerlijn*. 3) HS. *sijn*. 4) HS. *si*. 5) HS. *en*. 6) HS. *tj*.
 7) HS. *en*. 8) Aldus HOFFMANN; in 't HS. *ne*. 9) Aldus DE VRIES; in 't HS.
D. s. mogen s. w. n. geen m. 10) HS. *liggen*. 11) HS. *dies*. 12) HS. *ben*. 13)
 HS. *hen*. 14) HS. *enege*. 15) HS. *deedsijt*. 16) HS. *ontfinc*. 17) HS. *gichte*.
 18) Aldus BORMANS, *S. Christ*, bl. 63; HS. *sere*. 19) Aldus HOFFMANN; in 't HS. *aer*.
 20) HS. *hen*. 21) HS. *sijn*. 22) HS. *dreef meesten*. 23) Aldus DE VR.; HS. *maer*
haer benam. 24) HS. *sijn*. 25) HS. *quam*.

- Dat sine nemmermeer waenden sien.
 Hem 1) gesciede alsijt 2) ontsagen,
 Want sine nemmermeer ne 3) sagen
- 1600 Floris sach se so groten rouwe driven:
 Met gode hiet hise alle bliven.
 Doe riepen si alle man ende wiif 4)
 Ende bevalen te gode siin 4) scone liif 4).
 Hi voer wech soeken Blancefloere
- 1605 Ende seide, en ware dat hise bevoere,
 Hi soudse soeken sonder inde
 Ende ewelike 5) int ellinde.
 Nu es Floris comen buter stat
 Ende sinen someren wel op haren pat:
- 1610 Hi achte siin 6) dachvaerde ende siin 6) dinc,
 Ende nam raet met sinen camerlinc,
 Welcsins mense best terst 7) sochte.
 Die camerlinc seide, dat hem best dochte,
 Dat si voeren ter havenen daer Blancefloer
- 1615 Metten comannen scepede ende voer.
 Si voeren so lange dat sire camen 8).
 Haer herberge si met enen portre namen,
 Die gewone was te herbergen coman
 Ende hovesche 9) liede wel onthalen can.
- 1620 Siin 10) gesate was buten harde riiclic 10),
 Binnen scone ende suverlic.
 Men stalde die paerde, ende dede hem geven
 Te vollen 11) van hoie ende van even.
 Some gaen si ter marct als hem was geheten,
- 1625 Om haren dranc ende om haer eten.
 Ter herbergen si genoegh weder senden,
 Dat dierste eten, dat si te cope venden,
 Broet ende wijn 12) ende als te vullen,
 Dat si ten etene behoeven sullen;
- 1630 Ende doen gereden houde 13) dat eten,
 Dat hadde hem Floris te voren geheten,
 Dien si eren ende groet 14) heerscap houden.
 Si secgen 15), dat si coman siin 16) ende gerne wouden
 Tilike scepen ende over vaen,
- 1635 Ende an ander copinge haer goet bewaren.

---

1) HS. *hen.* 2) HS. *al sijt.* 3) HS. *en.* 4) HS. *ij.* 5) HS. *euwelike.* 6) HS. *ij.* 7) HS. *tierst.* 8) HS. *quamen.* 9) HS. *hovessche.* 10) HS. *ij.* 11) HS. *volle.* 12) HS. *wijn.* 13) HS. *harde*; HOFFMANN leest *houde.* 14) HS. *groot.* 15) HS. *seggen.* 16) HS. *ij.*

- Als haer eten was gereet,
 Men rechte die taflen, die waren breet;
 Men eschede 1) water, ende si dwoegen:
 Twe 2) ende twe 2) hem te gader voegen.
- 1640 Die werd hadde therte vro ende blide,
 Dien jonchere sette hi neven sire side,
 Ende si begonden eten ende drinken.
 Daer mocht men doe den wiin 3) sien scinken,
 Daer gingen die guldine coppe entie silverine,
- 1645 Bede 4) met clareite ende met wine.
 Onder heren ende knechte gemeenlike,
 Die te voren hadden 5) geseten moedelike, 6)
 Si dronken so 7) wel ende aten,
 Dat si haer 8) moetheit al vergaten,
- 1650 Ende seiden, alsi gevoelden des wiins 9),
 Si hadden die herberge Sinte 10) Martiins 11).
 Si loegen ende spraken hare ende gens 12).
 Maer 13) Floris hadde ander 14) gepens,
 Hine hadde bliscap no sorge 15) negene
- 1655 Sonder om Blancefloer alleen:
 Hine mochte eten no drinken 16).
 Dit merkede die vrouwe ende begonste dinken
 Behedelike in haren moet,
 Ende tart haren man up dien voet,

1) HS. *eischen*. 2) HS. *twee*. 3) HS. *wijn*. 4) HS. *beide*. 5) HS. B *adden*.
 6) Met dit vers begint fragment II van HS. B. 7) HS. A ontbreekt *so*. 8) HS.
 A *der*. 9) HS. A *ij*. 10) HS. A *sente*. 11) HS. B *Martins*; A *Mertijs*. 12)
 HS. A *haer ende geins*. 13) HS. B *Mar*. 14) HS. A *al ander en gepeins*. 15)
 HS. A *joie gene*. 16) In HS. A het vervolg aldus:

- 1656 Te hare wart had hi emmer sijn gedochte.
 Binnen den etene hi sere onsochte
 Ende dicke om haer versochte,
 No eten no drinken dat hi mochte.
 So lettelt hi op sine hande sach
 Van den gepeinse, dat hem int herte lach.
 Dat hine wiste wedert was broet
 So vleesch, dat hi te monde boet.
 Dit dede hi so dicke ende so openbare,
 Dats die vrouwe wart geware;
 Haren here nopede si behedelike;
 „Here, en siedt niet, hoe droevelike
 Hem die jonchere gelaet ende versucht?
 In weet, wat hi peinst ende vrucht.
 Hine et geredelike no drinct wijn.
 Al seggen si dat si comanne sijn,
- 1668 Si sijn”, enz. enz. enz.

- 1660 »Here,» seitsoe, »mi wondert sere
 Van desen sconen jonchere,
 Dat hi es harde tongemake;
 Hine mach niet van desen ate,
 Ic wane hem hier 1) in iet mescomt;
 1665 In weet wat hem scadet of vromt.
 Hi seit, dat hi copinge pliet:
 Dies can ic geloven niet,
 Si siin elre omme geport uut" 2).
 Doe sprac soe 3) te hem over luut:
 1670 »Jonchere, ic hebbe gemerct an u,
 Van beginne van den etene tote nu,
 Hebbics ware genomen ende geweten,
 Dat gi vele hebt gepenst ende litel 4) geten:
 In weet niet wat u deert:
 1675 Lichte hier waert te cope dat gi begeert.
 Oec sagic hier, des es niet lange leden,
 Een joncfrouwe van den selven seden,
 Die mi dochte dat aldus voer:
 Haer selve 5) noemetsoe 6) Blancefloer.
 1680 Gi dinct mi harde geliken hare
 Bede 7) van hude ende van hare;
 Van pensene hilt soe 8) gene mate,
 Gi 9) dinct mi van dien gelate
 Ende van der voeren, dat soe 10) mi dochte:
 1685 Soe 10) versuchte over etene dicken 11) onsochte
 Ende gewoech dicken 11) eens haers amiis 12),
 Dien soe harde minde ende hiet Floriis 12),
 Daer se omme was versent ende vercocht.
 Dat seiden diese hier hadden brocht 13),

1) HS. B *hir*. 2) In HS. B:

1668 „Ic segu”, seit soe, „tewaren,
 Dat si om ander dinc ute varen:
 Hir was ene joncvrouwe van sulker seide
 In dander woekte nadeser,
 Die dreef rouwe groet utermaten
 Om enen jonchere, die soe adde ghelaten
 . . . . .

1689 Dat seiden”, enz. enz. enz.

3) HS. A *si*. 4) HS. A *lettel*. 5) HS. A *selven*. 6) HS. A *si*. 7) HS. A *beide*.

8) HS. A *si*. 9) HS. A *ghi*. 10) HS. A *si*. 11) HS. A *dicke*. 12) HS. A *ij*.

13) In HS. B volgt op dit vers:

Si seiden dat hiet Blancefloer,
 Dat dochte mi in minen moet,
 Ende seiden, dat sise vercopen souden.

- 1690 Dat sise voert vercopen wouden
 Ende te Babylonien met hem voeren soudens.”
 Also Floris Blancefloer nomen 1) horde,
 Hine gaf weder negene 2) andworde.
 Van der groter 3) bliscapen, die hi ontfinc,
 1695 Ne wiste hi 4) wat hem overginc;
 So harde 5) verwandelde hem siin moet,
 Dat hi enen nap 6), die vor hem stoet,
 Met enen messe al omme sloech.
 Doe spraker die werd 7) toe ende loech 8)
 1700 Te spele 9) ende seide uppenbare,
 Dat hi boete te rechte sculdich 10) ware,
 Dat hi omme sloech den wiin 11),
 Die mesdaet 12) moeste gebetert siin 13).
 Doe dede Floris reken in sine male
 1705 Enen guldinen cop al metter scale,
 Die riiclic 14) was ende harde groet 15),
 Blidelike hine der vrouwen boet.
 »Vrouwe”, seithi 16), »desen cop gevic u,
 Bedi gi hebt 17) mi vertellet nu
 1710 Van Blancefloere 18) derste 19) niemare,
 Die ic verheeschen 20) conde van hare.
 Tote nu ne wisticse soeken waer 21),
 Nu salicse soeken, ende volgen haer naer 22)
 Te Babylonien in die stat, daer gise mi
 1715 Hebt gewiist 23) ende waent dat soe 24) si.”
 Die vrouwe nam den cop in de hant:
 Ic wane, menre litel 25) so scone vant
 Te dien stonden in die port;
 Haren man gaf soene vort
 1720 Ende dancte den jonchere van den lone
 Ende bad Gode, dat hi die scone
 Te sinen wille noch moeste gewinnen
 Ende weder bringen te lande binnen.
 Doe seide Floris, dat hi betren woude
 1725 Die mesdaet, die hi bi sire scoude

---

1) HS. A *noemen*. 2) HS. A *gaf der vrouwe gene*. 3) HS. A ontbreekt *groter*; A en B *bliscap*. 4) HS. A *Hi ne wiste*. 5) HS. A ontbreekt *harde*. 6) HS. A *met wine*. 7) HS. B *wert*. 8) HS. B *louch*, A *loech*. 9) HS. B *speile*. 10) HS. A *b. sculdech*. 11) HS. A *ij*. 12) HS. B *boete*. Zie vs. 1725. 13) HS. A *ij*. 14) HS. A *rijclie*. 15) HS. B *grot*. 16) In HS. A ontbreekt *seithi*. 17) HS. B *ebt*. 18) HS. B *Blancefloer*. 19) HS. B *die erste*, A *dierste*. 20) HS. A *gevreischen*. 21) HS. *war* evenals in 't volg. vers *har*, *nar*. 22) Einde van fragment II van HS. B. 23) HS. *gewijst*. 24) HS. *si*. 25) HS. *littel*.

- Uptie 1) tafle den wiin 2) verstiet.
 Sinen drossate hi gebiet,
 Dat hi scinke den besten wiin 2)
 Alle dengenen, die daer siin 2)
- 1730 Binnen den huus, die willen 3) drinken.
 Daer mocht men mildelike sien scinken,
 Daer gingen die guldine 4) coppe al omme,
 Daer wart 5) geradich 6) ende vroet de domme,
 Daer dochte den bloden, dat hi es coene;
- 1735 Daers geen so arm onder die garsoene
 Hem ne 7) dunct, dat hi si so rike,
 Dat hi den hogesten cume gelike.
 Met groter bliscapen hebben si bracht
 Den tiit 8) wel naer te middernacht,
- 1740 Doe ginc die jonchere een lital 9) slapen;
 So daden sciltknechte 10) ende knapen 10),
 Die van den wege waren gemoeit.
 Mettien waest hoge gevloeit,
 Die wint keerde hem omme int nort.
- 1745 Doe dede die verman roepen in die port,
 Offer 11) enige 12) coman waren,
 Die te Babylonien wilden varen,
 Dat si ter havenen voeren daden
 Haer gewant, men soude die scepe laden.
- 1750 Also dit Floris horde 13), het becam 14) hem wel
 Ende wart blide, dat hem gevel
 Te Babylonien so gereet te verne,
 Daer hi soude wesen gerne.
 Hi dede quiten dat hi hadde vertert
- 1755 Ende nam orlof an sinen wert,
 Met gode hiet hise alle bliven.
 Sine someren dedi 15) vor hem driven
 Ter havenen 16) waert, daer hi vant
 Goede scepinge ende werpte te hant.
- 1760 Doe seiden die meestre, dier waren an vroet,
 Dat si den wint hadden te seilne goet,
 Die lucht claer 17) ende gestade weder.
 Tgetelt 14) daden si breken neder
 Haren knapen 19), dien siit 20) bevalen.

---

1) HS. *optie*. 2) HS. *ij*. 3) HS. *wille*. 4) HS. *guldene*. 5) HS. *wert*.
 6) HS. *-ech*. 7) HS. *en*. 8) HS. *ij*. 9) HS. *littel*. 10) HS. *cn*. 11) HS. *ochter*.
 12) HS. *enege*. 13) HS. *hoerde*. 14) HS. *bequam*. 15) HS. *dede*. 16) HS. *havene*.
 17) Aldus HOFFMANN; *claer* niet in HS. 18) HS. *tghetelt*. 19) HS. *cnapen*. 20) HS. *sijt*.

- 1765 Ten hunen daden si tseil ophalen,
Some vingen si ten gerden ende some ten corden.
Met enen gestaden winde van norden
Rumeden si die havene van der stat.
Nu hort wat Floris den stierman bat,
- 1770 Die van den scepe was geherst:
Dat hine ant lant sette alerst
Dat hi in die stat van 1) Babylonien mocht comen,
Bedi hem was geseit ende hadde vernomen,
Dat van dien dage over dertich nacht
- 1775 Alle die coninge hadden geacht, 2),
Die van den amirael 3) hilden haer rike,
Dat si ter feesten alle gemeenlike
Te hove te Babylonien 4) souden varen,
Alsi elx 5) jaers gewone waren;
- 1780 Mocht hi die feeste daer belopen,
Hi soude siin 6) goet daer wel vercopen,
Sine scarlakene ende siin sidine 7) cleder
Vele te dierre ende te gereeder:
Die stierman geloefde aldus Florise.
- 1785 Daer was in den scepe veel spise
Van brode, van vleesche ende van wine,
Alse met coninx 8) kinde behoeft tsine.
Si hadden wint te maten ende niet te vele
Ende seilden acht dage met vollen sele 9),
- 1790 Sint dat siis 10) alrerst 11) begonsten,
Dat si lant ne geen gesien ne consten,
No daden seil daer binen striken.
Eens anders dages sgen si bliken
Een roke, daar op was geseten
- 1795 Een stat, die Blandas was geheten.
Van der stat sach men in die see 12)
Twintich milen verre ende mee.
Daer seide die scipman over waer,
Ware Floris met sinen gewande daer,
- 1800 Hi mochte binnen vier 13) dagen vort
Te Babylonien varen in die port
Ende met hem driven sine someren alle,
Sine 14) worden belet met ongevalle.

---

1) HS. *te B.* 2) HS. *gehacht.* 3) HS. *ammirael.* 4) HS. *Blancefloer*, zie *Floire* vs. 1152 en 1154. 5) HS. *elcs.* 6) HS. *sijn.* 7) HS. *sijn sidene.* 8) HS. *conincs.* 9) HS. *zele.* 10) HS. *sys.* 11) HS. *alre ierst.* 12) HS. *zee.* 13) HS. *viertich*; zie *Floire*, vs. 1183 (en *quatre jors*). 14) HS. *en.*

- Terst 1) dattie stierman versach de stat,
 1805 Hi stierde derwart den rechtsten 2) pat,
 Dien 3) hi conste ende si gewonnen
 Die havene bi den lichte vander sonnen.
 Men galt den verman den verscat scone
 Ende gaf hem boven al sinen lone
 1810 Meer dan hi eeschede 4) ende hebben woude:
 Twintich marc van silvere ende tien van goude
 Dede hem selve hebben Floriis.
 Hem dochte, hi hadden gevoert int paradiis 5),
 Doe hine ant lant hadde geset,
 1815 Daer 6) hi vinden waende, hine 7) worde belet
 • Bi andren ongevalle, Blancefloere
 Ende gewinnen, oft 8) hise bevoere.
 Siin 9) orse 10) ende siin 11) someren dedi 12) ontscepen,
 Siin 13) scrinen, siin 13) malen te lande slepen.
 1820 Hi verwarf des avonts ende gewan
 Siin 13) herberge met enen riken man,
 Dien menige 14) wege waren cont.
 Hi hadde in die havene sinen drachmont
 Ende was gewone, dat hine laden dede,
 1825 Ende als hi was geladen, dat hire mede
 In Spaengen of 15) in andren lande voer.
 Mettien selven 16) scepe was Blancefloer 17)
 Van Spaengen te Blandas over brocht
 Metten comannen 18), diese hadden gecocht.
 1830 Ten selven huus hadsoe 19) gelegen ene nacht,
 Daer Floris te herbergen hadde 20) geacht,
 Daer 21) mach hi anderwarven niemare 22) horen
 Van Blancefloere, die hi hadde vercoren.
 Terst 23) dat si ter 24) herbergen camen 25),
 1835 Men hiet den knapen 26) dat si goem namen
 Ten someren enten 27) andren paerden,
 Dat sise conreiden 28) ende wel bewaerden 29).
 Si vonden die herberge wel bewest 30)
 Van so wat so si behoeveden best 31),

---

1) HS. *tierst.* 2) Aldus DE VRIES; HS. *rechten.* 3) HS. *die.* 4) HS. *eisschede.*
 5) HS. *padijs.* 6) HS. *dat.* 7) HS. *hien.* 8) HS. *ocht.* 9) HS. *sijn.* 10) HS. *orsse.*
 11) HS. *sijn.* 12) HS. *dede hi.* 13) HS. *sijn.* 14) HS. *die menege.* 15) HS. *ocht.*
 16) In HS. A ontbreekt *selven.* 17) Met dit vers begint fragment III van HS. B.
 18) HS. B *met dien copmannen.* 19) HS. A *si.* 20) HS. A *hadde t. h.*; B *adde.*
 21) HS. B *dar.* 22) HS. *andre n.* 23) HS. A *tierst.* 24) HS. A *te.* 25) HS. A
quamen. 26) HS. A *cnapen.* 27) HS. A *ende ten.* 28) HS. A *corenden.* 29)
 HS. B *begaden.* 30) HS. B *bevest.* 31) HS. A. *v. dies hem behoefde b.*

- 1840 Orscoren genoeg ende voeder.
 Van so scoenre herbergen¹⁾ ende so goeder
 Vant men quaden coever daer,
 Soe was wel bewest van spisen alt jaer²⁾.
 Si vonder genoeg broet ende wiin³⁾,
- 1845 Ende swiniin vleesch⁴⁾ ende rendiin⁵⁾,
 Gesouten ende ongesouten bede,
 Ende van menigen⁶⁾ dinge scone gereede.
 Alsoe die sciltknechte⁷⁾ entie⁸⁾ garsoene
 Hadden gedaen dat hem stoet⁹⁾ te doene,
- 1850 Haers selfs¹⁰⁾ gemaex¹¹⁾ si doe plagen¹²⁾,
 Want si waren verpiint binnen¹³⁾ negen dagen¹⁴⁾
 Ende binnen negen nachten in die see¹⁵⁾:
 Des hastemen¹⁶⁾ teten de mee¹⁷⁾.
 Daer vonden si oec¹⁸⁾ enen quaden sede,
- 1855 Want damirael¹⁹⁾ daer nemen dede
 Harde swaren tol²⁰⁾ enen sinen seriant,
 Die tgerechte van hem hilt int lant;
 Waest recht waest onrecht, si vertolden daer
 Van haren goede sware waer²¹⁾.
- 1860 Doe si haren tol²²⁾ af hadden²³⁾ gedaen,
 Teten²⁴⁾ was gereit²⁵⁾ ende si²⁶⁾ gingen dwaen.
 Die jonchere was int scoenste geseten.
 Doe dede men vort bringen dat eten:
 Men dienden²⁷⁾ rikelixt²⁸⁾ alrerst²⁹⁾,
- 1865 Want hi van hem allen was geherst³⁰⁾,
 Met guldynen ende met silverinen³¹⁾ vaten.
 Si dronken alle vrolike³²⁾ ende aten.
 Maer³³⁾ hi selve des³⁴⁾ litel³⁵⁾ achte:
 Hi emmer dar wart in gedachte³⁶⁾,
- 1870 Daer hi omme was geporret uut.
 Dit vernam die werd³⁷⁾ ende sprac over luut:
 »Jonchere, mi dinct dat gi litel³⁸⁾ et³⁹⁾;

1) HS. A en B herberge. 2) HS. A *So wel waest bewist alt jaer Van spisen enz.*
 3) HS. A *wijn.* 4) HS. A *verkenvl.*; B *zwininvl.* 5) HS. A *renderijn.* 6) HS.
 B *menegen.* 7) HS. A *cn.* 8) HS. A *ende die.* 9) HS. B *him bestont.* 10) HS.
 A *selves.* 11) HS. A *ghemaecs*; B *gemac.* 12) HS. B *plaghen.* 13) HS. A *in.*
 14) HS. B *daghen.* 15) HS. A *zee*; B *ze.* 16) HS. A *D. haeste ment daer vele*
te mee; B *dies.* 17) HS. B *te me.* 18) Aldus DE VRIES; HS. *oec in enen.* 19)
 HS. A *dammirael.* 20) HS. B *tolne.* 21) HS. A *swaren vaer*; B *zveren.* 22) HS.
 B *haren tolne.* 23) HS. A *hadden af.* 24) HS. A *deten.* 25) HS. A *gereet.*
 26) In HS. A *ontbrekt si.* 27) HS. A *diende hem.* 28) HS. A *rijclie.* 29)
 HS. B *alrest.* 30) HS. B *geerst.* 31) HS. B *zelverinen.* 32) HS. B *vroilike.*
 33) HS. B *mar.* 34) HS. B *dies.* 35) HS. A *littel.* 36) HS. A *emmer hadde*
hi sine gedachte. 37) HS. B *wert.* 38) HS. A *littel.* 39) HS. B *eet.*

- Ic waent u harde an u drinken belet¹⁾
 Ende u harde mescomt in uwen moede
 1875 Dese grote tol²⁾ van uwen goede.”
 »Here”, seithi, »dat moegdi³⁾ weten wel,
 Dat daer omme es⁴⁾ ende niewet el⁵⁾,
 Dat ic dus pense⁶⁾ ende droeve bem⁷⁾.”
 Doe andworde⁸⁾ die werd⁹⁾ endesprac te hem:
 1880 »Bi¹⁰⁾ dire¹¹⁾ voeren gedinkets¹²⁾ mi nu
 Ende bi den gelate dat ic verneme an u¹³⁾:
 Hier was een geselschap van comannen tjaren,
 Die ic wane dat van Spaengen waren;
 In dese herberge lagen si enen nacht;
 1885 Van Spaengen had icse vor mi bracht
 Al hier in die port met minen drachmonde:
 Alle waren si blide davontstonde.
 Maer daer was mede een scone joncfrouwe,
 Die vele pensde¹⁴⁾ ende hadde rouwe,
 1890 Dat soene¹⁵⁾ mochte drinken no eten.
 Blancefloer seitsoe¹⁶⁾, dat soe¹⁷⁾ was geheten,
 Ende also noemdense die met haer waren.”
 Floris was blide van der niemaren.
 »Ay here”, seithi, »moegdi¹⁸⁾ mi¹⁹⁾ vort tellen
 1895 Van dier joncfrouwen ende van dien gesellen,
 Oft²⁰⁾ gi iet vernaemt hoe si hem berieden,
 Waer si souden varen, doe si henen scieden?”
 »Jonchere”, seithi, »si achten te verne vort²¹⁾
 Te Babylonien in die port.
 1900 Doe dede Floris reken van scarlaken roet
 Enen mantel, dien hi sinen werd boet,
 Ende enen silverinen nap bede²²⁾ viernuwe:
 »Her werd, dese giften²³⁾ siin²⁴⁾ bede²⁵⁾ uwe:
 Derre suldi²⁶⁾ Blancefloer weten danc.
 1905 Van harre minnen²⁷⁾ hebbic so groet bedwanc,
 Dat ic dor haren wille moet varen dolen.
 In minen lande wart²⁸⁾ si mi verstolen,
 Nune wetic²⁹⁾ waer icse vinden sal.”

---

1) HS. A *ic wane u harde an u eten let.* 2) HS. B *tolne.* 3) HS. A *moechdi.*
 4) HS. A *si.* 5) HS. A *ende newer omme el;* verg. vs. 3165. 6) HS. A *peinse.*
 7) HS. *ben.* 8) HS. A *antwerde.* 9) HS. B *wert.* 10) Aldus DE VRIES; HS.
here seithi bi. 11) HS. B *dier.* 12) HS. A *gedinkes.* 13) Einde van fragment III
 van HS. B. 14) HS. *peinsde.* 15) HS. *sine.* 16) HS. *seid si.* 17) HS. *si.* 18)
 HS. *moechdi.* 19) Aldus DE VR.; HS. *nu.* 20) HS. *ocht.* 21) HS. *k' vt.* 22)
 HS. *beide.* 23) HS. *gichten.* 24) HS. *ij.* 25) HS. *beide.* 26) HS. *seldi.* 27)
 HS. *minne.* 28) HS. *wert.* 29) HS. *nu en weet ic.*

- »Here”, seithi, »god geve hem ongeval,
 1910 Die u beraden heeft dit leet!
 God moetu u amie¹⁾ wisen gereet
 Ende moet u noch met haer geven
 Bliscap, spel ende lange leven.”
 Doe saten si over etene ende spraken
 1915 Van desen ende van andren saken,
 Maer Floris conde haers niet vergeten.
 Doe si genoeg alle hadden'geten,
 Ende up²⁾ waren gedaen die scoenlakene,
 Floris geboet die bedden te makene.
 1920 Selve ginc hi upt³⁾ scoenste slapen.
 Doe gingen te bedde heren ende knapen⁴⁾.
 Daer Floris sliep, hem droemde sochte
 Om Blancefloere, want hem dochte,
 Dat hise met sinen ogen sach
 1925 Ende hi in haren armen lach,
 Soe⁵⁾ in den sinen, ende hi in den haren.
 Als hi ontspranc, wart⁶⁾ hi geware,
 Dat het droem was ende logene al:
 Doe vloecte hi sere siin⁷⁾ ongeval,
 1930 Dat die bliscap te niete bleef,
 Die hem dochte dat hi dreef.
 Die nacht leet, die hem verwies.
 Morgins⁸⁾ also die wachter blies,
 Ende Floris sach dattie dageraet up⁹⁾ ginc,
 1935 Doe wecte hi selve sinen camerlinc.
 Doe porden scilt knechte¹⁰⁾ ende garsoene,
 Ende daden dat hem bestoet te doene.
 Die someren dreef men als men noch pliet.
 Doe ne¹¹⁾ wilde Floris langer merren niet.
 1940 Die werd gebrachtene uter stat
 Te Babylonien opten rechten pat.
 Des nachts herbergeden si in een casteel,
 Daer si haers willen¹²⁾ oec hadden een deel.
 Si vonden scone herberge ende goeden wert¹³⁾,
 1945 Ende gouden blidelike dat si hadden vertert,
 Ende porden sanders morgins¹⁴⁾ vroe.
 In ene dorpmarct herbergeden si doe,

---

1) Aldus DE VRIES; HS. *moete u an die wisen*, verg. *Floire*, vs. 1264: *Jesus vous rene vostre amie*. 2) HS. *op*. 3) HS. *opt*. 4) HS. *cnapen*. 5) HS. *si*. 6) HS. *wert*. 7) HS. *sijn*. 8) HS. *smargens*. 9) HS. *op*. 10) HS. *cn*. 11) HS. *en*. 12) HS. *wille*. 13) Aldus DE VR.; HS. *goede vert*. 14) HS. *mergens*.

- Daer men¹⁾ seide men hadse²⁾ sien liden
 Ende met comannen te Babylonien riden,
 1950 Des anders dages porden si metten dage
 Ende voeren vort optie rechte slage
 Ende camen³⁾ omtrent die vespertiit⁴⁾
 Tenen watre, dat snel was ende wiit⁵⁾,
 Die Fire hiet ende was harde diep,
 1955 Een arm van der see⁶⁾ die so sere liep,
 Datter nie brugge over ginc,
 Een horen daer an enen stake hinc:
 Die horen was yvoriin⁷⁾, cypres die stake,
 Ende was daer gehangen om die sake,
 1960 Die den verman hebben woude,
 Dat hi den horen blasen soude.
 An dander side stont Monfliis⁸⁾.
 Den horen nam in die hant Floriis⁸⁾
 Ende setten te monde ende blieser mede,
 1965 Dat hiit⁸⁾ te Monfliis⁸⁾ horen dede.
 Die scepelinge⁹⁾ tot hem camen¹⁰⁾,
 Terst¹¹⁾ dat si den horen vernamen,
 Ende loeden int scip in corter stonden
 Wat so si te voerne vonden.
 1970 Die meester was selve met enen bote overcomen
 Ende hadde Floris met hem int scip genomen,
 Alsi hadden geladen, keerden si weder.
 Floris wart pensede ende sloech thoefneder,
 Als hi gewone was ende dicken¹²⁾ plach.
 1975 Doe die verman¹³⁾ den jongelinc sach
 Van so edelre gedane ende so droeflic¹⁴⁾ gebaren:
 »Jonchere», seithi, »welcsins wildi varen
 Ende wat saken soecti in dit lant?»
 Floris andworde¹⁵⁾ hem te hant:
 1980 »Meester, dat moegdi selve sien,
 Dat wi coman siin¹⁶⁾ ende copingen plien.
 Te Babylonien hebwi geacht te verne,
 Maer te nacht soudwi¹⁷⁾ bliven gerne:
 Hets ons te nachtelic te porne vort.
 1985 Hebdi enich¹⁸⁾ huus in dese port,
 Daer¹⁹⁾ gi mi moegt herbergen met minen gesellen,

1) HS. *men hen.* 2) Aldus DE VRIES; HS. *seide dat mense hadde sien.* 3) HS. *quamen.* 4) HS. *vesptijt.* 5) HS. *wijt.* 6) HS. *zee.* 7) HS. *yvoren.* 8) HS. *ij.* 9) Aldus DE VR.; HS. *schepeline.* 10) HS. *quamen.* 11) HS. *tierst.* 12) HS. *dicke.* 13) Aldus JONCKBL.; zie *Mnl. dk.*, II, 243; HS. *hi vernam ende.* 14) HS. *droeflec.* 15) HS. *antwerde.* 16) HS. *sijn.* 17) *souden wi.* 18) HS. *enech.* 19) HS. *dat.*

- Onse someren ende onse paerde stellen?"
 »Here", seithi, »ic hebbe herberge goede,
 Daer 1) ic u wane herbergen tuwen gemoede
 1990 Ende al uwen gesellen doen gemac.
 Dat ic u eer vragede ende an u sprac,
 Dat was bedi mi dochte des,
 Ic weet wel dat cume leden es
 Dat vierendeel van een jare,
 1995 Dat een joncfrouwe van dier gebare
 Aldus met mi hier over voer.
 Die liede noemden se Blancefloer,
 Diese met hem hadden brocht;
 Dat seitsoe 2), dat mense hadde vercocht
 2000 Om enen jonchere, die in Spaengen bleef,
 Daer soe 3) groet seer omme dreef.
 Alsoe Floris van haer spreken horde,
 So wel behaegden hem die worde,
 Dat hi hem te blideliker geliet.
 2005 »Here", seithi, »waer voer se, doe soe 3) henen sciet?"
 Vrient, ic segt u als ict hebbe vernomen.
 Die comanne, daer soe 3), mede was comen,
 Vercochtense den amirael 4) om groten scat,
 Ende bleef 5) te Babylonien in die stat,
 2010 Dat weet ic wel sekerlike."
 Daer hilt hem Floris vroedelike,
 Die wilde sine sake niet laten verstaen,
 Als hi den andren hadde gedaen.
 Doe si haer goet te lande hadden bracht,
 2015 Si traken ter herbergen ende bleven den nacht
 Gemackelike metten goeden man.
 Des morgins 6) alst dagen began,
 Quiden si haer wedden ende namen orlof vroe.
 Tien pont gaf Floris sinen werd doe,
 2020 Omdat hi hem vriendelike hadde gedient:
 »Her werd, ic biddu, of gi enigen 7) vrient
 Te Babylonien hebt in die stat,
 Die dor u soude doen iet wat,
 Daer ons te herbergen voegde 8) te sine,
 2025 Dat gi hem ombiet met uwen littekine,
 Dat icx 9) hebbe te doene, dat hi mi
 Gehulpich 10) ende geradich 10) si."

1) HS. *dat.* 2) HS. *seid si.* 3) *si.* 4) HS. *ammirael.* 5) HS. *ende si bleef.* 6) HS. *mergens.* 7) HS. *enegen.* 8) HS. *voechde.* 9) HS. *icker,* DE VR. *icx.* 10) HS. *-ech.*

- Die werd seide: »gerne, ic seg u, wat gi doet:
Buten Babylonien vindi ene vloet,
2030 Die snel es, diep ende breet,
Die brugge, die daer over geet,
Begoemt een goet man ende sitter besiden,
Dat daer niemen ne ¹⁾ mach liden,
Hine ²⁾ moet verdingen jegen heme.
- 2035 Also als ic den verscat neme,
Neemt hi den tol van der bruggen daer.
Wi hebben gesellen gesiin ³⁾ menich jaer,
Wat so wi verhogen ende winnen,
Delen wi getrouwelike ende met minnen.
- 2040 Te Babylonien in die scone strate
Heeft hi staende sine gesate
Met vasten torren ende met hogen.
Dit vingerliin ⁴⁾ suldi ⁴⁾ hem togen
Te littekine ⁵⁾, dat hi u dor ⁶⁾ minen wille
- 2045 Bede ⁷⁾ openbare ende stille
Gehulpich ⁸⁾ si, oft giis ⁹⁾ hebt noet.”
Floris nam dat vingerliin ⁹⁾, als hiit ⁹⁾ hem boet,
Ende dancte hem harde doe hi van hem sciet,
Dat hi hem te sinen saken geriet.
- 2050 Hi nam orlof ende voer met sinen goede.
Vor middach camen ¹⁰⁾ si ter selver vloede,
Daer af getellet te voren was.
Den portre vonden ¹¹⁾ si sittende op een gras
An deen side onder enen boem,
- 2055 Om sinen tol doen nemen goem.
Daer had hi van allen een denier ¹²⁾ van goude,
Waest man of paert datter liden soude,
Daer moest hi vertollen die over die brugge leet.
Van so riicliken ¹³⁾ clederen was hi gecleet,
- 2060 Dat hi sceen die riiclicste ¹³⁾ van der stat.
Floris ginc te hem waert daer hi sat,
Van al den goden quedde hine overlucht.
Daer na seide hi hem ¹⁴⁾ groet saluut
Van sinen geselle ende togede hem tvingerliin ¹⁶⁾:
- 2065 »Siet hier gewarich littekiin ¹⁵⁾.
Nu hort, ic seg u wat u ombiet:

---

1) HS. *en.* 2) HS. *hi en.* 3) HS. *ij.* 4) HS. *seldi.* 5) HS. *littekene.* 6) Aldus DE VR.; HS. *hi dor.* 7) HS. *beide.* 8) HS. *-ech.* 9) HS. *ij.* 10) HS. *quamen.* 11) HS. *vanden.* 12) In 't HS. *I. d.* 13) HS. *ij.* 14) HS. *here;* DE VR. leest: „*here, g. s. v. uwen g. l.*” 15) HS. *ij.*

- Oft 1) so gevallet, dat ons noet gesciet,
 Dat gi 2) ons helpt ende geraet,
 Als gi 2) hem soud doen ende niet ne 3) laet
- 2070 Bede 4) openbare ende stille,
 Ende gi ons herberget dor sinen wille,
 Ende penst 5) ende acht om onse vrome."'
 Den goeden man was hi wellecome 6).
 Terst 7) dat hi verkinde tvingerliin 8),
- 2075 Hi naemt ende gaf hem weder dat siin 8),
 Ende wiisde 8) hem enen tor in ene strate;
 »Vrient," seithi, »siet ginder miin 8) gesate:
 Daer vindi miin 8) wiif 8) ende miin 8) maisniede.
 Vaert daer ende segt dat ic haer ombiede,
- 2080 Dat soe 9) u herberge ende wel onthale
 U ende u geselschap altemale;
 Ende toget haer oec miin 10) vingerliin 10):
 Gi 11) sult 12) haer wellecome 13) siin 14)."'
 Doe voer Floris van hem blidelike
- 2085 Te sire herbergen, daer hi hoveschelike
 Ontfaen was hi entie sine
 Ende geherberget bi den littekine.
 Nu es Floris comen daer hi wesen soude.
 Hem bedarf wel dat hi hem houde
- 2090 Met sinne ende pense weder ende vort.
 Al es hi comen in die port,
 Daer hi Blancefloere in weet,
 Nochtan dunct hem harde ongereet
 So getrouwe vrient, dat hi moge
- 2095 Te sire saken geraden alst hem doge,
 Ende helpen met luste 15) dat hise gewinne,
 Selve wart 16) hi pensende 17) in sinen sinne,
 Dat hi grote sotheit heeft bestaen.
 Floris sprac te hem selven: »wat heefstu gedaen?
- 2100 Waer omme heefstu geruumt diin 18) rike?
 Du heves gedaen onvroedelike.
 Nu bestu comen daer Blancefloer es:
 Wien machtu nu getrouwen des?
 Dune kens hier niemen, die di geve raet.
- 2105 Liestuus 19) jegen iemene, hets di quaet,

---

1) HS. *ocht.* 2) HS. *gh.* 3) HS. *en.* 4) HS. *beide.* 5) HS. *peinst.* 6) HS. *willecome.* 7) HS. *tierst.* 8) HS. *ij.* 9) HS. *si.* 10) HS. *ij.* 11) HS. *ghi.* 12) HS. *selt.* 13) HS. *will.* 14) HS. *ij.* 15) HS. *liste.* 16) HS. *wert.* 17) HS. *peinsende.* 18) HS. *dijn.* 19) HS. *lijstuuus.*

- Ende het den amirael¹⁾ wert vort geseit,
 Hi soude di doen becopen dine dompheit,
 Hi²⁾ soude di doen slepen ende vangen³⁾
 Ende daer na verbernen oft hangen⁴⁾.
- 2110 Begef dire⁵⁾ sotheit die du heefs geacht,
 Kere weder te lande so du erst⁶⁾ macht:
 Diin⁷⁾ vader sal di sulc⁸⁾ wiif⁹⁾ gewinnen,
 Die du wel salt mogen minnen,
 Die scone sal siin⁹⁾ ende van hogen geslachte.
- 2115 Here god, wanen cam¹⁰⁾ mi dit gedachte?
 Wat heefstu geseit? bepens¹¹⁾ di bet!
 Ne¹²⁾ gedinct di niet, dattu hads geset
 Dine griffie te dire herten¹³⁾ binnen,
 Ende soutti hebben verslegen dor haer minne,
- 2120 Om dattu wanes dat si waer doet,
 Maer dat diin moeder sach ende di¹⁴⁾ verboet?
 Ne¹⁵⁾ soutstuse al hier weder soeken?
 Te waren ja du! wat darf di¹⁶⁾ roeken,
 Die du¹⁷⁾ best daer duse soeken souts?
- 2125 Om also vele silvers ende gouts
 Also te Babylonien in die stat es binnen
 Ende damirael¹⁸⁾ selve soude gewinnen,
 So weet ic wel, dat ic niet ne¹⁹⁾ voere
 Weder te lande sonder Blancefloere,
- 2130 Behouden minen live ende mire eren
 Ne magic sonder hare niet weder keren.
 Ic sal bliven noch ende sien,
 Oftic²⁰⁾ emmer moge comen an dien,
 Die mi gehelpe dat icse spreke.
- 2135 Ter minnen es so menigen²¹⁾ treke:
 Si maect saen menigen²¹⁾ gesont,
 Dien si te voren heeft gewont.
 Dier litel²²⁾ op hopet, dien geeft si geval.
 Des hopic te bat dat icse gewinnen sal.
- 2140 Dat bliven es mi best na dien dat mi staet.
 Ic sal selve daer toe soeken raet,
 Mocht siit²³⁾ verheeschen²⁴⁾, dat ic waer hier.
 Men seit dat quaet te wachten es dat dier,

1) HS. *amirael*. 2) Lees: *ende* (?). 3) HS. *hangen*. 4) HS. *vangen*. 5) HS. *diere*.
 6) HS. *ierst*. 7) HS. *ij*. 8) HS. *selc*. 9) HS. *ij*. 10) HS. *quam*. 11) HS. *bepeins*.
 12) HS. *en*. 13) HS. *diere herte*. 14) Aldus DE VR.; HS. *mijn m. s. e. mi v.*
 15) HS. *ende*. 16) HS. *di dan*. 17) Aldus DE VR.; HS. *dattu en verder: duse*
dan soeken. 18) HS. *dammirael*. 19) HS. *en*. 20) HS. *ochtic*. 21) HS. *menegen*.
 22) HS. *littel*. 23) HS. *ij*. 24) HS. *gevreischen*.

- Dat te woude wart lopen wille;
 2145 Dat seit¹⁾ die dorper in sinen bispille:
 Dat helpt ter dinc dicken²⁾ den man,
 Daer hi selve de hant slaet an."
 In desen twivele stoet hi lange,
 Van minnen stoet hi in groten bedwange;
 2150 Dat hem die sorge verboet te doene,
 Dat hiet hem die minne ende maecten³⁾ coene.
 Die minne troestede ende seide »blijf⁴⁾»,
 Die sorge hiet hem behouden dliif⁴⁾,
 Ende keren te lande ende wesen blide.
 2155 So lange was hi in desen stride,
 Dat siin⁴⁾ werd ter herbergen cam⁵⁾.
 Terst⁶⁾ dat hine sach ende vernam
 Pensende⁷⁾ staende ende harde verdroevet,
 Also een die wel raets beltoevet:
 2160 »Soete vrient», seithi⁸⁾, »scone jongelinc,
 Miscomt u van derre herbergen enige⁹⁾ dinc,
 Dat icker u ane gebetren moge,
 Dat sal ic u betren, siit¹⁰⁾ wel in hoge."
 »Here», seithi, »god lone u der¹¹⁾ scoenre sprake.
 2165 An dherberge miscomt¹²⁾ mi gene sake,
 Maer ic danker u ende bidde te gode,
 Dat hi mi u oft¹³⁾ uwen bode
 Late gescien, dat ic u moet
 Der eren danken die gi mi doet.
 2170 Maer ic sorge ende bens in vare,
 Dat ic cume sal vinden die ware,
 Die ic soeke te desen stonden,
 Ende al gevallet oec dat soe¹⁴⁾ worde vonden,
 Dat icse cume gewinnen sal,
 2175 En doe goet raet ende goet¹⁵⁾ geval.
 »Vrient», seithi, »nu gawi eten,
 Daer na willic u sake weten.
 Na dien dat ic hore dat u staet,
 Sal ic u geven den besten raet,
 2180 Dien icker can gepensen¹⁶⁾ toe."
 Men gaf water ende si dwoegen doe.

---

1) HOFFMANN *siet*, stellig ten onrechte. 2) HS. *dicke*. 3) HOFFMANN aldus; in 't HS. *maecte*. 4) HS. *ij*. 5) HS. *quam*. 6) HS. *tierst*. 7) HS. *peisende*. 8) In 't HS. ontbreekt *seithi*. 9) HS. *enege*. 10) HS. *sijt*. 11) Aldus DE VR.; HS. *uwer*. 12) HS. *mescomt* evenals vs. 2161. 13) HS. *ocht*. 14) HS. *si*. 15) HS. *groet*, ook bij HOFFMANN. 16) HS. *gepeinsen*.

- Die werd was vroet ende van gestaden sinne,
 Te hem riep hi die werdinne.
 »Vrouwe», seithi, »pleget des joncheren,
 2185 Ontfaten blidelike ende met eren,
 Ende merct oec wel, oft gi iewren bekint
 Of 1) gesaget so scone een kint.»
 Doe gingen si sitten alle drie te samen.
 Ic wille u noemen harre drier namen:
 2190 Die werd hiet Daries, sine werdinne Licoris,
 Tuschen 2) hem tween sat Floris.
 Men dede voert dat eten bringen.
 Der scinken vele daer omme gingen:
 Tuschen 2) die goudine coppe entie silverine
 2195 Scincten si den clareit metten wine,
 Moraet ende andren dieren dranc.
 Het soude u allen dinken 3) te lanc,
 Noemdic u die gerechten alle.
 Omdat ic wane dat u bat 4) bevalle,
 2200 Sal ict u corten daer ic mach.
 Ic weet wel dat uwer geen ne 5) sach
 No onder heren no onder knechte 6)
 So wel gedient ende so menich gerechte,
 Als men daer ter tafeln droech.
 2205 Alle dier waren hadden genoech.
 Tachterst die werd bringen dede,
 Van crude, daer si hem mergeden mede,
 Ende corten haren tiit 7) ende gerne aten.
 Si dronken haren wiin 7) ende si saten
 2210 Blidelike ende met groter mergingen.
 Doe dede Floris enen 8) goudinen cop bringen
 Al vol gescinct met dieren wine.
 Die wel voegde eens coninx te sine,
 Daer Blancefloer omme was gegeven,
 2215 Diene doet met groten pinen leven.
 Terst 9) dat hire an sach gemaelt,
 Hoe Elene was in Grieken gehaelt,
 Die Pariis 10) ontscoec 11) die jongelinc,
 Ene grote hitte hem over ginc,
 2220 Ende daer na ene coude so groet,
 Dat hi beefde ende al verscoet,
 Ende een suchten van sire herten trac.

1) HS. *ocht.* 2) HS. *tusschen.* 3) HS. *dicken.* 4) HS. *bet.* 5) HS. *en.* 6) HS. *cn.*
 7) HS. *ij.* 8) DE VR. leest: *den g. c.* 9) HS. *tierst.* 10) HS. *Parijs.* 11) HS. *onscoec.*

- Nu hort wat hi them selven sprac:
 »Ay Floris'', seithi, »ongevallige¹⁾ Floriis,
 2225 Ne²⁾ siestu, hoe geluckich³⁾ was Pariis⁴⁾,
 Wat werelden dreef hi ende hoe soete liif⁴⁾,
 Doe hi den coninc van Grieken siin⁴⁾ scone wiif⁴⁾
 Elenen ontvoerde over see⁵⁾?
 Here god, ne⁶⁾ sal mi nemmermee
 2230 Dat mogen gescien, dat ic sal voeren
 Aldus der scoenre Blancefloeren?
 Hoe lange mach mi dat eten dinken,
 Dit lange eten, dit dicken⁷⁾ drinken!
 Ja en hevet hem die werd des vermeten,
 2235 Dat hi di sal, als wi hebben geten,
 Geradich⁸⁾ ende gehulpich⁸⁾ siin⁹⁾
 Dor siins⁹⁾ gesellen littekiin!
 Hoe sere vermoeit mi des sittens hier!"
 Doe liepen hem die tranen over die lier,
 2240 So dats die werdinne wart geware.
 Terst¹⁰⁾ dat siit¹¹⁾ sach, ontfarmets hare,
 Ende began merken¹²⁾ sine seden,
 Die gesceppenisse van sinen leden,
 Sine edele gedane, sine witte huid,
 2245 Sine scone ogen, daer di tranen uut
 Liepen gedichte over die liere.
 Die vrouwe was hovesch ende goedertiere
 Ende sprac tharen man ende toget heme:
 »Here, nu merct wat ic hier verneme:
 2250 Des es leden goet stic, dat ict versach,
 Dat dit kint des etens litel¹³⁾ plach;
 Doet wel, doet op die tafle dragen,
 Ende weten troesten ende vragen,
 Wat hem miscomt¹⁴⁾ of wat hem dert,
 2255 Dat hi dus droevet." Doe dede die wert
 Also als hem die vrouwe riet.
 Men las op damlaken, als ment hiet,
 Daer bleven si bede¹⁵⁾, hi entie vrouwe,
 Florise te troesten van sinen rouwe.
 2260 »Vrient'', seit Daris, »ne¹⁶⁾ heelt mi niet:
 So wat vernoye u es gesciet,
 Dies ne hebt oec gene scame,

1) HS. ongevallege. 2) HS. en. 3) HS. -ech. 4) HS. ij. 5) HS. zee. 6) HS. en.
 7) HS. dicke. 8) HS. -ech. 9) HS. ij. 10) HS. tierst. 11) HS. ij. 12) HS. te
 merkene. 13) HS. lettelt. 14) HS. mesc. 15) HS. beide. 16) HS. en.

- Gine segt mi al uwe miscame 1):
 Ic salre u toe raden so ic best can.”
- 2265 Doe sprac die vrouwe te haren man:
 Here, ic pense 2) ende merke des,
 Dat Blancefloer die scone es 3),
 Die damirael 4) so heeft gemint.
 Mi wondert, daer ic sie 5) dit kint:
- 2270 Die selve gedane, die selve gebare,
 Sie ic an hem 6), die ic sach an hare,
 So harde geliect 7) hi haer van seden,
 Van hude, van hare, van allen leden;
 Mine 8) bedriege sine gedane,
- 2275 Bi dien 9) dat icker merke ane,
 So ben ic seker ende weet,
 Dat hi der joncfrouwen iet besteet.
 In dit huus was si viiftien dage
 In groten rouwen ende in clage
- 2280 Om enen Floris, dien 10) si minde,
 Daer mense alrerst omme versinde
 Ende vercochte in vremden lande.
 Si sleet haer haer 11) ende wranc haer hande,
 Ende dreef utermaten groten rouwe,
- 2285 Doe cochte damirael 12) die joncfrouwe,
 Die hi so gerne hebben woude,
 Dat hise tienwerf woech met goude
 Den comannen, daer hise jegen cochte,
 Dicken 13) sagicse harde onsochte
- 2290 Versuchten ende harde mislaten 14)
 Ende wenen tranen utermaten
 Om dengenen, diense 15) hadde gemint.
 Her Daris, besiet wel dat kint:
 Dat wetic 16) wel ende geloeve des,
- 2295 Dat dese jonchere deen weder es
 Der joncfrouwen broeder of 17) haer lief.”
 Met desen woerde Floris thoeft op hief,
 Om haren name wart hi so vro
 In sire herten, dat hem dochte so
- 2300 Of 17) hi ware int paradiis 18).
 »Vrouwe”, seithi, »niet broeder maer amiis 18).”

1) HS. *mesquame*. 2) HS. *peinse*. 3) Aldus DE VR.; HS. *die hier boven es*.
 4) HS. *damm*. 5) Aldus DE VR.; HS. *wondert mi daer ic dit*. 6) HOFFMANN:
 dafür wol zu lesen: „*sie hebben*” (?). 7) HS. *ij*. 8) HS. *en*. 9) Aldus DE VR.;
 HS. *bedi*. 10) HS. *die*. 11) HS. *aer*. 12) HS. *ammirael*. 13) HS. *dicke*. 14)
 HS. *mesl*. 15) HS. *die*. 16) HS. *weet ic*. 17) HS. *ocht*. 18) HS. *ij*.

- Doe hem dit woert was ontvlogen,
 »Vrouwe”, seithi, »ic heb u gelogen:
 Si es miin ¹⁾ suster, ende ic haer broeder ²⁾,
 2305 Wi hebben enen vader ende ene moeder.”
 Dus began hi in sine tale werren.
 »Vrient”, seit Daris, »wat helpt dit erren?
 Gi segt ende wedersegt u woert,
 Gaet bi der waerheit rechte voert;
 2310 Maer ic seg u overlaut,
 Sidi om hare geporret uut,
 So sidi dompelike hier comen:
 Ic weet wel, hadt damirael ³⁾ vernomen,
 Dat hi u al te sticken trecken dade.”
 2315 »Here”, seit Floris, »dor god genade,
 Ic sal der waerheit lien al gader:
 Die coninc van Spaengen es miin ⁴⁾ vader;
 Ic hebbe van lande te lande varen dolen
 Om Blancefloere, die mi es verstolen,
 2320 Daer gi ⁵⁾ af spreect ende oec wel kint.
 Ic hebse van herten gemint,
 Dat ic sonder hare niet mach leven.
 Here, mochtire ⁶⁾ mi raet toe geven,
 Ende ic gewinnen mochte u houde,
 2325 Waert met silvere, waert met goude,
 Des soudic u geven also vele,
 Also giis ⁷⁾ woud hebben tuwen dele;
 Dus eest ende hoe so ment gedoet,
 Dat icse in derre maent hebben moet
 2330 Of ⁸⁾ dor haren wille bliven doet.”
 »Vrient”, sprac Daris, »dat waer scade groet,
 Dat u dor minne van enen wive
 Misval ⁹⁾ gesciede van uwen live.
 Maer daer toe ne canic gepensen,
 2335 No lust ¹⁰⁾ no raet gevensen,
 Dier goet toe waer of ¹¹⁾ mochte gedogen,
 Dat mense soude gewinnen mogen
 Behouden onsen live ende sonder toren.
 Dat beste, dat icker toe weet, moegdi horen,
 2340 Maer gine ¹²⁾ sult ¹³⁾ niet dorren bestaen;

1) HS. *ij*. 2) In 't HS. eerst 2305 dan 2304; de omzetting is aanbevolen door DE VRIES. 3) HS. *damirael*. 4) HS. *ij*. 5) HS. *ghi*. 6) HS. *moegdire*. 7) HS. *ij*. 8) HS. *ocht*. 9) HS. *mesval*. 10) HS. *list*. 11) HS. *ochte*. 12) HS. *gi en*. 13) HS. *selet*.

- Gi waert saen van den live ondaen,
 Word geseit den amirale 1).
 Des ben ic seker ende weet oec wale,
 Dat geen coninc es die draget crone,
 2345 Al mindi 2) Blancefloere die scone
 Ende wildi 3) hem onderwinden dies,
 Dies gi u onderwint, hine 4) waer een ries.
 Alle die nu siin 5) in erterike
 Ende waren te voren, arm ende rike,
 2350 Ende droegens overeen al te samen,
 Ic weet wel, dat sise niet ne 6) namen
 Den amirael 7) none gewonnen
 Bi al der bendecheden, diesi connen.
 No lust 8) no cracht doger toe,
 2355 No gokelie, no gene dinc die men doe.
 Ons amirael 9) heeft so groet gewout,
 Dat van coninge CL en es so 10) stout,
 Dat hiit 11) dorre laten of merren iet,
 Hine 12) come te Babylonien, als menne ombiet.
 2360 Babylonie die stat es binnen
 Twintich milen wiit 13) in allen sinnen.
 Die ommeloep es ront of hi waer gepast;
 Die muer es dicke ende so vast
 Gewracht van sulken 14) mortar binnen,
 2365 Datten no iser 15) no stael mach gewinnen;
 Seven ende twintich gelachte es hoge die muer;
 Nemmer ne wart wiich 16) no storm so suer,
 Dat men van buten iemene ontsie.
 Dertich staline porten ende drie
 2370 Siin 16) bi meestrien in den muer gescicht,
 Also menich tor daer op gericht.
 Alle dage int jaer eser volle feeste.
 Binnen der stat staen torren de meeste,
 Die nie 17) man sach, noch seven hondert.
 2375 Mi es leet ende mi wondert,
 Dat gi de sotheit hebt bestaen te doene.
 Dese torre houden sevenhondert baroene
 Van Babylonien, die hoechste entie 18) beste,
 Die berechten die stat entie veste.

1) HS. *ammirale*. 2) HS. *minde hi*. 3) HS. *wilde hi*. 4) HS. *hi en*. 5) HS. *sijn*.
 6) HS. *en*. 7) HS. *amm*. 8) HS. *list*. 9) HS. *ammirael*. 10) Aldus JONCKBL.;
 HS. *dat v. c. comet en es so*. 11) HS. *ij*. 12) HS. *hi en*. 13) HS. *ij*. 14) HS.
selker. 15) HS. *yser*. 16) HS. *ij*. 17) HS. *ie*. 18) HS. *ente*.

- 2380 Van desen baroenen, die ic mene,
 Ne heeft negeen¹⁾ die gewelt so clene,
 Dat hi den keiser²⁾ van Rome gewike,
 No coninc negeen, die si so rike.
 In de middelt staet oec van der stat
- 2385 Een tor, die coste groten scat
 Ende was gemaect bi ouden tide,
 Twehondert³⁾ gelachte hoge ende hondert wide;
 Boven dandre mach menne scouwen,
 Van roden marbre es hi gehouwen,
- 2390 Ende ront gemaect al uten gronde
 Bat dan iemen geseegen⁴⁾ conde.
 Dat verwelf es binnen van kerstale,
 Die huve buten es gesmeet van stale,
 Dat mach scouwen so wie so wille.
- 2395 Hondert voete es lanc die stille,
 Gewracht van goude van Romenie.
 Daer boven moegdi grote meestrie
 An den appel sien, een diere werc.
 Daer was toe van goude drie hondert merc:
- 2400 Bat⁵⁾ gemaecten ne sach nie man geen.
 Daer op staet een carbonkelsteen,
 Die so bernet bi nachte ende bliket
 So claer, dat hi der sonnen geliket.
 Dese stat maect hi binnen so licht,
- 2405 Dat no weder garsoen no knecht⁶⁾
 Ne darf dragen in siin⁷⁾ hant
 Vier in lanterne no brant.
 Diene over twintich milen siet
 Ende daer af te voren ne⁸⁾ weet niet,
- 2410 Hem dunct, dat hire bi
 In ene mile gehinde si.
 Vier woningen siin⁹⁾ in desen torre,
 Daer ic u dese tale af porre.
 Die vloere siin¹⁰⁾ al van marberstene
- 2415 Ende hebben onthoutnesse el ne gene,
 Maer datter een pilaer in die middelt staet,
 Die dor elken vloer in den hoechsten¹¹⁾ gaet.
 Van kerstale es al die pilaer.
 Daer binnen clemt een fonteine claer
- 2420 Toter hogester woningen ende keert weder

1) HS. en h. en g. 2) HS. keyser. 3) HS. hondert. 4) HS. geseegen. 5) HS. bet.
 6) HS. cnecht. 7) HS. ij. 8) HS. en. 9) HS. ij. 10) HS. ij. 11) HS. hogesten.

- Bi enen condute toten andren neder.
 Groten wiisdom ¹⁾ die meester conste,
 Die sodanich ²⁾ werc erst ³⁾ begonste,
 Ende dwater bergen ende dalen dede,
 2425 Daer mocht men merken bendichede ⁴⁾.
 In die vierde woninge opten hoechsten vloer
 Daer woent joncfrouwe Blancefloer;
 Daer heeft elke haer camere binnen
 Van sevenwerf twintich harre gesellinnen.
- 2430 In den pilaer steken tappe,
 Daer mogen si met bekeren ende met nappen,
 Alsi die tappe willen trecken ute,
 Ontfaen dwater ⁵⁾ van den condute.
 Die cameran, daer si wonen boven,
 2435 Ne mach niemen genoech loven
 No tharen rechte prisem nemmer.
 Die doren hebben so gedaen temmer
 Ende thout es van sulker ⁶⁾ naturen,
 Dat si emmermeer ⁷⁾ mogen geduren.
- 2440 »Vrient», seithi, nu merct ende nemt goem:
 Ebenus heet die boem,
 Daer die doren af siin ⁸⁾, ende es so diere,
 Dat hine mach verbernen van viere.
 Die venstren siin ⁸⁾ van sulken ⁹⁾ houte oec,
 2445 Dat nie was roke, die so soete roec.
 Dats een boem, offer ¹⁰⁾ iemen omme vraget,
 Die myrre heet ende myrre draget.
 En mach dor die venstren liden
 Vliege no mosie te genen tiden,
- 2450 No ¹¹⁾ gerande worm, des gewinnen
 Vernoy die ¹²⁾ joncfrouwen, dier wonen binnen.
 Die dorenluken daer in den mure,
 Die siin ¹³⁾ met goude ende met lasure
 Gemalen buten ende binnen.
- 2455 Het behoeft, dat si lettren kinnen
 Ende wel geleert siin in der scrifturen,
 Die die jeeste ende daventuren
 Bekinnen soudan ¹⁴⁾ ende die beelden,
 Dier an gemaelt siin van ouden ¹⁵⁾ heelden.

1) HS. *wijsdom*. 2) HS. *-ech*. 3) HS. *ierst*, en in 't volg. vers *dat water*.
 4) HS. *bendechede*. 5) HS. *si*, en *d* ontbreekt. 6) HS. *selker*. 7) Alzoo Dr. PENON:
 HS. *nemmermeer*. 8) HS. *ij*. 9) HS. *selken*. 10) HS. *ochter*. 11) HS. *ne*. 12) HS.
dier. 13) HS. *ij*. 14) HS. *soude*. 15) HS. *sijn* en *goude*, verg. de aantekening.

- 2460 In den tor siin ¹⁾ joncfrouwen gestaen ²⁾,
 Die vroet ende hovesch siin ³⁾ ende welgedaen,
 Sevenwerf twintich no meer no min.
 Om datter joncfrouwen wonen in,
 Es hi der joncfrouwen tor geheten.
- 2465 Dat merkic selve, ende wilt weten,
 Die joncfrouwen moeten neder gaen daer ⁴⁾
 Uut haren cameran neven den pilaer
 Van den torre bi enen grade
 Tote des amiraels ⁵⁾ kemenade;
- 2470 Nu pleget damirael ⁵⁾ ende dinct hem goet,
 Dat hi hem twe joncfrouwen dienen doet
 Viertien nacht al omme ende nemmeer.
 Die gaen den graet, dien ic seide eer,
 Dene draget water, dander de dwale.
- 2475 Te dienne ⁶⁾ den here, den amirale ⁷⁾,
 Daer moetsi haer gedachte leggen ⁸⁾ ane
 Te sinen slapen, te sinen opstane.
 »Vrient,» seithi, »hets waerheit al,
 Dat ic seggen ⁹⁾ ende vertellen sal.
- 2480 Die portwarder ¹⁰⁾ es so fel ende so geware,
 Dat niemen den mure dar genaken dare,
 Dat hi nemmer si so coene,
 Hine ¹¹⁾ toge, wat hire heeft te doene.
 In elker ¹²⁾ woningen wonen wachtren viere,
- 2485 Fel ende quaet ende putertiere;
 Haerliic ¹³⁾ draget altoes onder sinen arme
 Siit ¹³⁾ swaert of ¹⁴⁾ kniif ¹⁵⁾ of ¹⁶⁾ gisarme.
 Bi goeclien siin ¹⁷⁾ si so gemaect,
 Dat hen no dach no nacht ne ¹⁸⁾ vaect.
- 2490 Altoes wachten si ende waken;
 Terst ¹⁹⁾ dat sire iemene sien genaken,
 Hine ²⁰⁾ moge togen redelike sake,
 Sonder gedreech ende wedersprake
 Si ²¹⁾ slane te doet wie so hi si ²²⁾:
- 2495 So ne mager niemen wesen bi.
 »Vrient,» seithi, »ic sal u seggen ²³⁾ waer.

---

1) HS. *ij.* 2) Aldus DE VRIES: HS. *gedaen.* 3) HS. *ij.* 4) Aldus HOFFMANN: in 't HS. ontbreekt *daer.* 5) HS. *amm.* 6) HS. *diene.* 7) HS. *amm.* 8) HS. *leggen.* 9) HS. *seggen.* 10) HS. *portwardre.* 11) HS. *hi en.* 12) HS. *elke.* 13) HS. *ij.* 14) HS. *och.* 15) HS. *ij.* 16) HS. *och.* 17) HS. *ij.* 18) HS. *en.* 19) HS. *tierst.* 20) HS. *hi en.* 21) HS. *si en.* 22) In 't HS. eerst 2495 dan 2494; de omzetting is aanbevolen door DE VRIES. 23) HS. *seggen.*

- Onse amirael¹⁾ es gewone een jaer
 Ende niet langer te houdene een wiif²⁾:
 Dies heeft hi geplogen al siin²⁾ liif²⁾.
- 2500 Dat si emmer siin²⁾ so scone,
 Dat loent hi haer met vremden lone.
 Als dat jaer entie termt ute es,
 Des moegdi recht siin²⁾ gewes,
 So ombiet³⁾ hi met sinen salute
- 2505 Sine man, dat si comen ute,
 Ende bi sinen lettren gemeinlike,
 Oec alle die hoechste vanden rike,
 Coninge, hertogen, graven vele;
 Alsi vergadert siin⁴⁾ in die sele⁵⁾,
- 2510 Doet hi die vrouwe bringen geleet;
 Terst⁶⁾ dat hiit⁷⁾ heet, so es gereet
 Een ridder, die hare thoeft af slaet.
 Des pleget hi, dus gedraegt siin raet,
 Dus moet int inde⁸⁾ copen die vrouwe
- 2515 Die ere met groten rouwe.
 Dat doet hi in dien ende omme dat,
 Dat niemen die vrouwe, die hi heeft gehad,
 Ende te bedde heeft gegaen met heme,
 No clerc no riddre meer ne neme.
- 2520 Als hi dan kiest een ander wiif⁹⁾ weder,
 Alle die joncfrouwen doet hi dan neder
 Van den torre gaen in enen bogaert,
 Daer gaen si serich¹⁰⁾ ende vervaert.
 Daer ne roect gene te hebbene de ere
- 2525 Om die doet, die si vruchten sere,
 Bedi dat si sekerlike weet
 Die doet tenden jare¹¹⁾ gereet,
 So welke so daer toe wert gecoren.
 Van den bogarde moegdi¹²⁾ horen,
- 2530 Waer omme die joncfrouwen¹³⁾ daer inne gaen.
 Die bogart es al omme bevaen
 Ende besloten met enen mure,
 Daer met goude ende met lasure
 Ende met andren varwen gemaelt¹⁴⁾ es¹⁵⁾ an
- 2535 Meer dan ic u geseegen¹⁶⁾ can.

1) HS. *ammirael*. 2) HS. *nemner sijn*. 3) HS. *ontbiet*. 4) HS. *ij*. 5) HS. *zele*.
 6) HS. *tierst*. 7) HS. *ij*. 8) HS. *inden*. 9) HS. *ij*. 10) HS. *serech*. 11) HOFF-
 MANN minder juist: *tenden vanden jare*. Voor *doet* in 't HS. *doot*. 12) HS. *moechdi*.
 13) HS. *fr*. 14) Aldus Dr. PENON: HS. *gemaect*. 15) HS. *daer*. 16) HS. *geseegen*.

- So es hi besloten in allen sinnen,
 Datter niet mach comen inne.
 Een water daer al dore gaet,
 Die van den torre neder in den bogart gaet.
- 2540 Een flume es ons uten paradise gesent,
 Die loept den bogart al omtrent;
 Daer vint men in mengertiere,
 Menige ¹⁾ scone stene ende diere.
 Die bogart staet alt jaer gebloet ²⁾.
- 2545 Wat waendi, vrient, hoe suete het doet ³⁾
 Ende hoe bequameliic ⁴⁾ daer in te sine?
 Daer sitten alt jaer die vogelkine
 Harentare in den gebloiden swigen,
 Die altoes singen ende niet swigen.
- 2550 Daer singt emmer die nachtegale,
 Die merle entie wedewale,
 Daer mach men die liistren ⁵⁾ horen clemmen
 Ende nedergaen met harre stemmen,
 Ende andre vogle clene ende grote,
- 2555 Die daer maken menige ⁶⁾ soete note.
 Ic weet oec, dat geep boem es,
 No sicmoer, no cypres,
 No vigeboem, no olivier ⁷⁾,
 No platanus, no castangier,
- 2560 Die so diere es of so goet ⁸⁾
 Of die so gedane ⁸⁾ vrucht doet,
 Men magen ⁹⁾ scone vinden daer
 Gebloeit ¹⁰⁾ staen altoes int jaer.
 Van turibim, van balsamieren,
- 2565 Van acoleien, van eglentieren
 Machmen daer vinden een grote scole;
 Rosen, lelien, menige ¹¹⁾ viole,
 Suker, mirre ende wieroec ¹²⁾,
 Dat mach men daer binnen vinden oec;
- 2570 Galigaen, prumegarnaten,
 Cardemonie, notemescaten ¹³⁾
 Ende van menigen ¹⁴⁾ andren cruden een deel;
 Daer wast gingebare ende caneel,
 Geroffelsnagle, seware.

---

1) HS. *menege*. 2) HS. *gebloeit*. 3) HS. *doeit*. 4) HS. *bequamelec*. 5) HS. *ij*.
 6) HS. *menege*. 7) Met dit vers eindigt in het HS. de betere en duidelijker hand:
 zie bl. 9, n°. 24. 8) HS. *gh*. 9) HS. *moghen*. 10) HS. *ghebloeyt*. 11) HS. *meighe*.
 12) HS. *wierooc* evenals vs. 2569: *ooc*. 13) HS. *messcaten*. 14) HS. *gh*.

- 2575 So¹ wie so in den bogart²) ware
 Entie stemmen hoerde clinken,
 Hoge³) clemmen ende neder sinken
 Den soeten sanc metten soeten lude,
 Ende roke die soetheit vanden crude,
 2580 Ende sage³) so menich gebloeyt⁴) riis⁵),
 Hi soude wanen siin⁵) int paradiis⁵).
 Ene fonteine sprinct daer in de middewaert
 In die scoenste stat van den bogaert⁶).
 Daer boven staet gewassen⁶) een boem⁷):
 2585 Diere so na comet, dat hire nemet⁸) goem,
 Dats⁹) no logen¹⁰) no fabele gevenst¹¹),
 Dat hi nemmer die varwe gepenst¹²),
 No nemmer die varwe can genomen¹³),
 Hi ne¹⁴) mager¹⁵) sien also gedaen¹⁶) blomen¹⁷);

en alzo geringe als de bloem valt, of daar afgeplukt word, zo geringe is 'er een weder aangewassen.

Dan gaat den Admiraal zitten met zyne Heeren neffens den Boom, ende dan moeten de Jonkvrouwen daar passeeren, elk byzonder voor by de fonteynen, ende als zy daar passeeren die maagt zijn, zo blyft dat Water van der fonteynen schoon ende klaar, ende die mag met bleydschappen keeren. Ende komt daar ymand voor by, die geen maagt en is, zo werd het water van der fonteynen dik ende onklaar, ende de vrouwe werd root als een bloet; ende dan doet den Admiraal de Jonkvrouwen weder komen, onder den Boom die daar bebloeyt staat, ende op wien dat die bloeme valt, die neemt hy voor alle ander dat jaar tot een wyve ende doetze met eeren Kroonen, maar ten einde van den jare doet hyze sterven.

Ende is 'er ook eenige van den Jonkvrouwen die hy meest bemind, daar doet hy met Toverye den bloemen op vallen. Nu schoone Jonkheer, ik en weet geene zo wys, die hier toe raad geven zoude, dat gy Blanchefleur moogt verkrygen, want nog binnen een der maant zal den Admiraal zyne Heeren ontbieden om de feeste te houden van zynder bruyloft, en dan zullen alle de Jonkvrouwen voor hem in de boomgaard komen, en zo ik gehoord hebbe, zoo bemind hij Blanchefleur zo zeer om haar schoonheid dat hyze trouwen zal, en houdenze zyn leven lang voor hem, ende den Admiraal dunkt den dag te lang." — »Och, lieve Heer Weert," zeyde Floris, »geeft my raat wat ik best mag

1) HS. *soe.* 2) HS. *boghaert.* 3) HS. *gh.* 4) HS. *ghebloeyt.* 5) HS. *ij.* 6) HS. *gh.*
 7) HS. *boom.* 8) HS. *nem.* 9) HS. *dat.* 10) HS. *gh.* 11) HS. *gheveinst.*
 12) HS. *ghepeinst.* 13) HS. *gh.* 14) HS. *en.* 15) HS. *magher.* 16) HS. *gh.*
 17) Het volgende is in 't HS. òf onleesbaar of weggescheurd, ter aanvulling der bestaande leemte volgt hier de tekst van het *Volksboek* (uitgave 1780).

doen, of ikze openbaarlyk wil eysschen, maar wat ik lyde voor haar en zal myn niet pynen, zo verre als zy 't vernemen mag, want ik weet wel zy en zal dan kortelyk de dood bespeuren en volgen my na; en dan zal haar ziel komen bij de myne bloemkens lezen in't aardsche Parady's en daar zullen wy dan blyven onze genuchte hanteeren,

- 2590 Ende onse bliscap te gader driven.”
 »Vrient’, sprac Daris, »dor u groet 1) meslaet
 Sal ic u geven 2) den besten raet,
 Dien ic tuwen saken weet.
 Morgen 2) tiliic 3) so siit 3) gereet 4)
- 2595 Ende vaert ten torre geliic 5) enen man,
 Die hoge 6) dinc visieren can.
 Met uwen voeten metet de wide
 Ende bescout den tor an weder side,
 Die hoechte, die dicte merket wel.
- 2600 Dien portwarder suldi vinden sere 7) fel,
 In talen sal hi u setten surlike,
 Ende andwort 8) hem gestadelike 9),
 Dat gi 9) siit 10) comen den tor te merkene 11),
 Ende 12), als gi 13) comt te lande, na dien te werkene 14)
- 2605 Enen andren of 15) enen betren te maken 16).
 Als hi u hort 17) spreken van sulken 18) saken,
 Hi sal hem jegen u becondigen 19) wel 20) saen
 Ende noden u, of gi 21) wilt spelen gaen.
 Dat sal siin scaec 22) ende niet el.
- 2610 Ic weet wel, hi speelt 23) gerne 24) dat spel,
 Als hi vint 25) jegen 26) wien, hi plegets 27) vele;
 Hondert bisante 28) bringet ten spele 29),
 Om also vele speelt 30) ende niet min.
 Geve 31) u god sege 32) ende gewin 32),
- 2615 Dat sine suldi 33) hem weder geven 34),
 Ende dartoe 35) dat uwe, mindi u leven.
 Sanders 36) dages 37) keert weder ende bringt ten spele 38)

---

1) HS. groot. 2) HS. gh. 3) HS. ij. 4) HS. gh. 5) HS. ghelijc. 6) HS. gh.
 7) HS. poortw. en seldi en so. 8) HS. antverd. 9) HS. gh. 10) HS. ij.
 11) HS. merken. 12) HS. A. als gi zonder ende. 13) HS. gh. 14) Met dit vers
 begint fragment IV van HS. B. 15) HS. B. iof. 16) HS. A. enen andren ende
 enen beter te maken; B. b. maken 17) HS. A. hoort. B. hord. 18) HS. A. so
 hogen. 19) HS. gh. 20) HS. A. ontbreekt wel. 21) HS. A. noden oft ghi.
 22) HS. A. scaecs. 23) HS. B. speilt. 24) HS. A. gh. 25) HS. A. weet. 26) HS. gh.
 27) HS. A. pleges. 28) HS. A. bisanten: zoo ook vs. 2618 en 2625. 29) HS. A.
 set tenen sp. 30) HS. B. veile speilt. 31) HS. A. gheeft. 32) HS. gh. 33) HS.
 A. seldi, B. dat suldi. 34) HS. gh. 35) HS. A. daertoe d. u. mint u. l. 36) HS.
 A. sander, B. ander. 37) HS. gh. 38) HS. A. set ten spele.

- Der bisante twewarf also¹⁾ vele;
 Dat sine gevet²⁾ hem weder, of gi²⁾ wint³⁾,
 2620 Ende des uwes hout⁴⁾ niet een twint,
 Daer sal u gifte⁵⁾ ende u goet
 Verweken⁶⁾ sinen evelen moet.
 Des derdes⁷⁾ dages niet ne let⁸⁾,
 Nemt uwen cop met u ende⁹⁾ set
 2625 Vierhondert bisante tegader upt¹⁰⁾ spel,
 Ende speelt¹¹⁾ oec niet, gine constet wel¹²⁾,
 Dat er also vele jegen staen¹³⁾.
 Of¹⁴⁾ gi wint, gevet¹⁵⁾ hem weder saen
 Dat siin metten uwen, als ic seide eer:
 2630 Dus gewinne di¹⁶⁾ sine hulde ie lanc so meer.
 Maer ic rade u ende bevele,
 Dat gi¹⁷⁾ uwen cop niet ne¹⁸⁾ set te spele.
 Daer na, alst genoget¹⁹⁾ u beden,
 Dan sal²⁰⁾ hi u met hem ter herbergen leden
 2635 Ende bidden, dat gi met hem et.
 An uwen cop²¹⁾ sal²²⁾ hi hebben geset²³⁾.
 So harde sinen sin, dat hire²⁴⁾ gerne²⁵⁾ soude
 Geven²⁵⁾ om dusent maerc van goude:
 Maer gi ne²⁶⁾ sulten²⁷⁾ vercopen niet.
 2640 Als gine²⁸⁾ daer ane so hangen²⁸⁾ siet,
 So²⁹⁾ bietten hem ende bid heme,
 Dat hine in vrientscappen in giften neme.
 Dus suldi³⁰⁾ met uwen giften³¹⁾ drinken
 Sine gierige³²⁾ herte, dan sal³³⁾ hi dinken
 2645 Ende pensen, hoe hi u dat³⁴⁾ goet
 Enter³⁵⁾ eren gedanke³⁶⁾, die gi³⁷⁾ hem doet;
 Sine³⁸⁾ hande sal hi u bieden te werdene³⁹⁾ u man.

---

1) HS. A. *so*; B. *alse*. 2) HS. *gh*. 3) In HS. B. volgt hier eene herhaling van vs. 2613, 14, 15 en 16. 4) HS. A. *out*. 5) HS. *gh*. 6) HS. B. *vervecken* en voor *evelen*: *fellen*. 7) HS. A. *derden*. 8) In HS. B. *radic u dat gi niet verlet*; HS. A. *daghes gi niet en let*. 9) HS. A. *c. ende daertoe s.* 10) HS. A. *int*. 11) HS. B. *speilt*. 12) HS. A. *ghi en kennet wel*. 13) HS. A. *also jeghen is ende staen*. 14) HS. A. *oft*; B. *iof*. 15) HS. A. *gheeft*. 16) HS. A. *ghewindi* en HS. B. *so-so*. 17) HS. A. *gh*. 18) HS. A. *en*. 19) HS. *gh*. 20) HS. A. *sel*. 21) Aldus HOFFMANN: in 't HS. A. ontbreekt 't, in B. is hier eene leemte van eenige verzen, van vs. 2631 tot 2642. 22) HS. A. *sel*. 23) HS. A. *gh*. 24) HS. *sodat hi*. 25) HS. A. *gh*. 26) HS. A. *ghi en*. 27) HS. A. *selten* en dan *hem v*. 28) HS. A. *gh*. 29) HS. A. *soe*. 30) HS. A. *seldine*. 31) HS. A. *ghichten*. 32) HS. A. *sure*. 33) HS. A. *sel*. 34) HS. A. *peinsen hi en mach dat grote*. 35) HS. B. *ende der*. 36) Aldus DE VRIES: HSS. *ghedanken*. 37) HS. A. *gh*. 38) HS. A. *siin*. 39) HS. A. *werde*.

- Des west ¹⁾ gereet ²⁾ ende ontfatene ³⁾ dan,
Sine manscip ⁴⁾ ende sine sekerheit.
- 2650 Dan moegdi lien ⁵⁾ alder warheit
Boudelike, ende dan siit ⁶⁾ coene
Te telne dat gi hebt te doene ⁷⁾,
U miscame ⁸⁾ ende u ongeval ⁹⁾.
Ic wet ¹⁰⁾ wel, mach hi, dat hi dan sal
- 2655 Uwen wille vordren ende ¹¹⁾ berechten:
Ne ¹²⁾ doet hiis niet, het sal hem ontfechten ¹³⁾.
Doe hem ¹⁴⁾ siin ¹⁵⁾ werd desen raet vergaf ¹⁶⁾,
Sine herte verlichte hem daer af ¹⁷⁾.
Des morgins ¹⁸⁾ vroe sat hi up siin part
- 2660 Ende reet rikelike ten torre wart ¹⁹⁾,
Twe ²⁰⁾ sciltknechte hi met hem nam.
Ende als hi ten voete ²¹⁾ van den torre cam ²²⁾,
Harde conlike ²³⁾ lede hire an siin ogen.
Ende merkede ende besach die hoge ²⁴⁾,
- 2665 Die wide ²⁵⁾ mat hi met sinen voeten.
Doe cam ²⁶⁾ die portwarder met onsoeten
Ende bittren worden, als ²⁷⁾ hem was geseit.
»Vrient'', seithi, »ic merke dine ²⁸⁾ dompheit ²⁹⁾,
Die so groet es, want du gebaers ³⁰⁾
- 2670 Oftu spiere of verrader waers.
Mi wondert, dattu of iemen ³¹⁾ dorre
Soe na comen onsen torre."
»Here'', seithi, »spiere ne ³²⁾ was ic nie:
Dat ic den tor dus harde besie,
- 2675 Dats bedi oft mochte wesen,
Alsic com te lande, dat ic na desen
Enen andren sal ³³⁾ stichten ende maken."
Doe verwonderde van ³⁴⁾ so groten saken
Den portwarder ³⁵⁾ ende besach siin gedane ³⁶⁾

---

1) HS. A. *des weest.* 2) HS. A. *gh.* 3) HS. A. *ontfaten.* 4) HS. B. *sceip.*
5) HS. A. *moeghdi sien,* B. *mogedi.* 6) HS. A. *weset.* 7) HS. A. *te telne u*
sake die g. h. t. d. 8) HS. A. *beide u mesquame.* 9) HS. A. *gh.* 10) HS. A. *weet.*
11) HS. A. *ende daer an.* 12) HS. A. *ende doet.* 13) HS. A. *ontvechten.* 14) HS.
B. *him.* 15) HS. A. *die en waerd.* 16) HS. A. *gaf.* 17) HS. A. *hi dankes hem*
ende verblider af. 18) HS. A. *smorghes,* en dan *op*; B. *pard.* 19) HS. B. *waerd.*
20) HS. A. M. of III; zie vs. 1454. 21) HS. A. *ten voeten.* 22) HS. A. *quam.*
23) HS. A. *condelike en leide en ziin oghen.* 24) HS. A. *hi mer ende b. d. hoghe.*
25) HS. A. *banden en voete.* 26) HS. A. *quam en poortwerder en onsoeken.* 27) HS. A.
woerden en gheseit; HS. B. *so als*; A. en B. *met b. w.* 28) HS. A. *diin.* 29) HS. Einde
van fragment IV van HS. B. 30) HS. *gh.* 31) HS. *iement.* 32) HS. *en.* 33) HS. *sel.*
34) HS. *verwonderde hem van.* 35) HS. *poortwerder.* 36) HS. *gh.*

- 2680 Ende siin fierlic gelaet¹⁾ ende mercter ane,
 Dat hi was van hogen¹⁾ geslachte¹⁾.
 Als hi dat sach ende hem bedachte,
 Dat hi so riiclike tale horde²⁾,
 Begaf³⁾ hi thant sine sure worde⁴⁾:
 2685 »Vrient'', seithi, »gi⁵⁾ siit⁶⁾ gedaen⁷⁾
 Soe edelike, dat wi wel verstaen,
 Dat gi⁷⁾ spiere niet ne⁸⁾ siit⁹⁾.
 Wildi comen corten u tiit⁹⁾
 Ende spelen scaec, gelievet¹⁰⁾ u iet?"
 2690 »Here'', seithi, »mi ne¹¹⁾ lustes niet
 Te scaken nu of tenigen¹²⁾ spele
 Te sitten, en si om haven vele."
 Die portwarder¹³⁾ vraegde¹⁴⁾ hem sciere¹⁵⁾,
 Hoe hoge hi spelen wilde ende hoe diere.
 2695 Floris seide, hi speelde een spel
 Om hondert bisante¹⁶⁾ ende niet el.
 Doe loefden siit¹⁷⁾ bede gemene¹⁸⁾.
 Men brochte hem een scaec van iivorenbene¹⁹⁾,
 Dat scone was ende riiclic²⁰⁾.
 2700 Hondert bisante²¹⁾ sette haerlic²²⁾.
 Si²³⁾ setten haer spel ende begonsten
 Haergelic²⁴⁾ spelen, als si wel consten.
 Floris const best ende want al.
 Doe dedi als hem siin²⁵⁾ werd beval,
 2705 Ende gaf hem weder tsiin²⁶⁾ ende al daer met
 Dat hi selve hadde up geset²⁷⁾.
 Den portwarder²⁸⁾ wonderde harde daer ave
 Ende dancte hem vander groter haven.
 Die gifte²⁹⁾ was hem harde gename
 2710 Ende bat hem, dat hi weder came³⁰⁾
 Sanders³¹⁾ dages³²⁾ te corten hem den dach.
 Smorgins³³⁾, als Floris sine tiit³⁴⁾ sach,
 Twehondert bisante³⁵⁾ voerde hi voer hem doe,
 Jegen³⁶⁾ also vele sette hise³⁷⁾ toe.

1) HS. *gh.* 2) HS. *rijclike t. hoorde.* 3) HS. *gh.* 4) HS. *woorde.* 5) HS. *gh.*
 6) HS. *sijt.* 7) HS. *gh.* 8) HS. *en.* 9) HS. *ij.* 10) HS. *gh.* 11) HS. *en.* 12) HS. *gh.*
 13) HS. *poortwerder.* 14) HS. *gh.* 15) HS. *schiere.* 16) HS. *-en.* 17) HS. *ij.*
 18) HS. *gh.*, en *beide.* 19) HS. *ijvorenb.*: de rest onleesbaar. 20) HS. *ij.*
 21) HS. *-en.* 22) HS. *ij.* 23) HS. *zi.* 24) HS. *haerghelije te.* 25) HS. *sin.*
 26) HS. *ende g. h. weder zonder tsiin.* 27) HS. *gh.*, en *op.* 28) HS. *poortwerder.*
 29) HS. *ghichte.* 30) HS. *quame en bad.* 31) HS. *sander.* 32) HS. *gh.*
 33) HS. *smerghens.* 34) HS. *ij.* 35) HS. *bisanten.* 36) HS. *gh.* 37) Aldus
 DE VRIES, HS. *hi toe.*

- 2715 Te scake gingen¹⁾ si sitten neder;
 Hi want echt, ende gaft¹⁾ hem weder
 So wat so hi up²⁾ hem gewan³⁾,
 Ende daer toe tsine; doe was die man
 So⁴⁾ blide dat hi in diere⁵⁾ stonde
- 2720 Een wort⁶⁾ gespreken⁷⁾ niet ne⁸⁾ conde.
 Daer na sprac hi over lanc
 Ende seide hem der giften⁹⁾ danc,
 Die hi hem hadde gegeven¹⁰⁾,
 Ende swoer, also lange¹⁰⁾ als hi sal leven
- 2725 Dat hi te sinen dienste soude siin greeet¹⁰⁾:
 Dats Florise een scoen beheet.
 Des derds¹¹⁾ dages¹²⁾ Floris met hem nam
 Sinen guldinen¹²⁾ cop ende cam¹³⁾
 Al daer weder ter selver stat.
- 2730 Terst¹⁴⁾ dat hi ten scake sat,
 Een siin¹⁵⁾ sciltknecht, dien hiit¹⁶⁾ geboet¹⁷⁾,
 Vierhondert¹⁸⁾ bisante¹⁹⁾ daer up goet,
 Die²⁰⁾ nuwelinge waren geslegen²¹⁾,
 Die portwarder²²⁾ setter also vele jegen²³⁾,
- 2735 Elc sette siin spel na sinen²⁴⁾ sede
 Ende togeden²⁵⁾ bede²⁶⁾ haer behendichede
 Ende piinden hem te spelen wel.
 Floris dede voert gaen siin spel,
 Hi leder an harde siin gedochte²⁷⁾,
- 2740 Ende maecte nauwe drachte ende sochte.
 Binnen der wilen hi een dracht vercoes,
 Daer²⁸⁾ die portwarder²⁹⁾ hi verloes³⁰⁾
 Een riddere ende een roc van sinen spele
 Ende oec³¹⁾ van sinen vinden vele.
- 2745 Des sagen³²⁾ Floris harde ondaen;
 Met crachte cam³³⁾ hi up hem gegaen³⁴⁾,
 Hi vanten³⁵⁾ gesconfiert³⁶⁾ ende sonder cracht,
 Ende setten binnen der derden dracht
 Met enen ouden scaec ende (maecten)³⁷⁾ mat

1) HS. *gh.* 2) HS. *op.* 3) HS. *gh.* 4) HS. *Zo.* 5) HS. *dire.* 6) HS. *woort.*
 7) HS. *gh.* 8) HS. *en.* 9) HS. *ghichten.* 10) HS. *gh.* 11) Aldus DE VRIES;
 HS. *derden.* 12) HS. *gh.* 13) HS. *quam.* 14) HS. *tierst.* 15) Aldus DE VRIES;
 HS. *ende den.* 16) HS. *ij.* 17) HS. *gheboot.* 18) HS. *drieh.* 19) HS. *bisanten,*
 en *op.* 20) HS. *die spaengen nuwelinge.* 21) HS. *geslagen.* 22) HS. *-werder.*
 23) HS. *s. jegen a. v. haven.* 24) HS. *sine.* 25) HS. *toghede.* 26) HS. *beide.*
 27) HS. *gh en leider.* 28) HS. *daert.* 29) HS. *-werder.* 30) HS. *verloos.* 31) HS. *ooc.*
 32) HS. *saghen.* 33) HS. *quam,* en *op.* 34) HS. *gh.* 35) HS. *vante.* 36) HS. *gh.*
 37) DE VRIES teekent, m. i. terecht, dit woord met een zwarte kool.

- 2750 Ende wanre mede al den scat.
 Des sach hine hebben groten toren
 Om dat goet, dat hi hadde verloren.
 Doen ne¹⁾ wilde hiis²⁾ doen negene³⁾ bide,
 Hine⁴⁾ gaeft hem weder ende maecten blide.
- 2755 Doe de portwarder⁵⁾ hadde weder siin goet
 Ende daer toe datter jegen⁶⁾ stoet,
 Doe vraegde⁷⁾ hi den kinde, oft woude
 Den cop setten, die van goude
 So riiclic⁸⁾ was ende gemaect⁹⁾ so wele,
- 2760 Hi souder jegen⁹⁾ setten haven so vele:
 Floris ne¹⁰⁾ wouds hem niet onderwinden.
 Als hiis¹¹⁾ an hem niet conde vinden,
 Doen ne¹²⁾ wilde hiis¹³⁾ hem nemmer vergen¹⁴⁾
 Ende ledene met hem ter herbergen¹⁴⁾
- 2770 Ende bat hem, dat hi met hem at.
 Hi nodene¹⁵⁾ ende eerden om den scat,
 Dien¹⁶⁾ hi hem hadde gegeven¹⁷⁾ te voren
 Ende met gerechten¹⁷⁾ spele verloren.
 Doe saten si ende spraken haer ende ghens¹⁸⁾;
- 2775 Die portwarder¹⁹⁾ hadde groet gepens²⁰⁾
 Ende was in anxte in sire herten binnen,
 Hoe hi den cop mochte²¹⁾ gewinnen²²⁾.
 Hi besachen boven ende onder,
 Hi vanter an gescreven²²⁾ wonder;
- 2780 Hi besach den vogel²²⁾, diere boven stoet
 Ende den kerbonkel hilt onder sinen voet,
 Ende seide, dat hi gerne²²⁾ soude
 Dusent maerc daer om geven²²⁾ van goude²³⁾,
 Ende bat dat hine²⁴⁾ hem vercochte.
- 2785 Doe Florise die stade goed dochte²⁵⁾,
 Hi namen in die hant ende hildene vor²⁶⁾ hem:
 »Here'', seithi, »om dat ic²⁷⁾ seker ben,
 Oft mi noet²⁸⁾ gesciet²⁹⁾, van uwer hulden
 Ende ic u vrientscap wille versculden,

1) HS. en. 2) HS. hijs. 3) HS. enghene. 4) HS. hi. 5) HS. -werder. 6) HS. gh.
 7) HS. vraechde. 8) HS. ij. 9) HS. gh. 10) HS. en. 11) HS. ij. 12) HS. en.
 13) HS. ij. 14) HS. gh, en leidene. 15) HS. moodene. 16) HS. die. 17) HS. gh.
 18) HS. gheins. 19) HS. -werder. 20) HS. ghepeins. 21) HS. moghe. 22) HS. gh.
 23) HS. B.: *dusent marc gouds was tonberne*. Met dit vers begint fragment V van
 HS. B. 24) HS. B. *men*. 25) HS. A. *D. F. sach ende het hem tiit d.*; HS. B.
Floris. 26) HS. A. *de hant ende helten voor*. 27) HS. A. *ic des seker*; A. *seken*.
 28) HS. A. *noot*; B. *iof* voor *oft*. 29) HS. A. *gesciede*; B. *g. bi u h.*

- 2790 So ne willicne¹⁾ niet vercopen²⁾ u ,
 Maer³⁾ in giften⁴⁾ gevicne⁵⁾ u.”
 Die portwarder⁶⁾ ontvingne⁷⁾ blidelike
 Ende swoer ende seide getrouwelike⁷⁾,
 So wat so hi hiete⁸⁾ ende wilde gerenst⁹⁾,
 2795 Hi souder an, leggen¹⁰⁾ sinen nerenst¹¹⁾.
 Hi ledene met hem in sinen bogart¹²⁾,
 Hi¹³⁾ boet hem sine hande ende wart¹⁴⁾
 Verholenlike al dar siin¹⁵⁾ man,
 Des hi berounesse¹⁶⁾ dar nar¹⁷⁾ gewan¹⁸⁾.
 2800 Floris ontvingne ende dede als die¹⁹⁾ vroede,
 Hi hoppede²⁰⁾ het soudem comen²¹⁾ te goede:
 »Vrient”, seithi, »miin²²⁾ man sidi nu,
 Nu betrouwic ende gelove²³⁾ u
 Als enen minen man, dat gi²³⁾ mi
 2805 Gehulpich²³⁾ sult²⁴⁾ siin, war soet²⁵⁾ si.
 Ic sal²⁶⁾ mi getrosten²⁷⁾ van uwen²⁸⁾ rade
 Ende setten miin²⁹⁾ liif in³⁰⁾ u genaden³¹⁾.
 Het³²⁾ doet mi die noet³³⁾, dat ix u lie³⁴⁾:
 Hier boven in den tor es mine amie,
 2810 Daer es die scone Blancefloer,
 Die mi oit³⁵⁾, sident dat ic van hare voer,
 In groten sere hevet³⁶⁾ gelaten³⁷⁾.
 Ic minse³⁸⁾ so uter maten:
 Dat vernoyde minen vader ende dochten³⁹⁾ quaet
 2815 Ende mire moeder, ende daden den raet,
 Dat soe⁴⁰⁾ mi wart verstolen⁴¹⁾.
 Nu hebbic⁴²⁾ om hare⁴³⁾ varen dolen
 Van Spaengen hareward, ende verheeschet⁴⁴⁾
 Dat icse inden tor hier hebbe⁴⁵⁾ vereeschet⁴⁶⁾.

1) HS. A. willicken. 2) HS. A. vercope. 3) HS. B. neware. 4) HS. A. ghichten. 5) HS. A. ghevicken. 6) HS. portwerder. 7) HS. A. gh. 8) HS. A. wat hi hem h. 9) HS. A. gh. 10) HS. A. legghen. 11) HS. A. erenst. 12) HS. A. met leiden hine i. s. boghaert; HS. B. bongard. 13) HS. A. ende boot, en handen. 14) HS. B. ward. 15) HS. B. sin. 16) HS. A. berouwenesse. 17) HS. A. na. 18) HS. A. gh. 19) HS. A. de; de lezing van HOFFMANN o. als man is onnoodig. 20) HS. A. hoepte. 21) HS. A. dat hem comen soude. 22) HS. B. min. 23) HS. A. gh. 24) HS. A. selt. 25) HS. A. waer het. 26) HS. A. sel. 27) HS. A. ghetrooten. 28) HS. A. den. 29) HS. B. min. 30) HS. B. onder. 31) HS. A. uwe ghenade. 32) HS. B. hit. 33) HS. A. noot. 34) HS. B. ix lie. 35) HS. A. ontbreekt oit. 36) HS. A. heeft. 37) HS. A. gh. 38) HS. A. die mindic. 39) HS. A. dochte hem. 40) HS. A. si. 41) HS. A. mi daer omme wart verstolen; B. wort bestolen. 42) HS. B. ebbic. 43) HS. A. hebbic so langhe v. d. 44) HS. A. V. S. ende daerom gheisschet. 45) HS. B. hir en ebbe; in HS. A. ontbreekt hier. 46) HS. A. ghevreisschet.

- 2820 In can geseegen 1) hoe gerne 2) icse sage 2).
 Ic sal doet 3) bliven binden vierden dage 4),
 Of ic salse 5) hebben 6) soe hoe 7) ment gedoe 8).
 Soete vrient, mi geradet daer 9) toe 10)."
 Doe die portwarder 11) sine reden 12) verstoet,
 2825 »Here", seithi, »mi heeft 13) verleet u goet,
 Des bem 14) ic te spade worden geware 15).
 Gi 16) hebt gedaen 17) als die vogellare 18),
 Die scone pipet ende blaset,
 Als 19) hi 20) die vogelkine 21) verdwaset 22).
 2830 Met uwen lusten 23) hebdi mi gevaen 24),
 Dat ic u niet ne can 25) ontgaen;
 Comet te scaden of te vromen,
 Nadien dat dus es 26) comen,
 Salic u gelesten 27) mine trouwe.
 2835 Ic weet wel, dat gi 28) entie 29) joncfrouwe
 Ende ic daromme sullen 30) sterven,
 Nochtan salic 31) pensen ende werven 32)
 Om helpe ende raet te geven 33) u.
 Gi 33) sult 34) ter herbergen 35) varen nu,
 2840 Dat wanic dat best si.
 In derden dage 35) comt hier weder tot mi,
 Dat sal derste 36) dach van Meie wesen.
 Ic sal mi bewissen ende doen lesen
 Derste 36) bloemen, die men mach venden
 2845 Ende salse onsen 37) joncfrouwen senden.
 Dan sal ic soeken sulke 38) behendichede,
 Alsic sende blomen, dat icker u mede
 Der joncfrouwen Blancefloer senden sal 39):
 Hier toe behoeft ons goet geval 40)."
 2850 Doe weende Floris ende seide,
 Dat hem die 41) termt entie beide

---

1) HS. A. *ghesegghen*. 2) HS. A. *gh*. 3) HS. A. *sel doot*. 4) HS. A. *in derden daghe*.
 5) HS. A. *selse*. 6) HS. B. *ebben*. 7) HS. A. *hoe*. 8) HS. A. *gh*. 9) HS. B.
der. 10) HS. A. *nu troost ende raet d. t.* 11) HS. A. *-werder*. 12) HS. B.
redene. 13) HS. A. *hevet en verleidet*; B. *heift*. 14) HS. A. *des ben*; B.
dies. 15) HS. A. *gh*. 16) HS. A. en B. *gh*. 17) HS. A. *gh*. 18) HS. B.
goclare. 19) HS. A. *daer*. 20) HS. B. *hie*. 21) HS. *gh*. 22) HS. A. *mede v.*
 23) HS. A. *met liste*. 24) HS. A. *gh*. 25) HS. A. *d. i. met eren u niet mach*.
 26) HS. A. *n. d. d. het dus es*. 27) HS. A. *gheleisten en mine ontbreekt*. 28) HS.
 A. *gh*. 29) HS. B. *ende die*. 30) HS. A. *selen*. 31) HS. A. *ende emmer willic*.
 32) Einde van fragment V van HS. B. 33) HS. A. *gh*. 34) HS. *selt*. 35) HS.
 A. *gh*. 36) HS. *dierste*. 37) Aldus DE VRIES; HS. *onser*, verg. vs. 2871.
 38) HS. *selke*. 39) HS. *sel*. 40) HS. A. *gh*. 41) HS. *de*.

- Soude¹⁾ dinken utermaten lanc;
 Maer dander, die sonder sinen danc²⁾
 Daer om waent vallen in groter noet³⁾,
 2855 Het docht hem cort te sire doet⁴⁾.
 Deen hadde bliscap, dander rouwe:
 Te dien dat Floris die joncfrouwe
 Te sinen wille hebbe gesien⁵⁾,
 Hem ne⁶⁾ roect, wat hem daer na sal⁷⁾ gescien⁸⁾.
 2860 Floris voer te sire⁹⁾ herbergen¹⁰⁾ wart.
 Dander bleef in rouwen ende sere vervart,
 Hi sende boden ende dede soeken
 In bogarden¹⁰⁾, in woude ende in broeken
 Rosen ende bloemen menigerhande¹⁰⁾:
 2865 En bleef nergen¹⁰⁾ in al den lande
 Bloeme negeen¹⁰⁾, diere toe dochte,
 Hine¹¹⁾ bewarf, dat mense hem brochte,
 No acoleie, no lelie, no rose, no viole;
 Corven dedi vollen een grote scole
 2870 Ende seide, dat hise senden soude
 Den joncfrouwen, te verdienne¹²⁾ haer houde.
 Nu es comen die meydach,
 Daer Floriis sin al ane lach,
 Dien hi node soude hebben verseten.
 2875 Hi cam¹³⁾ gecleet¹⁴⁾, als hem was geheten¹⁴⁾,
 Van enen roden bliaude als hem wel sat.
 Dat was hem geraden¹⁴⁾ omme dat,
 Dattie bliaut gelic¹⁵⁾ was den rosen
 Entie varuwe¹⁶⁾ minst soude nosen.
 2880 Die portwarder¹⁷⁾, als hi hadde geacht¹⁸⁾,
 Enen corf, diescone was ende best gewracht¹⁸⁾,
 Dedi dragen¹⁸⁾ in sine camere binnen
 Ende seide Florise, soude¹⁹⁾ gewinnen²⁰⁾
 Die joncfrouwe ende bi luste²¹⁾ bejagen²²⁾,
 2885 Men souden metten corve up dragen²²⁾.
 Doe gincker²³⁾ Floris licgen²⁴⁾ inne.
 Dier es vele, die ic kinne,
 Die nie so starker minnen plagen²⁵⁾,

1) HS. *zoude*. 2) Aldus DE VRIES: HS. *sonder bedwanc*. 3) HS. *noot*. 4) HS. *doot*. 5) HS. *gh*. 6) HS. *en*. 7) HS. *sel*. 8) HS. *gh*. 9) HS. *sire*. 10) HS. *gh*. *en waert, vervaert*. 11) HS. *hi en*. 12) HS. *verdienen*. 13) HS. *quam*. 14) HS. *gh*. 15) HS. *ghelijc*. 16) Aldus DE VRIES: HS. *nature*. 17) HS. *portwerder*. 18) HS. *gh* *en dede hi*. 19) HS. *selli*. 20) HS. *gh*. 21) HS. *liste*. 22) HS. *gh*. 23) Aldus DE VRIES: HS. *gincter*. 24) HS. *ligghen*. 25) HS. *gh*.

- Dat si hem hadden laten dragen¹⁾.
- 2890 Die portwarder²⁾ sette hem enen hoet
Upt hoeft³⁾ van rosen, die hem wel stoet,
Ende decten met rosen, daer hi lach
In den corf, datten niemen⁴⁾ ne⁵⁾ sach.
Twe knapen riep hi te hem doe,
- 2895 Die duchtich waren ende goet daer toe:
»Nemet», seithi, »dese rosen ende gaet
Ten torre ende clemt ten⁶⁾ hoechsten⁷⁾ graet,
Tes gi⁸⁾ comt upten hoechsten vloere,
Ende segt mire joncfrouwen Blancefloere,
- 2900 Dat icse haer sende, soe⁹⁾ salre¹⁰⁾ uut lesen
Sulke¹¹⁾, die haer became¹²⁾ wesen¹³⁾;
Ende segt haer getrouwelike miin saluut,
Ende keert te handen¹⁴⁾ weder uut,
Ende comt haestelike weder te mi.”
- 2905 Doe hiit¹⁵⁾ hem hiet, doe namen si
Den corf metten rosen ende begonsten¹⁶⁾
Te cliven¹⁷⁾ so si gevoechlicst¹⁸⁾ consten¹⁹⁾
Van grade te grade wel bi stade.
So harde waren si geladen²⁰⁾,
- 2910 Dat si vloecten²¹⁾ diese loet.
Si seiden²²⁾ ende pensden²³⁾ in haren moet,
Dat si bloemen nie ne²⁴⁾ sagen²⁵⁾
No droegen²⁵⁾, die so²⁶⁾ harde wagen²⁷⁾.
Dat seiden si, ende seiden waer.
- 2915 Daer clommen si neven den pilaer,
Tes si camen²⁸⁾ upten hoechsten vloer,
Ende misten²⁹⁾ der cameren, daer Blancefloer
In woende, ende lietense staen
Ter rechter hant, ende camen³⁰⁾ gegaen³¹⁾
- 2920 Tere³²⁾ ander camer, daer woende inne
Een joncfrouwe met gestaden³³⁾ sinne.
Si haesten ende wilden niet beiden³⁴⁾,

1) HS. *gh.* 2) HS. *-werder.* 3) HS. *opt hoofd.* 4) HS. *niement.* 5) HS. *en.*
6) Aldus DE VRIES: HS. *den.* 7) HS. *hoechten.* 8) HS. *gh en comt ten,* verg. vs. 2916.
9) HS. *si.* 10) HS. *selre.* 11) HS. *selke.* 12) HS. *bequame.* 13) Aldus DE VRIES:
HS. *b. sal w.* 14) In 't HS. *te handen te,* bij HOFFMANN *t. h. t. mi.* 15) HS. *hijt.*
16) HS. *gh.* 17) HOFFMANN leest: *clemmen*; *cliven* is onberispelijk. 18) HS. *gh.*
19) HS. *conste.* 20) HS. *gh.* 21) Aldus HOFFMANN: in 't HS. *voecten.* 22) HOFF-
MAN leest *scieden*: zonder grond: verg. vs. 2914. 23) HS. *peinsden.* 24) HS. *en.*
25) HS. *gh.* 26) Aldus HOFFMANN: in 't HS. *die harde.* 27) HS. *gh.* 28) HS.
quamen en opten. 29) Aldus VERWIJS: HS. *trijsten*, zie de aantekening. 30) HS.
quamen. 31) HS. *gh.* 32) Aldus DE VRIES: HS. *ter.* 33) HS. *gh.* 34) HS. *beide.*

- Ende spraken ter gere¹⁾ ende seiden :
 »Joncfrouwe Blancefloer, dit prosent
 2925 Hevet u onse here die portwarder²⁾ gesent³⁾.”
 Die joncfrouwe niet ne gewoech,
 Dat soet ne⁴⁾ waer, maer soe loech,
 Omdat soe se⁵⁾ Blancefloer hoerde noemen⁶⁾,
 Ende ere ander gaven die bloemen.
 2930 Soe⁷⁾ dankes, ende setten neder
 Den corf metten rosen ende keerden weder.
 Doe ginc⁸⁾ soe⁹⁾ ten corve ende nam
 Een rose, die haer best becam¹⁰⁾.
 Floris waende, dat Blancefloer ware,
 2935 Ende spranc uten rosen jegen¹¹⁾ hare.
 Die joncfrouwe spranc up¹²⁾ ende wart,
 Daer soene¹³⁾ sach, so sere vervart¹⁴⁾,
 Dat soe¹⁵⁾ vloe ende van hem liep
 Ende »helpe! helpe!” al vliende riep:
 2940 »Wat bloemen siin dit? wat comter uut?”
 Soe¹⁵⁾ creesch ende maecte een geluut¹⁶⁾,
 Dat alle die joncfrouwen worden¹⁷⁾ vervaert
 Ende camen¹⁸⁾ gelopen¹⁹⁾ thaer waert;
 Si vraegden²⁰⁾ ende vereescheden²¹⁾ om mare,
 2945 Wat haer miscame²²⁾ ende haer ware.
 Als hi dat hoerde, viel hi neder
 Ende decte hem metten bloemen weder.
 Die joncfrouwe was bepenst²³⁾ sciere,
 Want soe²⁴⁾ was hovesch ende goedertiere.
 2950 Haer cam²⁵⁾ gelopen²⁶⁾ in haren sinne
 Van Blancefloere, haer gesellinne²⁶⁾,
 Dat soe²⁷⁾ haer dicken claegde²⁸⁾ ende gewoech²⁹⁾
 Eens joncheren, des minne soe³⁰⁾ droech,
 Ende van Spaengen was geboren³¹⁾.
 2955 Soe³²⁾ hadde haer oec³³⁾ geseit³⁴⁾ te voren,
 Dat hi haer harde³⁵⁾ geliic³⁶⁾ ware.
 Als soene³⁷⁾ sach, so dochts hare,

1) HS. *gh.* 2) HS. *de portwerder.* 3) HS. *gh.* 4) HS. *sijt waer.* 5) HS. *si B.*
 6) HS. *nomen.* 7) HS. *si.* 8) HS. *gh.* 9) HS. *si.* 10) HS. *bequam.* 11) HS. *gh.*
 12) Aldus DE VRIES; HOFFMANN *scrac*; in 't HS. *sprac.* 13) HS. *sine.* 14) IHS.
vervaert. 15) HS. *si.* 16) HS. *gh.* 17) HS. *werden.* 18) HS. *quamen.* 19) HS. *gh.*
 20) HS. *vraechden.* 21) HS. *vreyscheden.* 22) HS. *mesquame.* 23) HS. *bepeinst.*
 24) HS. *si.* 25) HS. *quam.* 26) HS. *gh.* 27) HS. *si.* 28) HS. *claechede.* 29) HS. *gh.*
 30) HS. *si.* 31) HS. *gh.* 32) HS. *si.* 33) HS. *ooc.* 34) HS. *gh.* 35) HS. *herde.*
 36) HS. *ghelijc.* 37) HS. *sine.*

- Ende pensede, dat onder dat prosent
Met luste 1) haer waer Floris gesent 2).
- 2960 Soe 3) andworde 4) den joncfrouwen, die tot haer camen 5)
Ende dat helpgeroep 6) vernamen.
Soe 7) pensede enen lust 8) ende loech,
Dat een viveltre uten bloemen vloech
Int ansichte mits tharen 9) monde,
- 2965 Dat soe 10) haer niet onthouden conde,
Daer soe 11) an haer huut cam 12) gevaren 13),
Soene 14) moeste criiscen 15) ende also gebaren 16).
Doe keerden si weder al te samen,
Dat si ter cameran niet in camen 17).
- 2970 Nu moegdi 18) weten, dat harde groet 19)
Die anxt was ende die noet,
Die Floris hadde, tkint van Spaengen.
Die joncfrouwe was van Aelmaengen 20),
Eens hertogen 20) dochter, hiet 21) Clariis 22),
- 2975 Ende hadde naest Blancefloer den meesten priis
Boven alle dander van der sele 23);
Soe 24) was oec 25) so wel haer gespele 26),
Dat dene der ander niet ne 27) hal,
Soene 28) seide haer dat soe 29) wiste al.
- 2980 Si dienden te gader den amirale 30),
Dene droech dwater 31), dander de dwale
Elx 32) daechs in sire 33) kemenade
Smorgins 34) vroe ende tsavents spade.
Haer cameran waren niet verre gesceden 35),
- 2985 Een dore hadden si onder hem beden,
Daer dene bi totter ander ginc 35),
Als [si hadden te spreken enige 35) dinc.
Soe 36) ginc 37) wech ende loec haer dore,
Bedi, of iemen 38) lede daer vore,
- 2990 Dat hi des joncheren niet ne 39) verneme.
Een woert 40) ne 41) sprac soe 42) niet te heme.

---

1) HS. *liste*. 2) HS. *gh*. 3) HS. *si*. 4) HS. *antwerde*. 5) HS. *quamen*. 6) HS. *gh*.
7) HS. *si*. 8) HS. *list*. 9) Alzoo DE VRIES; verg. VERWIJS, *Bloeml.*, bl. 195: HS.
met haren. 10) HS. *si*. 11) HS. *dat si*. 12) HS. *quam*. 13) HS. *gh*. 14) HS.
si en. 15) HS. *crijschen*. 16) HS. *gh*. 17) HS. *quamen*. 18) HS. *moeghdi*.
19) HS. *groot*, evenals in 't volg. vers *noot*. 20) HS. *gh*. 21) HS. *ende hiet*.
22) HS. *Clariss*. 23) HS. *zele*. 24) HS. *si*. 25) HS. *ooc*. 26) HS. *gh*. 27) HS. *en*.
28) HS. *si en*. 29) HS. *si*. 30) HS. *ammirale*. 31) HS. *twater*. 32) HS. *elcs*.
33) HS. *zire*. 34) HS. *smorghens*. 35) HS. *gh*. 36) HS. *si*. 37) HS. *gh*. 38) HS. *ient*.
39) HS. *en*. 40) HS. *woort*. 41) HS. *en*. 42) HS. *si*.

- Soe¹⁾ gaet te Blancefloere, daer soese²⁾ vint,
 Die vele penst³⁾ om dien soe⁴⁾ mint
 Ende dicken⁵⁾ versuchte harde onsochte
- 2995 Met swaren gepense⁶⁾ ende gedochte⁷⁾,
 Met groter clagen⁷⁾ ende met droeven sinne.
 »Blancefloer'', seitsoe⁸⁾, »soete minne,
 Wildi gaen⁹⁾ met mi, ic sal¹⁰⁾ u togen¹¹⁾
 Sulke¹²⁾ bloeme¹³⁾, dat gi¹⁴⁾ met uwen ogen¹⁴⁾
- 3000 Ne saget¹⁴⁾ bloeme no rose nie,
 Die gi¹⁴⁾ eer sout sien dan die.''
 »Claris'', seitsoe¹⁵⁾, »soete gespele¹⁶⁾,
 Miins onwillen heb ic so vele,
 Dat mi der bloemen wel staet tomberne¹⁷⁾.
- 3005 Dat gi¹⁸⁾ te mi¹⁹⁾ comt met uwen scerne²⁰⁾,
 Daer suldi²¹⁾ mede sonde gewinnen²²⁾.
 Die in goeden hopen siin²³⁾ van minnen,
 Hem staet wel te plegen²⁴⁾ der blomekine,
 Om te vergeten²⁴⁾ der pine,
- 3010 Maer mi naect droefheit ende niet el.
 Soete vriendinne, nu weti wel,
 Dat ic minen lieve verre bem,
 Hi verre²⁵⁾ van mi, ic verre van hem.
 Nu es hier damirael²⁶⁾, die oec²⁷⁾ waent,
- 3015 Dat hi mi binnen derre maent
 Sekerlike sal nemen te wive.
 Neen ic, begavic²⁸⁾ bin²⁹⁾ minen live
 Floris, dat waer grote misdaet³⁰⁾:
 Ic salre³¹⁾ toe soeken sulken raet,
- 3020 Dat ic mi cortelinge sal³²⁾ verslaen,
 Ne³³⁾ magic hem anders niet ontgaen.
 Wat magic doen, ellendich wiif³⁴⁾?
 Ic [heb liever te verliesen miin liif³⁵⁾
 Dan ic Floris levende³⁶⁾ verliesen soude.
- 3025 Die minne cam³⁷⁾ bi³⁸⁾ mire scoude.''
 »Blancefloer'', seitsoe³⁹⁾, »soete gesellinne⁴⁰⁾,

1) HS. *si.* 2) HS. *sise.* 3) HS. *peinst.* 4) HS. *si.* 5) HS. *dicke.* 6) HS. *ghepeinse.* 7) HS. *gh.* 8) HS. *si.* 9) HS. *gh.* 10) HS. *sel.* 11) HS. *gh.* 12) HS. *selke.* 13) Aldus DE VRIES: HS. *bloemen*: verg. vs. 3029. 14) HS. *gh.* 15) HS. *si.* 16) HS. *gh.* 17) HS. *tomberne.* 18) HS. *gh.* 19) Aldus HOFFMANN: *mi* niet in 't HS. 20) HS. *scherne.* 21) HS. *seldi.* 22) HS. *gh.* 23) HS. *ij.* 24) HS. *gh.* 25) HS. *verret.* 26) HS. *amm.* 27) HS. *ooc.* 28) HS. *gh.* 29) Aldus DE VR.: HS. *binnen.* 30) HS. *mesdaet.* 31) HS. *selre* en *selken.* 32) HS. *sel.* 33) HS. *en.* 34) HS. *ij.* 35) HS. *lijf.* 36) HS. *levede.* 37) HS. *quam.* 38) HS. *van mi bi.* 39) HS. *si.* 40) HS. *gh.*

- Nu manic u dor ¹⁾ Floris minne
 Ende dor sinen wille ²⁾, dat gi ³⁾ met mi
 Die bloeme comt sien hoe scone soe ⁴⁾ si.”
- 3030 Terst ⁵⁾ dat soese ⁶⁾ bi hem beswoer,
 Stont up die scone Blancefloer
 Ende ginc mei haer die bloeme scouwen.
 Floris hevet der joncfrouwen ⁷⁾
 Tale ⁸⁾ gehoert ⁹⁾ ende es seker des,
- 3035 Dat Blancefloer binnen der cameran es.
 Hi rechte hem up ende spranc uut.
 Dat scoenste haer entie witste huut
 So hadde hi, dat nie man gewan ¹⁰⁾.
 Hi hadde enen roden bliaut an.
- 3040 [So edel ¹¹⁾ was al sine gedane ¹²⁾,
 Dat goet was an hem te verstande
 Ende ment wel an hem mochte kinnen;
 Amoreus waren siin ogen ¹²⁾ binnen ¹³⁾.]
 Die hoet, die hem was geset ¹⁴⁾
- 3045 Upt ¹⁵⁾ hoeft ¹⁶⁾, hi stont hem vele bet
 Dan ic u gesegeen ¹⁷⁾ mach.
 Blancefloer kenden, alsoene ¹⁸⁾ sach,
 Soe ¹⁹⁾ kinde hem, hi kinde hare,
 Bede ²⁰⁾ verloren si haer gebare ²¹⁾,
- 3050 Dat si ²²⁾ een woert ²³⁾ spreken ne ²⁴⁾ mochten.
 Daer na, als si hem bedochten,
 Al swigende ²⁵⁾ liepen si te samen,
 Daer si hem metten armen ondernamen,
 Haergeliic andren an hem dwanc.
- 3055 Dat cussen ende dat helsen was so lanc,
 Dat men mochte in de selve wile
 Hebben gegaen ²⁵⁾ ene grote mile.
 Als si hem van den cussen droegen ²⁵⁾,
 Al swigende ²⁵⁾ si hem onderloegen ²⁵⁾
- 3060 Ende harde minlike ²⁶⁾ ondersagen ²⁷⁾.
 Doe sprac Claris ende begonde vragen ²⁸⁾
 Gestadelike ²⁹⁾ ende wel bi sinne:

1) Onleesbaar in 't HS. 2) Aldus DE VR.: HS. *willen*. 3) HS. *gh*. 4) HS. *si*.
 5) HS. *tierst*. 6) HS. *sise*. 7) HS. *joncfrouwe*. 8) VERWIJS leest *tale*, zoo ook DE
 VRIES; HS. *wale*. 9) HS. *ghehoort*. 10) HS. *ie* en *gh*. 11) HS. *hedel*. 12) HS. *gh*.
 13) DE VRIES houdt — en gewis terecht — deze vier verzen voor een inlapsel. 14)
 HS. *gh*. 15) HS. *opt*. 16) HS. *hooft*. 17) HS. *gheseggen*. 18) HS. *alsine*. 19) HS. *si k. h.*
ende h. k. h. 20) HS. *beide*. 21) HS. *gh*. 22) HS. *se*. 23) HS. *woort*. 24) HS. *en*. 25) HS.
gh. 26) HS. *minliken si hem*. 27) HS. *gh*. 28) Aldus DE VR.: HS. *b. hem vrighen*. 29)
 Zie *Bloeml. t. a. pl.* In 't HS. staat *ghe* en dan *like*, waartusschen met latere hand *con*
verg. vs. 3909, alwaar insgelijks *gestadelike* en *met sinne*.

- »Blancefloer'', seitsoe 1), »soete gesellinne 2),
Kindi de bloeme, daer ic om pogede 2)
- 3065 Vele eer icse u togede 2)?
Mi dinct, dat gise 2) an u draget 2).
Sint gise 3) alrerst 4) saget 5),
So dinct mi, dat gi 5) siit 6) verhoget 7).
Ic wane, dat daer an leget 7) grote doget 7)
- 3070 An die bloeme, die ene joncfrouwe
So sciere hevet verlost van haren rouwe.
Een litel 8) eer wildise niet sien,
Nu duncti mi bevaen in dien,
Dat gi der gere ne 9) sout siin hout,
- 3075 Daer gise 10) jegen 10) delen 11) sout.''
»Delen?'' 11) seitsoe 12), »En es dit Floriis 13),
Miin soete lief, miin soete amiis 13),
Als ic u dicken hebbe geseget 14),
Daer miin liif 15) ende miin doet 16) an lecget 17)?
- 3080 Dit es miin troest 18), miin 19) toeverlaet,
An heme lecget 20) al miin 21) raet.''
Doe baden si Clarise bede 22),
Dat soe 23) haer minne niet brachte te lede 24)
Ende soese 25) decte ende hale.
- 3085 Want wort geseit 26) den amirale 27),
Si wisten wel, si souden sterven
Entie bliscap van harre minnen derven.
»Nu weest'', sprac Claris, »al onvervaert:
En hebt gene 28) hoede te mi waert.
- 3090 In ben niet so dul van seden ende van sinne,
Dat ic mine gerechte 29) gesellinne 29)
Met eniger 29) valscheit bedriegen 29) soude.
Ic sal 30) u doen alsic selve woude
Of ics hadde te doen, dat men mi dade.
- 3095 Bede 31) met hulpen ende met rade
Sal ic u emmer gehulpich 32) siin;
Onser beder 33) eten ende onsen wiin,
Dat sullen 34) wi nutten 35) onder ons drien.

1) HS. *si*. 2) HS. *gh*. 3) HS. *ghire*. 4) HS. *alre eerst*. 5) HS. *gh*. 6) HS. *sijt*.
7) HS. *gh*. 8) HS. *luttel*. 9) Aldus DE VRIES en VERWIJS, in 't HS. ontbreekt
ne en staat *ghi d' ghe'*. 10) HS. *gh*. 11) HS. *deilen*. 12) HS. *si*. 13) HS. *ij*. 14)
HS. *gheseget*. 15) HS. *ij*. 16) HS. *doot*. 17) HS. *leghet*. 18) HS. *troost*. 19)
HS. *ij*. 20) HS. *leghet*. 21) HS. *ij*. 22) HS. *beide*. 23) HS. *si*. 24) HS. *leide*.
25) HS. *sise*. 26) HS. *Wort gheseit*. 27) HS. *amm*. 28) HS. *Ende h. gh*. 29) HS. *gh*.
30) HS. *sel*. 31) HS. *beide*. 32) HS. *gh*. 33) HS. *beide*. 34) HS. *selen*. 35) Alzoo
DE VRIES: in 't HS. *eten*.

- Gi 1) sult 2) mi getrouwe vinden in dien
 3100 Altoes te vorderne uwen wille,
 Bede 3) uppenbare ende stille.”
 Als dit was geseit, te hant
 Nam Blancefloer Floris bi der hant
 Vrolike ende met bliden sinne,
 3105 Ende ledene 4) ter cameran, daer soe woende 5) inne.
 Een riicliic 6) culct up haer bedde lach,
 Daer soe up 7) te slapen plach.
 Daer up gingen 8) si sitten bede 9)
 Ende begonsten spreken van den lede 10),
 3110 Ende 11) hoe si hadden gevaren 12),
 Sint dat si erst 13) gesceden 14) waren.
 Floris sprac 15): »Nu heb ic u vonden!
 Mine bliscap es nu te desen stonden
 So groet 16), dat ict geseccgen 17) niet ne 18) mach.
 3115 Sint cam 19) die lede 20) dach,
 Dat men maecte tuschen 21) ons een gesceet 22),
 Hebbe ic gedoget 23) menich leet:
 Nu es mi mine pine wel vergangen 24).
 In groten sere ende in langen 24)
 3120 Hebbic geweest 24) ende in groter noet 25)
 Dor uwen wille ende wel na doet 26).”
 »Floris”, seitsoe 27), »sidi dan dit,
 Die weder mi spreect ende neven mi sit?
 Ic sie wel ende kinne dat giit 28) siit 29),
 3125 Dien van mi nam u vader dor niit 29)
 Ende ter Montorien sende ter scolen 30).
 Ic soude u houden harde in dole
 Ende over harde 31) onvroet,
 Geloefdi 32), dat iet was in minen moet
 3130 Dan rouwe ende seer nacht ende dach
 Sint dat ic u niet ne 33) sach.
 Mi wondert harde in minen sinne,
 Bi welker lust 34) gi 35) siit 36) comen hier inne,
 Ic waent al bi gokelien es.

1) HS. *gh.* 2) HS. *selt.* 3) HS. *beide en openb.* 4) HS. *leidene.* 5) HS. *si.* 6) HS. *rijclijc.* 7) HS. *si op.* 8) HS. *op en gh.* 9) HS. *beide.* 10) HS. *b. te spr. en leide.* 11) Alzoo DE VRIES EN VERWIJS; HS. *dat hem ghesciet was ende h. s. h. g.* 12) HS. *gh.* 13) HS. *ierst.* 14) HS. *ghesceiden.* 15) HS. *Fl. s. Blancefloer.* 16) HS. *groot.* 17) HS. *gheseggen.* 18) HS. *niet en.* 19) HS. *quam.* 20) HS. *leede.* 21) HS. *tusschen.* 22) HS. *gh.* 23) HS. *ghedoghet.* 24) HS. *gh.* 25) HS. *noot.* 26) HS. *doot.* 27) HS. *si.* 28) HS. *ghijt.* 29) HS. *ij.* 30) HS. *scole.* 31) HS. *herde.* 32) HS. *gheloofdi.* 33) HS. *en.* 34) *list.* 35) HS. *gh.* 36) HS. *ij.*

- 3135 Nu vruchtic ende ben in twifele des,
 Dat Floris niet es, die bi mi sit.
 Wat seg ic? Ic kenne wel, hi es dit.
 Soete vrient, keert u hare te mi.”
 So wie sore hadde geweest 1) bi,
- 3240 Ende gesien 1*) de bliscap, die de kinder
 Met cussen ende helsen hadden ginder 1),
 Die bliscap ende dat grote spel,
 Hi waer te rechte sculdich wel
 Te geloven 1) an den sone Veneris,
- 3145 Die rechter ende god van der minnen 2) is.
 Doe togede 3) hi haer siin vingerliin 3);
 Die doget 3), die lach 4) ant stenekiin 5),
 Hoe nuttelic ende hoe goet het ware,
 Dat seide hi ende vertellet hare.
- 3150 Doe begonste 6) soe 7) tellen, wat haer was gesciet 8)
 Van dien, dat hise liet
 Ende haer 9) ter 10) scolen ontvoer,
 Tote diere wilen, dat hise bevoer
 In de stat te Babylonien ende si te samen
- 3155 Boven in den hoechsten tor camen 11).
 Claris was wiis ende van sinne,
 Ende decte harre tweer 12) minne,
 Ende was emmer begrepen in dien,
 Dat si gerne 13) hadde gesien 13),
- 3160 Dat verholen ware bleven
 Die minne, die de kinder dreven,
 Also van 14) haer selve ware 15).
 Soe 16) ginc 17) dicken 18) te hem ende si 19) te hare,
 Ende aten ende dronken al te samen,
- 3165 Dats dander joncfrouwen niet vernamen,
 Ende hadden te gader haer dachcortinge.
 Die twe gelieven 20) leden onderlinge
 Die beste werlt ende dat scoenste liif 21),
 Die noit hadde man of wiif 21).
- 3170 Si ne gerden 22) te hebben niewet el,
 No meerre bliscap, no meerre spel:
 Hadt hem mogen 22) also duren!

---

1) *gh.* 1*) *HS. hadde ghesien.* 2) *HS. minne.* 3) *HS. gh.* 4) *HS. doget lach.*
 5) *HS. steenekiin.* 6) *HS. gh.* 7) *HS. si.* 8) *HS. gh.* 9) *HS. hi haer.* 10) *Aldus*
HOFFMANN, in 't HS. der. 11) *HS. quamen.* 12) *HS. twier.* 13) *HS. gh.* 14) *HS. van van.*
 15) *HS. selven waren.* 16) *HS. si.* 17) *HS. gh.* 18) *HS. dicke.* 19) *Aldus DE*
VRIES, HS. hi. 20) *HS. gh.* 21) *HS. ij.* 22) *HS. gh.*

- Neent, die godinne *) van der aventuren,
 Miin vrouwe Fortune beniidse 1) des
 3175 Ende speelde, alsoe 2) gewone 3) es,
 Haer spel al 4) der 5) werelt bekend 6).
 Haer wiel loept 7) al ommetrent:
 Dat nu es boven, dats 8) sciere onder.
 Van hare moegdi 9) horen wonder,
 3180 Van harre 10) naturen, van haren sede 11).
 Als soe 12) wel hevet geweest mede 13)
 Den man, ende heeften 14) brocht 15) so hoge 16)
 Bi haren wille, bi haren gedoge 16),
 Dat hi hem nontsiet van genen valle 17),
 3185 Eer 18) hiis iet weet, es hi al met alle
 Onder die voete geworpen 19) neder.
 Dat soe den man geeft 20), dat nemt soe weder,
 Dat hine weet, hoe hiis 21) gedervet 22).
 Menigen 23) prince heeft soe ontervet,
 3190 Menigen 24) dwaes maect soe 25) here
 Ende ghevet hem richeit 26) ende ere,
 Teldende 27) paerde ende diere gesmide,
 Ende cleten 28) met bonten ende met siden,
 Ende maecten 29) rechter ende here int lant.
 3195 Enen biscop maect soe van enen 30) truant,
 Ende 31) enen broedbidder van 32) enen clerc.
 Des pleget soe, dusdaen 33) es haer 34) werc.
 Hare giften 35) siin harde 36) ongestade 37)
 Ende oec alle hare dade 38).
 3200 Soe es wandel ende menichvout 39).
 Hi blijft gehoent, diere hem an 40) hout.

---

*) HS. *godinne* 1) HS. *ij.* 2) HS. *alsi.* 3) HS. *gh.* 4) HS. B. *spel es al.* 5) HS. A. *de.* 6) Met dit vers begint fragment VI van HS. B. 7) HS. A. *loopt en al ontrent.* 8) HS. A. *es.* 9) HS. A. *moechdi*, B. *mogedi.* 10) HS. B. *haren.* 11) HS. A. *harre seden*, B. *seiden.* 12) HS. A. *si.* 13) HS. A. *w. gh. heeft mede*, B. *meide.* 14) HS. B. *heiftene.* 15) HS. A. *ghebracht.* 16) HS. A. *gh.* 17) HS. A. *D. h. h. niet ontsiet van vallen*, B. *nonsiet.* 18) HS. B. *er en* HS. A. *hijt weet hi es neder met allen.* 19) HS. A. *gh.* 20) HS. A. *gheeft d. m. en si*; B. *geift.* 21) HS. A. *hijs.* 22) HS. B. *gedarft.* 23) HS. B. *menegen hogen sire soe ontherft.* 24) HS. B. *menegen.* 25) HS. A. *si.* 26) HS. B. *rikeit*; A. *e. gheeft hem bliscap ende groot eere.* 27) HS. A. *tellende en met dieren ghesmiden.* 28) HS. A. *cleten*, B. *cldene.* 29) HS. B. *maectene*, A. *h. ende r.* 30) HS. A. *si enen truwant*, zonder van. 31) In HS. A. *ontbreekt ende.* 32) HS. A. *broedbidder maect si van.* 33) HS. A. *pleghet si dusghedaen*, B. *dusgedaen* 34) HS. B. *hare.* 35) HS. A. *haer ghichten.* 36) HS. B. *arde.* 37) HS. A. *gh.* 38) HS. A. *harde onghestade siin al haer dade.* 39) HS. A. *si en menichfout.* 40) HS. A. *ij en ghehoont en diere hem a. h*; HS. B. *die hem an hare.*

- Nu had soe¹⁾ dese twe so hoge²⁾ verheven,
 Dat si vro waren ende hem luste leven
 Ende also te blivene³⁾ emmermeer.
- 3205 Doe warp⁴⁾ soese in rouwen ende in seer
 Uter bliscap, daer soese brochte toe⁵⁾.
 Het geviel⁶⁾, dat Claris eens morgins⁷⁾ vroe
 Ontspranc ende wart⁸⁾ geware⁹⁾,
 Dat hoge dach was, ende wart¹⁰⁾ in vare¹¹⁾,
- 3210 Want soes¹²⁾ toren waende gewinnen.
 Te Blancefloer liep soe¹³⁾, hare gesellinne¹⁴⁾,
 Ende seide¹⁵⁾, dat hoge¹⁶⁾ ware upten¹⁷⁾ dach.
 Blancefloer harde vacrich lach¹⁸⁾
 Ende andworde¹⁹⁾, als soese roepen horde:
- 3215 »Ic come" seitsoe, mettien worde²⁰⁾
 Bleef soe liggende²¹⁾ ende sliep.
 Claris hastelike²²⁾ ten condute liep,
 In hare becken soe dwater²³⁾ ontfinc
 Ende verdelike²⁴⁾ soe neder ginc²⁵⁾
- 3220 Vor haren here den amirale²⁶⁾.
 Dar waendsoe vinden²⁷⁾ metter dwale
 Blancefloer, die in hare²⁸⁾ camere lach.
 Alsoe damirael²⁹⁾ niet ne³⁰⁾ sach,
 Wonderde³¹⁾ hem harde ende vragede³²⁾ hare,
- 3225 War Blancefloer merrede ende bleven ware,
 Soe soude met rechte³³⁾ te sinen dienste wesen:
 »Here", sprac Claris, »soe hevet³⁴⁾ gelesen³⁵⁾
 Al desen nacht haer boeckelkiin³⁶⁾
 Om u lange³⁷⁾ liif, dat gi moet siin
- 3230 Met eren in de werelt vortwart meer³⁸⁾,
 Ende soe bleef slapende een litel eer³⁹⁾."
 »Eist waer?" seithi. »Here," seitsoe⁴⁰⁾, »jaet."

1) HS. A. hadde si. 2) In HS. A. ontbreekt hoge. 3) HS. A. bliven. 4) HS. A. *werp* en *sise* en *zeer*. 5) HS. A. daer *sise* brachte t. 6) HS. A. *gh*. 7) HS. A. *eens* *merghens*. 8) HS. B. *ward*. 9) HS. A. *gh*. 10) HS. *ward*. 11) HS. A. *D. hoech dach was ende vervaerden hare*. 12) HS. A. *sijs*. 13) HS. A. *si*; B. *riep*. 14) HS. A. *gh* 15) HS. A. *s. haer*. 16) HS. A. *gh*. 17) HS. A. *waer op ten, B. up dien*. 18) HS. A. en B. *vacrech*, A. *sach*. 19) HS. A. *andwoorde* en *sise* en *hoorde*. 20) HS. A. *si* en *metten woorde*. 21) HS. A. *si liggende*. 22) HS. A. *haestelic*. 23) HS. A. *In haer becken si twater*, B. *beckin*. 24) Alzoo VERWIJS en DE VRIES; HS. A. *vervaerdelic* en *si*, B. *vervarlike*: verg. vs. 3250. 25) HS. A. *gh*. 26) HS. A. *Voor h. h. d. amm*. 27) HS. A. *Doe waende si v*. 28) HS. A. *haer*. 29) HS. A. *damm*. 30) HS. A. *en*. 31) HS. A. *so w*. en *harde* ontbreekt. 32) HS. A. *ende hi vraechde*. 33) HS. A. *si* en *met rechte* ontbreekt. 34) HS. A. *si heeft* en dan ontbreekt *here*. 35) HS. A. *gh*. 36) HS. B. *-kin*. 37) HS. A. *gh* en *lijf* en *ghi*. 38) HS. B. *mer*. 39) HS. A. en B. *littel*, A. *si*, B. *er*. Einde van fragment VI van HS. B. 40) HS. *si*.

- »Te waren», seithi, »dats een edele daet:
 Wel met rechte mach soe ¹⁾ siin miin wiif ²⁾,
 3235 Die bit om miin ere ende lange ³⁾ liif.”
 Dit liet hi also gewerden ³⁾ doe.
 Het geviel ³⁾ eens anders morgins ⁴⁾ vroe,
 Dat Claris ontspranc ende sach,
 Dat hoge ⁵⁾ was up den dach,
 3240 Ende riep Blancefloer ende hietse up staen.
 Blancefloer hietse om dwater ⁶⁾ gaen ⁷⁾,
 Soe ⁸⁾ soude voren gaen ⁹⁾ metter dwale
 Ende wesen daer eer; ende binnen der tale
 Floris Blancefloer te hem dwanc
 3245 Ende soe ¹⁰⁾ hem weder; daer waest so lanc
 Dat cussen ende dat helsen gedreven ¹¹⁾,
 Dat si bede in slape ¹²⁾ bleven,
 Mont an mont, kin an kinne.
 Binnen dien was Claris, haer gesellinne ¹³⁾,
 3250 Verdelyke ter pilare ¹⁴⁾ gegaen ¹⁵⁾
 Ende hadde dat water ontfaen
 In enen becken van goude,
 Ende als soe ¹⁶⁾ weder keren soude
 Ende liden der doren, lude soe ¹⁶⁾ riep:
 3255 »Joncfrouwe, haest u.” Blancefloer sliep
 So vaste, dat soes ¹⁷⁾ niet ne ¹⁸⁾ horde ¹⁹⁾,
 Ende gaf haer weder gene ²⁰⁾ andworde ²¹⁾.
 Claris waende, dat soe ²²⁾ voer haer ginge ²³⁾,
 Ende vruchte haer lange merringe ²³⁾,
 3260 Ende haeste de ²⁴⁾ meer. Doe ²⁵⁾ soe cam ²⁶⁾
 Voer den amirael ²⁷⁾, ende hi vernam,
 Dat Blancefloer niet cam ²⁸⁾ met hare,
 Vraegde ²⁹⁾ hi, waer soe ³⁰⁾ bleven ware;
 Joncfrouwe Claris ontvruchte sere ³¹⁾:
 3265 »Genade” ³²⁾, seitsoe ³³⁾, »soete here,
 Een litel ³⁴⁾ eer, doe ic was upgestaen ³⁵⁾,
 Ende ic om water soude gaen,
 Riep icse, eer ic harre ³⁶⁾ cameran leet:

1) HS. *si*. 2) In 't HS. ontbreekt *wiif*. 3) HS. *gh*. 4) HS. *merghens*. 5) HS. *gh*.
 en *up*, evenals vs. 3240. 6) HS. *twater*. 7) HS. *gh*. 8) HS. *si*. 9) HS. *gh*.
 10) HS. *si*. 11) HS. *gh*. 12) HS. *beide en slapen*. 13) HS. *gh*. 14) HS. *pilore*. 15)
 HS. *gheghaen*. 16) HS. *si*. 17) HS. *siis*. 18) HS. *en*. 19) HS. *hoorde*. 20) HS. *gh*.
 21) HS. *antwoorde*. 22) HS. voor *dat soe* alleen *dar en voor*. 23) HS. *gh*. 24)
 HS. *te*. 25) Aldus DE VRIES, HS. *dat*. 26) HS. *si quam*. 27) HS. *amm*.
 28) HS. *quam*. 29) HS. *vraechde*. 30) HS. *si*. 31) HS. *seere*. 32) HS. *genaden*. 33) HS. *si*.
 34) HS. *littel*. 35) HS. *opghestaen*, en in 't volg. vs. *ghaen*. 36) HS. *hare*.

- Soe 1) andworde 2) ende seide, soe 3) waer gereet 4),
 3270 Soe 5) soude hier eer siin dan ic.”
 Doe bepensde 6) hem damirael 7) een stic;
 Het dochte hem wonderlike dinc,
 Ende 7*) riep te hem sinen camerlinc.
 Hi sach 8) verbolgen 9) ende sere vererret 10),
 3275 »Ganc” 11), seithi, »sie, waer merret
 Blancefloer, ende doetse haestelike comen.”
 Die gene 11) ne 12) hadde niet vernomen,
 Dat hi Claris voer 13) sinen here liet staen.
 In Blancefloeren camer cam 14) hi gegaen 15):
 3230 Daer vant hi grote 15*) claeheit binnen
 Van dieren stenen in allen sinnen;
 Een riicliic 16) bedde hi versach,
 Daer Blancefloer bi Floris up 17) lach.
 Als hi haerre tweer 18) wart geware 19)
 3285 Te gader licgen 20), hi waende dat ware
 Blancefloer ende Claris, hare gespele;
 Bedi hine 21) merkets niet so 22) vele,
 Dat hi des jongelincs 23) in inne wart.
 Floris ne 24) hadde graen no bart 25);
 3290 Daerne was in den tor negene 26)
 So scone als hi was sonder Blancefloer allene.
 Doe hise sach slapen so soetelike
 Ende hebben behelst so vriendelike,
 Jammerde hem, dat hise soude wecken
 3295 Ende began 26) te hant achter trecken.
 Hi keerde weder te sinen here,
 Die niemare mescam 27) hem sere.
 »Here”, seithi, »gi 28) ne 29) saget 30) nie so grote minne
 Als Blancefloer ende haer gesellinne 30)
 3300 Claris hevet, want si slapen te samen.
 Dat dochte mi, here, so wel getamen 30),
 Daer ic voer 31) hem stoet ende sach,
 Hoe haergeliic 32) in anders armen lach,
 Mont an mont, kin an kinne 33),
 3305 Die vrientscap ende die grote minne,

---

1) HS. *si*. 2) HS. *antwerde*. 3) HS. *si*. 4) HS. *gh*. 5) HS. *si*. 6) HS. *bepeinsde*.
 7) HS. *damm*. 7*) HS. *Hi riep*. 8) Aldus DE VRIES, HS. *sat*. 9) HS. *gh*. 10)
 HS. *verherret*. 11) HS. *gh*. 12) HS. *en*. 13) HS. *voor*. 14) HS. *quam*. 15) HS.
gheghaen. 15*) HS. *so grote*. 16) HS. *rijclijc*. 17) HS. *op*. 18) HS. *twier*. 19)
 HS. *gh*. 20) HS. *ligghen*. 21) HS. *hi en*. 22) HS. *niet vele*. 23) HS. *gh*. 24) HS. *en*.
 25) HS. *baert*. 26) HS. *gh*. 27) HS. *mesquam*. 28) HS. *gh*. 29) HS. *en*. 30) HS. *gh*.
 31) HS. *voor*. 32) HS. *haer ghelijc*. 33) Het HS. heeft eerst vs. 3305, dan 3304.

- In dorste wecken no inne woude,
Des ic vruchte, dat icse pinen soude.”
Clariss bevede, daer si hoerde 1) dat,
Damirael 2) verscoet 3) hem ende versat;
3310 Hi wart bleec ende roet 4) daer naer.
Hi ontsach ende hadde groten vaer,
Dat iemen 5) bi Blancefloer lage 6)
Ende verholentlike harre minnen plage 6).
»Reect”7), seithi, »miin swaert; ic sal gaen scouwen
3315 Die sameninge van den tweent joncfrouwen.
Du heves gelogen 8): hier staet Clariis 9),
Daer du ave seits, hoedane 10) wiis 11)
Soe in Blancefloeren armen lecget 12).”
Noch seithi, wat iemen 13) secget 14),
3320 Dat niemen 15) so coene si, dat hi dorre
Der 16) joncfrouwen genaken 17) in den torre.
Met hem dede hi gaen 17) sinen camerlinc.
Hi clam den graet up ende ginc 17),
Daer hi die kinder slapende vant.
3325 Dat swaert hilt hi al baer in siin 18) hant,
Ende ginc 19) ten bedde, ende bleef staen daer vore.
Men ontsloet 20) die venstren, daer sceen dore
Die sonne ende maket licht 21) daer binnen.
Doe sach hi die kinder met groter minnen
3330 Licgen 22) gehelst 23), als hem was geseit.
Niene 24) gesciede 25) hem mere 26) leit.
Blancefloer kinde hi, als hise sach,
Maer Florise, die bi haer lach,
Ne hadde hi nie te voren gesien 27).
3335 Nu mogen 27) wi alle 28) . . . . .
Alsoe damirael 29) *dit scouwede an*,
»Here god,” seithi, »*eest wiif ofte man?*” 30)

1) HS. *hoorde*. 2) HS. *damm*. 3) HS. *versciet*, verg. vs. 2221. HOFFMANN leest *verstiet* (?), bl. 175. 4) HS. *root*. 5) HS. *ient*. 6) HS. *gh*. 7) HS. *reet*. 8) HS. *gh*. 9) HS. *ij*. 10) HS. *hoeghedane*. 11) HS. *ij*. 12) HS. *leghet*. 13) HS. *ient*. 14) HS. *seghet*. 15) Aldus HOFFM.: HS. *ient*. 16) Alzoo DE VRIES: HS. *enigher*. 17) HS. *gh*. en vs. 3323 *op*. 18) HS. *sijn*. 19) HS. *gh*. 20) HS. *ontsloot*. 21) Aldus DE VR.: HS. *so licht*. 22) HS. *ligghen*. 23) HS. *gh*. 24) HS. *Nie en*. 25) HS. *gh*. 26) HS. *meere*. 27) HS. *gh*. 28) *Floire*, vs. 2383 heeft:

Li amirals ne l'connut mie:
Griement le point la jalousie;
Teus est amors et teus sa teche.
Cou dont se crient tous jours s'en eche.

29) HS. *damm*. 30) De aanvulling is van DE VRIES.

- Te hem riep hi sinen camerlinc:
 »Ontdect», seithi, »haer borste»¹⁾. Die gene ginc
 3340 Ten bedde ende beganse²⁾ ontdekken
 Liselike, dat hise niet soude wecken;
 Doe wart hi geware²⁾, dat deen was een man;
 So groten toren³⁾ hi des gewan⁴⁾,
 Dat hi een wort⁵⁾ niet mochte spreken⁶⁾;
 3345 Van torne doctem⁷⁾ therte⁶⁾ breken.
 Dat swaert⁹⁾ verdroech hi ende soude¹⁰⁾ slaen:
 Mettien¹¹⁾ ontsprongen si ende sagen¹²⁾ staen
 Vor¹³⁾ hem dien vruchteliken here
 Met baren¹⁴⁾ swaerde verbolgen¹⁵⁾ sere.
 3350 Van vruchten waenden si bederven¹⁶⁾,
 Sine twifelden niet sine¹⁷⁾ souden sterven.
 Doe sach up Floris Blancefloer¹⁸⁾:
 Een suchten haer van der herten voer,
 Ende begonden wenen hi ende soe¹⁹⁾.
 3355 Damirael stont erre²⁰⁾ ende sach al toe.
 Si langhen²¹⁾ hem²²⁾ gereit²³⁾ te slane beide.
 Hi sette Floris in talen ende seide:
 »Wie bestu, elendich²⁴⁾ caytiif²⁵⁾,
 Ja ne saltu nu verliesen diin liif²⁶⁾?
 3360 Hoe warstu so dorstich²⁷⁾ ende so coene
 Dus groten lachter mi te doene
 Ende te slapene²⁸⁾ bi minen lieve?
 Du best comen gelic²⁹⁾ enen dieve,
 Dat saltu met dinen live copen sere³⁰⁾.
 3365 Bi al den goden, die ic ere³¹⁾,
 Ic saldi³²⁾ verslaen ende dine pute.
 Heden sal³³⁾ gaen³⁴⁾ u³⁵⁾ minne ute,
 Die gi³⁶⁾ hebt³⁷⁾ gedreven³⁸⁾ nu ende echt.
 War dat miin ere ende miin recht,

---

1) HS. *bedde: poitrines, Floire*, vs. 2387. 2) HS. *gh.* 3) Aldus HOFFMANN; *oren* ontbreekt in 't HS. 4) HS. *gh.* 5) HS. A. *woort.* 6) Met dit vers begint fragment VII van HS. B. 7) HS. A. *docht hem.* 8) HS. B. *sine herte.* 9) HS. B. *zvert.* 10) HS. A. *wilde.* 11) HS. B. *binnen dien.* 12) HS. B. *sagene.* 13) HS. A. *voer en den.* 14) HS. A. *enen baren.* 15) HS. A. en B. *gh.* 16) HS. B. *si bede verderven.* 17) HS. A. *si en; si en* 18) HS. A. *s. Fl. op Bl.* 19) HS. A. *Hi begonde t. wenen e. s.; B. te wene.* 20) HS. A. *Dammirael stoet e. e. sacht t.* 21) HS. A. *lagen.* 22) HS. A. *hem te.* 23) HS. *gh.* 24) HS. A. *ellendich.* 25) HS. A. *keytijf.* 26) HS. B. *Dan saltu; A. Ja en seltu n. v. d. lijf.* 27) HS. A. *H. w. ie so dul ende soe c.* 28) HS. A. *slapen.* 29) HS. A. *ghelijc.* 30) HS. B. *copen diere ende sere.* 31) HS. A. *eere.* 32) HS. A. *seldi.* 33) HS. A. *sel; B. heiden.* 34) HS. A. *gh.* 35) HS. B. *uwe.* 36) HS. A. *gh.* 37) HS. B. *ebt, A. nu hebt.* 38) HS. A. *gh.*

- 3370 Dat ic u liete leven? Neent.
 Sint dat gi 1) minen tor hebt²⁾ ontrent³⁾,
 So moeti sterven, dat weet⁴⁾ wale."
 Doe andworde⁵⁾ Floris den amirale⁶⁾
 Harde omoedelike⁷⁾ ende weende sere:
 3375 »Genaden», seithi, »soete here⁸⁾,
 Dit es ene die mi minnet
 Vor alle die gone, die soe kinnet⁹⁾,
 Ende ic hare vor alle die ic kinne¹⁰⁾.
 Nie ne wart¹¹⁾ so gestade¹²⁾ minne,
 3380 So¹³⁾ gerechte¹⁴⁾ ende so geware¹⁴⁾,
 Als soe te mi draget¹⁵⁾ ende ic te hare."
 Als hi niet langer¹⁶⁾ spreken ne¹⁷⁾ dorste,
 Bat hi, dat hi hem gave¹⁸⁾ vorste,
 Des¹⁹⁾ si moesten comen vor²⁰⁾ sine man,
 3385 Ende mense bi vonnesse²¹⁾ verdade dan.
 Hi gaf hem vorste ende hietse neder bringen²²⁾
 Twen serianten, dar hi soude²³⁾ dingen²⁴⁾.
 Maer [si moesten hem tersten cleden²⁵⁾
 Entien²⁶⁾ vreseliken ordele gereden²⁷⁾.
 3390 Doe cam die feeste, die men plach²⁸⁾
 Elx jaers te houdene, ende die dach²⁹⁾,
 Dat damirael³⁰⁾ wiif nemen soude.
 Daer waren vergadert jonc³¹⁾ ende oude,
 Coningen³²⁾, hertogen³²⁾ gemeenlike³²⁾,
 3395 Ende alle die hogeste³³⁾ van den rike.
 Harde riiclic was binnen die sale³⁴⁾:
 Die pilaren³⁵⁾ waren al van kerstale.
 Teben no Troien hadden nie negeen³⁶⁾
 So rikeliken palais als dar³⁷⁾ was een,
 3400 Het was ere milen wiit ende lanc³⁸⁾;
 Van goude was al die inganc³⁹⁾.

1) HS. A. *gh*; HS. B. *sint gi*. 2) HS. B. *ebt*. 3) HS. A. *t. dus h. o.* 4) HS. B. *wetet*. 5) HS. A. *antworde*. 6) HS. A. *amm*. 7) HS. A. *oetm*. 8) HS. A. *Wi en doen bi onser beiden, hedel h.* 9) HS. A. *mint, kint*. 10) Deze en de twee voorgaande regels ontbreken bijna geheel in HS. A. 11) HS. A. *nie w.* 12) HS. A. *gestadighe*. 13) HS. A. *no so; no so*. 14) HS. A. *gh*. 15) HS. A. *si*, B en A. *draghet*. 16) HS. A. *gh*. 17) HS. A. *ontbreekt ne*. 18) HS. A. *gh*. 19) HS. B. *dat*. 20) HS. A. *voor*. 21) HS. A. *vongnesse*. 22) HS. B. *gh en vorst*. 23) HS. B. *sal*. 24) HS. A en B. *gh*. 25) HS. A. *hem houde (?) cleden*; B. *dar m. s.* 26) HS. A. *Ende ten en ordeele*. 27) HS. A. *gh*. 28) HS. A. *Nu quam d. feeste entie dach*, B. *feste*. 29) HS. A. *Die men e. j. te hebben plach*. 30) HS. A. *damm*. 31) HS. A. *jonghe*. 32) HS. A. *gh*. 33) HS. A. *al d. hoechten*. 34) HS. A. *de zale*. 35) HS. A. *pilare en alle*. 36) HS. A. *en hadden nie gheen*; HS. B. *adden*. 37) HS. A. *s. rijclijc palas als dat*. 38) HS. A. *Dat w. e. m. lanc*. 39) Einde van fragm. VII van HS. B.

- Daer ane gemaect 1) menich wonder:
 Die hemel boven, die aerde onder,
 Die clare lucht 2) tuschen die twee,
 3405 Omtrent der aerden liep 3) de see 4);
 In den hemel geliic 5) ere sterren
 Also sceent daer van verren;
 In der erde den man ende menigerande 6) diere,
 Menigen 6) berch, menich dal, menige 6) riviere,
 3410 Menige 6) boscalie 7) met groten boschen,
 Daer boven die lucht, die vogle tuschen.
 In de see 8) vische groet ende clene.
 Nie wart gesien 9) creature gene 9)
 Van allen den genen, die nu leven,
 3415 Men ne mochtse 10) daer vinden gescreven 11).
 Also geseten 11) waren alle die heren,
 Ende damirael 12) alre hoechst met groter eren,
 Hi stoet ende maecte een gestille 13)
 Metter hant ende seide sinen wille:
 3420 »Gi 13) heren, verneemt mine wort 14),
 Ende na der tale, die gi 15) hort 16),
 Andword 17) so dat giis 18) hebt ere.
 Van u allen nes niemen 19) so here,
 Wilde hi breken ende ontkeren trecht,
 3425 Ic seg hem over waer ende over plecht,
 Dat an siin liif 20) ende an siin ere sal 21) gaen.”
 Die doe iet waende hebben mesdaen
 Ende besculdicht was 22) jegen 23) den amirale 24),
 Hi vruchte harde dese tale.
 3430 »Nu hort” 25), seithi, »ic secge 26) u vort 27).
 Van Blancefloere hebdi gehort 28),
 Die hier es in den torre boven
 Van so groten [prise ende van loven.
 Des es cume drie maent leden,
 3435 Dat mi so wel becamen 29) haer seden
 Ende haer gelaet 30), ende si mi dochte
 Van so hogen 30) ende van so edelen geslachte 30),

---

1) HS. *gh.* 2) Aldus DE VR.; HS. *dat clare licht.* 3) Aldus DE VR.; HS. *loop.* 4) HS. *zee.* 5) HS. *ghelijc gemaet*; DE VR. wil *gemaect* schrappen. 6) HS. *gh.* 7) HS. *bosscaelie en bosschen, evenals tusschen, vissche, vs. 3411 en volg.* 8) HS. *zee.* 9) HS. *gh.* 10) HS. *men mochsse.* 11) HS. *gh.* 12) HS. *damm.* 13) HS. *gh.* 14) HS. *woort.* 15) HS. *gh.* 16) HS. *hoort.* 17) HS. *antwoerd.* 18) HS. *ghijs.* 19) HS. *en es niement.* 20) HS. *ij.* 21) HS. *eere sel.* 22) In 't HS. *ontbreekt was.* 23) HS. *gh.* 24) HS. *amm.* 25) HS. *hoort.* 26) HS. *segge.* 27) HS. *voort.* 28) HS. *ghehoort.* 29) HS. *bequamen.* 30) HS. *gh.*

- Dat icse tienvout met goude dede¹⁾ wegen²⁾,
 Den comannen, daer icse cochte jegen²⁾.
 3440 Als icse hadde gecocht²⁾, dedicse te hant
 Hier boven in den tor, daer si vant
 Sevenwerf twintich joncfrouwen in:
 So wel becam mi in minen sin
 Haer gedane²⁾ ende haer goede seden,
 3445 Dat icse boven hem allen dede.
 Ic hadde mi oec³⁾ vermeten des,
 Om dat soe so over scone es,
 Ic soudese hebben genomen⁴⁾ te wive
 Ende emmermeer gehouden⁴⁾ te minen live.
 3450 Ic deedse mi dienen te minen opstane,
 Des ic elx dages⁴⁾ haer gedane⁴⁾,
 Die ic hadde vercoren, wilde sien.
 Nu geviel tere stonde⁵⁾ binnen dien,
 Datse te minen dienste niet ne cam⁶⁾
 3455 Enewerf, ende anderwerf wardic gram;
 Ic sende⁷⁾ om haer minen camerlinc,
 Hi ginc⁸⁾ wech ende vant enen jongelinc⁸⁾
 Harde⁹⁾ soetelike slapende bi hare.
 Hi waende, dat Claris haer gesellinne¹⁰⁾ ware,
 3460 Te gader lagen¹⁰⁾ si¹¹⁾ harde vriendelike.
 Dit seide hi ende swoer sekerlike
 Ende telde mi die minne, die si twe¹²⁾
 Onderlinge¹³⁾ dreven, ende mi wart we¹⁴⁾,
 Omdat ic Clarise voer mi sach,
 3465 Die hi mi seide dat bi Blancefloere lach,
 Dat ic een woert¹⁵⁾ niet mochte spreken
 Ende pensde¹⁶⁾, hoe ict mochte wreken.
 Miin swaert nam ic in miin hant
 Ende ginc¹⁷⁾ daer icse slapende vant
 3470 Ende metten armen¹⁸⁾ te gader gedrongen¹⁹⁾;
 Ic vertoget¹⁹⁾ swaert ende si ontsprongen¹⁹⁾,
 Ende spraken te mi ende baden genade¹⁹⁾.
 Doe bepensdic²⁰⁾ mi, dat ic mesdade
 Ende onrecht waer ende quaet,
 3475 Of icse versloege²¹⁾ sonder uwen raet

1) HS. *tienvoud dede*. 2) HS. *gh*. 3) HS. *ooc*. 4) HS. *gh*. 5) Aldus DE VRIES;
 HS. *gheviel stonde*. 6) HS. *en quam*. 7) HS. *sendde*. 8) HS. *gh*. 9) HS. *herde*.
 10) HS. *gh*. 11) Aldus HOEFMANN; 't ontbreekt in 't HS. 12) HS. *twee*. 13) HS. *gh*.
 14) HS. *wee*. 15) HS. *woort*. 16) HS. *peinsde*. 17) HS. *gh*. 18) Aldus HOFFM.;
 niet in 't HS. 19) HS. *gh*. 20) HS. *bepeinsdic*. 21) HS. *gh*.

- Ende sonder vonnesse 1) van u allen.
 Gi 2) heren, dus eist 3) mi gevallen 4).
 Nu manic u allen ende beswere,
 Dat gi 4) penst 5) om miin ere 6),
 3480 Hoe ic die mesdaet best gewreke 7),
 Dat mi tfolc geen 7) lachter ne 8) spreke."
 Doe spraken si alle gemeenlike 9):
 »Amirael 10), here, wrect 11) haestelike
 Den lachter, die di es gedaen 12),
 3485 Met groten tormenten doese verslaen."
 Alle die gene 12), die waren ginder 12),
 Wiisden 13) te verdoen die kinder.
 Daer ne 14) was niemen 15) in haer gedinge 16);
 Some riedense, dat mense hinge;
 3490 Some, dat mense up rade brake;
 Some, dat mense met paerden trake;
 Some, dat mense bernen 17) in enen viere,
 Some, dat mense in die riviere
 Met swaren stenen versinken soude;
 3495 Alle, diere bi waren, jonge 18) ende oude,
 Wiisden 19) hem martelien genoech 20),
 Welcsins dat haer raet gedroech 20).
 Doe stoet up 21) een coninc, die Alfages hiet:
 »Gi 22) heren," seithi, »dit nes 23) recht niet.
 3500 Men ne gewinnes 24) nemmer lof,
 Dat vor minen here ende in siin hof
 Dus groet geroep 25) es te sinen gedinge 25).
 Uwerliic 26) heeft hier sonderlinge 27)
 Siin vonnesse 28) geseit 29) ende sinen wille:
 3505 Doet wel ende swiget 29) stille,
 Ende latet tenen hoofde comen.
 Wi hebben gehoert 29) ende vernomen
 Ons heren lachter ende sine wort 30):
 Nu siin wi sculdich te horen vort 31)
 3510 Der kinder andworde 32) ende haer tale,
 So mogen 33) wi na rechte doemen wale
 Ende secgen 34) recht van so hoger 35) sake

1) HS. *vonnesse*. 2) IIS. *gh*. 3) HS. *iest*. 4) IIS. *gh*. 5) HS. *peinst*. 6) HS. *eere*. 7) *gh*. 8) HS. *en*. 9) HS. *gh*. 10) HS. *amm*. 11) IIS. *weet*. 12) HS. *gh*. 13) HS. *wiisden*. 14) HS. *en*. 15) HS. *niement*. 16) IIS. *gh*. 17) IIS. *berne*. 18) HS. *gh*. 19) HS. *ij*. 20) HS. *gh*. 21) IIS. *op*. 22) HS. *gh*. 23) HS. *en es*. 24) HS. *gh*. 25) HS. *gh*. 26) HS. *ij*. 27) HS. *gh*. 28) HS. *vonnesse*. 29) HS. *gh*. 30) HS. *woert*. 31) HS. *voert*. 32) HS. *antwoerde*. 33) HS. *gh*. 34) HS. *segghen*. 35) HS. *gh*.

- Tuschen onsen here ende der kinder sprake.”
 In dander side stoet up¹⁾ miin here Gaifier,
 3515 Een coninc van Arabien stout ende fier:
 »Here her coninc, wat es so gedaen²⁾ sede?
 In priis³⁾ nemmer no love dusdane reden,
 Die gi⁴⁾ ons segt ende doet verstaen.
 Hebben si onsen here lachter gedaen⁴⁾,
 3520 So⁵⁾ es wel recht, dat mense verdoe
 Sonder wedertale, ic seg u hoe.
 Die enen dief met dieften vinge⁶⁾,
 Bet ware came⁷⁾ hi int gedinge⁸⁾
 Jegen⁸⁾ hem⁹⁾ of te wedertalen.
 3525 Onse here, hi doe dese twe halen
 Ende doese te samen verbernen bede.”
 Dese surlike worde ende wrede
 Loefden si alle ende sochter toe.
 Om die kinder sende men doe.
 3530 Twe¹⁰⁾ serianten brachten se vort¹¹⁾,
 Droef ende serich, als gi¹²⁾ hebt gehort¹³⁾,
 Om die mertelie, die si ontsagen¹⁴⁾.
 Daer¹⁵⁾ si hem al gaende¹⁶⁾ ondersagen¹⁶⁾,
 Haerlic¹⁷⁾ ontfarmde anders sere¹⁸⁾.
 3535 Doe sprac te Blancesfloer die jonchere:
 »Soete minne, wi siin der doet¹⁹⁾
 Nu seker ende in groter noet²⁰⁾.
 Nu moeten wi sterven, weten wi wel,
 Dats miin scout ende niemens el.
 3540 Bi mi es comen, scone joncfrouwe,
 Uwe herte in groten rouwe.
 Hadde ic hier tote u comen niet,
 So ne²¹⁾ waer u desen toren niet gesciet²²⁾.
 Maer sal²³⁾ damirael²⁴⁾ na recht rechten,
 3545 Gi²⁵⁾ sult²⁶⁾ met rechte der doet²⁷⁾ ontvechten.
 Tonrechte soudi²⁸⁾ sterven nu,
 Bedi nes²⁹⁾ niet comen bi u.
 Soete, nu nemet dit vingerliin³⁰⁾:
 Also lange³⁰⁾ alst over u sal³¹⁾ siin,

1) HS. *op.* 2) HS. *gh.* 3) HS. *ij.* 4) HS. *gh.* 5) HS. *soe.* 6) HS. *gh.* 7) Aldus DE VR.; HS. *het ware quame.* 8) HS. *gh.* 9) Aldus Dr. PENON; HS. *iemem.* 10) HS. *twee.* 11) HS. *voert.* 12) HS. *gh.* 13) HS. *ghehoert.* 14) HS. *gh.* 15) Aldus DE VRIES; HS. *dat.* 16) HS. *gh.* 17) HS. *ij.* 18) HS. *seere.* 19) HS. *doot.* 20) HS. *noot.* 21) HS. *soe en.* 22) HS. *gh.* 23) HS. *sel.* 24) HS. *damm.* 25) HS. *gh.* 26) HS. *selt.* 27) HS. *doot.* 28) HS. *seldi.* 29) HS. *en es.* 30) HS. *gh.* 31) HS. *sel.*

- 3550 Ne mogedi¹⁾ sterven in gere¹⁾ wiis²⁾.”
 »Floris”²⁾, seitsoe²⁾, »wel soete amiis⁴⁾,
 Harde onrecht dinct mi u tale:
 Die scout es miin, dat wetic wale.
 Bi mi hebdi dese grote scande
- 3555 Ende caemt⁵⁾ mi soeken uut uwen lande,
 Ende siit dor mi comen hier inne:
 Bedi wetic wel ende verkinne,
 Dat ic voer⁶⁾ u sterven soude,
 Of men na recht rechten woude⁷⁾.
- 3560 Doer negene⁸⁾ anxt van der doet⁹⁾,
 No dor gene¹⁰⁾ martelie so groet¹¹⁾
 Ne willic houden tvingerliin,
 Bedi die sculden siin alle miin.”
 Floris¹²⁾ seide, hine conde gedogen¹³⁾,
- 3565 Dat soe soude sterven voer sinen ogen¹³⁾
 Ende hi selve leven soude;
 Hi bat haer, dat soet¹⁴⁾ name, ende soene woude.
 Hi warp hare ende soet¹⁴⁾ hem weder
 So lange¹⁵⁾, dat viel daer neder
- 3570 Onder die voete, si gingen¹⁵⁾ voert.
 Een hertoge¹⁵⁾ gegreep¹⁵⁾, die hadde gehoert¹⁶⁾
 Den prijs dien¹⁷⁾ hem Floris gaf:
 Siin herte verblide hem daer af.
 Blancefloer sprac: »Floris, het ware onrecht groet,
- 3575 Dat gi¹⁸⁾ vor¹⁹⁾ mi ontfinct de doet²⁰⁾,
 Bedi ic weet wel, sterfdi voren,
 Damirael²¹⁾ heeft so vercoren
 Mine scoenheit²²⁾, dat hi mi houden sal.”
 »Minne,” seithi, »hets miin scout al:
- 3580 Ic wil vor u die doet²³⁾ ontfaen.”
 Aldus camen²⁴⁾ si int palas gegaen²⁵⁾
 Voer den amirael²⁶⁾ ende sine baroene,
 Diese hadden gewiist²⁷⁾ te verdoene.
 Damirael²⁸⁾ dede int palas gebieden²⁹⁾,
- 3585 Een gestille²⁹⁾ maecte hi alle den lieden.
 Dese twe weenden ende suchten
 Om die martelie, die si vruchten,

1) HS. *gh.* 2) HS. *ij.* 3) HS. *si.* 4) HS. *amijs.* 5) HS. *quaemt.* 6) HS. *voor.* 7) HS. *soude.* 8) HS. *gh.* 9) HS. *doot.* 10) HS. *gh.* 11) HS. *groot.* 12) HS. *ij.* 13) HS. *gh.* 14) HS. *sijt en sine.* 15) HS. *gh.* 16) HS. *ghehoort, en diet.* 17) HS. *die.* 18) HS. *gh.* 19) HS. *voor.* 20) HS. *doot.* 21) HS. *damm.* 22) HS. *scoonh.* 23) HS. *doot.* 24) HS. *quamen.* 25) HS. *gh.* 26) HS. *amm.* 27) HS. *ij.* 28) HS. *damm.* 29) HS. *gh.*

- Harde onseker waren si haers lives.
 Nie ne¹⁾ was vorme mans no wives
 3590 So wel gedaen²⁾ ende so scone,
 Met scoenheden verwonnen si Absolone.
 Floris ne³⁾ hadde maer jare viiftiene⁴⁾
 Ende was een jongelinc sterc ende siene,
 Hi was wel gescepen⁵⁾ ende niet smal⁶⁾,
 3595 Van sinen live was hi overal
 Die beste gescepene⁷⁾ jongelinc⁷⁾,
 Die nie⁸⁾ van moeder liif ontfinc.
 Voer den amirael⁹⁾ cam¹⁰⁾ hi geleet¹¹⁾,
 Met enen purpure was hi gecleet¹¹⁾;
 3600 Sine pleien¹²⁾ stoeden hem wale.
 Alle die waren in die sale¹³⁾
 Ne¹⁴⁾ mochten niet genoeg¹⁵⁾ bescouwen.
 Ne¹⁶⁾ hadde hi niet geweest¹⁷⁾ in rouwen,
 Hi hadde vele scoenre geweest¹⁷⁾.
 3605 Men ne seit van niemen no ne¹⁸⁾ leest,
 Die so scone was als hi.
 Sine soete amie stoet daer bi,
 Die hem¹⁹⁾ met scoenheden niet verwan.
 Soe hadde enen pellen an;
 3610 Haer huut was wit als die snee:
 Wat mag icker of secgen²⁰⁾ mee?
 Scone ende wel gescepen²¹⁾ was haer liif²²⁾.
 Nie ne²³⁾ sach man so sconen wiif²⁴⁾.
 Daer ne was niemen²⁵⁾ int perlement
 3615 So vroet, die hadde bekent,
 Welc die scoenste was van hem tween.
 Daer ne was so fel no so quaet geen²⁶⁾,
 Hi ne²⁷⁾ weende ende ontfarmde
 Harre martelien ende carmde
 3620 Om haer doet²⁸⁾ ende haren torment.
 Haer vonnesse²⁹⁾ hadden si gerne³⁰⁾ gewent³¹⁾,
 Hadden si gedorren³²⁾ dor haren here.
 Damirael sat verbolgen³²⁾ sere,
 Dat hem haers ontfarmde niet.

1) HS. en. 2) HS. gh. 3) HS. en. 4) Aldus DE VRIES; in 't HS. *viertiene*, verg. *Floire* vs. 2575, alwaar *quinze*. 5) HS. gh. 6) HS. *ende smal*, zie de aant. 7) HS. gh. 8) HS. *ie*. 9) HS. *amm*. 10) HS. *quam*. 11) HS. gh. 12) HS. *ploeien*. 13) HS. *zale*. 14) HS. en. 15) HS. gh. 16) HS. en. 17) HS. gh. 18) HS. en. 19) Aldus DE VR.: HS. *hi*: zie *Floire* vs. 2590. 20) HS. *segghen*. 21) HS. gh. 22) HS. *ij*. 23) HS. en. 24) HS. *ij*. 25) HS. *niement*. 26) HS. gh. 27) HS. en. 28) HS. *doot*. 29) HS. *vongnesse*. 30) HS. gh. 31) HS. *gheent*. 32) HS. gh.

- 3625 Hi deedse ordelen¹⁾ ende hiet,
 Dat mense bonde met vasten banden.
 Al gebonden²⁾ dede hise te handen
 In enen pleine buten den palas³⁾ leden,
 Daer hi een vier hadde doen gereden⁴⁾,
- 3630 Ende hietse werpen in den viere.
 Bede⁵⁾ goede ende quadertiere
 Weenden, daer sise leden⁶⁾ sagen⁷⁾
 Ende seiden, dorsten siis⁸⁾ gewagen⁹⁾,
 Dat sise gerne⁹⁾ copen souden
- 3635 Met scatte ende haer liif¹⁰⁾ behouden.
 Daer was al over al jammer groet,
 Si weenden ende claegden¹¹⁾ der noet¹²⁾
 Ende seiden: »here god, waarom saltu
 Dus scone kinder verliesen nu?
- 3640 Ter quader tiit waren si geboren¹³⁾,
 Dat si dus sullen¹⁴⁾ bliven verloren.”
 Doe cam¹⁵⁾ die hertoge¹⁶⁾, die tvingerliin¹⁷⁾ vant,
 Dat Blancefloer liet vallen uter hant,
 Clagende¹⁸⁾ ende wenende¹⁸⁾ jammerlike,
- 3645 Voer sinen here knielde hi oemoedelike,
 Ende telde hem al die selve woert¹⁹⁾.
 Die hi van den kindren hadde gehoert²⁰⁾,
 Daer si den graet te dale gingen²¹⁾.
 Doe hiet hise hem weder bringen²¹⁾,
- 3650 Bedi dat hi horen woude,
 Wat elc ten andren secgen²²⁾ soude.
 Die knapen diese leden²³⁾ uter sale²⁴⁾,
 Als mense riep, het becam²⁵⁾ hem wale
 Ende brachtense weder blidelike.
- 3655 Damirael²⁶⁾ sprac te Floris wredelike:
 »Hoe es diin name? Ic wilt weten.”
 »Here”, seithi, »ic ben Floris geheten²⁷⁾.
 Ter Montorien was ic gesent ter scolen,
 Binnen dien wart mi miin lief verstolen,
- 3660 Blancefloer, die hier bi mi staet,
 Het waer onrecht, dade men haer quaet
 Of enich vernoy hier omme dade.

---

1) Aldus DE VRIES: HS. *ontcleeden*. 2) HS. *gh*. 3) HS. *palaeis*. 4) HS. *gh*.
 5) HS. *beide*. 6) HS. *leiden*. 7) HS. *gh*. 8) HS. *ij*. 9) HS. *gh*. 10) HS. *ij*.
 11) HS. *gh*. 12) HS. *noot*. 13) HS. *gh*. 14) HS. *selen*. 15) HS. *quam*. 16) HS. *gh*.
 17) HS. *tvingerlin*. 18) HS. *claeghde ende weende*. 19) HS. *woort*. 20) HS. *ghe-
 hoort*. 21) HS. *gh*. 22) HS. *segghen*. 23) HS. *leeden*. 24) HS. *sale*. 25) HS.
bequam. 26) HS. *damn*. 27) HS. *gh*.

- In cam¹⁾ hier niet bi haren rade,
 Dat der ic wel up²⁾ die heiligen³⁾ sweren
- 3665 Vor u ende vor al dese heren.
 Nu doet wel ende dor u selves ere
 Laet Blancefloer leven, edel here,
 Soe es onsculdich, die scout es miin⁴⁾,
 Doet becopen dies de sculde siin."
- 3670 »Here", sprac Blancefloer, »an dese wort⁵⁾
 Ne⁶⁾ hout u niet, die gi⁷⁾ hebt gehort⁸⁾.
 Ic ben die sake, die scout es miin;
 Ne⁹⁾ haddic in den tor niet gesiin,
 Sone waer miin lief niet comen daer.
- 3675 Ic der wel secgen¹⁰⁾ over waer,
 Dat hi eens coninx sone si;
 Verlore hi siin liif dor de minne van mi,
 Dat ware scade ende onrecht groet¹¹⁾.
 Soete here, laet hem leven ende slaet mi doet"¹²⁾.
- 3680 »Neen", sprac Floris, »here, laet gaen¹³⁾
 Mine amie, doet mi verlaen."
 Doe andworde damirael¹⁴⁾ ende seide:
 »Sonder twifel suldi¹⁵⁾ sterven beide.
 Ic sal¹⁶⁾ u selve te handen slaen
- 3685 Ende wreken den lachter, die miesgedaen"¹⁷⁾.
 Een swaert nam hi in siin hant al bare:
 Blancefloer spranc voert ende verhaeste hare
 Ende boet¹⁸⁾ haer hoeft af te slane;
 Florise¹⁹⁾ sprongen²⁰⁾ uten ogen²⁰⁾ die tranen
- 3690 Ende liep an hare ende tracse achter:
 «Soete minne", seithi, »des soude mi lachter
 Al tfolc spreken, die hier dit siet.
 Om dat ic ben man, ne suldi²¹⁾ niet
 Hier vor mi die doet²²⁾ ontfaen".
- 3695 Doe recte hi sinen hals ende hiet hem slaen
 Ende bat, dat hi haeste, hi waer gereet.
 Blancefloer liep an hem ende greep siin cleet
 Ende traken weder ende liep vor hem:
 »Here", seitsoe²³⁾, »ne siedi, dat ic bem
- 3700 Ter doet²⁴⁾ gereet²⁵⁾? Miin es die scult.
 Twi ne sladi, of gi²⁵⁾ sult?"

1) HS. *quam.* 2) HS. *op.* 3) HS. *gh.* 4) HS. *min.* 5) HS. *woort.* 6) HS. *en.*
 7) HS. *gh.* 8) HS. *ghehoort.* 9) HS. *en.* 10) HS. *segghen.* 11) HS. *groot.*
 12) HS. *doot.* 13) HS. *gh.* 14) HS. *antwoerde damm.* 15) HS. *seldi.* 16) HS. *sel.*
 17) HS. *gh.* 18) HS. *boot.* 19) HS. *Floris.* 20) HS. *gh.* 21) HS. *en seldi.*
 22) HS. *doot.* 23) HS. *seit hi.* 24) HS. *doot.* 25) HS. *gh.*

- Si piinden hem bede¹⁾ te sine voren,
 Maer haer neweder conde gehoren²⁾
 No gesien²⁾ dat jammer no gedogen²⁾,
 3705 Dat dander soude sterven vor³⁾ siin ogen⁴⁾.
 Die hoge⁴⁾ lieden entie baroene,
 Diese hadden gewiist⁵⁾ te verdoene,
 Die daer waren te jegenworden⁶⁾,
 Daer si dit sagen⁷⁾ ende horden⁸⁾,
 3710 Si weenden ende hadden groet seer:
 Om een vonnesse⁹⁾ sach men noit eer
 Wenen so menigen¹⁰⁾ hogen¹⁰⁾ here.
 Den amirael¹¹⁾ jammerde selven¹²⁾ so sere,
 Dor al dat hi was verbolgen¹³⁾ so,
 3715 Hem¹⁴⁾ wart so serich ende so onvro
 Ende weende so, dat hi haers rouwen
 Nemmeer van jammere conste gescouwen¹⁵⁾.
 Als hi hoerde¹⁶⁾ dese seerlike wort¹⁷⁾,
 Ende hi den enen sach comen vort¹⁸⁾,
 3720 Om dat hi woude sterven voren;
 Ende Blancefloer, die hi hadde vercoren,
 Sach so tongereke¹⁹⁾ wesen, doe
 Cam²⁰⁾ hem so gedaen jammer toe,
 Dat hiit²¹⁾ swaert uter hant liet vallen.
 3725 Doe waser bliscap onder hem²²⁾ allen,
 Si weenden ende si waren blide,
 Alle waren si in der kinder side.
 Die hertoge²³⁾, die tvingerliin²³⁾ hadde upgeheven²⁴⁾,
 Hi piinde hem harde om der kinder leven.
 3730 Doe docht²⁵⁾ hem tiit²⁶⁾ te spreken goet:
 Want elc es sculdich²⁷⁾ siins heren moet
 Te wachten ende nemen ware.
 Hi sprac ten baroenen al uppenbare²⁸⁾:
 »Gi²⁹⁾ heren, nu geraden²⁹⁾ wi
 3735 Onsen here, dat hi sonder lachter si,
 Ende tperlement met sire eren³⁰⁾ scede!
 Die kinder waren gewiist³¹⁾ te verdoene bede:
 Nu geraet³²⁾, gi³²⁾ heren, gi³²⁾ baroene,

1) HS. beide. 2) HS. gh. 3) HS. voer. 4) HS. gh. 5) HS. ghewijst. 6) HS. jegenwoerden. 7) HS. gh. 8) HS. hoerden. 9) HS. vonnesse. 10) HS. gh. 11) HS. amm. 12) HS. selve. 13) HS. gh. 14) HS. hi. 15) HS. gh. 16) HS. hoorde. 17) HS. woert. 18) HS. voert. 19) HS. gh. 20) HS. quam. 21) HS. ij. 22) HS. hen. 23) HS. gh. 24) HS. gh. 25) Aldus DE VR.; HS. docht. 26) HS. ij. 27) HS. sculdech om siins. 28) HS. openb. 29) HS. gh. 30) HS. sinen heren; HOFFMANN eren. 31) HS. ghewijst. 32) HS. gh.

- Onsen here siin ere¹⁾ hier mede te doene.
- 3740 Bi minen sinne, bi minen wane,
So lecget²⁾ litel³⁾ sire eren⁴⁾ daer ane,
Al mach hiit⁵⁾ doen, dat hise verdade,
Hi heeft haer liif⁵⁾ in sire genade⁶⁾.
Ic neemt bi gode ende mire wet,
- 3745 Dat mi dinct siin ere bet,
Dan mense verdade, al waert recht.
Want damirael⁷⁾ mach hem wachten echt
Jegen sodane⁸⁾ lust⁹⁾ ende bliven vort¹⁰⁾
Jegen¹¹⁾ gode sonder sonde ende mort¹²⁾:
- 3750 Mi dinct vroetheit, dat hiit¹³⁾ doe.
Dits u ere spade ende vroe¹⁴⁾.
»Here, doet wel u ere ende dit doet:
Dat loven wi alle, die raet¹⁵⁾ es goet.”
Also damirael¹⁶⁾ hoerde, dat sine baroene
- 3755 Dit baden ende hem¹⁷⁾ rieden te doene,
Was hi blider dan hi sinen lieden
Te verstane dede, diet hem rieden,
Ende seide hem, dat hiit¹⁸⁾ doen soude,
Te dien dat Floris seggen¹⁹⁾ woude,
- 3760 Hoe hi so hogen²⁰⁾ tor up²¹⁾ clam,
Ende hoe hi in Blancefloeren camer cam²²⁾,
Bi welker lust²³⁾, bi welken sinne,
Dats²⁴⁾ niemen int hof wart in inne.
»Here”, seit Floris, »des ne²⁵⁾ doe ic niet,
- 3765 So wat vernoy so mi gesciet²⁶⁾,
Ensi dat ghiis haerliic vergevet²⁶⁾,
Dier mi toe riet ende geholpen²⁶⁾ hevet,
Of gi²⁶⁾ over hem hebt geweld²⁶⁾,

---

1) HS. *eere*. 2) HS. *gh*. 3) HS. *so lettel*. 4) HS. *eeeren*. 5) HS. *ij*. 6) HS. *gh*.
7) HS. *damm*. 8) HS. *ghedane*. 9) HS. *list*. 10) Ontbreekt in 't HS. 11) HS. *gh*.
12) Ontbreekt in 't HS. 13) HS. *ij*. 14) DE VRIES wil hier de volg. verzen in-
gelascht hebben:

Doe spraken si alle: »Dat ware scade,
Dat men sulke kinder verdade;

de fransche tekst vs. 2740 en volg.:

Tout dient: »Cou seroit damages,
Se il teus enfans ocioit,”

bewijst de evidentie zijner gissing. 15) Aldus DE VRIES; in 't HS. *ende die daet*
(’t laatste woord vrij onduidelijk). 16) HS. *damm*. 17) HS. *hem ende*. 18) HS. *hi*.
19) HS. *segghen*. 20) HS. *gh*. 21) HS. *op*. 22) HS. *quam*. 23) HS. *list*. 24) HS.
Dat. 25) HS. *en*. 26) HS. *gh*.

- Els¹⁾ ne werdet van mi getelt²⁾).
- 3770 Doe vernuwede den amirael³⁾ siin seer
 Ende vermat hem, dat hi nemmermeer
 Dor niemens bedo soude vergeven⁴⁾;
 Si ne⁵⁾ souden verliesen⁶⁾ haer leven,
 Dan⁷⁾ mochten si niet maken onder hem allen.
- 3775 Binnen dien so cam⁸⁾ gevallen⁹⁾
 Een biscop¹⁰⁾ den amirael te voete¹⁰⁾
 Met minliken worden ende met soeten:
 »Amirael¹¹⁾, here, nuut dus eist¹²⁾ comen,
 Of mense verdoet, wat salt¹³⁾ u vromen?
- 3780 Gi¹⁴⁾ siet, dat si sliifs¹⁵⁾ niet roeken.
 Dat uwe baroene an u soeken,
 Dat dinct mi reden, dat giit¹⁶⁾ doet.
 Vergeeft¹⁷⁾ hem beden uwen evelen moet
 Ende hem allen, die hem gehulpich¹⁷⁾ waren.
- 3785 Laet Floris seggen¹⁸⁾, hoe hi heeft gevaren¹⁹⁾:
 Het soude u becomen vele bat
 Ende alle uwen mannen te hoerne dat
 Dan te siene, dat mense verdade;
 An hare doet²⁰⁾ lage²¹⁾ grote scade.
- 3790 Nie makede god so sconen liif²²⁾
 No an man, alsi hadden, no an wiif²²⁾,
 So²³⁾ scone gedane²⁴⁾, so sconen²⁴⁾ sede.”
 Doe riepen die heren alle mede²⁵⁾:
 .....
 .....
 .....
 W .....
 Dat .....
 Doe ne²⁶⁾ wilde hi jegen hem allen niet wesen,
- 3800 Omdat siis²⁷⁾ so oemoedelike baden.
 Den kindren ende diet hem hadden geraden²⁸⁾,

1) Aldus De Vr.; HS. *el.* 2) HS. *gh.* 3) HS. *amm.* 4) HS. *gh.* 5) HS. *en.*
 6) HS. *beide verliesen.* 7) Aldus De Vr.; HS. *dat.* 8) HS. *quam.* 9) HS. *gh.*
 10) HS. *bisscop en voeten.* 11) HS. *amm.* 12) HS. *nu eist dus.* 13) HS. *selt.*
 14) HS. *gh.* 15) HS. *slijfs.* 16) HS. *ghijt.* 17) HS. *vergheeft hem lieden.*
 18) HS. *segghen.* 19) HS. *gh.* 20) HS. *doot.* 21) HS. *gh.* 22) HS. *ij.* 23) HS. *soe.*
 24) HS. *gh. en scone.* 25) Het volksboek heeft hier: „Doen riepen de heeren al te
 zamen: „Heere vergevet hen de misdaad en verhoort dog uwe heeren bede.” Doen
 liet hem den admiraal geraden, en wilde niet tegen henlieden zijn;” enz. enz.
 26) HS. *en.* 27) HS. *ij.* 28) HS. *gh.*

- Vergaf hiit¹⁾ al, dies hadde hi lof
 Van alle²⁾ den genen³⁾, die waren int hof.
 Doe sagen³⁾ die kinder haren bliden dach:
 3805 Harde minlic elc up andren sach,
 Het was hem comen na haren wille.
 Doe dede men maken een gestille³⁾:
 Floris began³⁾ siin geschiente³⁾ tellen
 Voer den amirael ende sine gesellen³⁾,
 3810 Dat siit⁴⁾ alle wel mochten horen.
 Terst⁵⁾ telde hi, hoe si waren geboren⁶⁾;
 Hoe tilic⁷⁾ haerliic⁸⁾ andren minde;
 Hoe menne daer omme ter Montorien sinde,
 Dat hi daer soude gaen⁹⁾ ter scolen,
 3815 Ende hoe soe hem binnen dien wart verstolen;
 Ende hoese siin vader dede vercopen
 Te Nicle ter marct, ende dede lopen
 Die niemare, dat soe ware doet¹⁰⁾;
 Ende hoene siin vader doe omboet¹¹⁾,
 3820 Ende hoe groten rouwe hi om haer dreef,
 Dat hiis¹²⁾ cume te live bleef,
 Ende hiis¹²⁾ die waerheit doe gevreischte¹³⁾,
 Ende hi haer volgde¹⁴⁾ ende om haer eischte;
 Hoe grote pine hi doegde¹⁴⁾ om hare mee,
 3825 Menigen¹⁵⁾ anxt upt lant, menigen¹⁶⁾ in der see¹⁷⁾;
 Hoe¹⁸⁾ hi te Babilonien cam¹⁹⁾ in die stat
 Ende sinen werd²⁰⁾ om raet bat,
 Ende hoe wel hi hem geriet²¹⁾ daer toe,
 Ende hoe hi den portwarder verlustichde²²⁾ doe;
 3830 Met sire haven, met sinen scatte
 Vercreech hi an hem datte,
 Dat menne met rosen in den corf droech.
 Terst²³⁾ dat hi des gewoech²⁴⁾,
 Datten si [twe²⁵⁾ *dus hadden gedregen*,
 3835 Doe *wonderde hem allen, dier waren jegen*,
 Ende *damirael selve loech*;
 Ende hoe *men hem te Clarise droech*,
 Toter wile datse *damirael vant*²⁶⁾,
 Ende tswaert over hem hilt in die hant.

1) HS. *ij.* 2) HS. *allen.* 3) HS. *gh.* 4) HS. *ij.* 5) HS. *tierst.* 6) HS. *gh.*
 7) HS. *tilec.* 8) HS. *ij.* 9) HS. *gh.* 10) HS. *doot en si.* 11) HS. *onboot.* 12) HS.
hijs. 13) HS. *-eiste.* 14) HS. *gh.* 15) HS. *mèneghen.* 16) HS. *menighen.* 17) Zie
 de aantek. 18) Aldus DE VR.; HS. *doe.* 19) HS. *quam.* 20) HS. *waerd.* 21) HS. *gh.*
 22) HS. *verlistechde.* 23) HS. *tierst.* 24) HS. *gh.* 25) HS. *dadn si twee.* 26) De
 aanvulling en verbetering van vs. 3834 is van DE VRIES.

- 3840 Als hi geent¹⁾ hadde sine tale,
 Ginc¹⁾ hi bat²⁾ naerre den amirale³⁾
 Ende viel⁴⁾ upt erde hem te voete neder
 Ende bat, dat hi hem gave⁵⁾ weder
 Daer hi dor doegde⁵⁾ so grote pine,
 3845 Ende seide, hi hadde liever te sine
 In groten tormente ende te stervene
 Dan levende Blancefloerer te dervene.
 Nu moegdi horen grote edelhede,
 Die damirael⁶⁾ an Florise dede,
 3850 Alle diet sagen⁷⁾ warens blide:
 Hi deden sitten neven sire side,
 Blancefloeren dede hi comen te hem
 Ende namse bi der hant ende seide: »Vrient, nem,
 Hier gevic⁸⁾ di weder dese joncfrouwe
 3855 Ende beveelse di up⁹⁾ dine trouwe.
 U beden¹⁰⁾ gevic¹¹⁾ liif¹²⁾ ende lede.
 Dor gode ende der heren bede
 Bliifdi¹³⁾ verlost van groten lede.”
 Doe vielen si hem te voete bede.
 3860 Hi cussese ende deedse op staen.
 Florise maecte hi ridder saen,
 Als men daer plach int lant.
 Blancefloeren dede hine¹⁴⁾ nemen te hant
 Ende leiden te monstre met groter eren.
 3865 Bede¹⁵⁾ der¹⁶⁾ vrouwen ende der¹⁷⁾ heren
 Volgeden¹⁸⁾ hem utermaten vele.
 Doe omboet¹⁹⁾ hi Clarise haer gespele²⁰⁾,
 Dat hise te wive nemen woude
 Ende te haerre beder²¹⁾ live houden soude,
 3870 Ende deedse cronen harde eerlike
 Ende makese vrouwe van den rike
 Voer die heren ende sine genote²²⁾.
 Daer maecte men brulochte grote;
 Daer waren speelmannen vergadert vele
 3875 Met meniger²²⁾ manieren van snaerspele,
 Vedelen, gigen, herpen, roten,
 Met soeten geclanke²²⁾, met soeten noten.
 Bede²³⁾ in den palaise ende daer uut

---

1) HS. *gh.* 2) HS. *bet.* 3) HS. *amm.* 4) Aldus HOFFM.; 't ontbreekt in 't HS.
 5) HS. *gh.* 6) HS. *amm.* 7) HS. *gh.* 8) HS. *gh.* 9) HS. *op.* 10) HS. *beide.*
 11) HS. *gh.* 12) HS. *lijf.* 13) HS. *ij.* 14) HS. *hi nemen.* 15) HS. *beide.*
 16) HS. *den.* 17) HS. *den.* 18) HS. *gh.* 19) HS. *ontboet.* 20) HS. *gh.* 21) HS.
beider. 22) HS. *gh.* 23) HS. *beide.*

- Was groet¹⁾ geclanck²⁾ ende geluut²⁾.
- 3880 Daer was gegeven²⁾ menich riiclic³⁾ cleet.
 Binnen dien was dat eten gereet⁴⁾
 Met dieren gerechten⁴⁾ ende dies genoeg⁴⁾.
 Men eischede⁵⁾ water ende men dwoech.
 Damirael⁶⁾ ginc⁷⁾ sitten in de scoenste stede,
- 3885 Upt⁸⁾ rikelicste sitten, ende hi dede
 Neven hem sitten siin wiif⁹⁾ Clarise;
 Blancefloer die hovesche¹⁰⁾ entie wise
 Dede hi sitten bander¹¹⁾ side.
 Neven haer sat Floris vro ende blide.
- 3890 Daer was vol hof ende brulocht groet¹²⁾,
 Daer ne hadde niemen¹³⁾ wenschens noet¹⁴⁾.
 Die daer ten etene waren geseten¹⁵⁾,
 Men brachte hem vort gedichte¹⁵⁾ eten;
 Inne can genomen¹⁵⁾ elc gerecht¹⁵⁾.
- 3895 Al sonder garsoen ende knecht,
 Die daer vele waren utermaten,
 So dienden daer wel hondert drossaten,
 Hondert spindren, hondert bottelgiere.
 So riiclic eten noch so diere
- 3900 Ne was nie gereet¹⁵⁾ tenen hove,
 No so scone gedient¹⁵⁾ no so wel te love.
 Daer was als genoeg¹⁵⁾, wilt ende tam:
 So wat so elken wel becam¹⁶⁾,
 Des dede men hem te vollen¹⁷⁾ bringen¹⁸⁾.
- 3905 Der goudine¹⁹⁾ coppen daer vele gingen
 Met dieren clareite ende al omme te stride
 Met morate, met wine an elke side.
 Dat wilde god niet, dat iemen²⁰⁾ soude²¹⁾
 Uut nappe²²⁾ drinken, hi ne waer van goude.
- 3910 Binnen dien dat si dus saten
 Met groter bliscap ende aten,
 Camen²³⁾ twe riddren, die Floris sochten
 Met segelen²⁴⁾ ende met brieven, die si brochten.
 Gestadelike²⁴⁾ camen²⁵⁾ si ende met sinne.
- 3915 Den amirael²⁶⁾ grueten si ten ersten²⁷⁾ beginne²⁸⁾;
 Daer na seiden si groet²⁹⁾ saluut

1) HS. groot. 2) HS. gh. 3) HS. ij. 4) HS. gh. 5) HS. eisschede. 6) HS. die amm.
 7) HS. gh. 8) HS. opt. 9) HS. ij. 10) HS. hovessche. 11) HS. van der, ook HOFFM.
 12) HS. groot. 13) HS. niement. 14) HS. noot. 15) HS. gh. 16) HS. bequam.
 17) HS. volle. 18) HS. gh. 19) HS. goudinen. 20) HS. iement. 21) HS. woude.
 22) Aldus DE VR.; HS. nappen. 23) HS. quamen. 24) HS. gh. 25) HS. quamen.
 26) HS. amm. 27) HS. icrsten. 28) HS. gh. 29) HS. groot.

- Florise, daer si omme camen¹⁾ uut,
 Ende seiden hem, dat bede²⁾ gader
 Doet³⁾ waren moeder ende vader.
- 3920 »Here'', seggen⁴⁾ si, »hort⁵⁾ wat u ombieden⁶⁾
 U man entie hoechste van uwen lieden,
 Die ons te lanc ware⁷⁾ te noemene⁸⁾ nu.
 Si bidden harde ende ombieden⁹⁾ u,
 Dat gi¹⁰⁾ te lande comt haestelike
- 3925 Te berechten u lant ende u rike."
 Doe Floris vernam siins vader doet¹¹⁾
 Ende sire¹²⁾ moeder, doe hadde hi rouwe groet,
 Bede hi ende Blancefloer hadden groet seer,
 Elc dier maren droefde tameer¹³⁾.
- 3930 Si keerden weder ten amirale¹⁴⁾
 Al wenende met soeter tale
 Ende baden orlof te lande te verne.
 Damirael¹⁵⁾ hadse onthouden gerne¹⁶⁾
 Ende bat vriendelike, dat si bleven,
- 3935 Hi soude hem al, des si behoefden, geven¹⁷⁾.
 Floris¹⁸⁾ seide, no scat, no have,
 No goet negeen¹⁹⁾, dat men hem gave,
 Ne²⁰⁾ mochten int lant niet behouden.
 Alse damirael²¹⁾ vernam, dat sine wouden
- 3940 Te hem²²⁾ niet bliven, wi vinden gescreven²³⁾,
 Dat hi Florise te sire vaert dede geven²³⁾
 Van finen²⁴⁾ silvere ende van finen²⁴⁾ goude
 So²⁵⁾ vele, dat hiis²⁶⁾ nemmeer ne²⁷⁾ woude.
 Si gereden²⁸⁾ hem ende namen orlof
- 3945 An alle de gene²⁹⁾, die waren int hof.
 Hem allen jammerde die daer waren,
 Daer sise uten palaise sagen²⁹⁾ varen,
 Ende bevalen gode haer liif³⁰⁾ ende haer ere.
 Floris voer wech verdroevet sere,
- 3950 Om dat bede³¹⁾ gader
 Doet³²⁾ waren moeder ende vader,
 Ende andersins blide, dat Blancefloer
 Met hem weder te lande voer.

1) HS. *quamen*. 2) HS. *beide*. 3) HS. *toot*. 4) HS. *seggen*. 5) HS. *hoort*. 6) HS. *onbieden*. 7) HS. *waren*. 8) HS. *floemene*. 9) HS. *onbieden*. 10) HS. *gh*. 11) HS. *doot*. 12) HS. *sire*. 13) Aldus DE VR.; HS. *elc d. waren droefden te meer*. 14) HS. *amm*. 15) HS. *damm*. 16) HS. *gh*. 17) HS. *gh*. 18) HS. *ij*. 19) HS. *negheen*. 20) HS. *en*. 21) HS. *damm*. 22) Aldus HOFFM.; in 't HS. onduidelijk. 23) HS. *gh*. 24) Aldus DE VR.; HS. *sinen*. 25) HS. *zo*. 26) HS. *ij*. 27) HS. *en*. 28) HS. *ghereeden*. 29) HS. *gh*. 30) HS. *ij*. 31) HS. *beide*. 32) HS. *doot*.

- Sonder lachter voerde hise ende scande 1)
- 3955 Te Spaengen binnen sinen lande;
 Daer was hi wellecome 2) ende wel ontfaen.
 Alt conincrike wart hem onderdaen:
 Doe waest hem comen harde scone.
 Sine man daden hem dragen 3) crone
- 3960 Ende maecten coninc ende coninginne siin wiif 4),
 Die hi minde vor al siin selfs liif 5).
 Om dat Blancefloer oec 6) kersten was,
 Geliefde 7) hem ende luste das,
 Dat hi wart kersten ende hem dopen dede
- 3965 Ende al tvolc van sinen lande mede.
 Sint verstarf 8) hem al Hongerie
 Van enen sinen oem 9) ende al Bulgerie:
 Dus hoge 10) cam 11) hi in sinen live.
 Ene dochter haddi bi sinen wive,
- 3970 Daer wi een deel of secgen 12) moeten,
 — Baerte hietsi metten bredden voeten, —
 Maer des ne sal 13) niet vele siin 14),
 Die nam te wive die coninc Puppiin,
 Een geweldich 15) coninc, ende wan an hare
- 3975 Een kint, daer vele af te secgen 16) ware.
 Dat was die coninc Kaerle van Vrankerike,
 Die menigen 17) borch wan geweldelike 17).
 Hier sal ic enden dese aventure.
 Blancefloer wart Florise sere te sure,
- 3980 Hi piinder hem om, god halper hem toe:
 So moete hi ons spade ende vroe,
 Dat wi alle onse daden te goeden dingen 17)
 Ten jonxten dage 17) moeten bringen.

AMEN.

---

1) Aldus Hoffm.; in 't HS. zijn de twee laatste woorden onduidelijk. 2) HS. *willec.* 3) HS. *gh.* 4) HS. *ij en conincinne.* 5) HS. *siin selfs liif.* 6) HS. *ooc.* 7) HS. *gh.* 8) HS. *versterf.* 9) HS. *oom.* 10) HS. *gh.* 11) HS. *quam,* of moet worden gelezen *clam?* 12) HS. *seggen.* 13) HS. *en sek.* 14) HS. *ziin.* 15) HS. *gh.* 16) HS. *segghen.* 17) HS. *gh.*

A A N T E E K E N I N G E N .

— Vs. 79. DE VRIES leest: *wijshede*, zie evenwel vs. 2422:

groten *wisdom* die meester conste.

D. *Catoen*, vs. 239 vlg.:

Sone, lere so in dinen sin,
Datter *wijsdom* wone in;

en L. *Sp.* Gloss. in voce.

— Vs. 97. In 't HS. zijn de twee eerste woorden onleesbaar: DE VRIES (*Hand. en med. v. d. Mij. v. N. Letterk.*, 1867, bl. 17; verg. *Taalz.* bl. 48 noot 1) vult de leemte dus aan: *Hi arriveerde*, gelijk ook *Floire* vs. 58 heeft:

En Galisse fu *ariveé*.

Anders *Flore*, vs. 376:

Und *ruoweten* in einer habe.

— Vs. 125. Het HS. heeft: *die borghen*, *Floire*, vs. 83 vlg.:

Dont s'en vont cil en *la montaigne*;
Gardent aval parmi la plaigne;
Pelerins voient qui montoient
La montaigne que il gaitoient;

't *Volksboek*, get. *De historie van Floris en Blanchefleur* (1780): »als zij doen de wegen bereid hadden, zagen zij van den *Berg* Pelgrims, die zeer moede waren" enz., eene plaats, die tevens de verbetering van DE VRIES in vs. 128 bevestigt:

Doe *sagen* si van den berge neder
Pelgreme.. enz.

verg. PENON, in den *Taal- en Letterbode*, VI, bl. 54.

— Vs. 146 vlg. *Flore* heeft, vs. 429:

Die er sante *Jacobe* enthiez,

evenals *Floire* vs. 92:

Chevaliers ert, preu et cortois,
 Qui au baron saift Jaque aloit.
 Une soie fille i menoit
 Qui a l'Apostle s'ert voueé.

ASSENEDE heeft bij *Apostle* wellicht aan den paus gedacht, die trouwens in de middeleeuwen ook dien naam wel draagt: ROQUEFORT, I, bl. 77 in voce, — hoewel ongetwijfeld San Jago di Compostella bedoeld was: verg. *Floire*, vs. 58.

— Vs. 172. Hoe de dichter aan Toledo (Lat. Toletum) komt, is niet duidelijk; uit den Franschen tekst heeft hij den naam alvast niet, zie *Floire* vs. 119.

— Vs. 233 *termt*: 't *Volksboek* heeft: »den tijd der natuuren».

— Vs. 238. *Een sconen name*. De »altplattdeutsche» bewerking, uitgegeven door BRUNS (1798), heeft vs. 113 en vlgg.:

Flos bedudet eyne blome schone
 Ghelikent eyner gulden krone;
Blankflos bedudet eyne witte blome wol;
 Went se was aller dogeden vol;

Floire, vs. 169 vlgg.:

Li doi enfant, quant furent né,
 De la feste furent nomé:
 La crestiène, por l'honor
 De la feste, ot nom Blanceflor;
 Li rois noma son chier fil Floire,

en 't bedoelde feest was *Pasque florie*, le dimanche des Rameaux, ook zoo genoemd in *Flore*, vs. 595 vlgg.:

Wan der tac heizt paske flôrie
 Dô sí und sküneges âmie
 Nider kômen beide samt.

— Vs. 277. *Vremtheit* d. i. *zonderlingheid*, *zeldzaamheid*, *wonderlijkheid*, zooveel als 't Mnl. *wonder*: zie VERDAM, *Tekster.*, bl. 55 en mijne *Mnl. Dram. Poëzie*, bl. 2, no. 2.

— Vs. 279. *Ondersagen*: zie t. a. pl., bl. 245, no. 5 en DE JAGER, *Mag.* bl. 451 vlg. over dit vers, benevens 280, 322, 961, 1009, 1173, 3053, 3059 en 3060.

— Vs. 327. *Stade hebben*: zie *Mag.* IV, blz. 61. Op de o. a. daar aangehaalde plaats in *Van der feesten*, vs. 837:

Noch soudic gherne, hadde wij stade
Al lettel vragen sonder waen:

zal wel *hadwijs* of *hadden wijs* voor *hadde wij* te lezen zijn.

— Vs. 364. *Getame*: zie *Mag.*, IV, bl. 81, vlgg.; *Archief*, IV, bl. 152 vlgg. over dit vers en vs. 780 en 3301 (*getamen* en *getemen*).

— Vs. 366. *Balch*: door HOFFMANN uitmuntend vertaald met *ent-rüstete sich*, dat immers (WILLEMS, *Rein.*, op vs. 1749) niet beteekent *ontrustte zich*.

— Vs. 368. *Erlike*: DE VRIES leest *eenlike* voor *eerlike*, zooals HOFFMANN heeft; ik heb de lezing van het HS. behouden, op grond van *Floire*, vs. 279 en vlgg.:

La roïne voit son signor
Iriet; bien pert a sa coulor,
Car de sanc ot le vis vermeil;

verg. *Floris*, vs. 376 en vlg. en *Flore*, vs. 884 en vlg.:

Alsô *zornic* er gie
Da er die küniginne vant.

— Vs. 400. Namelijk: »fille de roi ou d'aumichour», *Floire*, vs. 298.

— Vs. 429. *Montorien*: DU MERIL teekent bij *Floire*, vs. 174 aan: »ce vers se rattache certainement à une tradition populaire dont on retrouve quelques autres traces». Volgens MORERI lag het 10 uur bezuiden *Cordova*: SOMMER, blz. 285. 't Fr. Volksboek leest: »Montorio, ou se tient à cette heure la cour du roi des Algarves, mon allié:» A. DELVAU, III, bl. 106 (10).

— Vs. 433. *Vrouwe Sante*: verg. vs. 509. SOMMER, bl. 289 op vs. 959 van de Mhgd. redactie, teekent aan: »Im franz. gedicht ist wie im deutschen *Sibylle* (zie *Floris* vs. 511) die schwester der königin,» 323 (uitgave BEKKER, bij DU MÉRIL vs. 317): »lie en ert moult dame Sebile, ma suer, qui est dame de la vile.» ASSENEDE (433, 509) dagegen nennt die schwester der königin *Sante*, indem er franz. 365 (359) *Sante* (für *sa ante*, *Flore* 1404 *sin muome*) missverstanden hat. Sibylle, die er nicht aufgeben wollte, macht er 511 zur Tochter der *Sante*: verg. JONCKBLOET, *Mnl. Dichtk.*, II, bl. 237. Het *Volksboek* maakt er *Vrouw Sente* van.

— Vs. 446. *Ie lanc so min*: verg. vs. 542, 1071 en 1075 en MARTIN, *Rein.*, bl. 366.

— Vs. 475: verg. *Flore*, vs. 1021:

„Lieber sun Flôre,
Dû muost varn ze Muntôre,
Sit din meister ist *gelegen*.”

— Vs. 502 vlgg. In echten rederijkerstrant is de afscheidsgroet van Floris in het *Volksboek*:

„Adieu, mijn hertelijke troost en zoet,
Adieu, liefste waarste bloed,
Adieu, mijn alderliefsten dag,
Adieu, mijn consoort, mijn lijdens bloed,
Adieu, mijn uytverkoornste goed,
Adieu, mijn liefste oogen opslag,
Adieu, die mijn jonk herte verblijden mag,
Adieu, mijns herten medecijn,
Adieu, mijn allerliefste die 'k ooit aanzag,
Adieu, het moet gescheyden zijn.

Adieu, thresoor, mijns zins behoed,
Adieu, rozier met alder ootmoed,
Adieu, mijn eeuwiglijk geklag,
Adieu, mijn troost, minnelijk goed;
Adieu, die mij zorge doet,
Adieu doet mijn grooten pijn,
Adieu, die mij te troosten plag,
Adieu, het moet gescheyden zijn.

Adieu, mijn spiegel van leven vroet,
Adieu, die mij verzugten doet;
Adieu, in mij ooit zulk gedrag;
Adieu, mijne hoope, mijn hoogste vloet;
Adieu, daar al mijn rust op staat,
Adieu, al mijn leets gemag,
Adieu, mijnen roep is nu: O ag!
Adieu, gij blijft de liefde mijn,
Adieu, fontein mijns vreugtsgeklag,
Adieu, het moet gescheyden zijn.

waarop dan volgt:

PRINCEN.

Blancefleur, gij zijt die mijn last oploed;
Ik hope nog te zien u schoon aanschijn,
Gedenkt mijns liefde in tijden vroet,
Ik moeder lacy nu gescheyden zijn.

— Vs. 507. Ook 't *Volksboek* heeft »Hertog Goras'', evenals HS. B van *Floire*, vs. 357 (HS. A heeft *Joras*), en *Flore*, vs. 1372: »vome herzogen Gûràze."

— Vs. 523. *Te voren* d. i. zooveel als *nabij*, *tegenwoordig*, eig. *voor den geest*: *Mag.*, IV, bl. 77.

— Vs. 579. *Met pinen*: 't *Volksboek* heeft: »in zware pijnen."

— Vs. 590. *Nicle*: zie daarover bij SOMMER, blz. 294 op vs. 1514.

— Vs. 618. *Pellene*: hier gelijk vs. 844, 1448, 1505, de zijden stof zelve als handelsartikel, elders vs. 1424, 3609 het kleed ervan gemaakt: *Taalg.*, IX, bl. 195; verg. ROQUEFORT in voce *paile*.

— Vs. 624. DE VRIES wil dit en de drie vlgg. verzen schrappen, voornamelijk om de paarden, en vermoedt in vs. 849 dan ook eene fout, doch ik moet daartegen opmerken, dat in 't *Volksboek* de paarden ook voorkomen: »want de koopluuden gaven voor Blanchefleur t' zestig pondt gouds, hondert pont silvers, hondert sindalen laken, hondert roode mantels, hondert goede paerden en drie hondert vogels'' enz. enz.: vergelijk *Flore*, vs. 1553: »Pferde und rosse *hundert*."

— Vs. 641 en vlgg.: SOMMER zegt betreffende het verhaal van de herkomst van den »cop'' (vs. 676 vlgg.): »der deutsche dichter mochte diese sage von der herkunft des bechers verschweigen, weil er sah dasz der becher nicht aus Troja stammen konnte, wenn die zerstörung Trojas und die heimkehr der Griechen darauf abgebildet war.'' ASSENEDE behoefde 't niet te doen, zooals uit de vergelijking der aangehaalde verzen met *Flore*, vs. 1640 en vlgg. overtuigend blijkt.

— Vs. 644. Verg. *Reinaert*, II, vs. 5500 en vlgg.

— Vs. 662. Verg. t. a. pl., vs. 5364 en vlgg..

— Vs. 695. *twe scatte*: *Floire*, vs. 501:

Qu' a double i cuident gaaignier.

— Vs. 700.

Ende *gavense te presente* den amirale,

alwaar het Fransch, *Floire*, vs. 506:

A l'amiral l'ont *presentée*.

't *Volksboek* heeft: »daar zij ze den admiraal *presenteerden*'' (waarover zie *Taalb.*, VI, bl. 302 en vlgg.): nam. *te koop*. »Te presente'', *ten geschenke*, is te dwazer, omdat de koopprijs onmiddellijk volgt, vs. 703:

Dat hise hem tienvout met goude wach:

verg. vs. 2008.

— Vs. 723. Zeven en twintig jonkvrouwen; slechts 25 zegt *Flos*, vs. 277:

Darna nicht in langher tijd
Leyt de konig vif un twintich juncvrouwen
Mit Blankflosse up dem torne rauwen;

't Mhgd. heeft: »Zwēnzic megede»; 't *Volksboek* daarentegen als 't Mnl. zeven en twintig.

— Vs. 735. *Daer tenden is daarna*: zie DE JAGER, *Archief*, I, bl. 76, noot 1).

— Vs. 841: verg. *Floire*, vs. 516:

Quant li borgois fu revenu (zie vs. 415),
Au roi fu tous l' avoires rendus,

van Blancefloer kan dan ook geen sprake wezen.

— Vs. 878.

„Vrouwe”, seithi, „gi segt wel,
Ic does uwen raet ende niet el.”

een wonderlijk antwoord! Beter *Floire*, vs. 527:

„Dame”, fait il, or en pensez;
C'est votre fuis, s'el confortez.”

— Vs. 893.

Goede meestre ende *diere* genoech:

»*Diere*, adj. theuer”, zegt HOFFMANN; maar *Floire* heeft, vs. 537 en vlg.:

Dont manderent macons *vaillans*
Et boins orfevres *bien sachans*;

waarom ik liever *dier* door *uitstekend* zou vertolken, verg. *Rijmb. Gloss.*

— Vs. 915 vlgg. wordt verhaald van het beeld (vs. 911):

Bi der wiisheit van Salomoene
Ende bi haers selfs lust groet
Makeden siit, dat emmer boet
Siin hant ter sonnen waert gered:

die wijsheid van Salomo is alleen te verklaren uit verkeerd begrip van 't Fransch origineel vs. 555, alwaar:

Si fut entaillie (cele pierre) environ
De la *trifoire* Salomon,

waarvan (nam. van *tr. S.*) DU MÉRIL het volgende opmerkt: »trifoire, n. subst. incrustation; oeuvre magistrale des orfèvres, comme celle des architectes était une église à trois portes de face, un *Triforium*, et

on lui donna le même nom. La grande renommée d'habileté et de richesse que conserva Salomon pendant tout le moyen âge fit appeler les incrustations les plus riches *trifoire de Salomon*:" bl. 312: verg. ROQUEFORT in voce.

— Vs. 946 en vlgg.: verg. *Floire*, vs. 578 en vlgg.:

En la tombe ot quatre coriaus,
As quatre cors, bien fais et biaux;
Es quiels li quatre vent feroient,
Chascuns, ausi com il ventoient.
Quant li vens les enfans touchoit,
L'uns baisoit l'autre et acoloit:
Se disoient par ingremance
Tres-tout leur bon et lor enfance.
Ce dist Floires a Blanceflor:
„Baisiez moi, bele, par amor”;
Blanceflor respont en baisant:
„Je vous aim plus que riens vivant.”
Tant com li vent les atouchoient,
Si li enfant s' entrebaisoient,
Et quant il laisse de venter,
Dont se prenent a reposer;

zie ook *Flore*, vs. 2018 en vlgg. 't *Volksboek* heeft alleen: »Ende daar waren gemaakte lange pijpen, zo speelden de kinderen t'zamen, kusten ende omhelzenden malkanderen. Ende als den wind cesseerde, dan stonden de kinderen stille” enz. enz.

— Vs. 982: *Floire*, vs. 609 heeft ook *cresmier* en vs. 614 *cresmes* (*Flore*, vs. 2065 *krisem*); verg. JONCKBLOET, *Mnl. Dk.*, II, bl. 237.

— Vs. 992. Het Fransch heeft hier (vs. 615 en vlgg.):

Cil qui les quatre arbres planterent
Tres-tous les diex en-conjurerent:
Au planter tel conjur i firent,
Que tous tans cil arbre florirent:

toch zou ik geen bezwaar hebben tegen »alle die gode die waren doe” van het Handschrift, noch gelooven, dat de lezing door DE VRIES voorgesteld:

Alle die gode daer waren doe,

volstrekt noodig is, op grond van ASSENEDE'S onverholen scepticisme.

— Vs. 1012: hoeveel beter *Floire*, vs. 631 en vlgg.:

Si nules gens les escoutassent
Qui ja d'amor ne se penassent,
De la doucor que il oïssent,
Isnel-le-pas s' en-endormissent:

die *dorper* en *dore* maken hier al een zeer droevige figuur.

— Vs. 1104: *geweten*; zie daarover *Taalb.*, V, bl. 39.

— Vs. 1109: *int gebloede velt* voor *bloeiende*: zie mijne *Mnl. Dr. Poëzie*, bl. 164, no. 2.

— Vs. 1128: verg. vs. 1092, en 1101, 1102. Het *Volksboek* heeft: »Ende als hij las, dat Blancefleur in 't graf lag, kreeg hij zo grooten rouwe, drie reyzen hij daar in onmagt viel". Over *beswelten* zie *Taalb.*, V, bl. 48 en vlgg.

— Vs. 1213. *Guldine griffie* d. i. *gouden griffel*. *Floire*, vs. 788:

Un *grafe* a trait de son grafier;
D' *argent* estoit;

Flore, vs. 2358:

Er zôch ein guldin *griffelin*
Uz sinem griffelfuoter;

't *Volksboek* heeft: »en nam uit zijnen koker een goude *grifje*." Over *griffievoedersle* zie DE VRIES, t. a. pl.

— Vs. 1217 en vlgg. In *Floire* wordt de *grafe* aangesproken, vs. 793 vlgg.:

„Grafe", fait il, „por cou fus fait
Que fin me [soies a cest plet.
Moi te dona por ramembrer
De soi, et a mon oés garder:
Des ore fai cou que tu dois;
A li m' envoie, car c'est drois";

evenals ook *Flore*, vs. 2365 vlgg.; maar 't *Volksboek* leest: »dit dede Blancefleur maken, ende die gaf mij mijn uitverkooren, als ik laatst van haar scheidde, omdat ik op haar en onze liefde denken zoude, als ik dit aanzage."

— Vs. 1286. *Te ga*: zie *Mag.*, IV, bl. 86 en vlgg.; *Taalb.*, II, bl. 270 en vlgg.

— Vs. 1293:

Wine hebben al der kinder meer
Dan hem, enz.:

JONCKBLOET, t. a. pl., bl. 243, noot, wil voor *al der* lezen *ander*, ik zou hem ongaarne volgen. *Floire*, vs. 845, heeft:

De douze enfans nus mais n'avons,

en 't *Volksboek*: »dewijle wij geen kinderen mere en hebben dan hem." Ook zie ik niet in (Dr. PENON t. a. pl., bl. 58), waarom de lezing:

Wi ne hebben *der* kinder meer
Dan hem,

de voorkeur zou verdienen.

— Vs. 1302: voor *hem beden* te lezen *uwer bede* (JONCKBLOET, t. a. pl.) is stellig onnoodig; HOFFMANN (bl. 118) verklaart de plaats m. i. goed: »in Betreff beider, Floris und Blancefloer, pflichte ich dir bei»; verg. *Flore*, vs. 2486 en vlgg.:

Dô sprach der künic träge:
„Nû wesent vollecliche frî
Ze tuonde swaz iur wille si
Mit den kinden beiden.
Ich wil mich von der rede scheiden;”

en *Floire*, vs. 849 vlg. bij DU MÉRIL, bl. 35, noot 9:

Car tot ensanle les aures,
U ambesdeus por l'un perdres;

en *Floris*, vs. 1305 en 1306.

— Vs. 1365 en vlgg.: zie DE VRIES, *Taalz.*, bl. 157—60.

— Vs. 1443: met *goude*, waarvoor 't *Volksboek* heeft »met hoeden” (sic!), evenals alhier de *someren* van vs. 1441 in *muilezels* zijn gemetamorfoseerd.

— Vs. 1465 vlg.:

want si weten bet
Dan ic ofte enich ander comanvoere,

dat wil zeggen: »want zij zijn beter dan ik of eenig ander met *koopmanshandelwijze* (handelsusantiën, *koopmanschap*) bekend.” (DE VRIES). *Floire* noch *Flore* geven hier iets, evenmin 't *Volksboek*, *het vijfde Capittel* in 't begin, alwaar alleen »twee kooplieden, die haar verkogten, want die zelve best zullen weten waar zij ze mogten zoeken.” Over *voere* zie KIL. in voce.

— Vs. 1486. Bij *Floire* wordt hier nog, vs. 957, verhaald:

Quant vint au prendre le congié,
Li rois la coupe a demandée,
Qui por Blanceflor fu donée,

van welken beker toch later ook door ASSENEDE, b. v. vs. 2211, waar ik evenwel, omdat hij er hier van zwijgt, liever *enen* dan *den* lees, uitdrukkelijk melding wordt gemaakt.

— Vs. 1516. *Onder-ende*: zie *Archief*, I, bl. 69.

— Vs. 1562. Over een dergelijk *vingerliin* verg. *Rein.*, II, vs. 5322 en vlgg.

— Vs. 1586 (zie ook 2283): *sliten haer haer* d. i. *uitrukken*; verg. *Maerl.*, *Sp. H.*, III, 2, VII, 24:

Upt pavement viel hi saen
 Ende wenede ende dreef mesbaer
 Ende sleet mede sijns selfs haer,

alwaar VINCENTIUS heeft: »manibus capillos avellens”, zie de uitgave van STEENWINKEL, III, bl. 112, noot.

— Vs. 1651: verg. *Werken der Mij v. Ned. Letterk. (N. R.)*, VI, bl. 176 en vlgg..

— Vs. 1673: geheel anders *Floire*, vs. 1079:

Cou que as pris de cest mangier
 Seroit legier a eslegier.

— Vs. 1687. Dit vers pleit stellig voor de emendatie van DU MÉRIL op *Floire*, vs. 1091, *s'amor* (voor *sa mort*).

— Vs. 1749 (verg. 1799): *gewant* (verg. 1818 en 1819): zie *Archief*, III, bl. 76 vlgg. In overeenstemming met de aldaar gegeven verklaring van *gewant* (d. i. *handelsartikelen* in 't algemeen), heeft het *Volksboek*: »ende Floris huurde een schip om na Babyloniën te varen, en besteden *al zijn goed* ende knegten daarin”, enz. enz.

— Vs. 1775: alle die coninge, d. w. z. honderd vijftig, zie vs. 2357, verg. *Flore*, vs. 3277: *sibenzic künege*. De Fransche tekst, vs. 1154, heeft: *cascuns rois*.

— Vs. 1795: *Blandas*; *Floire* heeft: *Baudas*; *Flore*: *Baldac*; 't *Volksboek*: *Blandus*, al even jammerlijk verhaspeld, als b. v. elders *Chisbe* en *Parasmus* voor *Thisbe* en *Pyramus*.

— Vs. 1800: *vier* (niet *viertich*): *Floire*, vs. 1183, heeft:

D'illoec porra en *quatre* jors,
 D'iceus d'iver tous les plus cors,
 Venir, se il n' a destourbiers,
 En Babiloine o ses somiers.

— Vs. 1842: *quaden coever*; HOFFMANN zegt: »für *quaden coever* gewiss *goeden coever*”, also: an so schöner und guter Herberge fand man reichlichen Ueberfluss daselbst”; ik zou liever *van* in 't vorige vers willen schrappen en vertalen: »er waren niet veel zulke schoone en goede herbergen daar” enz. enz.

— Vs. 1865: *geherst* (verg. vs. 1770): zie Dr. L. A. TE WINKEL, *Nieuw Nederl. Taalmag.* IV, bl. 227.

— Vs. 1947: *dorpmarct*, door HOFFMANN vertaald met *Landstädtchen*; *Floire*, vs. 1281:

La nuit se resont herbergié
En une vile ou ot marcié.

— Vs. 1954: *Fire*; hiervoor heeft *Floire*, vs. 1287: *l'Enfer*. 't Volksboek verandert *Fire* wederom in *Serie*, evenals alhier *Monfliis* (*Floris*, vs. 1962), 't Fransche *Monfelis* (*Floire*, vs. 1288), tot *Montsolijs* is verhaspeld.

— Vs. 1991. Tot verklaring diene *Floire*, vs. 1315:

Mais, biaux amis, pour cou l' disoie,
Que morne et pensiv vous véoie:

daardoor is de veerman gewis gerechtvaardigd, als hij over *Blancefloer* begint.

— Vs. 2025: *lüttekine*. *Floire*, vs. 1335: *enseigne*; *Flore*, vs. 3617:

„Und bringent im mîn vingerli
Ze wortzeichen.”

— Vs. 2038: *verhogen*, »uitnemend te vergelijken met ons *heffen*, *beuren*” (DE VRIES).

— Vs. 2062.

Van al den goden quedde hine overluit,

vertaling van *Floire*, vs. 1363:

De tous les dieus l'a salüé;

over *quedden*, zie *Rein. Gloss.*; MARTIN, *Rein.*, bl. 364; *Beatrijs*, *Gloss.*; over *saluer*, DU MÉRIL, *Introduction*, bl. XLIII.

— Vs. 2108 en vlg.:

Hi soude di doen slepen ende *vangen*
Ende daer na verbernen oft *hangen*.

Ik heb de lezing van 't HS. verbeterd, omdat *Floire* insgelijks (vs. 1397) leest:

Se il l' ooit, toi feroit *prendre*,
Et en apres noier ou *pendre*.

— Vs. 2166:

Maer ic danker u ende bidde te gode,
Dat hi mi u oft uwen bode
Late gescien, dat ic u moet
Der eren danken die gi mi doet:

»deze onzin — schrijft JONCKBLOET, t. a. pl., bl. 237, — is het gevolg van het niet verstaan van het woord *ostage* in de volgende plaats, vs. 1656 (bij DU MÉRIL, vs. 1440 en vlg.):

A Damediu pri qu'il me laist,
 Biaux dous sire, guerredoner
 Vostre ostage et vo bel parler."

Doch het is m. i. alles behalve onzin: immers een *bode* komt namens een ander en is zooveel als zijn plaatsvervanger, wien men evengoed een weldaad kan vergelden als hem zelve. In *danker* slaat er op *herberge*, en de zin is alzoo: »ik dank u daarvoor, en bid God, dat hij mij u of iemand van uwentwege late te beurt vallen, om u mijn dank te betuigen."

— Vs. 2190: *Licoris*, waarvoor in 't *Volksboek*: *Lotaris*.

— Vs. 2199. Ook FLECK treedt niet in bijzonderheden (vs. 3946):

Ez waere ze sagende lanc,
 Wi vil der trahten waere,
 Wie tiure und wie kostbaere
 Die man dâ für truoc;

den maaltijd vinden we beschreven *Floire*, vs. 1457 vlgg.:

Moult se font servir richement,
 En boins vaissiaus d'or et d'argent,
 Cler vin et piument et claré,
 Et boin bogeraste et anné.
 De boin mangier ont a fuison,
 Et vollilles et venison;
 Lardes de cerf et de sengler
 Ont a mangier sans refuser.
 Grues et gantes et hairons,
 Pertris, bistardes et plongons,
 Tout en orent a remanant.
 Quant del mangier sont souffisant,
 Adont fait apoter le fruit
 Li ostes Daires par deduit,
 Puns de grenat, figes et poires,
 (Et avoec fu moult boins li boires),
 Pesches, castaignes a plenté,
 Car moult en ont en cel regné.

— Vs. 2310 en vlgg.:

Maer ic seg u overlut,
 Sidi om hare geporret uut,
 So sidi dompelike hier comen:

»dit staat in geen het minste verband met de rest", zegt JONCKBLOET, t. a. pl., bl. 237, »en kan ook het antwoord niet uitlokken, vs. 2317:

Die coninc van Spaengen es miin vader.

Het Fransch, dat ASSENEDE maar met één oog bekeek, heeft vs. 1749 (DU MÉRIL, vs. 1534 vlg.):

Si vous la dansele querés,
Saciés por voir *cui fuis* (d. i. *cui filius*) seres."

Doch HS. B leest:

Tant com vous est, vous le savez;
Mais ce sachiez, com foux errez:

en daaruit is, dunkt mij, onze Mnl. tekst zeer goed te verklaren.

— Vs. 2356. Het HS. heeft hier:

Ons amirael heeft so groet gewout,
Dat van coninge comet en es so stout,
Dat hiit dorre laten of merren iet,
Hine come te Babylonien, als menne ombiet:

deze lezing is blijkbaar gebrekkig, het getal 150 (*Floire*, vs. 1568 heeft: *cent et cinquante*) kan niet worden gemist, bovendien heeft ook het *Volksboek*: »want hij is zo magtig, dat hij hondert ende vijftig koningen onder zijn magt heeft;» JONCKBLOET stelt voor te lezen:

Dat van coninge CL en es so stout

Ik zou willen voorstellen:

Dat van coninge CL *negeen* nes so stout

evenals FLECK heeft (vs. 4156):

Der getorste *keiner* nie verlân
Swaz er in noch ie gebôt.

— Vs. 2362:

Die ommeloep es ront of hi waer gepast.

Floire, vs. 1573 vlg., heeft:

Li murs qui la clot n'est pas bas;
Tout entor est fais a compas.

— Vs. 2366: »seven ende twintich *gelachte*»; het *Volksboek* heeft: »zeventien *stellingen*» voor *tailles* of *toises* (maat van zes voet).

— Vs. 2387: »hondert *gelachte*» hoog en evenzoo breed, gelijk het HS. heeft, zal de toren wel niet geweest zijn; *Floire*, vs. 1597, noemt den tor:

Deus cens toises haute et cent lée;

Flore, vs. 4176 vlg.:

Er ist *hundert* clâftern hôch
Und ist *ahtzic* clâftern wît:

ASSENEDE schreef dan ook gewis:

Tweehondert gelachte hoge ende hondert wide.

— Vs. 2395: *stille*, 't Fransche *aguille* (vs. 1604); 't Mhgd. *rôr* (vs. 4212).

— Vs. 2412: *woningen*, evenals 't *Volksboek*; 't Fransche heeft *estages* (vs. 1623); 't Mhgd. *gewelbe* (vs. 4179).

— Vs. 2416: verg. *Floire*, vs. 1627 vlgg.; *Flore*, vs. 4224 vlgg.. 't *Volksboek* heeft: »in 't midden van dezen toren staat een pijlaar van kristalle (evenals *Floris*, vs. 2418, hoewel *Floire* heeft: »de marbre cler comme cristal»), ende daarbij (sic! — in plaats van *daarin*) springt een fonteyne tot ter hoogster venster (zie vs. 2420 en vlgg.) en dan daalt ze weder door conduyten.»

— Vs. 2424: zie *Mag. van Ned. Taalk.*, III, bl. 193 vlg.

— Vs. 2429: *sevenwerf twintich*, dus honderd veertig, evenals *Floire sept vint* in tegenstelling van *Flore*, vs. 4183, die maar van *sibenzic* spreekt. Het *Volksboek* heeft: »en op de vierde woningen boven hooge woont Blancefleur met *zeven* andere jonkvrouwen” enz.; achter »zeven” zijn blijkbaar de woorden *-maal twintig* uitgevallen.

— Vs. 2452 en vlgg.:

Die *dorenluken* daer in den mure,
Die siin met goude ende met lasure
Gemalen buten ende binnen;

geheel anders *Floire*, vs. 1655 vlgg.:

Li *cieus* (het plafond) desus, qui ferme au mur,
Est pains a or et a azur.

— Vs. 2459. Van *goeden heelden* — gissing van DE VRIES — is stellig beter dan *v. gouden heelden*. *Floire*, vs. 1659, heeft:

Li fait i sont des *ancissours*,
Les proueces et les estours,

doch moet men niet de voorkeur geven aan de lezing, voorgesteld door Dr. PENON: van *ouden heelden*?

— Vs. 2466 en vlgg.

Die joncfrouwen moeten neder gaen daer
Uut haren camerem neven den pilaer
Van den torre bi enen grade
Tote des amiraels kemenade;

in plaats van deze onduidelijke aanwijzing, heeft *Floire*, vs. 1665 en vlgg., glashelder:

De l'un estage en l'autre vont
 Par les degres qui fait i sont.
 El moien estage a un huis
 En une loge, qui vait juis
 Tout a degrés aval cavé,
 Droit en la chambre l'amiré.

— Vs. 2589: verg. *Floire*, vs. 1785 vlgg. en *Flore*, vs. 4449 vlgg.,
 alwaar de beschrijvingen van de fontein en den boom.

— Vs. 2597: *met uwen voeten. Floire* heeft: »quans piés est lée mesurez” (vs. 1861) d. i. *quot pedes* enz., voorwaar, geheel wat anders;
 verg. JONCKBLOET, t. a. pl., blz. 238.

— Vs. 2601: *in talen setten*: verg. 't Fransche *mettre à raison* (*Floire*,
 vs. 1864,) en *Floris*, vs. 3357 met *Floire*, vs. 2405.

— Vs. 2607:

Als hi u hort spreken van sulken saken,
 Hi sal hem jegen u *becondigen* wel saen
 Ende noden u, enz.

voor *becondigen* heeft *Floire*, vs. 1868:

Quant ensi parler vous orra,
 Riche homme lors vous cuidera,
 Puet-estre a vous *s'acointera*, enz.

s'acointer nu is *faire la connaissance de* (GACHET).

— Vs. 2643:

Dan suldi met uwen giften drinken
 Sine gierige herte;

hoeveel beter is het origineel (vs. 1919):

Dont par-iert il si decéus,
 Et por vostre or si embéus,
 Que de joie a vos piés carra
 Et homage vous offerra.

— Vs. 2661:

Twe sciltknechte hi met hem nam:

HOFFMANN las *dusent*: van zoo'n legertje, waarmede Floris naar den toren ging, lezen wij elders niets, noch in *Floire* (zie vs. 1935 vlgg.), noch in 't *Volksboek*, noch in den Mhgd. tekst (zie vs. 4921 vlgg.).

— Vs. 2662 en vlgg. Over de lezing van HS. A.

Als hi ten voeten van den torre quam,
 Harde condelike leide hire an zijn oghen,
 Hi mer ende besach die hoghe,
 Die *banden* mat hi met sinen voete,

zie *Taalk. Bijdr.* I, bl. 28. Wat betreft vs. 2663 *conlike*: HOFFMANN verklaart 't woord door *kundig*, *sachverständig*, minder juist, verg. DE JAGER, *Verscheid.*, bl. 286 vlgg.: 't beduidt *stout*, *trotsch*, *hoogmoedig*, *fier*, verg. vs. 2680, alwaar ook van Floris' »*fierlic* gelaet" sprake is.

— Vs. 2698, verg. met 2715 en 2730: 't Mnl. *scaec* is ons *schaakbord* evenals 't Mnl. *scaecbert* of *scakier*, zie VERDAM, *Tekstcritiek*, bl. 15.

— Vs. 2733:

Die nuwelinghe waren geslegen:

zie BORMANS, *St. Christ*, bl. 63.

— Vs. 2824 en vlgg.: *Floire*, vs. 2005, vlg.:

Li portiers l'ot, si s'esmarri;
Forment se tint a escarni.

— Vs. 2843: *bewissen*; HOFFMANN heeft in 't Gloss.: »*bewissen hem* (bei KIL. *bewisten*), sich von einer Sache überzeugen 2838" minder juist; *bewissen* beteekent *voorzien*, *uitrusten* en derg., verg. vs. 1838, 1843 b. v.

— Vs. 2879: verg. *Floire*, vs. 2039, alwaar:

Por cou qu' avoit une coulor
Et li vestimens et la flor.

— Vs. 2917: *misten*; *Floire*, vs. 2062, heeft:

Mais a la chambre failli ont,

en het *Volksboek* (ed. 1780): »maar zij *misten* de deur van *Blanchefleur*", of (ed. 1827, en de nog latere): »maar zij *wisten* de deur van *Blanchefleurs* kamer niet". Over *trijzen*, de lezing van het HS., zegt HOFFMANN, bl. 158: »ein seltenes Wort, bei KIL. fehlt es, Teuthonista 159 a bringt es als synon. zu *averlopen*, *transeneren* cet. und übersetzt es *invadere*, *insultare*, cet.": ik merk daarbij op, 1°. dat in *Teuthon. 277 b* tweeërlei *tryssen* voorkomt, en *averlopen* ook *transcurrere* kan beduiden, zie 159, a; 2°. dat KILIAEN *trijzelen* heeft in de beteekenis van: »*incernere*, *cribrare frumentum*; et *metaphor.* *ignave operam*, *praestare*, *lente et segniter agere.*"

— Vs. 2948: *bepent* zooveel als *bedacht*, verg. *besloten* en derg.

— Vs. 2963: *viveltre*, d. i. *pepel*, KIL., *un paveillon*, *Floire*, vs. 2093; 't *Volksboek* heeft *een horsel*. Verg. BENECKE (ed. MÜLLER), III, bl. 231.

— Vs. 2964: *mits tharen monde*. 't Fransch heeft (vs. 2094):

Des eles feri mon menton.

— Vs. 2999: *bloeme*; 't enkelvoud wordt door den Franschen tekst bevestigd (vs. 2118):

Volez vous véoir bele flor.

— Vs. 3025. VERWIJS vermoedt, dat hier een paar regels zullen zijn uitgevallen, op grond van *Floire*, vs. 2142, vlg.:

Cele l'ot, grand pitiés l'en prent
Dont reparole doucement,

die ongeveer dus hebben geluid:

Doe sise hoerde, wart si saen
Van groter barmherticheit bevaen.

Het *Volksboek* van 1780 heeft: »Doen sprak Claris, laat staan u klagen, bid ik, ende door Floris minne, dat gij met mij gaat», enz. enz., de latere voegen er bij: »en doe Floris zijn zin».

— Vs. 3074. De beteekenis van dit en de voorgaande verzen is: »een oogenblik te voren wildet ge ze niet zien; maar nu staat het zoo met u geschapen, dat ge alles behalve vriendelijk zoudt zijn voor diegene, met wie ge ze zoudt moeten deelen» d. w. z. »dat ge ze nu geheel alleen voor u zelve wilt hebben.» Onbetaalbaar naïef is daarop het antwoord: »Delen? En es dit Floriis, miin soete lief?» enz. enz. Verg. *Floire*, vs. 2175 en vlg.:

„Orains ne la voliez véoir,
Or n' avez nul si chier avoir,
Moult esteroit vostre anemie
Qui vous en feroit departie.”
„Kieles!” fait Blanceflor, „Claris:
Ja est cou Floire, mes amis.”

— Vs. 3112: zie VERWIJS, *Bloeml.* I, bl. 174, vs. 321, en Dr. PENON, t. a. pl., bl. 66.

— Vs. 3163: de zin is: »zij (Claris) ging dikwijls tot hen (Floris en Bl.) en zij (Floris en Bl.) tot haar (Claris.)

— Vs. 3167 vlg.:

Die tve gelieven leden onderlinge
Die beste werlt ende dat soonste liif:

Over *werelt* hier en boven, vs. 2226, zie *Taalbode*, IV, bl. 259, alwaar Dr. J. TE WINKEL eene menigte voorbeelden van die spreekwijs geeft.

— Vs. 3193: zie DE VRIES, *Taalz.*, bl. 111.

— Vs. 3211: ik behoud *liep* van wege den tekst der volksboeken, die ook *liep* lezen.

— Vs. 3280: zie hierover JONCKBLOET, t. a. pl., II, bl. 238. 't *Volksboek* heeft: »Zo liep den kamerling opwaart, ende quam in haren kamer, die zeer klaar was van den dierbaren steenen, ende zag een rijkelijk bedde" enz.; de latere uitgaven hebben *fraai* voor *klaar*. Schreef ASSENEDE wellicht *chierheit*?

— Vs. 3289: verg. *Floire*, vs. 2330, 2379, 2583. 't *Volksboek* van 1780 verknoeit het vers jammerlijk, en maakt er van: »Floris hadde rimpen (sic) nog baart in zijn aangezicht", de latere hebben *rimpel*.

— Vs. 3314:

„Reect", seithi „miin swaert":

aldus DE VRIES, beter, dunkt mij, dan Dr. PENON, t. a. pl., bl. 68, die wil lezen: *reect mi*, verg. namelijk vs. 1704 en 1900. VERWIJS behoudt de lezing van het HS., op grond willicht van o. a. *Wal.*, vs. 1214:

Here, als ic dat hadde gehort,
Dedic mine wapine *reiden*,
Ende wapende mi al sonder beide;

maar dat durf ik niet te verzekeren.

— Vs. 3319 en vlgg.: deze regels zijn stellig bedorven, daarom geef ik den tekst van het origineel hier, *Floire*, vs. 2354 en vlgg.:

Atant se lieve a cuer mari;
Ne set que face ne que die,
Ne croit que nus osast s'amie
Amer, tant fust de haut parage:
Par (?) un petit que il n'enrage.

— Vs. 3339: ook de volksboeken hebben eenparig *borsten*.

— Vs. 3356: de beteekenis is: »zij bieden zich aan om den doodslag te ontvangen".

— Vs. 3375: de lezing van HS. A wordt door de volksboeken niet gestaafd, wel die van B.

— Vs. 3425: zie over dit vers *Taalbode*, II, bl. 287.

— Vs. 3438. Terecht Dr. PENON, bl. 11: »*tienvout weghe*n" zonder bijvoeging gaat niet. Het *Volksboek* heeft (22, b): »en ik haar kogt voor een grooten schat, tienmaal zwaarder van goud als zy van lichaam is".

Lees dus in vs. 3433 (in mijne uitgave, vs. 3438):

Dat icse tienvout *met goude dede* weghe.

Verg. vs. 701 (703):

Dat hise hem tienvout met goude wach,
en vs. 2289 (2287):

Dat hise tienwerf woech met goude”.

Ook DE VRIES leest *t. met goude d. w.*

— Vs. 3483: de emendatie *wrect* voor *weet* (zie JONCKBLOET, t. a. pl., II, bl. 243) wordt bevestigd zoowel door 't *vengiez ma honte* van *Floire*, vs. 2480, als door 't *ghewreke* van *Floris*, vs. 3480, maar bovenal door 't *Volksboek* (1780): »Nu mijn heeren, geeft hier of vonnisse dattet eere zij. Dus alle die daar waren verwezen ze ter dood ende zeyden: Heer Admiraal, *wreekt* uwen laster die u gedaan is”.

— Vs. 3488: *in haer gedinge* d. i. *voor hen, in hun voordeel*; verg. vs. 3502, waarvan de zin is: »dat men zoo zeer roept vóór hem”, in zijn geest, om instemming met hem te betuigen.

— Vs. 3498: *Alfages*. 't Fransch, evenals *Flore*, vs. 6602, heeft eenvoudig *un rois*; 't *Volksboek* *Alphas*.

— Vs. 3514. *Floire* heeft vs. 2493:

De l'autre part est dans *Gaifiers*,
Rois de Nubie, fors et fiers;

waarvoor een ander HS. leest *IJliers*, het *Volksboek* van 1780 *Baysyer*, de latere *Balzier*.

— Vs. 3519: de Mnl. vertolking van:

Se mesire el forfait le prist,

is volmaakt duidelijk; minder die van de volksboeken, die van »laster aangedaan” spreken.

— Vs. 3523 en vlgg.: de lezing van het HS. is ongetwijfeld gebrekkig, het origineel (vs. 2493 vlgg.):

„Dans rois”, fait il, „en moie foi,
Del tout en tout pas ne l'otroi.
Se Messire el forfait le prist,
Grant droi eust que l'ocesist,
Que s'on prent larron el forfait,
Vers lui ne doit avoir nul plait:
Ses mesfais mostre apertement;
Morir l'estuet sans jugement.
Quant cil a dit qui la besogne
Tient a trop malvaie, et tesmoigne,
Et dist, par aus Messire envoit,
Ardoir les face! si a droit”:

toont dit kennelijk aan. Dr. PENON stelt voor:

Die enen dief met dieften vinge,
 Het ware *scande*, quame hi int gedinge
 Jegen *hem* oft te wedertalen:

mijne gissing, om te lezen *het ware quaet*, was, dunkt me, dan nog waarschijnlijker; de schrijver kon door het volg. *quame* 't woord *quaet* eerder voorbijzien dan *scande*. Over *quaet* zie OUDEMANS, *Bijdr.* in voce.

De emendatie van DE VRIES is even keurig als eenvoudig: hij leest

Bet ware came hi int gedinge
 Jegen *hem* enz. enz.

— Vs. 3528: *ende sochter toe*; over *zaken* (Goth. *sakan*) d. i. *strijden, dingen, pleiten* en *zoeken* (Goth. *sokjan*) d. i. *door dingen trachten te verkrijgen, er op aandringen*, zie de aantekening van DE VRIES in de *N. Reeks van werken v. d. M^y d. N. Letterk.*, VII, 2, bl. 215 vlgg. De zin van vs. 3528 is alzoo: »met die woorden stemden zij allen in»; verg. vs. 3781.

— Vs. 3568 vlgg.: zie JONCKBLOET, t. a. pl., II, bl. 239.

— Vs. 3593: *siene*, en *niet smal* (vs. 3594): zie DE VRIES, *Taalz.*, bl. 54 en 56.

— Vs. 3621: *gewent* (voor *gheent* van het HS): het Fransch heeft hier, vs. 2634, *trestornassent*.

— Vs. 3625: *ordelen*. De lezing van DE VRIES beveelt zich op het eerste zien aan: *ontcleeden* midden in de terechtzitting, wie heeft er immers ooit van gehoord?! De Fransche tekst heeft dan ook, vs. 2637 en vlg.:

Oiant aus, les a fait jugier,
 Et en-apres estroit lier.

— Vs. 3639. Over *verliesen* voor *perdere, verloren doen gaan*, zie Dr. VERDAM, *Tekstcritiek*, bl. 65.

— Vs. 3664: *up die heiligen sweren*; de vertaling van »*sor sains jurrai*», *Floire*, vs. 2665.

— Vs. 3714: *dor al dat*; zie over de beteekenis hiervan nam. *of-schoon, alhoewel, niettegenstaande*, de door OUDEMANS, *Bijdr.* in voce *doral* aangetogen plaatsen.

— Vs. 3736: vertaling van »*que cest plait finast a s'onor*».

— Vs. 3825: het HS. heeft:

Meneghen anxt opt lant, meneghen

en dan een onleesbaar woord, dat door HOFFMANN werd gehouden voor *vare*. Het Fransch heeft, vs. 2796:

Son oirre par mer et par terre;

op grond daarvan, en omdat *vare* in ieder geval *vaer* zou moeten wezen, verwerpt DE VRIES *vare*, en leest, met inlassching van *mee* in vs. 3824, vs. 3825:

menigen in der see.

— Vs. 3863:

Blancefloeren dede hine nemen te hant
Ende leiden te monstre met groter eren,

volkomen zooals de Fransche tekst:

„a un mostier
Et illuec s'amie espouser”.

't *Volksboek* heeft in *monster* een eigennaam gezien, nam. *Monsier* of *Munster* (zie de uitgaven van 1780 en 1827 b. v.).

— Vs. 3873: verg. vooral *Floire*, vs. 2843 en vlgg.

— Vs. 3888: verg. *Floire*, vs. 2879: »d'autre part”, en zie DE VRIES *Taalz.*, bl. 104, noot, over HOFFMANN'S lezing *van der side*.

— Vs. 3971 en vlgg., verg. *Floire*, vs. 9 en vlgg.

Van de vertolking van den middeleeuwsch Franschen *Roumans de Berte aus grans piés*, door ADENÉS LI ROIS, uitgegeven in 1832 en 1836 door PAULIN PARIS, in 1874 door AUG. SCHELER, is, zooals ik bl. I, noot 3 mijner *Inleiding* zeide, een fragment over, dat hier volgt.

»Het bestaat uit acht kolommen geschrift — zegt EDM. V. D. STRAETEN in *De Eendracht* van 8 Juni '72 — op perkament; de eerste en achtste zijn te midden door gesneden en gevlekt; de tweede is bijna onaange- raakt; de derde is in haar geheel; de vierde grootendeels verscheurd en gevlekt; van de vijfde, zesde en zevende blijft nauwelijks een vierde over.” Eerst dacht de hr. V. D. STRAETEN, dat 't behoorde tot den *Floris*, maar in *De Eendracht* van 3 Nov. '72 komt hij daarvan terug en wijst op de *Berte* als origineel: verg. in de *Bulletins* van de *Académie royale de Belgique*, 2e reeks, Dl. XL, no. 8, Augustus 1875, 't stuk van CH. PIOT, get. *Fragment d'un poëme flamand inédit imité de li roumans de Berte aux grans piés*, aant. I. Had de hr. V. D. STRAETEN wijders niet »gevreesd” 't bedoelde fragment »aan het einde der XIIIe eeuw toe te eigenen”, de hr. PIOT denkt aan het eerste kwart der XIVE eeuw en noemt het HS. van 't fragment »une copie faite de main reposée:

on n'y remarque aucune surcharge ni rature, rien enfin qui indique un manuscrit original"; de Mnl. vertaling zelve meent hij dat in het laatste kwart der XIIIe eeuw zou mogen worden geplaatst. Ik durf in dezen niet te beslissen: 't laatste meen ik evenwel ten sterkste te mogen betwijfelen, evenals ik 't vergelijkend oordeel van den hr. PIOT over de Ofr. en Mnl. bewerkingen hoogst ongaarne zou onderschrijven. Het luidt aldus: »Dans le poëme flamand les longs détails, les récits traïnants sont soigneusement évités. Ils sont remplacés par des descriptions très-courtes. Les harangues y sont encore passablement étendues, comme dans le poëme français; mais le style déclamatoire du courtisan (nam. Adenés) disparaît complètement: il fait place à une grande simplicité d'expressions. Comme dans le poëme français, Berthe rencontre au milieu de la forêt Simon, chevauchant par monts et par vaux. A la vue de la belle, son coeur s'enflamme. Elle le repousse en lui déclarant qu'elle est reine.

Dans toute cette scène il y a une naïveté qui fait complètement défaut dans le roman français. Enfin l'auteur a écrit un poëme, flamand par la forme, flamand par les expressions, flamand par les idées. Le roman thiois de Berte est au roman français du même nom ce que *Reinaert de Vos* est au renard français, ce que le roman de *Floris ende Blancefloer* est au roman de Flore et Blancheflor". Ik moet bekennen, er behoort moed toe om, op grond eener vergelijking van de *anderhalf honderd* verzen van het Mnl. fragment met de *drieduizend vier honderd twee en tachtig* verzen der Ofr. *Berte*, eenig oordeel over de verhouding van 't eene tot de andere uit te spreken: maar zoo'n stellig oordeel grenst aan 't vermetele. Ik wil alleen dit zeggen, dat het me ten hoogste heeft verbaasd het te lezen bij den hr. PIOT, en ik, nà de lezing van *li roumans de Berte*, mijne oogen nauwelijks meer kon gelooven, zijne critiek dan ook alleen zou willen aanvaarden onder benefice van uitroepings- en vraagteekens.

De hr. PIOT gaat aldus voort: »En publiant le texte flamand de ce poëme (den *Floris* nam.) M. Hoffmann von Fallersleben (Hor. Belg., III, p. IX) fait une observation très-juste et applicable en partie à notre fragment: plus grande, dit-il, est la part que nous devons attribuer au poëte Thierrri d'Assenede; car en remaniant le roman original français, il a fait de Flore et Blancheflor un poëme nouveau, plus beau et véritablement néerlandais."

Ik zou alweder ongaarne den Oudfr. *Floire* beneden den Mnl. *Floris* stellen, doch — laat ik den schrijver niet in de rede vallen: »un fait — vervolgt hij — nous a frappé en examinant le fragment, dont nous reproduisons le texte. Nous n'y avons pas vu une seule mention de localités françaises; la France y est nommée une seule fois; tandis que le roman de *Berte aus grans piés* est prodigue de noms topographiques appartenant à nos voisins du Midi. Nous y avons reconnu certaines

idées, des détails de style et d'orthographe, semblables à ceux du roman de *Floris ende Blancefloer*, édité par M. Hoffmann. La versification est facile et naturelle dans l'un comme dans l'autre de ces deux romans." Ik ben, na nauwgezette studie van den Mnl. *Floris* en vergelijking van 't fragment van de Mnl. *Berte* daarmede, zoo gelukkig niet geweest om dat alles te ontdekken, en kan iets dergelijks ook nu nog maar volstrekt niet bespeuren; integendeel wil het er bij mij niet in, dat onze *Floris* en 't fragment van onze *Berte* van een en denzelfden dichter zouden zijn, juist op grond van eigenaardigheden zoowel van stijl als van taal. De hr. VAN DER STRAETEN is gewis voorzigtiger in zijne uitdrukkingen (*Eendracht*, 3 Nov. '72), maar gelooft toch ook aan een en denzelfden auteur van den *Floris* en de *Berte*: ook vindt hij het »beteekenisvol", dat men »in een der groote verzamelplaatsen van Parijs een handschrift van de dertiende eeuw bewaart, bevattende den roman van *Floires et Blanche fleur*, dien van *Berte aus grans piés* en dien van *Claris en Laris*": maar wat bewijst die vereeniging voor het vaderschap van Dirk van Assenede van de eene zoowel als van de andere vertolking?

Dan, wat van het vaderschap zij, zooveel is wel zeker, dat de Mnl. *Berte* geen letterlijke vertaling van ADENÉS' *Berte* mag heeten, verre van daar: reeds eene eerste lezing van beide toont dat overtuigend aan, evenzeer als dat wij het mogen betreuren, dat van de Mnl. bewerking eener zoo aantrekkelijke stof zoo weinig is overgebleven.

Voor ADENÉS' werk verwijst ik naar F. WOLF, *Ueber die neuesten Leistungen der Franzosen für die Herausgabe ihrer National-Heldengedichte* (Wien, 1833), bl. 41 en vlgg.; de *Histoire littéraire de la France*, XX, bl. 701 en vlgg.; G. PARIS, *Histoire poétique de Charlemagne*, bl. 223 en vlgg.; VAPEREAU, *Dictionnaire universel des littératures* (1876), in voce *Adenés le Roi*, bl. 33; en vooral ook F. W. V. SCHMIDT, *Rolands Abentheuer*, III, bl. 3—42, en kan alzoo, wat den inhoud betreft, met een enkel woord volstaan om 't noodige licht op 't fragment te doen vallen.

Na 't overlijden zijner eerste gemalin vraagt Pepijn de hand der dochter van Floris en Blancefloer, koning en koningin van Hongarije, »Berte la debonaire" (*Berte*, vs. 109), en is zoo gelukkig zijn wensch vervuld te zien. Welhaast maakt Berte zich op om naar Frankrijk te gaan. »Margiste, votre serve, avoec vous laisserai — zegt Blancefloer — Et Aliste sa fille, plus belle rien ne sai, *Pour ce que vous ressamble*, assez plus chiere l'ai, Et Tibert lor cousin avoec envoierai" (vs. 184 en volgg.). In dit gezelschap maakt zij de reis en komt behouden in Frankrijks hoofdstad, waar zij, luisterrijk ontvangen, met Pepijn trouwt en als koningin wordt gekroond. In den avond van den feestdag wordt de bruid naar hare kamer geleid, maar verneemt daar alras van Margiste, dat Pepijn haar zal vermoorden, en geeft, buiten zich zelve van angst, daarom gereedelijk toe aan de huichelachtige inblazing van Margiste om hare plaats in de echtkoets voor dien nacht af te staan aan hare dochter Aliste, die immers zoo sprekend op haar

gelijkt. Het geschiedde alzoo, maar toen zij tegen den volgenden ochtend, op raad van Margiste, Aliste zou gaan vervangen, bracht deze zich volgens afspraak eene wonde toe met een dolk en roept den koning wakker, die, zijne gewaande gemalin geheel bebloed ziende, op haar aanstoken de gewaande schuldige vonnist: »En un lointain pays en soit tantost meneé, La sera enfouie où ele iert estranglé» (vs. 493). »Drie serianten» en de neef Tibert gaan welhaast de ongelukkige Berte wegvoeren verre van daar, om ze ter dood te brengen. Dit wordt evenwel verhoed door een der »serianten», die medelijden met haar krijgt, en na verschillende avonturen landt Berte »en la forest du Mans» aan in de woning van Symons »li voyer» en zijne vrouw Constance, die haar opnemen en verzorgen als kind, of liever als nicht: »Symons en fait *sa niece*, et Constance s'amie, Chascuns li porte honnor, douçour et compaignie» (vs. 1453 en vlg.). Maar zij wisten niet wie Berte was, ze kenden alleen haar naam:

- Vs. 1298 »Bele», ce dist Constance, »ne soiez esperdue,
Conment avez à non? que bien soiez venue.»
- 1300 »Dame, j'ai à non Berte, si soit m'ame assolue.»
»Ce soit à vostre joie, qui vous soit avenue!
Ainsi a non la dame qui à Pepin est drue,
Fille au roi de Hongrie, n'a mieudre souz la nue,
Chascuns dist k'ains ne fu plus bele riens veüe».
- 1305 Quant Berte l'entendi, tous li sans li remue,
Poise li que de non ne s'est desconneüe.
»Bele», ce dist Constance, »mesaise avez eüe,
Que longuement avez esté ou bois perdue?»
»Dame, dès ier matin, toute en sui confondue;
- 1310 Ennuit me sui ou bois toute seule geüe,
Mainte ronçe i trouvai et mainte espine agüe,
Qui m'ont toute ma robe descireé et rompue,
Mainte trace m'ont fait par deseur ma char nue,
Car de paour fuioie come une beste mue;
- 1315 L'amour que m'avez faite vous soit de Dieu rendue.
Bien a Diex et sa mere esté hui en m'ajue
Quant je si matin sui de la forest issue:
Bien m'avez reschaufé et moult bien repeüe,
- 1319 Grant mestier en avoie, toute estoie vaincue».

Eindelijk, na negen en een half jaar (vs. 1425), breekt de dag aan, dat — Bien avez oï dire mainte fois et retraire Que traïson et murdre couvient k'en la fin paire (vs. 1663 en vlg.); — het verraad aan 't licht komt, en Pepijn de schellen van de oogen vallen. Blanchefloer gaat hare dochter te Parijs bezoeken, en, als zij de koningin met hare oogen ziet, roept zij uit (vs. 2156 en volgg.):

»Harou, traï, traï!
 Ce n'est mie ma fille, lasse dolente, aimi!
 C'est la fille Margiste, k'avoeques moi norri;
 Murdri m'ont mon enfant, Bertain qui m'amoit si."

De schuldigen ontgingen hunne rechtvaardige straf niet, en Pepijn liet aanstonds allerwege nasporingen doen om aangaande Berte kondschap in te winnen, maar vergeefs. Ook Symons en Constance komt 't gebeurde ter oore (vs. 2487), en zij spreken er met Berte over, vragen haar zelfs nadrukkelijk af, of zij soms zelve 't verloren schaap is, maar zij — werpt 't verre van zich:

Vs. 2510 »Symon'', fait ele, »sire, pourquoi vous celeroie,
 Si j'estoie roïne? grant folie feroie;
 Pletist Dieu que le fusse, j'en aroie grant joie;
 Vous povez bien savoir que je miex l'ameroie
 Que manoir en ce bois; bien derveé seroie
 2515 Si j'estoie roïne et puis le le vous celoie;
 Ce ne seroit pas sens, se je m'en escusoie,
 Ains seroie moult fole se de ce vous mentoie."

Pepijn kon van zijne Berte geen bottoen (»bouton vaillissant") te weten komen. Het toeval zou hem den waren weg wijzen. Eens namelijk op de jacht »en la forest de Mans" raakt de koning van zijn gezelschap verwijderd en is welhaast het spoor geheel bijster. Eene jonge rnaagd, niemand anders dan Berte zelve, die in eene kleine kapel de mis had bijgewoond en gebeden voor hare ouders en den koning — Car bien li a esté la nouvele noncie Que pour li a li rois souvent chiere assouplie Et que la gent de France en est toute esmarie — (vs. 2640 en volgg.), zal den ridder, want hiervoor houdt zij den koning, terecht brengen en voorloopig alvast naar de woning van Symons geleiden. Onderweg . . . . D'amour et de desir tous li cuers li esprent. De son cheval à terre tout maintenant descent, Et Berte remest coie, qui nul mal n'i entent, Et li rois assez tost entre ses bras la prent (vs. 2669 en volgg.): maar Berte is den ridder niet te wille. Al zijne betuigingen, al zijne beloften, ook de schoonste, laten haar koud; zelfs zijne verzekering, dat hij de machtigste onderdaan is des konings, kan haar niet vermurwen: en tegen zijne taal van geweld: »Ma volonté ferez, quoi qu'il doie couster" (vs. 2720) stelt zij haar machtwoord:

Vs. 2725 »Sire'', fait ele au roi, »je vous vueil commander,
 El non à cel seignor qui se lascia pener
 Ens en la sainte crois, pour son pueple sauver,
 K'à la fenme Pepin ne puissiez adeser:

Fille sui le roi Floire, de ce n'estuet douter,
2730 *Et fille Blancheflour, que Diex puist honorer*”:

toen liet de koning af, en zoude haar voor geen »mil mars d'or pesé” (vs. 2750) overlast hebben aangedaan.

Hij volgt haar naar de woning van Symons, waar zij alras aankomen en hemzelve, Constance en hare dochters treffen. Deze bemerken aanstonds, dat Berte iets onaangenaams is wedervaren maar doen er het zwijgen toe, en beantwoorden den groet des mans, naar hun voorkwam, »hom de grant nobilité” (vs. 2773), dienstman des konings, naar hij zeide, met den verschuldigden eerbied. Het duurde niet lang, of de koning, die zijne nieuwsgierigheid niet kon bedwingen, moest van Symons meer weten aangaande het meisje, en vroeg hem en zijne vrouw naar hare afkomst (vs. 2784):

»Dame”, ce dist li rois, »dites moi, s'il vous greé,
Qui est cele pucele que j'ai ci rameneé?”

En toen antwoordde Symons, die reeds alles van Berte wist:

Vs. 2786 »Sire, c'est nostre *niece*, lonc tans l'avons gardée;
Toute a par sa bonté nostre amour conquestée,
Plus l'aim que mes enfans, si soit m'ame sauvée;
Forment se plaint de vous, moult en sui airée,
2790 *A force la vousistes avoir despucelée*,
Mais foi que doi Symon à la barbe mellée,
Se ne fussiez au roi de France l'onnorée,
La paour k'a eüe eüssiez achetée;
Miex vorroie estre morte se ne soie dampnée,
2795 Que de son pucelage l'eüssiez desrobée,
C'onques mais ne vi fenme de tous biens plus senée,
Ne qui si fust à Dieu dou tout en tout donnée.”

De ander vertelt nu, waar hij Berte heeft ontmoet. Van zijn verhaal benevens van 't antwoord van Symoen (zooals hij in 't Mnl. heet) hebben wij een brokstuk over. Pepijn dan sprak o. a. aldus (verg. *Berte*, vs. 2780 en vlgg.):

I.

1 »Nar minen reise ¹⁾ gereden quam:
Een vrouwe dat ic daer ^{a)} vernam,
Die utermaten was alte scone.
Ic boot haer ^{b)} mine minne te lone ²⁾:

a) HS. *der*.

b) HS. *her*.

1) *Berte*, vs. 2581 en volgg.

2) Verg. *Berte*, vs. 2667 en volgg. tot vs. 2702, alwaar het verleidingsstoneel breedvoerig wordt beschreven.

- 5 Si seide, dat sijs niet en dade.
 Doen leidicse buten pade,
 Met mi en wilde si niet gaen,
 Maer *a)* si dede mi daer *b)* verstaen,
 Dat si was een coninginne *1)*:
 10 Dies *c)* was ic blide *d)* in minen sinne *2)*.
 . . . . .
 Dat wonder . . . . . dat sekerlike,
 Dat ghi segt, het es u nichte *3)*:
 Ghi mocht saken seggen lichte,
 15 Die u souden jegen gaen *4)*.
 Maer *e)*, her weert, doet mi verstaen
 Claerlec, wie die vrouwe si,
 Ende hoe si heet, dat segt mi:
 Ghi moetet mi te wetene doen."
 20 Doen antwerde weert Symoen *5)*:
 Tes *f)* mi claer *g)* becant,
 Dat si Beerte es genant *6)*.
 Dies es leden wel IX *h)* jaer *7)*,
 Dat icse vant *i)*, dats seker waer,
 25 Int wout van Mans alte *k)* verre van hier.
 Ic ben . . . . foreestier
 Ende heb enigen tijt gewesen
 Carle Marteel, den coninc vor desen,
 Die hadde mi lief in waere dinc.
 30 Maer *l)* niet en sieic(?) desen coninc,
 Ic en sachen noit met ogen,

<i>a)</i> HS. mer.	<i>b)</i> HS. der.	<i>c)</i> HS. die.	<i>d)</i> HS. was . . . . in.
<i>e)</i> HS. mer.	<i>f)</i> HS. Is.	<i>g)</i> HS. clair.	<i>h)</i> HS. leden . . . . V.
<i>i)</i> HS. icse . . . . dats.	<i>k)</i> wout . . . . te.	<i>l)</i> HS. mer.	

1) *Berte*, vs. 2725 en volgg.

2) *Berte*, vs. 2731 en volgg.:

Quant li rois l'entendi, color prist à muer,
 De la joie qu'il ot ne pot un mot sonner.

3) Zie *Berte*, vs. 2786, vs. 2810 en vs. 2827; vooral ook vs. 1453.

4) *Berte*, vs. 2805 en volgg.:

„Dites moi se c'est voirs sans longue demorée,
 Et gardez k'en mençonge n'en soiés pas trouvée,
 Car vous en pourriez estre honnie et vergondée.”

5) *Berte*, vs. 1168: Symons *li voyers*, verg. SCHELER, bl. 181, op vers 2487.

6) Verg. *Berte*, vs. 2811 en volgg.

7) Voor 't vervolg zie *Berte*, vs. 2816 en volgg.

Daer ict *a)* weet, den prinse vermogen.
 Nu wilt horen ende verstaen:
 Eens morgens vroe, sonder waen,
 35 Wasic geseten op mijn paert *l)*,
 Ende soude varen te *b)* Mans *2)* waert
 Tilike vor *c)* der sonnen *d)* opganc.
 Daer *e)* gemoetic, sonder wanc,
 Jegen wil (?) . . . . dese ioncvrouwe,
 40 Makende wel den meesten rouwe *f)*,
 Dien *g)* ic sach van minen leven.
 Een deel reedic haer *h)* bet neven.
 Si dochte mi so overscone,
 Al wert om te dragen crone
 45 Van algader *i)* Vranckerike.
 Noit en sachic *k)* haers gelike,
 Waer *l)* ic quam teneger *m)* stonden:
 Aldus was de scoene vonden.
 Welna *n)* was si van couden doot *3)*.
 50 Ic brochtse thuus *o)* met haesten groot..."

Blijkbaar is 't relaas van Symoen, die (vs. 20) aan 't woord komt, nog niet uit; 't volgende brokstuk geeft ons, zou ik meenen, 't slot er van:

II.

51 » . . . . .
 Wi . . . . . goed
 Doen si tfier *4)* . . . . . leven

a) HS. *ut.*   *b)* HS. *in.*   *c)* HS. *tleert van.*   *d)* HS. *sonne.*
e) HS. *der.*   *f)* HS. *trouwe.*   *g)* HS. *die.*   *h)* HS. *her.*
i) HS. *algade.*   *k)* HS. *sach.*   *l)* HS. *wer.*   *m)* HS. . . . . *lege.*
n) HS. *Want.*   *o)* HS. *brocht . . . . met.*

1) *Berte*, vs. 1169:

„Si tost com la choisi, a la resne tirée.”

2) Zie *Berte*, vs. 881.

3) *Berte*, vs. 2824 en volgg.:

„Sire, et vous di pour voir, k'à cele matinée
 Fust morte, aussi le croi, ce ne fust reschaufée;
 Depuis l'avons céens norrie et alevée”, enz. enz.;

verg. vs. 1224 en elders.

4) Verg. *Berte*, vs. 1185, 1224, 1232 vooral, enz. enz.

Met vragene wi . . . d . . . cleven,
 55 Hoesi bi namen wert genaemt:
 Si seide: »Beerte 1), dats mi befaemt.”
 Doe wart a) Pippin alte blide 2);
 Hi seide dus ten selven tide:
 »Waerbi hebdise b) nichte geheten?”
 60 Constance c) seide: »dat suldi weten 3):
 . . . . . hier so nam . . .
 Volc . . . . .
 Jagers, ridders ende joncheren,
 Oft si de mouwe al vol eren (?)
 65 Iewers hadden onis willen ontleden (?)
 Aldus . . . . toe dat wi d . . . .
 Dat wi der . . . . .
 . . . . . d)
 In sachse noit fel gemoet e),
 70 Oft datsi een wort messede f);
 Sies vol der wetenthede
 Ende daertoe g) so overscone,
 Al waert om te spanne h) crone
 Van alden lande van erterike,
 75 So en wistic hoe properlike” . . . .

Pepijn heeft ongetwijfeld verder gevraagd, of Symoen en Constance indertijd niets hadden vernomen van de lotgevallen der koningin Berte en van de nasporingen van 's konings dienaren, die (vs. 2481)

Par trestant le pays ont Bertain demandée;

en zoo ja, of zij dan nooit op 't denkbeeld zijn gekomen, dat hunne

a) HS. *wirt.*   b) HS. *heb dese.*   c) HS. *Constant*: zie *Berte*, vs. 2783.

d) De volgg. 26 verzen zijn volgens den Hr. PIOT onleesbaar.   e) HS. *gemort.*

f) HS. *meslede.*   g) HS. *der toe.*   h) HS. *spannen.*

1) *Berte*, vs. 1298 en vlgg.; ook vs. 1320.

2) *Berte*, vs. 2833:

Quant Pepins l'entendi, moult li plaist et agrée.

3) Uit de rede van Constance is moeilijk wijs te worden in ons fragment; ze bevatte waarschijnlijk den commentaar op dezen tekst:

„Et l'avons mais tous dis nostre *niece* apelée
 Pour ce que nous voulions qu'elle en fust plus doutée,
 C'on ne li fesist chose dont point fust tormentée”:

Berte, vs. 2827 en volgg.

Berte wel eens de koningin zou kunnen zijn, waarop Symoen, vermoed ik, heeft geantwoord o. a.:

III.

76 » . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 80 . . . . . een haer,
 Des es leden wel I^{a)} jaer
 Lettel meer ofte min,
 Daer ^{b)} houdic in minen sin
 85 Dat hier liep ene niemare,
 Hoe dat een vrouw verloren ware 1)''....

Symoen kan echter nog maar den gewaanden dienstman niet gelooven, als hij verzekert, dat zijn aangenomen kind Berte heeft gezegd de gemalin van Frankrijks koning te zijn:

Vs. 2834 »Sire'', ce dist Symons, »par la foi que vous doi,
 2835 Puis ce di que vous estes des gens a nostre roi,
 Ceens en mon ostel moult volentiers vous voi,
 Et ce que vous me dites moult tres volentiers oi;
 Onques mais en ma vie si très grant joie n'oi,
 Mais nous n'en saviens riens, par la foi que vous doi,
 2840 Ne ce n'est elle pas, c'est ce que je miex croi:
 Si me puist Diex aidier, ne saroie pourquoi
 Ele l'eüst celé, s'en sui en grant esfroi,
 Selonc ce qu'ele est sage, sans mal et sans desroi."
 »Symons'', ce dist li rois, »savez que je vous proi?
 2845 K'alons à li parler, se il vous plaist, nous troi."
 »Sire, puisqu'il vous plaist'', dist Symons, »je l'otroi."

Symoen heeft een uitmuntend plan bedacht:

»Sire'', ce dist Symons, »savez que je feroie?
 S'il vous venoit en gré, à li parler iroie,
 Et Constance ma fenme avoèques moi menroie;
 2850 Derrier cele courtine très bien vous reponroie,

a) HS. VI: er kan blijkbaar nooit meer dan één jaar zijn bedoeld, gelijk uit den fr. roman genoegzaam blijkt. b) HS. der.

1) Verg. *Berte*, vs. 2487 en volgg.

Bertain ici endroit tout errant amenroie,
De ceste chose ici oiant vous enquerroie;
C'est le miex que g'i sache, ainsi le loeroie."

En het geschiedt alzoo; maar Berte beweert in tegenwoordigheid van Symoen, Constance en Pepijn (den laatstgenoemde »derrier cele cortine"), dat zij zich alleen hierom voor de koningin heeft uitgegeven, omdat de ridder haar anders niet ongemoeid had gelaten:

Vs. 2882 »Se ce ne fust, mon cors, je croi, eüst honni,
aan welke woorden een volgend brokstuk zich als 't ware aansluit:

IV.

- 87 »Dat hem God vergeven ^{a)} moet.
Maer ^{b)} ic die makede hem des vroet ^{c)}
Dat ic was een ^{d)} coninginne,
90 — In weet hoet quam in minen zinne —
Anders haddi mi vercracht" 1).
Symoen, die scier was bedacht,
Seide: »scoene, eest dan niet waer?
Lides ^{e)} mi hier openbaer,
95 Want die ridder es van danne" 2).
Si sprac: »gheteget mi eens(?)" . . . .

Berte blijft ontveinzen, dat zij de koningin is; de koning, die zich intusschen als zoodanig aan Symoen bekend maakt, gelooft vast aan de identiteit der twee Bertes, legt haren pleegouders de diepste geheimhouding op, en zendt een gezant met een brief naar Hongarije om Floris en Blancefloer van zijne gelukkige ontdekking mededeeling te doen.

- Vs. 2986 Li rois oevre la cire, la lettre reversa;
Ains qu'il l'eüst parlute, la roïne apela:
»Blancheflour, douce amie", fait il, »entendez çà,
Vez ci teles nouveles dont Diex loez sera,
2990 C'est bien drois, que mains cuers grant joie en avera."
Li rois a lut le brief, que riens n'i oubliã;
Trouvée i a la chose ainsi com ele va,
Comment li rois Pepins dedens le bois chaça,
Comment Bertain la bele ens ou bois encontra,

a) HS. *vergevene..*

b) HS. *mer.*

c) HS. *hin der moet.*

d) HS. *zonder een.*

e) HS. *Sides.*

1) *Berte*, vs. 2880 en volg.

2) *Berte*, vs. 2868: met *dien ridder* wordt Pepijn bedoeld.

- 3000 Et la raison pourquoi il l'a laissie là:
 Bien croit que ce soit ele, mais là la laissera
 Jusk'à tant que rois Floires la reconnoistera
 Ou Blancheflours sa mere; par foi, or i parra
 Se li uns ne li autres onques Bertain ama.
- 3005 Li rois et la roïne l'uns l'autre regarda,
 Si sont espris de joie que nus d'aus ne parla;
 De joie et de pitié rois Floires lermoia,
 La roïne de joie tres toute trèsala.
 Li rois entre ses bras Blancheflour releva;
- 3010 Quant ele pot parler, si dist n'arrestera,
 Ne mais en une ville c'une nuit ne gerra,
 Jusqu'à tant que la bouche de Bertain baisera,
 Que bien set que c'est ele, jà plus n'i pensera;
 Li cuers li dist pour voir, bien s'en asseūra.

Blanchefloer moet zich spoedig opmaken, daarop dringt de gezant aan:

V.

- Vs. 97 »Want die here ^{a)} 1), so ic verneme,
 En nemt die vrouwe niet
 Vor den tijt, dat hi u siet:
 100 Dat was, dat nu de coninc hiet.”
 Doe seide Florijs, die coninc:
 »Dats een redelike dinc.
 Vrouw Blancefloer, ghi selt daer ^{b)} varen.
 Doet u gereiden sonder sparen,
 105 Sonder enege lange beide.”
 Die vrouwe niet daer ^{c)} jegen seide,
 Maer ^{d)} bereide so ^{e)} wat si can.
- . . . . .

Zij toog met haar gemaal op reis. Te Parijs bleven zij »c'une nuit” (vs. 3032), om onmiddellijk met Pepijn door te gaan naar het bosch van Mans. Symoen's woning is reeds in het gezicht:

- Vs. 3039 A tant ez vous Symon le bon voier venu,
 3040 Vers le roi Pepin va, si li fist gent salu,
 Et quant li rois le voit, tost l'a reconneü,
 D'une part l'a mené en un lieu destolu.

a) HS. *he* . .

b) HS. *der*.

c) HS. *der*.

d) HS. *mer*.

e) HS. *si*.

1) Pepijn namelijk.

En dan vindt plaats wat we lezen in 't laatste brokstuk:

VI.

Ende 1) seide: »Willecome, vrient,
 110 Ghi hebt jegen mi verdient,
 Dat ic u vrient wesen moet.
 Nu segt mi, wat Beerte doet:
 Hebdi in haer iet bevonden?"
 Symoen seide a) ten selven stonden 2):
 115 »Sekerheit? neen b) ic niet:
 Maer claer so wetic dat bediet,
 Dat seker es u coninginne."
 Den coninc worden al sijn sinne
 Doen utermaten al te blide 3).
 120 Symoene nam hi tien tide
 Haestelike bider hant,
 Daer c) hi Blencefloer vant,
 Daer d) heefti Symoen scire brocht.
 Die coninc was wel bedocht,
 125 Ende sprac: »Vriende . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 (ver)driet ende ons ellinde 4),
 . . . . . we ende al ons zeer,
 130 . . . . . heden nemmermeer" 5).

a) HS. *Symoen die.*   b) HS. *meen.*   c) HS. *der.*   d) HS. *der.*

1) Namelijk Pepijn tot Symoen.

2) Verg. *Berte*, vs. 3049 en volgg.:

„Sire," ce dist Symons, „si soit m'ame assolue,
 Que c'est Berte vo femme, qui doit estre vo drue,
 Bons rois, que vous avez en ma maison veüe."

3) *Berte*, vs. 3058:

Quant li rois l'entendi, grant joie en a eüe.

4) Verg. *Berte*, vs. 3084 en volgg.

5) We zijn hier blijkbaar in 't tooneel der herkenning van moeder en dochter en hebben de vertolking voor ons van Pepijn's ontboezaming, *Berte*, vs. 3103 en volgg.:

„Ha! Diex," ce dist Pepins, „qui fis ciel et rousée,
 Sire, loez soiez de ceste destinée;
 Ma mescheance ai, sire, pour vous en gré portée,
 Et vous la m'avez, sire, très bien guerredonnée,
 Car ma mesaise avez en grant joie muée,

- . . . . . vrouwe seer verblijt
 . . . . . ende . . . dien tijt
 Der es . . . . . van hoger aert
 . . . . .
 135 . . . . .
 . . . . . es . . . . . u vrient:
 . . . . . heeft verdient
 . . . . . waer
 . . . . .
 140 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 145 . . . . .
 Si . . . . . werven wel
 So ic weet in corter stont.”
 Si¹⁾ seide: »Vrient²⁾, nu doe mi cont,
 Hoe ghi geraket an mijn kint.”
 150 Symoen antwerde met genint:
 »Vrouwe, ghi selet noch wel weten:
 Eens morgens wasic op geseten,
 Ende soude comen te woude waert;
 Scoene was die dach verbaert;
 155 Op mijn peert quamic gereden
 Van enen berge tot beneden,
 Daer^{a)} so vandic op die ure
 Ene de scoenste creature,
 Die ic nie met ogen sach. . . . .”

Hier breekt, helaas, het fragment af. Van de blijdschap der ouders, die hun kind hebben teruggevonden, en des mans, die zijne vrouw heeft herkregen; van de schitterende, vorstelijke belooning, door den koning aan Symoen en Constance en hunne kinderen geschonken; van de feestvreugde in 't bosch van Mans, en Berte's afscheid van hare pleegouders — De la roïne Berte fu mains souspirs getés Au partir de leens (vs. 3231 en vlg.) —; van den intocht van Pepijn en Berte te

C'onques mais en ma vie n'oi de joie denrée
 Qui ore ne se soit à cent doubles doublée;
 Que cele qui de vous fist la sainte portée,
 En soit hui en ce jour gracie et loée.

a) HS. *der*.

1) Te weten: Blancefloer.

2) Nam.: Symoen.

Parijs, van een en ander kunnen wij alleen getuige zijn door de lezing van den keurigen *roumans de Berte aus grans piés*. —

Dat de brokstukken er in het handschrift slecht uitzien, zegt de hr. PIOT uitdrukkelijk: »bon nombre de mots et de lignes”, verzekert hij, »y sont effacés ou complètement rognés.” Ik heb er, met behulp van den Franschen tekst, van gemaakt wat er m. i. van te maken was, en den tekst, zoo goed en zoo kwaad als ik kon, verbeterd en door richtige interpunctie, guillemets enz. in behoorlijk leesbaren staat gebracht. Dat de volgorde der brokstukken in mijne uitgave anders moest zijn dan ze in die van den hr. PIOT is, zal, meen ik, niemand, die 't Fransche origineel voor zich heeft, betwijfelen.

Ik eindig met den wensch, dat door het goede woord van den hr. VAN DER STRAETEN in de *Eendracht*: »ik wakker al de archivisten, die stukken, voorkomende van de oude abdij van Robermont, bij Luik”, — waar het fragment is gevonden —, »zouden bezitten, dringend aan, er een oplettend onderzoek van te doen, en, in geval van onverhoopten vond, niet na te laten er den belangstellenden kennis van te geven” meerderhaast nieuwe fragmenten van de Mnl. *Berte* mogen worden ontdekt.

DRUKFOUTEN EN VERBETERINGEN.

- Vs. 45: achter het woord *dagen* behoort geen punt, evenmin als achter *gemeinlike*, vs. 2506.
,, 56: achter *sinne* behoort een comma, evenals achter *vernamen* (vs. 130), *vroe* (vs. 261), *bliscap* (vs. 348), *leget* (vs. 444), *vele* (vs. 838, waarin achter *gewonnen* de comma weg moet), en *ogen* (vs. 2663).
,, 200: achter *toe* behoort een punt, evenals achter *paradiis* (vs. 990), *groete* (vs. 1165), *serpent* (vs. 1516), *sagen* (vs. 1599), en *riden* (vs. 1949).

-
- Vs. 154: lees: *selven*, zoals het Handschrift ook heeft (verg. vs. 1679, 3162).
,, 451: lees: „*Maer a. F. d. s. verheeschen* (met comma achter *v.*).
,, 455: lees: „*Des* enz. enz.
,, 919: lees: *bedect*.
,, 1179: lees: *sede* (verg. vs. 3090).
,, 1564: lees: „*Minne*”, *seitsoe*, „*ic bidde dattu* enz.
,, 1609: lees: *Ende sine someren wel up* enz. enz.
,, 1793: lees: *sagen* voor *sgen*.
,, 1899: lees: *port*”.
,, 1973: lees: *pensende*.
,, 2001: lees: *dreef*”.
,, 2006: lees: „*Vrient*, enz. enz.
,, 2245: lees: *die* (voor *di*).
,, 2266: lees: „*Here*, enz. enz.
,, 2496: lees: *Vrient*” enz. enz.
,, 2785: lees: *goet*.
,, 2907: lees: *Cliven* (niet *Te cliven*) enz. enz.
,, 2986: lees: *toter*.
,, 3250: lees: *ten* (niet *ter*).
,, 3375: lees: *genade* (niet *—en*).
,, 3775: lees: *voeten*.
,, 3965: lees: *tfolc*.

Voorts behoort vs. 383, 775, 793, 821, 1336, 1438, 1806, 1822, 1901, 2292, 2772, 3125, 3572 de lezing van het HS. *die* te worden behouden; en op enkele plaatsen bv. vs. 255, 359 enz. enz. *soe* en *up* voor *si* en *op* te worden verbeterd: andere kleinigheden bedekke de welwillende lezer met den mantel der liefde.

T 25

28/1/1901

75 c.

Bibliothek d
Mund (Hörkunde)

23.

